

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת פנחס

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:08	19:23	19:27	19:17	19:11	19:26	19:22	19:19	19:28	19:11	כניסת שבת
20:29	20:29	20:27	20:28	20:26	20:29	20:30	20:17	20:29	20:26	יציאת שבת
20:59	21:04	21:01	20:59	21:02	21:00	21:04	20:51	21:01	21:02	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני הדרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לפרשת מטות מסעי כב - כו תמוז | דף היומי - בבא בתרא קעה - טנהדרין | משנה בברה - סימן רמ"ה אמצע סוף ד' זאם נכנס' עד סימן ר"ג אמצע סוף א' זאפילו' | מוסר - ולדתי מרומי' עד סוף ההשמטה - סוף חלק ראשון | קנין חכמה - השייכות שיזכור אם יש בו ע"ד החמש ועשרים'

יום המיישי י"ט תמוז תשע"ז | פניני פרשת פנחס | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

אחד האברכים חש כי השעה היא שעת כושר והעז לשאול את מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א: "ואם פלוני יבוא לכבוד הרב ויבקש ממנו להחליף את שם משפחתו לשם 'ברקוביץ' או לשם 'בוזגלו' - האם הרב יסכים?"

מרן הגראי"ל שטיינמן על "לפנים משורת הדין"

להם הכוח לוותר על רגילות כזו, על שם שכבר משתמשים בו זמן רב, ולא היו עומדים בכך. אבל עליהם ידעתי שישמעו לדברי, ולכן העמדתי לפניהם הצעה זו - לזכותם."

נקודות למחשבה

עוד בענין המחילה סח רבינו:
"פעם נכנסו לפני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל שני בעלי דינים, והציעו את טענותיהם. הגר"ח אמר להם כי לדעתו כדאי שיבואו לידי פשרה, אך אחד מהם עמד על כך שיעשו דין תורה גמור. על אף הפצרותיו של הגר"ח שיבואו ביניהם לידי פשרה, הוא לא הסכים לכך בשום אופן. בלית בררה פתח הגר"ח בדין תורה, ובסופו של דבר יצא שהוא חייב בדין... הוא נפגע מאוד והתריס כנגד הגר"ח בחוצפה. הגר"ח שתק. "בערב יום הכיפורים יצא הגר"ח מביתו עם שלשת בניו - רבי ישראל גרשון, רבי משה והגאון רבי יצחק זאב - לבקש מחילה מההוא!
"בכך הלך בדרכו של האמורא רב, כפי שמצינו בגמרא יומא דף פ"ז ע"א."

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

לאחר שסיפר מעשה זה בשיחה שמסר לתלמידים, הוסיף רבינו מענין לענין ובאותו ענין:
א. טבעו של אדם שהוא אינו נרגע כל זמן שלא ביזה את שכנגדו, וזה ממש לא מובן: מה הוא ירוויח מכך שגם הוא יתבזה?! אמנם תהיה לו תחושת נקמה, אבל לא ישיג רווח ממשי וכבודו שלו לא ישוב לו, ואדרבה, במקרים רבים הוא עלול להפסיד עוד.
ב. הלא הקדוש ברוך הוא כן מוחל לאלו שחטאו כנגדו, ואף כי המלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, הוא נוהג עמנו לפני משורת הדין, בהיותו חנון המרבה לסלוח. אם כן, מן הדין הוא שנדבק במידותיו אף אנו. מזקנים אתבונן

(מתוך הספר 'רבי אהרן לייב')

"במריבת ה'עדה" (במדבר כ"ז, י"ד)

מעשה שהיה בקבוצת אברכים שעסקו כמה שנים בענין צדקה כלשהו, ואספו כספי צדקה תחת שם מסוים. ויהי היום, וקבוצה אחרת של עוסקים בענייני חסד באה אליהם בטענה כי השם שבו הם משתמשים מזיק להצלחתם שלהם, כי גם הם עוסקים בחסד תחת שם דומה, ועל כן הם תובעים מהם לשנות את שם הארגון שלהם. מחמת דרישה זו נתהוותה מחלוקת בין הארגונים. האברכים מהארגון הראשון פנו לשני פוסקי הדור לשאול על זכותם בשם, ופסקו להם בעל פה וגם בכתב כי השמות חלוקים, ואינו דומה שמם לכותרתו של הארגון השני, וממילא מותר להם לכתחילה להשתמש בשם זה. לחיזוק הענין הוצע לצרף לצדם את רבינו, שהכירם היטב וידע על פועליהם הברוכים. האברכים נכנסו לרבינו והחלו לספר כיצד נטפלו אליהם לפתע אנשי הארגון השני בדרישה בלתי מוצדקת לשנות את שמם וגרמו להם צער גדול. ואז פנה אליהם רבינו בתקיפות: "מה אכפת לכם לשנות מעט משמכם? הרי יש לכם הצלחה רבה בכספי צדקה, וגם אם תשנו את השם המקורי לא יאונה לכם כל רע. אם הם כל כך חפצים בכך, תשנו את שמכם ולא יקרה כלום..."

אחד האברכים חש כי השעה היא שעת כושר והעז לשאול: "ואם פלוני יבוא לכבוד הרב ויבקש ממנו להחליף את שם משפחתו לשם 'ברקוביץ' או לשם 'בוזגלו' - האם הרב יסכים?"
"האמן ליי", אמר רבינו בכנות, "אם הוא חושב באמת שזה מה שיועיל לו, ואם בזכות זה תשקוט מחלוקת חריפה - כן, אחליף את שם משפחתי."

האברכים שמעו לדבריו של רבינו וויתרו לפני משורת הדין. למחרת אמר רבינו לאחד מבני ביתו: "באמת לאחרים לא הייתי אומר לעשות כן, כי מן הסתם לא היו שומעים, משום שלא היה

ישנתי בבית המדרש על הספסל, והנחתי בול עץ מתחת לראשי, מעולם לא היתה לי כרית... היה קר, ובא מישהו שהיה לו מעיל קרוע וראה שאני קופא מקור וכיסה אותי בו... החליפה היתה מרופטת, חולצה היתה לי רק אחת, אותה כיבסתי בערב שבת כדי שלשבת תהיה לי חולצה נקיה לכבוד שבת

הרב שלמה לורינץ כותב על מה שסיפר לו מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על הימים המאושרים בחייו

לעומת ההרגשה שלי על מה שיהיה לי שם... (בהמשך שיחה זו אמר מרן דברים נוראים).

צרותיו בעולם הזה, מהן נטל מלוא חופניים, לא השפיעו עליו במאומה, משום שלבו לא היה כאן, הוא היה שם, יחד עם רבי עקיבא... כאותו אדם שהוא בדרכו לביתו לאחר פרידה ארוכה, ומרוב שמחה וצפיה אינו מרגיש כלל בטלטולי הדרך...

"הימים הכי טובים שלי"

פעמים רבות סיפר לי מרן על הסבל שעבר בחייו, הוא אף הזכיר זאת ברבים בהזדמנויות שונות, כמו בחתונות נכדיו:

"מאז ומתמיד הייתי ביישן, בזמן שלמדתי בסלבודקה, הבחורים הלכו לאכול 'ימים' ('טעג') ואילו אני, בגלל הייתי ביישן, לא יכולתי לאכול 'טעג', והסתפקתי במה שנשים צדקניות הביאו לבית המדרש, לחם יבש ממה שנשאר להן. מים היו שם... הייתי חי במשך כל השבוע על לחם ומים 'פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה...' יוצאת מן הכלל היתה השבת - בה חובה לאכול סעודה, הלכתי לבעלי בתים לאכול את שתי הסעודות שלפי ההלכה חייבים לאכול, אך בסעודה שלישית, עליה נאמר: 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות; העדפתי להשאר רעב ולא ללכת לבעלי בתים.

ישנתי בבית המדרש על הספסל, והנחתי בול עץ מתחת לראשי, מעולם לא היתה לי כרית... היה קר, ובא מישהו, שהיה לו מעיל קרוע וראה שאני קופא מקור, וכיסה אותי בו...

מעולם לא היו לי נעליים שלמות. לא היה לי כסף להחליף סוליות, ונעשו בהן חורים. הנעלים גם היו קטנות ולבסוף נקרעו, אצבעותי יצאו מהנעלים... החליפה היתה מרופטת, חולצה היתה לי רק אחת, אותה כיבסתי בערב שבת, כדי שלשבת תהיה לי חולצה נקיה לכבוד שבת. במשך הזמן החולצה נקרעה... תוך כדי שיחה הדגים לי מרן, כיצד סגר את הג'קט שלו, כדי שלא יראו את החולצה הקרועה...

אך למרות כל זאת אמר לי מרן: "אלו היו הימים הכי טובים שלי. הייתי שקוע כולי בלימוד ולא ידעתי דבר ממה שמתרחש בחוץ..." כבר בימי עלומי, בעודו נער צעיר, חי מרן את "חיי העולם הבא". ימי סבלו היו ימים מאושרים, "הימים הכי טובים שלי", יותר טובים מהימים שישב בכבודו של עולם, משום שהיה חי "כימי שמים על הארץ". הוא היה מאושר, כי 'העולם הזה' שלו לא היה 'עולם הזה', הוא היה כולו 'עולם הבא'.

(מתוך 'במחיצתם')

"איש על העדה" (במדבר כ"ז, ט"ז)
כימי השמים על הארץ

מי שיתבונן על חיי מרן התבוננות שטחית, יתרשם כי מרן הוא אדם שחי בתוכנו, כאחד מאתנו. הוא התפלל, למד, אכל וישן ככל אחד מאתנו. אם יעמיק

מעט בתולדותיו, יראה גם שאין אדם שהיה קשור ומעורב יותר ממנו בהוויות העולם. מחדרו הצנוע הקיף עולם ומלואו, ידע את כל אשר נעשה, ודאג ללא הרף למחסורם הרוחני והגשמי של מוסדות התורה ושל יחידים אין ספור.

אך האמת רחוקה מהשקפה זו. רגליו היו,

אמנם, מוצבות בעולם הזה, אך ראשו הגיע השמימה... עיקר הוויותו, עיקר יניקת חיותו, היתה מן העולמות העליונים. הוא חי ופעל בעולם הזה, אך רוחו ומחשבתו היו דבוקות בעולם הבא, בעולם שכולו טוב.

"עוד מעט אפגש עם רבי עקיבא..."

באחד מביקורי האחרונים אצל מרן ראש הישיבה, בערוב ימיו, פנה מרן אלי ואמר: "ברצוני להשמיע לך דברים חשובים, ואני מבקש שתרום מה שאומר לך", בקשה כזו לא היתה דבר שבשגרה אצלו. מרן פתח ואמר:

"מימי לא היה לי יום אחד טוב. תמיד היו לי צרות, יגון ואנחה, אך בכל זאת אני אדם מאושר, עוד מעט, זה יכול להיות בעוד שנה, חודש, כמה ימים ואולי גם עכשיו בעוד אנחנו מדברים, אפרד מהעולם. כאשר אגיע לעולם האמת, אצטרך לתת דין וחשבון בפני הקב"ה. יודע אני 'אז מען וועט מיר שמייסען' (שילקו אותי) על כעס, גאווה וכבוד (בהזדמנות אחרת אמר גם על ביטול תורה), אבל אחרי כל זה, אשמע את הקב"ה אומר 'סלחתי'. אחרי זה אוכל להכנס לגן עדן ולהפגש עם רבי עקיבא וחבריו, האם אתה יכול לתאר לעצמך איזה עונג ואושר הוא להפגש עם רבי עקיבא?! ומכיון שאני מרגיש את האושר הזה, הרי ממילא אני מאושר כבר עכשיו, ולמרות הימים הרעים שעוברים עלי - הרי זה כאין וכאפס

וסיפר הגאון הצדיק פאר מקדושים כ"ק האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא שליט"א מנהריה, שזוכר הוא את בית זקנו, הבאבא סאלי זצ"ל במרוקו, והיו נחשים ארסיים מגיחים מסדקים שבין הנדבכים, יוצאים ובאים, ואינם מזיקים

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על כוחם של צדיקי עולם

"יְנַתְּתָהּ מִהוֹדֶךָ עָלָיו" (במדבר כ"ז, כ')

הגאון הקדוש רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל, בעל "שבט מוסר", חיבר ספרים רבים ונודעים. בהם הספר "אזור אליהו". על שם אזור העור שחגר אליהו הנביא זכור לטוב (מלכים ב' א', ח'). אבל הגאון הקדוש רבי חיים פלאג'י זצ"ל (בספרו מ"י חסד על ילקוט שמעוני), שהיה גם הוא רב באיזמיר, סיפר בשם הזקנים, ששם זה ניתן לספר משום שבאשמורת הבוקר ביקש ה"שבט מוסר" לחגור עצמו לתפילה, ולא הבחין שחגר עצמו בנחש!

ובמקום אחר (בספרו "תנופה לחיים") סיפר סוף המעשה: כשהתחיל ללמוד לפני התפילה החל הנחש להתנועע עד שלאט לאט התיר הקשר שנקשר בו, ולאט לאט החליק ממנו ולא הזיקו!

כשהיה הצדיק רבי משה מקוברין זצ"ל מספר סיפור זה, היה אומר: מה שהנחש לא הזיק ולא הרע ל"שבט מוסר", אינו מפליאני – ונסביר: בגמרא (ברכות נ"ד ע"א) פסקו, שמי שניצול מן הארי חייב לברך "הגומל", ו"ברוך שעשה לי נס במקום הזה". והנה סיפרו (סנהדרין נ"ט ע"ב) שלהקת אריות שואגים פגעה ברבי שמעון בר חלפתא. אמר:

"הכפירים שואגים לטרף" (תהילים ק"ד, כ"א), וירד להם בשר מן השמים להשביעם. ולא מצינו שברך "הגומל",

שכן אמרו (שבת קנ"א ע"ב, סנהדרין ל"ח ע"ב) "שאין חיה שולטת באדם אלא אם נדמה לה כבהמה, שנאמר: 'ומראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ' (בראשית ט', ב') [ואפילו ארי (רש"י)]. וצריך עיון מ"העמק דבר" (בראשית מ"ט, ט) שכתב, שבטבע הארי לפחד מהאדם, יותר מטבע שאר החיות], "נמשל [אם האדם נמשל על יד החיה ואינו מושל עליה, הרי זה משום] כבהמות נדמו" [בעיני החיות] (תהילים מ"ט, י"ג). וכתב ה"נמוקי יוסף" (בבא קמא לז ע"א) בשם הרמ"ה שלכן שור המועד לבהמה אינו מועד לאדם. ומרן החיד"א זצ"ל כתב ("שם הגדולים" י, נ"ה) על הגאון הקדוש רבי חיים בן עטר זצ"ל, שהושלך לגוב האריות וניצול, אחר שנשאר שם יום ולילה.

ובספר "דור דעה" (ת"ק עמוד י"ח) כתב: "שח לי רב גדול מאוקראינה ששמע מפי זקנים ששמעו מפה קדוש, הגאון הצדיק רבי משה צבי מסאווראן זצ"ל, שכאשר היה הגאון בעל ה"פני יהושע" זצ"ל באחת העיירות הלך להתפלל עטוף בטלית ומוכתר בתפילין, וראה שהרחובות ריקים וכלתה רגל מן השוק, והתפלל.

לפתע ראה ארי משוטט, ונפתרה התעלומה. התקרב הארי, וה"פני יהושע" הסיר טליתו מעל פניו. ראה הארי את צלם האלוקים שעל פניו וברח אל היער הסמוך. וכמו שכתב האלשיך הקדוש זצ"ל בבאור הכתוב: "הנני גרש מפניך את האמורי" (שמות ל"ד, י"א), היינו בגלל צלם האלוקים שבפניך. וכמו שסיפרו במדרש (ילקוט שמעוני שמות ה') שהאריות שעל פתח ארמון פרעה התלוו אל משה ואהרן בשמחה ככלבים לאדוניהם.

כל זה, בכל בעלי החיים. אבל בנחש הן נאמר: "ואיבה אשית בינך ובין האישה ובין זרעך ובין זרעה" (בראשית ג', ט"ז). ברם, כבר נאמר: "ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישרים אתו" (משלי ט"ז, י"ב). ואמרו במדרש (בראשית רבה נ"ד, א') 'זה הנחש'.

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

וסיפר הגאון הצדיק, פאר מקדושים, שלשלת היוחסין, כ"ק האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא שליט"א מנהריה, שזוכר הוא את בית זקנו, הבאבא סאלי זצ"ל, בתפילת שבמרוקו, והיו נחשים ארסיים מגיחים מסדקים שבין הנדבכים, יוצאים ובאים, ואינם מזיקים, דוגמת מה שאמרו (אבות פ"ה, מ"ה) ש"לא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם".

הכלל שהצדיק רבי משה מקוברין זצ"ל אמר, שאין זה פלא בעיניו שהנחש לא הכיש את ה"שבט מוסר" – ויתכן, שאם היה מכישו היה הנחש מת, כשם שאמרו (ברכות ל"ג, ע"א) שערוד הכיש את רבי חנינא בן דוסא, והערוד מת. באותה שעה אמרו: "אוי לאדם שפגע בו ערוד, ואוי לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא" מה מתפעל הוא, מכך שה"שבט מוסר" בקש לחגור עצמו, ומצא אבנט משונה, גוף של נחש, ולא הבחין כלל שאין זו פיסת אריג וחגרו למתניו, וקשר ראשו לזנבו, ולא הרגיש... כזו התפשטות גשמיות לפני התפילה –

ונחנו מה?

"ועכשיו בעוונותינו הרבים" כתב ה"ערוך השולחן" (אורח חיים צ"ח, א'), "הלוואי שנכוון פרוש המילות ולהשתפך לפני יוצרנו בתפילתנו..."

(מתוך הגדה של פסח 'מקרבת לתורה')

למחרת הייתה אמורה להתקיים שמחת הברית לאחד מבני מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ניגש מרן הסטייפלער למחותנו רבינו ושאלו מתי נוח לו לקבוע את זמן הברית. מרן הסטייפלער מצידו רצה בשעה מסוימת, אולם רבינו חישב שהדבר יפריע לו מעט מסדריו וביקש לקיים את הברית בשעה אחרת

מרן הסטייפלר עם סדרי הלימוד של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א לרגל יומא דהילולא של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א כ"ח תמוז

"איש על העדה" (במדבר כ"ז, ט"ז)

חס על זמנו של רבנו

מרן הסטייפלר זיע"א, בידעו את גדלות רבינו ואת שמירתו המדוקדקת על סדריו, היה מתאים עצמו לסדר יומו של רבינו: היה זה בליל נישואי אחת מבנות רבינו, מרן הסטייפלער הטריח עצמו ירושלימה כדי להשתתף בשמחת מחותנו. למחרת הייתה אמורה להתקיים שמחת הברית לאחד מבני חתנו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. בתום שהותו בשמחת החתונה ניגש מרן הסטייפלער למחותנו רבינו ושאלו, מתי נוח לו לקבוע את זמן הברית. מרן הסטייפלער מצידו רצה בשעה מסוימת, אולם רבינו חישב ומצא שהדבר יפריע לו מעט מסדריו, לפי סדר יומו המדוקדק, וביקש לקיים את הברית בשעה אחרת. מרן הסטייפלער ביטל דעתו והסכים לקבוע את זמן הברית לפי סדר יומו של רבינו.

מעמד הנסיעה מירושלים לבני ברק היה נורא! כל הדרך ישב מרן הסטייפלער ואמר לנוסעים עמו פעם אחר פעם: "מחד גיסא,

זריזים מקדימים, מאידך

גיסא, כבוד התורה".

כזו תשובה...

בן רבינו, הגאון רבי משה אלישיב, סיפר על מאורע שהיה עד לו:

היה זה בימי בחרותי, כשלמדתי בבני ברק. יום אחד תקפו אותי כאבי ראש, חומי עלה והזדקקתי למנוחה ולטיפול רפואי. הכתובת הראשונה בעבורי כבית, היתה

ביתה של אחותי הגדולה, הרבנית הצדקנית ע"ה, אשת מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

באחד הימים שנחתי בביתה, נכנס לפתע מרן הסטייפלר אל הבית, אחוז התפעלות בלתי רגילה וקורא בקול: "אז תשובה! אז תשובה!" ("כזו תשובה! כזו תשובה!"). הוא ניגש בהתרגשות אל אחותי- כלתו ע"ה וסיפר לה:

"שאלה סבוכה למדי הגיעה אלי, אך ככל שהעמקתי בה לא מצאתי מוצא. החלטתי לטטוח את השאלה בפני אביך, עתה הגיע אלי מכתב קצר ובו תשובה ברורה ותמציתית המבהירה את הקושיה באופן נהיר וחד, עד שקשה לי לכבוש את התפעלותי מישרות השכל של אביך ומהדרך שהבהיר עניין כה מסובך ומפותל".

מרן הגרא"מ שך זיע"א עולה לירושלים

מאז החל מרן הגרא"מ שך זיע"א לשתף את רבינו בענייני הנהגת הציבור, נקשרו נפשותיהם זו בזו. הקשר בין מרן זיע"א לרבנו הפך קרוב כל כך, עד שלעיתים נסובה השיחה גם לשאלות אישיות, אותן שטח בפני רבנו.

באחת הפגישות ביניהם שטח מרן הגרא"מ שך את שאלתו: מכיון שזקן הוא ותשו כוחותיו, אינו יכול עוד להמשיך ולומר שיעורים בישיבת פוניבז', נתעוררה בלבו שאלה האם מותר לו להמשיך ולקחת את משכורתו הקבועה מהישיבה. ענה לו רבינו: "תנוח דעתכם, עצם הדבר ששמכם נקרא על הישיבה ואתם עומדים בראשה ומפארים את שמה בכל העולם, מצדיק את המשך קבלת המשכורת..."

יכול היה להשאיר עמו עד אור הבוקר לשמוע דבריו המתוקים

כתב הרמב"ם בסוף פיהמ"ש ברכות: "כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו!"

מי שזכה לשמוע את שיחותיו של מרן הגרא"מ שך זיע"א, אינו יכול לשכוח את המתיקות המופלאה שהייתה נסוכה בדברו תדיר על "אמונה פשוטה"! שעות שלמות היה מרן הגרא"מ שך מתענג על מתיקותה של אמונה פשוטה! ציורי ה"אמונה פשוטה" חקוקים בלבבות שומעיו לעד...

רבינו אהב בכל לבו לשמוע את תיאוריו ואת ציוריו המתוקים של מרן הגרא"מ שך זיע"א, בדברו על "אמונה פשוטה"! מחותנו של רבינו, הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצוק"ל, תיאר באורכה את אשר התרחש עם רבנו:

היה זה ביום נישואי אחד מנכדיו, שהתקיימה בבני ברק. רבינו נסע עם בני המשפחה לבני ברק, ולאחר שהגיע, התברר שהקדימו להגיע כשלושת רבעי שעה לפני החופה. רצה רבינו לנצל עד תום את שהותו הנדירה בבני ברק והחליט לעלות לבקר את מרן הגרא"מ שך זיע"א.

לאחר שקיבל את רבנו בחביבות גלויה, החל מרן הגרא"מ שך זיע"א לדבר על הנושא החביב עליו ביותר: "אמונה פשוטה"! רבינו התענג על דיבוריו של מרן הגרא"מ שך זיע"א וממש התמוגג מרוב מתיקות! בקושי יכול היה לנתק עצמו כדי ללכת אל החופה...

בעיצומה של החתונה אמר לרבינו מחותנו, הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, שאם לא היה צריך להגיע אל החופה היה מסוגל להישאר במחיצתו של מרן הגרא"מ שך זיע"א ולשמוע את דיבוריו המתוקים על ענייני "אמונה פשוטה" עד אור הבוקר!

אכן ידוע רבינו כמי שחס על זמנו בדרגה נוראה. אבל דיבורי ה"אמונה פשוטה" שנבעו מליבו הטהור של מרן הגרא"מ שך

המשך בעמוד הבא <<<

מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

זיע"א, שבו את לבו עד שהיה מסוגל לישב בצלו ללא הגבלת זמן. אכן, "יקר בעיניי ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדו!"

עיקר הסדר להיות שקוע דוקא בסוגיה שלו

יסוד היסודות של ה"סדר" בחינו של רבינו, לא היה רק העמידה העקבית והתקיפה על לימוד ב"שעות הסדר" עד כדי מסירות נפש, אלא עיקר הסדר היה במחשבה, בראש! לשיטת רבינו, הראש כולו צריך להיות שקוע אך ורק בסוגיה הנלמדת עתה. הסוגיה שבה אוחזים על פי סדר המסכת היא עיקר החיים, עליה חושבים כל היום, בה מעיינים בכל רגע ובתוכה שקועים בכל הרמ"ח והשס"ה. עיקר הצלחת הלימוד, לדעת רבינו, תלויה בעיקר גדול זה.

המשימה הקשה ביותר עבור רבינו, הייתה היציאה מן הסוגיה שאוחז בה לעבר סוגיה אחרת ועניין אחר. רבינו התבטא פעמים רבות, כי האנשים הבאים לשאול אותו שאלות במילי דעלמא, או שאלות שהתשובה עליהן היא ברורה ואינה מחייבת מחשבה, אינם מפריעים לו כל כך, מעבר לגזילת הזמן הכרוכה בזה, שהיא אבידה שאין להשיב, כיוון שכל העניינים הללו אינם מעסיקים את מוחו כלל ועיקר והוא יכול להישאר שקוע בסוגייתו. אך מי שבא לדבר עמו בקושיות ובתירוצים בסוגיות אחרות מפריע לו הדבר מאוד, כיון שהקושיות והתירוצים הללו מעניינים אותו מאוד, והם ממשיכים להעסיק את מוחו ומקשים עליו להיות שקוע בסוגייתו. עקב כך, נהג רבינו להימנע מלהכנס לסוגיות אחרות ככל העולה בידו.

מעשה באחד מנכדיו, שביקש לקבוע זמן קבוע ללמוד עמו. בתחילה נענה רבינו במאור פנים, אך במשך הזמן החלה הקביעות להפוך לנדירה יותר ויותר. אם בתחילה למד עמו פעם בחודש, הפך הדבר בהמשך הזמן לקביעות של פעם בחצי שנה...

כאב הנכד את הדבר, ובהזדמנות שאל את רבינו על כך. אמר לו רבינו: "כל אלו שמגיעים לשאול אותי שאלות בהלכה בדברים הברורים לי, אינם מפריעים את סדרי לימודי, ולאחר שעות קבלת הקהל אני חוזר לשקוע בסוגייתי בלי שום קושי, אבל אתה, הלא מתוכנן אתה היטב, ומגיע עם קושיות חזקות ועניינים סבוכים, וגם לאחר שאתה מסיים את הלימוד עמי, אני ממשיך להתעמק ולחשוב על הקושיות החזקות שדנת בפני, וזה מפריע ליסדר". אם היית בא עם שאלות בהלכה ועם ענייני עצות וכדומה, הייתי מוכן להמשיך עמך את הקביעות".

סדר שלישי ורביעי

במהלך תקופות מסוימות היה מקדיש רבניו עשר דקות, יקרות מפז, לענייני כלל ישראל, מ- 12:50 עד השעה 13:00. קבלת קהל קצרצרה התקיימה באותו זמן.

מיד לאחר מנחה וארוחת צהרים, עד לשעה 18:45, [ובימות הקיץ עד 19:00] היה רבינו סגור בחדרו ולמד את ה"סדר שלישי" שלו. בשעה 18:45 התקיימה קבלת הקהל בביתו, עד השעה 19:20 [ובימות הקיץ מ- 19:00 עד 19:30], שעת השיעור המפורסם ב"תפארת בחורים", שאליו נהרו תלמידי חכמים רבים מכל קצוות ארצנו הקדושה.

לאחר השיעור, כשרבנו היה מותש לחלוטין, מן המאמץ העילאי הכרוך בסדרים התובעניים, היה לומד "סדר רביעי" שנמשך עד השעה 23:00. באותה שעה קרא ק"ש והולך לישון את שנתו הקצרה.

"אני באמצע הסדר. את שאלתך הפנה נא לרבנים אחרים..."

את הסדרים הקפדניים הללו שמר רבינו מכל משמר, בכל מצב שלא יהיה. מעשה ביהודי נכבד ובעל בעמיו, שנולד לו בן במזל

טוב. יום לפני הברית נתעוררה אצלו שאלה דחופה. יצא אותו יהודי לבית רבינו, דחוף ובהול, כדי לקבל פסק הלכה. כשהגיע אל הבית, הסבירה לו הרבנית ע"ה שרבינו יושב ולומד את סדרו הקבוע בבית המדרש "אוהל שרה". היא הוסיפה, שאין כל דרך בעולם להפריעו מסדרי לימודו הקבועים.

סבר אותו יהודי שהמקרה שלו שונה משאר השאלות שבעולם, שהרי שאלה דחופה היא עד מאד הזקוקה לתשובה מידית. מה עשה? עלה במדרגות בית המדרש, ניגש אל החלון והחל לנקוש עליו. סבור היה, שרבינו יקום ממקומו ויפנה אליו. ברם, רבינו היה שקוע בתלמודו וכלל לא שמע את הנקישות שעל החלון. כיון שכך, החל אותו יהודי להגביר את נקישותיו בכמות ובאיכות, עד שהרעיש את בית המדרש כולו.

לפתע "נתעורר" רבינו מעיונו בתורה, מן הסתם נסתיימה הסוגיה או שנתיישרה הקושיה לרגע קל, ואז חדרו ההרעשות מבעד למסך הסוגיה.

העיף רבנו מבט לעבר הנוקש וראה שנחוש הוא להרעיש בנקישותיו, קם ממקומו לרגע, ניגש אל החלון, פתח אותו והסתכל בפני הנוקש. החל הנוקש הבהול להתנצל ולומר שיש לו

שאלה דחופה בעניין ברית מילה, ספק שצריך הכרעה מידית. אמר לו רבנו: "עכשיו אני באמצע הלימוד ואיני יכול לענות על שאלתך. יש רבנים נוספים בירושלים, תוכל לגשת אליהם ולשאול אותם".

סגר את החלון וחזר לתלמודו.

מזן הגר"ח קנייבסקי שליט"א: "הלימוד שלו זה משהו אחר לגמרי"

עניין ציבורי נחוץ עמד על הפרק והצריך את

הכרעתם של רבינו וחתנו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. באותו שבוע הזדמן מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א לברית מילה באולם "בנות ירושלים", סמוך ונראה לבית רבינו. ניגש אחד העסקנים אל מרן הגר"ח שליט"א ואמר לו: "הנה מצויים אנו ליד ביתו של רבינו, אולי יכנס לשאול בעניין העומד על הפרק?"

"הוא באמצע הסדר? באמצע הלימוד?", ביקש מרן הגר"ח שליט"א לברר.

ביררו ומצאו שעדיין לא החל רבנו את ה"סדר". הגיע מרן הגר"ח אל בית רבינו, שאל ודן לפניו, וקיבל את הכרעתו.

אותו עסקן המשיך עם מרן הגר"ח שליט"א בנסיעה לכיוון בני ברק. באמצע הדרך הרהיב עוז ושאל: "מה היינו עושים אם רבינו היה באמצע הסדר?" אמר לו מרן הגר"ח שליט"א בפשטות, מתפלא על עצם השאלה: "ודאי שלא היינו מפריעים לו, באמצע ה'סדר' אסור להפריע במאומה. הלימוד שלו הוא לימוד אחר לגמרי, זה לא סוג הלימוד שאנחנו מכירים, אני פוחד להפריע לו באמצע הסדר שלו..."

(מתוך 'גדולה שמושה')

יום אחד הובא לפניו יהודי שנתפס ב'קלקלתו' - עטור טלית ותפילין. חטא זה נחשב היה כחמור ביותר והיה צריך להוציא את משפטו במיתה חמורה. מסיבה בלתי ברורה החל ליבו של השופט לפעום בחוזקה, ניסה לחתום על פסק-הדין, אך לפתע נרתע

רבינו אליהו לופיאן זצ"ל על השבת והאמונה

"מסיבה בלתי ברורה, החל ליבו של השופט לפעום בחוזקה. ניסה לחתום על פסק-הדין, אך לפתע נרתע, ניסה בשנית - ושוב לא עלתה בידו. וכן הלאה. ככל שניסה - ונכשל, כן הלכה התעלומה וגברה. במה נשתנה יהודי זה מיתר חבריו היהודים? השופט יצא להפסקה קצרה. התבודד בחדרו, על-מנת לנסות לצלול לנבכי-הנפש ולעמוד על פשר העניין. עד שעלה בדעתו, שמא היהודי הנידון אינו אלא אביו..."

"הוא הכניסו לחדר מיוחד והחל לתחקרו: 'האם היה לך ילד קטן שנחטף מעמך והובא לכנסייה?' התשובה היתה חיובית. 'היודע אתה להיכן נעלם?' 'לא', השיב היהודי. 'כלום זוכר אתה סימן מיוחד בו?' 'כן', השיב היהודי, 'היה לו כתם כזה וכזה על כתפו'. משגילה היהודי דבר זה נפלו השניים זה בזרועותיו של זה. לא חלף זמן רב והבן-האובד נמלט מהכנסייה ושב אל צור מחצבתו. 'ועתה' - אומר רבינו - 'צא וראה: מי גילה לשופט האכזר שהנידון שלפניו הינו יהודי? מדוע, עם כל רצונו לגזור דין-מוות עליו, נבצר ממנו הדבר? על-כרחך, הקשר הטבעי שבין אב לבנו אינו יכול להיטשטש. יפרידו ימים ונהרות, יחלפו ימים ושנים - והקשר ביניהם יישאר.

"ואם כך הם פני הדברים אצל אנשים בשר ודם - האפשר הוא שלא הטביע הקב"ה בחושי-הנפש טבע רוחני לדעת את אביו שבשמיים? וכי לדעת זאת צריכים להיות פילוסוף וחוקר? אתמהה! נכון שיש גם הוכחות פילוסופיות גמורות לאמונה הברורה, בדיוק כשם שניתן מבחינה מדעית להוכיח על פלוני שאביו הוא אכן אביו. כלום לבן יש צורך בכך? אוי לו לאותו בן שמטיל ספק באבהותו של אביו עליו, ומסתמך על הוכחות כלשהן או על-פי לומדות, כמו למשל דברי הגמרא (חולין י"א) דאזלינן בתר רובא. כי אף שחשבון זה הוא נכון, אבל רק כשסנהדרין באים להרוג בן-אדם שהיכה את אביו, יש להזדקק לחשבון זה. לא כן הבן עצמו, הוא אינו צריך לשום חשבונות וסברות, כי בטבעו והרגשי-נפשו הוא קשור לאביו בלב ונפש."

(מתוך 'ר' אלה' - רבי אליהו לופיאן זצוק"ל)

"יביום השפּת" (במדבר כ"ה, ט')

באחת השבתות, כאשר חזר רבינו לישיבת קמניץ משיבת "חברון", בה התפלל תפילת מנחה, נתקל מבטו ביהודי שתיקן מכשול שהיה בכביש. חילול-השבת כאב וחרה לרבינו. את כאבו ביטא כאשר הפטיר: "כמה חבל על חייו של האדם הזה!", והוא פירש את דבריו: "אחרי שיעבור את עונשו בגהינום על חילול-שבת הוא ייתקל במכשול שאי-אפשר יהיה לעוברו. הרי אי אפשר להכנס לגן עדן ללא אמונה! אמונה היא כרטיס-הכניסה לגן עדן! ליהודי מחלל שבת-אין אמונה..."

סיפר רבינו:

"מעשה היה בתקופת האינקוויזיציה בספרד. היו ילדים שלא יכלו לעמוד בנסיון ומסרו עצמם לנוצרים. אלה הטבילים ולימדום נצרות והפכום לכמרים. מעשה היה בילד יהודי קטן, אך מוכשר מאוד. במהירות טיפס ועלה בסולם הכמורה. בתוך שנים אחדות התמנה לתפקיד שופט בחצר הכמרים. כל אותם

יהודים אנוסים שהתחבאו ביערות ובמקומות-סתר נוספים ונתפסו ביהדותם, הובאו אליו למשפט. יהודי שנתפס אחת היתה דת: למות, ובמיתות משונות ואכזריות. ואמנם במהלך השנים, הומתו על-ידו המוני יהודים.

"יום אחד הובא לפניו יהודי שנתפס ב'קלקלתו' - עטור טלית ותפילין. מובן מאלי שחטא זה נחשב היה כחמור ביותר והיה צריך להוציא את משפטו במיתה חמורה - שריפה.

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

נכנס יהודי וסיפר שאביו, שנפטר לפני זמן, מופיע אצלו בחלום כשהוא בוכה ואומר שרע לו בעולם העליון הבן בא לשאול את הרב מה עליו לעשות במקרה הזה?

רבי שלמה לוונשטיין שליט"א עם סיפורים מגדולי ישראל, על מי שרואה ומי שנשאר עיוור...

נשמתך! אבל אתה עוד חי ואתה יכול להיות גביר! כל זמן שאתה חי אתה יכול לעשות מצוות!!

לשר התורה, הרב מטשיבין זצ"ל, היה שמש שהיה נכנע לפניו ומסור אליו בכל ליבו, ושמו רבי מרדכי. פעם אחת כשהלביש את המעיל לרבו, הוא התחיל להכניס את הידיים לתוך השרוולים, ולפתע הרב נרתע לאחוריו תוך שהוא מבליע אנקת כאב. מיד הרים השמש את המעיל, כי חשב שעשה זאת לא מספיק בעדינות, וניסה שוב להלביש את הרב, ושוב נאנח הרב: "אוי!"

רבי שלמה לוונשטיין שליט"א

הבין השמש שיש דברים בגו, הוריד את המעיל, משש אותו מכל צדדיו, עד שגילה מחט תחובה בו בצדו. התברר שהוא דקר את הרב פעמיים. ספק השמש את כפיו בבהלה ואמר לעצמו: "אני מהגהינום

כבר לא אצא..."

אמר לו הרב מטשיבין: "בעזרת ה', אם יהיו לך בעיות אני אעזור לך לצאת משם..."

חלפו עברו עשרים שנה, והרב מטשיבין שוכב על ערש דווי. הוא קורא לשמש ואומר לו: "תראה שלא תהיה לי עבודה קשה מידי". "כן ודאי", אמר השמש בהכנעה, "אבל מה אני יכול לעזור לכבוד הרב?"

"אתה זוכר שפעם הבטחתי לך משהו בנוגע לגיהינום? אני מתכוון לקיים את הבטחתי, רק תשתדל שזה לא יהיה קשה מדי..."
(מתוך הגדה של פסח - ומתוק האור)

"כִּי כִּהְיָאָה מֵת" (במדבר כ"ז, ג')

מסופר על אחד מגדולי המדענים שבדורות הקודמים, שהיה מאמין בה' ובבריאת העולם, וכדי להוכיח זאת לחבריו בנה דגם של מערכת השמש והכוכבים, באופן שבו מסתובבים בשמים. כשבא לבקרו אחד מחבריו, הוא התפעל מהדגם, ושאל מי בנה זאת? ענה לו, "איני יודע, היום בבוקר, כשנכנסתי לחדר, זה היה פה וכנראה שנעשה מעצמו..."

לנוכח מבטי התמיהה שנבטו מפניו של החבר אמר המדען המאמין: "אם דגם זעיר כזה לא נעשה לבד, איך יעלה על הדעת לומר שכל מערכת הכוכבים נעשו מעצמם?!"
"והארץ נתן לבני אדם", ניתן להתבונן ולראות בכל יצור חי כאן בארץ עד כמה הוא מתוחכם, וממנו לראות את הבורא יתברך. וכידוע כשחזר הקוסמונואוט הרוסי הראשון מהחלל, שאלו אותו הרוסים בלגלוג: "האם מצאת שם את אלוקים?" ענה: "לא, אפילו שם הוא לא נמצא", עפרא לפומיה. הגיב על זה רבי יעקב נימן זצ"ל: "אם פה בארץ לא ראה את האלוקים, כנראה שהוא עיוור, ומה הפלא שגם בשמים הוא לא ראה אותו?..."

סיפר רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, שלמרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א נכנס יהודי וסיפר שאביו, שנפטר לפני זמן, מופיע אצלו בחלום כשהוא בוכה ואומר שרע לו בעולם העליון.

הבן בא לשאול את הרב מה עליו לעשות במקרה הזה? ענה לו הרב מה שענה, ולאחר מכן פנה לאחד מהנוכחים ואמר:

"מדוע שלח ה' את המקרה הזה אלי? מה רצה להראות לי בזה? ה' שלח לי מסר: שלהיות שנורר, קבצן, זה דבר מבזזה מאוד, אך להיות "שנורר" אצל הבן- זה שיא הביזוי! ה' שלח אותו אלי לומר לי: אהרון, אהרון, אתה עומד להיות שנורר אצל הילדים שלך! אתה תבוא לבקש שיאמרו עליך קדיש, שילמדו משניות לעילוי

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

פעם הגיע אליו מישהו עם חשש של אות ארוכה מדי. הוא אמר שאין בכך פסול וזה כשר לכתחילה! אבל אני רוצה שעוד עשרים שנה מישהו יערער על כך, ואז יטענו שיש כאן קרקפתא דלא מנח תפילין...

מידת החסד של אביהם של סופרי הסת"ם בדורנו, הגה"ח רבי מנחם דוידוביץ ז"ל במלאות שלושים לפטירתו

ממושך על האותיות, לא דיבר מילה, ורק כעבור דקה ממושכת שנדמתה כנצח הוציא מפיו כמה מילים בודדות שבהן קיפל הכל: אבחון חד כתער של המצב הנוכחי עם המלצה מדויקת והכוונה כיצד לשפר את האותיות, ולהגיע לכך שהספר יענה על מה שהוא הציב נגדו כיעד - 'ואנוהו'...

שיטתו של ר' מנחם אינה נוגעת רק לעיצוב האותיות, אלא גם לצורת הכתיבה. הוא השקיע מחשבה רבה מהיכן להתחיל, האם מ'הקוץ' או מה'גג'. אם לכתוב משמאל לימין, או מימין לשמאל. ולאחר שרכש את כל הידע לא שמרו לעצמו, אלא ביקש לחלקו עם האחרים, כשמטרתו היתה להפיץ שיטה זו ביעקב ובישראל. "בשנותיו הראשונות, כאברך, נהג להסתובב בבתי הכנסת כאשר הוא מבקש מהסופרים שיעלו אליו והוא לימד את רזי כתיבת האותיות חנים אין כסף. זו היתה מטרתו - שכל המזוזות וספרי התורה המצויים כיום בשוק-שיהיו לכתחילה שבלכתחילה, בלי כל שאלות."

שאיפה זו יקדה בו כל ימיו: "עד לחודשי חייו האחרונים נהג למסור שני שיעורים קבועים בהלכות סת"ם, עליהם שמר מכל משמר. את השיעורים מסר ביום שני ורביעי, חוק ולא יעבור, שיעור אחד בירושלים והשני בבית שמש. היה עומד ומחכה לאוטובוס, טורח ונוסע, כשתמיד היה הוא הראשון בשיעור, יושב ומצפה בחיוך שיבואו ראשוני הבאים, שאז כבר יוכל להתחיל בשיעור. כל כך היה קשור לשיעורים אלו, שמעולם לא ויתר עליהם, גם לא כאשר נישאו נכדיו. בימים אלו היה מגיע עם מונית, כשהוא לבוש בקפטן וחבוש בשטריימל, מבשר לשומעים בשמחה, כי 'בעל שמחה' הוא, אך השיעור התקיים ללא כל שינוי."

אך תכונת האופי הבולטת שלו היתה מידת החסד: "היום ניתן למצוא סופרים שמגיעים למומחים, והם מוציאים להם את הרוח מהמפרשים. ר' מנחם לא היה כזה. הוא היה יודע לבקר, אך עושה זאת בחכמה. מתמקד תמיד בצד החזק, מוצא את המכנה המשותף של מה שיש לתקן, ואומר זאת בכמה מילים", אומר ר' אלימלך ויינשטיין. "פעם הגיע אליו מישהו עם 'פרשה' בחשש שהאות זי"ן ארוכה מדי. ור' מנחם קבע שאין בכך פסול, כשר לכתחילה! אבל אני רוצה שעוד עשרים שנה מישהו יערער על כך ואז יטענו שיש כאן קרקפתא דלא מניח תפילין, הוציא מיד סכין ותיקן. בסיפור אחר לאחר מחיקה הוא שאל האם תרצה שגם אתקן את הכתיבה? לקח קולמוס ומילא היכן שהיה צריך למלא..."

עוד בטרם זרחה שמשו, כבר תהה על קנקנו הרב מבריסק זצ"ל, שרכש אצלו את הפרשיות לתפילין. לימים סיפר כי הרב מבריסק העיר לו על אות אחת, על הצד". עקב כך הוא שינה את צורת האות שכתב ובכך ראה מעין 'הסכמה' מהרב בריסק על יתר האותיות לגביהן לא העיר...

אך הפסגה מבחינתו היתה כאשר התבקש בידי רבו, כ"ק האדמו"ר

המשך בעמוד הבא <<<

"אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם... וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם" (במדבר כ"ז, י"ז)

"הפעם הראשונה שבה פגשתי את ר' מנחם היתה עבורי הפתעה מדהימה. הגעתי בהססנות רבה ואחרי נקיפות לב לא מעטות, לחדרו הצנוע, חדר שהיה ממוקם בסופו של שביל קצר מעוטר בעצים עבותים שהסתיים במדרגות צרות, בלב ליבה של שכונת 'מאה שערים' הירושלמית. תהיתי איך יקבל אותי ר' מנחם, שנחשב לדמות הבכירה ביותר בעולמם של העוסקים במלאכת הסת"ם, והמראה שראיתי גרם לי להתפעלות מחד ולתדהמה מאידך."

הדובר, ר' אברהם זיסקינד, הוא אחד מאלו שנחשבים לתלמידיו הקרובים ומעתיקי שמועתו של מי שנחשב לאביהם של סופרי

הסת"ם בדורנו ובדורות הבאים,

הגה"ח רבי מנחם דוידוביץ ז"ל

הסופר הגה"ח רבי מנחם דוידוביץ ז"ל שנלקח לבית עולמו לפני כחודש. בשיחה המיוחדת, שאליה קיבצנו מספר מבכירי תלמידיו ומעתיקי תורת הסת"ם עפ"י שיטתו, אנו נחשפים לדמותו, כשמתברר כי עבור אלו שעוסקים וחוקרים את תחום הסת"ם - ר' מנחם היה רב רבנן, מי שהתווה את הדרך שבה צועדים כיום כל העוסקים במלאכת ה', וכך גם בדורות הבאים. מבחינתם, הם אומרים

"ר' מנחם היה זה שיצק את השולחן ערוך של מלאכת הסת"ם. נחזור לתיאורו של ר' אברהם, שכאשר הוא מדבר מהנהנים יתר הנוכחים בראשיהם, לאות הזדהות עם כל מילה. "כשנכנסתי ראיתי אדם יושב במרכז החדר, לבוש ב'טלית קטן' אך ראשו חבוש בכובע ירושלמי רחב תיתורא, כאשר סביב השולחן ניצבים להם כעשרה בני אדם שכולם עושים דבר אחד: מביטים בו כיצד הוא כותב. בוחנים כל נייע אצבע, כל שבריר תנועה. והוא כותב אות אחר אות בקצב, אינו מוציא מילה מפיו, למעט זאת שהוא לוחש את המילים אותן הוא כותב, בעוד העיניים רתוקות אל הקולמוס המרצד על הקלף והוא ממלא שורה אחר שורה."

בהמשך יבין שזה היה המחזה הקבוע, כאשר מיקומו של השולחן במרכז החדר נעשה בכוונה תחילה - כשכך יכלו לעמוד מכל צדדיו ולא רק מאחוריו. וכך, תוך כדי כתיבה, באו ההזכרות שהפכו לנכס צאן ברזל של עולם הסת"ם. "לאמיתו של דבר, חששתי", הוא מוסיף ומספר. "ר' מנחם נודע כרבן של כל הסופרים, היו כבר מאחוריו עשרות שנים של עיסוק בתחום, במהלכן הכשיר אלפי תלמידים שהפיצו את שיטתו בכל העולם, והעובדה שאני מגיע עם גוויל, ומבקש לשמוע אודות צורת האות שי"ן כיצד היא נכתבת, לא בדיוק הסתדרה... אך ר' מנחם דווקא עודד אותי. העיף מבט

כאן ברמת השרון היה בית חרושת לייצור קרח. את הקרח לא קנו במכולת, כיון שעד שיביאו את הקרח הביתה הוא יימס, ויישאר חצי ממנו בגלל שהאוויר חם. אז איך מביאים קרח?

הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בשיחה מיוחדת על עזות פנים הטובה והרעה

תוך תקופה של שנה שנתיים נשארו כולם בלי פרנסה, מה קרה? היה אחד שהיה לו כסף וקנה מקרר חשמלי, אח"כ עוד אחד קנה מקרר, רובם גרו בבנייני מגורים של ג' קומות, וכך כמה אנשים קנו מקרר. אמנם לא כל אחד כ"כ עשיר לקנות לו מקרר חשמלי, אבל... כיון שלשכנה גם יש מקרר למה שלי לא יהיה? זה שמוכר את המקררים אמר: "אין בעיה, תשלם בתשלומים, בצ'קים - עשרה חודשים", גם זה שאין לו כסף יוכל לקנות. וכל השכונה - כל אנשים קנו מקררים.

בואו ונסתכל מה הסיבה, וכי המקרר עם הקרח לא הספיק לקרר? לא, לא זו הסיבה. שום דבר לא השתנה, אז למה כולם קונים? כשעשיר אחד יש לו כסף אין בזה שום בעיה, אבל זה שהשכן מיד אחרי כן גם קונה וכן השכנים הנוספים - זה מה שקוף עושה, לבני אדם יש טבע כמו בע"ח, כמו קוף, לחקות בלי שום שכל. יהודי אמתי שוקל שיקולים עפ"י התורה ולא חי לפי חיקוי.

הרמב"ם (דעות פ"ו מ"א) אומר שבטבע של בני אדם זה להמשך אחר הסביבה, ולכן למשל רצוי שלא לגור על יד רשעים. יש סכנה שגם בזה יהיה כמו קוף, הוא עושה עבירות, גם אני אעשה. לכן מי שיש לו יר"ש והוא יושב ולומד ספרי מוסר ובוחר בטוב, הוא מתגבר על הטבע הזה. יש הרבה טבעים נוספים, טבע של עצלות, יש טבע של אהבת הכסף ולכן יש גנבים.

התורה מלמדת אותנו איך מתגברים על הטבע, ולא כמו הטבע של קוף.

אבל השם נטע באדם את הכוחות האלה לא בשביל שהאדם יבטל אותם לגמרי, אלא כדי שלא ישתמש בהם לדבר רע. ולכן אם עושים כמו מעשי קוף, דברים רעים לחקות מעשי שכנים רעים, זה ודאי לא טוב, אבל אם עושה מעשה קוף אחר מעשי צדיקים, ודאי שזה דבר טוב, ואומר לעצמו אם הוא צדיק גם אני אהיה צדיק. אומרת המשנה 'הוי עז כנמר' ועזות פנים זה דבר רע, אבל זה יכול להיות גם דבר טוב כשעושים את זה כדי לעשות את רצון אבינו שבשמים.

(חלק משיחה מהעלון 'גאון יעקב' פנחס תשע"ו)

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי" (במדבר כ"ה, י"א)

"הוי עז כנמר, וקל כנשר, ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים" (אבות פ"ה, מ"ב)

'עז' דהיינו - עז פנים, חוצפה. כל ארבעת הדברים המוזכרים במשנה הם מידות של חיות. הצבי רץ מהר, אריה בעל כח וגבורה וכו', באדם ישנם כל הכוחות של כל בעל חי ובעל חי, לכל בע"ח יש טבע אחד, אבל בעל חי הנקרא 'אדם' הוא בעל כל מיני כוחות טבע מגוונים של בעלי חיים. אפשר לראות זאת אפילו בקוף שהטבע שלו הוא חיקוי. גם לבן אדם יש טבע של חיקוי. בלי שום סיבה. אם הוא עושה ככה גם אני עושה ככה.

ידוע שעד לפני חמישים או ששים שנה לא היה בכל בית מקרר, זה היה דבר נדיר. אם היו רוצים שהאוכל שמבשלים לשבת לא יתקלקל היו שמים קרח, היו מקררים שלא עובדים על חשמל, אלא היה זה ארגז קירור קטן, ארון כזה שבו יש דפנות מבודדות, שהאוויר שמבחוץ לא משפיע אעפ"י שבחוץ חם מאוד. מבפנים שמים בלוקים של קרח מלבניים, זה יוצר אוויר קר, כמו מקרר בימינו רק שהקור הוא מהקרח.

כאן ברמת השרון היה בית חרושת לייצור קרח. את הקרח לא קנו במכולת, כיון שעד שיביאו את הקרח הביתה הוא יימס וישאר חצי ממנו, בגלל שהאוויר חם. אז איך מביאים קרח? היו אנשים מוכרי קרח שהיה להם סוס ועגלה עמוסים קרח, מכוסה בשקים, והיו פזורים בכל העיר, כשהגיעו היו מצלצלים בפעמון ומכריזים, "קרח!". היתה מזה פרנסה להרבה אנשים, שהיו משלמים לו, למי שהביא ומכר את הקרח.

הייתה שכונה בירושלים, קראו לה 'קרית היובל', ובה כמה אלפי משפחות, וגם שם היו מסתובבים מוכרי הקרח. ביום שישי קונים הרבה מאוד, כדי שכל השבוע תהיה שתיה קרה ואוכל קר, אבל

כעבור שנים, והיה זה ביום אסרו חג של סוכות, קרא לו הרבי והביע את רצונו כי יכתוב לו ספר תורה. ר' מנחם רץ לחדרו ובמשך שעות שירטט את הקלף, עד שהגיעה שעת ה'טיש' (אגב, כמעט שלא אירע שהחסיד 'טיש' אצל רבותיו), ואז התקיים מעמד של 'תחילת הכתיבה'. מאז במשך כל השנה נהג לכתוב את ספרו של הרבי, כשהכתיבה נעשתה בשעות של לפנות בוקר, טרם תפילתו (הוא לא גבה כל תשלום על הכתיבה, כך שלא נעשתה לפרנסתו.

אבל הרבי דרש לשלם לפחות על הקלף). קודם לכן נהג לטבול במקווה 'תולדות אהרן', ומאחר והבור החם היה המהודר ביותר, נהג לטבול בו על אף שבשעה 3 לפנות בוקר המים היו רותחים-סיפר כי 'חשתי את הכוויות בגוף עד אחר התפילה...'

לשנה הבאה זכה לסיים את ספר התורה, כשמעמד הכנסת ספר תורה נחוג ביום אסרו חג של סוכות. ולמרות שבמשך חייו זכה לכתוב עשרות ספרי תורה, ס"ת זה שנכתב עבור הרבי היה עיקר גאוותו. תלמידיו מספרים כי "נהג לומר לנו, שכאשר היה לו כאב הוא מחכה ליום שני וחמישי שאז קורא בתורה בס"ת זה, כשאחרי הקריאה כבר אין לו כאב..."

(חלקים מתוך מאמר במוסף המודיע)

<< המשך מעמוד קודם

בעל ה'דברי אמונה', לכתוב עבורו ספר תורה. קודם לכן הזמין אצלו רבו את התפילין עבור בנו הבכור (כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אברהם יצחק' שליט"א, בו דבק והיה לחסידו הנלהב עד יומו האחרון). בעת שהגיע למצוות.

כעבור שנים, והיה זה ביום אסרו חג של סוכות, קרא לו הרבי והביע את רצונו כי יכתוב לו ספר תורה. ר' מנחם רץ לחדרו ובמשך שעות שירטט את הקלף, עד שהגיעה שעת ה'טיש' (אגב, כמעט שלא אירע שהחסיד 'טיש' אצל רבותיו), ואז התקיים מעמד של 'תחילת הכתיבה'. מאז במשך כל השנה נהג לכתוב את ספרו של הרבי, כשהכתיבה נעשתה בשעות של לפנות בוקר, טרם תפילתו (הוא לא גבה כל תשלום על הכתיבה, כך שלא נעשתה לפרנסתו.

הלימוד בליל שישי ב'יזדים' שם נמסרו שיעוריו הנודעים של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, נלמד בתענית דיבור בהשתתפות מאות בחורי ישיבות ברחבי ירושלים. קשה לשכוח את ה'תה נענע' וכמובן את ה'תיקון חצות'

"בחצות התיישבו כולם על הרצפה והחלו באמירת 'תיקון חצות', לעיתים בבכייה. חלפו שנים לא מעטות מאז, אך הרושם העז של ה'תיקון חצות' המרומם הזה, לא מש מלבבי. כך מתאבלים יהודים על חורבן בית המקדש!"

שבסיומה אמרו פרקי תהילים וחילקו (בנחת...) את מטבעות המלגה. אך אלו שרצו להתחיל את ה'משמר' כבר קודם לכן, היו מגיעים לבית הכנסת ה'יזדים' המפורסם, שם נמסרו שיעוריו הנודעים של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, בכל מוצאי שבת. הלימוד בליל שישי ב'יזדים' החל בשמונה וחצי בערב, בתענית דיבור, עד חצות. בלימוד השתתפו עשרות אברכים מהכולל של ה'יזדים', שבראשות הגאון הרב שרגא שליט"א, אליהם הצטרפו עוד בחורי ישיבות מכל רחבי ירושלים. את הלימוד אני, בעוונותי הרבים, פחות זוכר. אך אי אפשר לשכוח את העוגות הטעימות והתה עם עלי הנענע, וכמובן, את ה'תיקון חצות'...

בחצות התיישבו כולם על הרצפה והחלו באמירת "תיקון חצות", בניחותא, בהשתפכות הנפש, לעיתים בבכייה. חלפו שנים לא מעטות מאז, אך הרושם העז של ה'תיקון חצות' המרומם הזה, לא מש מלבבי. כך מתאבלים יהודים על חורבן בית המקדש! נו, שלושת השבועות החלו והיהודים אצים רצים להסתפר לפני כניסת ימי האבלות, כדי שלא יצטרכו 'לסחוב' ראש מגודל בשערות בימי הקיץ הלוהטים.

ספר הגר"ע יוסף זצ"ל

ישנם הנאנחים אנחה עמוקה בבואם להפעיל את המוזיקה, ולפתע נזכרו שאסור לשמוע מנגינות. הררי הלכות של מה מותר ומה אסור, והדין הקבוע האם מותר להתרחץ ב'תשעת הימים' כאשר כל כך מזיעים...

---ואוי, כמה עצוב. כמה עצוב שכל כך התרחקנו, ואנחנו עסוקים בפרטים, במקום במהות. במקום להתאבל באמת על חורבן ירושלים והריחוק העמוק מהשכינה הקדושה, אנחנו מנסים למצוא היתרים כיצד להתאבל פחות ככל האפשר.

השולחן ערוך (סימן תק"פ) פוסק ש"יש מי שאומר שגזרו שיהיו מתענים בכל שני וחמישי על חורבן הבית ועל התורה שנשרפה ועל חילול השם". יהודים אמתיים וטובים ידעו, בכל הדורות, מה רצון ה' יתברך. הם הרגישו וכאבו את הבת קול, שיוצאת בכל יום ובוכה בכי תמרורים על הבנים שגלו משולחן אביהם, על נסיכי הכתר שעזבו את ארמון המלוכה, ועל האב האוהב והרחום שנאלץ להגלות את בניו ולהרחיקם.

המשנה ברורה כותב בשם כתיב האריז"ל "שראוי לכל בר ישראל לבכות על שריפת התורה, שמכוח זה נמסרה התורה לקליפות". ואנחנו? אנחנו ממשיכים בשגרת חיינו, עסוקים בפילפולי-פילפולים האם מותר לשמוע מוזיקה שקטה, איך אפשר להתרחץ ומה עם הצימר ל"בין הזמנים".

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"יִישַׁב חֲרוֹן אַף ה' מִיִּשְׂרָאֵל" (במדבר כ"ה, ד')

ג'ורג' היה אזרח אנגלי טיפוס. היתה לו אשה טובה ושלושה ילדים מתוקים ומנומסים. המשפחה היתה שלוה ומאושרת. הבן למד בקולג' יוקרת, הבת למדה רפואה והילד הקטן נהנה מלימודים בבית ספר מקומי וטוב של המעמד הבינוני ומעלה, בעיירה האנגלית בה התגוררו. הוא הרוויח משכורת יפה בעבודתו, משכורת סבירה של השכר הממוצע במשק הבריטי, והצליח "לגמור את החודש", פחות או יותר. למשפחתו של ג'ורג' היה רכב צנוע ונחמד, שלא הופיע בקביעות במוסך, וגם היה לו די כסף לבזבזים והנאות רגילות של אנגליים רגילים וממוצעים. באחד משבועות חודשי יולי-אוגוסט נסעו בני המשפחה לנוח בחווילת נופש בצפון בריטניה, והילדים השתעשעו בלונה פארק, בפארקי מים ובעוד אטרקציות חביבות, ככל חבריהם.

מידי פעם בפעם, בלי סיבה הנראית לעין, היו מביטים בני המשפחה באביהם, ג'ורג', ורואים כיצד הוא מתכנס לתוך עצמו ומתעצב אל ליבו. ג'ורג' נהיה מדוכא ורגזן, וילדיו לא הבינו מדוע. מה קורה לו לאבא שלהם, שהוא בדרך כלל שמח וטוב לב, שלפתע הוא עצוב, מתכנס בתוך עצמו ומרגיש לא טוב מבחינה נפשית? באחד הפעמים שג'ורג' התנהג כך, בעצבות ועצבנות, דחק אותו בנו הגדול לקיר וביקש תשובות ברורות להתנהגות הזאת: "מה קורה, אבא? חסר לך משהו בחיים? יש לך ילדים טובים, משכורת סבירה, מכונית שנוסעת משנת 2007 ועוד חודש אנחנו נוסעים לחופשה השנתית שלנו. אז מה רע לך?" ג'ורג' חיך בעגמומיות, הישיר מבטו למול עיני בנו ושאל: "אתה יודע איך חיה המלכה אליזבת? יש לה גם רכב משנת 2007 ומשכורת סבירה, או שהיא טובעת בים של כסף וכבוד? אתה יודע שהמלכה שלנו רשומה כאחת מעשרת העשירים בתבל ויש לה את כל הזמן שבעולם לעשות מה שהיא רוצה?"

הבן צחק. "נו, אז מה?! מה אתה קשור להוד מלכותה?" ג'ורג' השפיל את עיניו וענה: "לא תאמין, אבל אני הבן שלה. רבתי עם אמא, הוד מלכותה, לפני 38 שנה, והיא זרקה אותי מהארמון המלכותי. כעת לבני משפחתי יש מיליארדי דולרים בבנק והם חיים בדיוק כמו שבני מלכים צריכים לחיות, ואילו אני נמצא כאן, עם משכורת 'סבירה'..." והנמשל, ברור...

...

'מנהגם' של חלק מבני הישיבות הוא לעשות 'משמר' בליל שישי. 'משמר' הוא לימוד במשך כל הלילה, כשהמארגנים מתגמלים את הלומד בכמה עשרות שקלים (בתקופתי שילמו 25-30 ₪ ללילה...). כשלמדתי בירושלים, ה'משמר' התחיל ב-1 בלילה בשיבת 'פורת יוסף' בגאולה, שם עמלו בתורה מאות בחורים, בתענית דיבור, עד תפילת שחרית עם הנץ החמה. תפילת שחרית רגועה וארוכה

והמשנה ברורה פורס בפנינו תילי תילים של הלכות ומנהגים בהלכות שלושת השבועות ותשעת הימים, אך הוא מסיים את הלכותיו (בסימן תקנ"א), במשפט הבא: "בכוונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויבכה כמו חצי שעה".

המשנה ברורה הכיר את הדור שלנו, בו מתמקדים בפרטי ההלכה ופחות פונים אל הלב והשורש שמאחורי הדברים. אז הנה, המשנה ברורה לא נהג בספרו לכתוב, בדרך כלל, דברי מוסר, סתם אגדות ומדרשים, אלא רק אלו שמסבירים ומבארים את טעמי ההלכה. ולכן כאן הוא מצא לנכון לפסוק לנו, בהלכה פסוקה, ש"כאן צריך לבכות חצי שעה בכל יום"... זאת אומרת: אם אנו לא מבינים לבד שעלינו לבכות, מעצמנו, על מצבנו, פוסק לנו המשנה ברורה בשם הקדוש האר"י ללעשות זאת. אם נשב ונתבונן ונצליח לבכות חצי שעה היום, כנראה למחרת נבכה כבר שעה וחצי...

וכך אמר המשגיח רבי יחזקאל לווטשטיין ז"ע, בשיחתו בפני תלמידי ישיבת מיר בשנחאי: "אנו מסתפקים במועט בענייני רוחניות. אילו היו נותנים לנו לסדר את התפילה, כשהיינו מדברים על נושא הגאולה, היינו מסתפקים בבקשה אחת. אך אנשי כנסת הגדולה סידרו לנו חלקים רבים של הגאולה, שוב ושוב, בכמה וכמה בחינות ונושאים: "גואל ישראל", "מקבץ נדחי עמו ישראל", "מלך אוהב צדקה ומשפט", "מצמיח קרן ישועה", "בונה ירושלים", "המחזיר שכינתו לציון", ועוד ועוד..."

בסיום שמונה עשרה, גם לאחר שהקדשנו ברכות רבות לנושא הגאולה, אנו מבקשים "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו", והתפילה מסתיימת בתפילת "עלינו" ו"על כן נקוה", בה אנו מבקשים שוב על הגאולה וכבוד שמים, ולאחריו נאמר הקדיש, המוקדש אף הוא לגאולה ולריבוי כבוד שמים בעולם. וכשאדם נפטר ועולה הוא לבית דין של מעלה, שואלים אותו האם ציפית לישועה? ונפסק במפורש ברמב"ם (מלכים י"א, א') שמי שאינו מחכה לביאת המשיח, הרי הוא כופר בתורה ובמשה רבינו. ומרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל היה מדגיש את דברי הרמב"ם הללו, ש"מי שאינו מחכה לביאתו" הרי הוא כופר בתורה, ה' ירחם. אם כן, עלינו לחכות, לחכות באמת, לביאתו!

•••

מו"ר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, הורה בשנה שעברה לכמה מנהלי מוסדות, הרוצים לאסוף ממון בחו"ל, להישאר בארץ הקודש, כיון שיתכן שהבטחת חז"ל (מגילה י"ז, ב' ועוד מקומות) ש"במוצאי שביעית בן דוד בא" תתקיים בס"ד בזאת השנה ולכן טוב שיישארו בארץ להקביל את פניו. מרן שליט"א אישר לי את הוראתו זו בענין ועלינו לדון בקרקע בדברים אלו.

א. הנה נתבאר בספרים שישנן מספר ברכות שמברכים בשעת ראיית פני משיח צדקנו, ובשורת מנחת שלמה (ח"א סי' צ"א) כתב בשם הגר"ש הומינר זצ"ל, כך: "השי"ת יזכנו מהרה לקבל פני משיח ונברך א"ה ארבע ברכות: א. ברוך... חכם הרזים, שבודאי יהיה שם שישים רבוא ישראל וכהנה וכהנה עד אין מספר. ב. ברוך... שחלק מחכמתו ליראיו. ג. ברוך... שחלק מכבודו ליראיו. ד. ברוך... שהחיינו". ועיי"ש בד' הגרשז"א בענין. וישנם שהוסיפו ברכות נוספות. ואולם לא נתבאר האם ישנה מצוה להקביל פני משיח צדקנו ברגע בואו, או שמי שנמצא שם צריך לברך הברכות. ומצינו בברכות (י"ט, ב'): "מדלגין היינו על גבי ארונות של מתים לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אמרו אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שאם יזכה יבחיין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם". אולם זוהי לכאן הוראה כללית על ראיית מלכי ישראל, ולא דוקא ברגע בוא משיח צדקנו.

ב. ובעירובין (מ"ג, ב') נאמר: "כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח", ופירש רש"י: "מפני הטורח - שמניחין צרכי שבת והולכין להקביל פניו". ומסופר שמרן הגרי"ז זצ"ל ערך פרובול קמיה הבד"ץ דירושלים והגרז"ר בענגיס זצ"ל ברכו שיזכה להקביל פני משיח, ותהה הגרי"ז איזה מצוה יש בזה, להקביל פני משיח? וכשסיפרו על כך להגאון מטעשיבין זצ"ל הראה מקום לד' רש"י אלו, שמוכח שישנה מצוה להקביל פני משיח צדקנו. אולם לא ברירא לי האם כן הוא מדינא, או דכיון דיעשו כן בפועל, שמרוב השמחה הגדולה שבבוא משיח יקבלו פניו, על כן אית ביה טירחא.

וכתב לי מו"ר הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאכן יש בזה מצוה, וכהקבלת פני רבו, אשר היא מצוה.

והנה חיוב הקבלת פני רבו הוא ברגל, ואולם כ' הריטב"א (סוכה כ"ז, א'): "מעשה ברבי עילאי כו' ... ואמר ר' יצחק מנין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, פי' בדליתיה במתא דאי בדאיתיה במתא

בכל יום ויום הוא חייב. שנאמר 'מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת' מכלל דבחדש ושבת איבעי ליה למיזל. פי' כשהוא בתוך התחום, ומינה לראותו ברגל כשהוא מחוץ לתחום, ור' יצחק נקט מאי דשכיח ביה פשיעותא טפ"י. ונמצא שכשהתלמיד נמצא במתא דרבו, חייב להקביל פניו בכל עת. וכן הוא בפנ"י (ר"ה ט"ז, ב') שמצד הסברא צריך היה התלמיד להקביל פני רבו בכל שעה, אלא אי אפשר לעשות כן משום ביטול מלאכה, ולכן תיקנו לילך להקביל פניו בשעה שהעם בטלים ממלאכה.

והנה בספרי 'ויאמר שמואל' (סי' ל"ד) בררתי בס"ד שישנם כמה גדרים

וטעמים למצות הקבלת פני רבו, שמד' הנוב"י (תניינא או"ח צ"ד) נתבאר שעניינו קבלת שפע מהרב. ואולם מדברי הרמב"ם (ת"ת ה' ז') נראה בפירוש שסבר שחיוב זה הוא מדיני כבוד רבו. ומדברי הפנ"י נראה שישוד חיוב הקבלת פני רבו ברגל הוא משום תלמוד תורה, שאדם המצוי אצל רבו יחכים מתורתו, ומהנהגות גדולה שימושה יותר מלימודה שלו. וכן חזינו מדברי הפרמ"ג (א"א סי' תקנ"ד סק"ב). ולפי"ז י"ל שאכן ישנה מצוה להקביל פני משיח דוקא בעת בואו, משום שאין לך כבוד רבו גדול מזה, לכבדו בשעת בואו דווקא (ומכאן אסמכתא נכונה למנהג קהילות החסידים להקביל פני רבם בשבוע מחו"ל, וכ"ש בהמשיח שיבוא). ויתכן שגם יהיו השפעות גדולות ברגע בוא משיח, בהתאסף רבבות ישראל יחדיו, ואולי ג"כ נזכה ללמוד תורה והנהגות טובות דוקא בעת בואו. כה יזכנו ה' לראות בקרוב. והרה"ג רבי חנוך גבהרד שליט"א הראני מקום לד' הש"ס בכתובות (ק"ד, א'): "בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק פלוני בא. אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו, ואומרים לו יבא בשלום ינוחו על משכבותם". ולכאן שם הוא ענין של כבוד בהקבלת פני הצדיק, ולא מצוה, דהא 'במתים חופשי'.

ג. אמנם, גם אם אכן ישנה מצוה בעצם הקבלת פני משיח צדקנו בעזהית"ש, אכתי יש לברר מנין לנו שצריך להתכונן למצוה זו טרם זמנה. והתייחס בשאר מצוות שאנו יודעים עיתן, נחלקו הפוסקים

מה הביא את ה'חפץ חיים' לצום 40 יום?

מסירותם ודאגתם של גדולי ישראל לזולת

הרב אהרן כהן

ויעמוד פינחס ויפלה ותעצר המגפה (תהלים ק"ו, ל')

למדים אנו מפנחס כמה שטוב וראוי לירא שמים להתפלל גם על זולתו ולא רק על עצמו.

פנחס שקנא את קנאת ה' והמית את זמרי בן סלוא נשיא שבט שמעון. כאשר יצא מן האוהל שלו, ראה שנתקבצו בני שבטו של שמעון ורצו לפגוע בו על שהמית את נשיאם, מיד בא מלאך משמים והמיתם.

הגמ' בסנהדרין (פ"ב): אומרת ששישה ניסים נעשו לו באותו זמן. אחד מהם "שבא מלאך והשחית בעם...", מדוע השחית המלאך בעם? התשובה היא, פירש רש"י שם: "והוטרדו בני שבטו ולא הרגו לפנחס".

כשראה פנחס את מה שקורה לפניו, שאנשים מתים בשבילו, מחל על כבודו, התעלם משנאתם ומרצונם להמיתו ונעמד להתפלל עליהם, כמו שנאמר "ויעמוד פנחס ויפלה ותעצר המגפה". וסילק את המלאך מהם שלא יהרגם עוד.

אדם השרוי בצער ונזקק לישועה לא יאמר לעצמו, שלום עלי נפשי, אלא ייקח ללבו את צער חברו, ויחשוב כאילו זה הסבל שלו, ויתפלל לפני בורא עולם שיעזור וישוע את חברו בכל מה שצריך. טוב יעשה החבר אם יאריך מעט את תפילתו ויוסיף תפילה קצרה או ארוכה בשביל חברו.

בסיפור דלהלן המובא בספר "המגיד מדבר", רואים אנו את דאגתו ומסירותו של החפץ חיים לשני.

תלמיד, אשר אובחנה אצלו מחלה שאיימה על חייו רח"ל, בא לפני רבו ה'חפץ חיים' וצ"ל בראדן כדי לבקש ברכה. הרופאים כבר אמרו לתלמיד ולמשפחתו שאינם יודעים מזור למחלתו, ועם כל יום נוסף שחלף, אבדו הקרובים תקוה. ה'חפץ חיים' הקשיב לתלמיד הצעיר ואמר לו שיתן לו עצה בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד.

הנחה אותו ה'חפץ חיים' ללכת לתלמיד חכם מסוים המתגורר בעיירה קטנה. "ספר לו על מצבך ובקש ברכה", אמר ה'חפץ חיים',

<< המשך מעמוד קודם >>

האם צריך להתכונן למצוה, כמו להשיג שופר ולקנות ד' מינים וכו', עוד בטרם זמן המצוה, עי' 'לקח טוב' (כלל ו' אות ג'), 'מנ"ח (מצוה א) ו'נשמת אדם' (כלל פ"ח), ועי' בס' 'שלהי דקייטא' (סי' קט"ו). אך מהיכ"ת דה"ה במצוה אשר כלל לא ברור מתי תבוא לידנו ונקיימנה. אפשר היום, או למחר, או בשנה הבאה וכו'.

והשיבני מרן הגר"ח שליט"א: "עלינו לצפות כל רגע". וכנראה כוונתו היא שכיון שעלינו לצפות בכל רגע שמישי צדקנו יבוא הרגע, אם כן מבחינתנו המצוה מונחת לפנינו. ואולם אם כן לכא' תהיה בעיה להתרחק מא"י, גם לצרכים חשובים ונכבדים, בכל יום ויום, ולאו דוקא בשנת מוצאי שביעית. ואם צרכי מצוה אחרים דוחים מצוה זו, א"כ מדוע בשנה זו בדווקא, שנת מוצאי שביעית, יש לדקדק יותר ולא להתרחק מא"י. ואולי כוונתו היא שכיון שאמרו חז"ל שבמוצאי שביעית בן דוד בא, לא לחינם אמרו כן, אלא להורות לנו שאף שחובה עלינו לצפות לבואו בכל

הוא יתן לך ברכה ובעזרת ה' יתברך אתה תחלים".

הצעיר שמע בקול רבו ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ואכן, תוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים. הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדן, הקים משפחה, וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש אודות מאורעות אלה.

אחרי למעלה מעשרים שנה, חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע. עד מהרה נתברר לו שהיא סובלת מאותה מחלה שהוא סבל בעבר, אך הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר, ובכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר. ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה עליו אשתו שידבר בתקוה שסודו יעזור להציל את חיי אחותו. גם אשתו וגם גיסתו הפצירו בו לגלות את אשר קרה לו ואיך נרפא. הוא הסביר להם שזהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן.

לבסוף ניחשה התנגדותו והוא חשב באופן הגיוני שאחרי כל כך הרבה שנים שהוא כבר מילא אחר אזהרתו של "החפץ חיים" יכול הוא לגלות, וסיפר לאשתו את אשר קרה לו. הוא סיפר על הופעתו לפני רבו ועל עצתו של הצדיק ללכת אל תלמיד חכם מסוים בעיירה קטנה הרחוקה מראדן. אשתו וגיסתו נתמלאו תקוה, אולי תהא זו הצלתן. זמן קצר לאחר מכן, החל להרגיש רע. הוא נבהל מאד, ואמר לאשתו שעליו לנסוע מיד אל ה'חפץ חיים'.

הוא עשה את הדרך הארוכה בחזרה לראדן אל ה'חפץ חיים' שהיה אז זקן וחלש ה'חפץ חיים' זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש, ואז דיבר בשקט ולאט: "הלוואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהיתה לך המחלה לראשונה, הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבורך, כדי שתתרפא. היום אני כבר זקן מידי ואינני יכול לצום כמו אז".

לא רק שה'חפץ חיים' צם במשך ארבעים יום עבור תלמיד אחד, אלא שהעמיד את הדברים בצורה כזו שיראה כאילו הודות לברכתו של תלמיד חכם אחר נתרפא.

אלו מנהיגיו של כלל ישראל! אשרי העם שככה לו!

יום ויום, מ"מ כעת יש לצפות יותר, משום סגולת הזמן המיוחד דמוצאי שביעית, וצ"ע לע"ע. וידידי הרה"ג רבי שלמה פורנברג הסביר שכוונת מרן שליט"א אינה לחיוב או מצוה גמורה, אלא לחביבות הענין, ועצה טובה קמ"ל לאלו שייסעו לחו"ל, ובהיותם בחו"ל יבוא משיח צדקנו ואזי בודאי יצטערו על ריחוקם ממקום הקבלת פניו. ואי"ה אשוב ואשנה פרק זה, בתקוה שלא נצטרך לזאת, ותשבי יתרף שאלותינו השתא הא.

והלום שאלתי את מרן הגר"ח שליט"א כך: בדבר אשר כתב לי רבנו שליט"א שמן הראוי שלא לצאת לחו"ל, כדי לצפות להקביל פני משיח צדקנו בקרוב, ולכא' הרי בימינו אפשר לטוס מחו"ל לאר"י ולהגיע לא"י תוך כמה שעות. ומאי גרע מהמתגוררים בסוף ארץ ישראל שנוסעים עד ירושלים ג"כ במשך כמה שעות. והשיב מרן הגר"ח שליט"א: "צריך לראותו מיד".

כאשר ראה מיהו הדורש המופלא, התמלא בושה, והתנפל לפני רגליו וביקש את סליחתו על שביזה אותו ופגע בכבודו, 'הסר דאגה מלבך' - אמר לו הרב - 'אכן צדקת בדברך, אינני מתאים להיות עגלון ואף לא עוזר של עגלון'

כשרבי יושע בער סולוביצ'יק היה לעוזרו של העגלון

הרב ישראל ליוש

יְפָקֵד ה' אֱלֹקֵי הַרְוָהוּת לְכָל בְּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה (במדבר כ"ז, ט"ז)

פירש רש"י: 'כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר, הגיעה שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה, לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל, וזהו שאמר שלמה, נוצר תאנה יאכל פריה.'

מלכות של תורה - מבארים המפרשים - איננה כמלכות של שררה העוברת בירושה מדור לדור, אלא היא נקנית בעמל וביגיעה, יהושע קנה את מלכותו של משה רבינו, כי משה לא היה מלך של כבוד ושררה, אלא מלכות מכח התורה, כמו שנאמר במדרש תנחומא: 'לפי שעסק משה בתורה נעשה ראש ומלך, שנאמר ויהי בישראל מלך, והדרך לקנות מלכות שכזו היא ע"י ביקוש החכמה, כיון שיהושע לא מש מתוך האהל והתייגע רבות כדי לקנות את תורתו של משה, לכן זכה להתמנות ליורשו של משה רבינו - מלך התורה.'

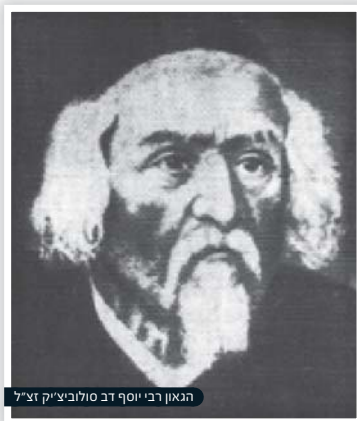
...

רבה של בריסק, הגאון רבי יוסף דב סולוביצ'יק זצ"ל בצעירותו למד בישיבת וולאז'ין, כבר אז נכרו בו כישרונותיו, בקיאותו בכל חלקי התורה היתה לשם דבר בקרב בני הישיבה, הוא לא הסתפק בזאת ועז היה חפצו ללמוד פסיקה הלכה למעשה, לשם כך החליט לנסוע לעיר 'ברודי', שם התגורר הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, כדי לעשות אצלו 'שמוש' וללמוד ממנו הלכה למעשה.

אך כאן נצבה בפניו בעיה לא פשוטה, 'כסף מנלן?' הנסיעה היתה ארוכה והיא אמורה לעלות ממון רב, שלא היה מצוי כלל בכיסו, אבל לא שאיפה ורצון כשל ר' יושע בער יוכרעו בגלל בעיית ממון, ובלבו עלה רעיון נועז, הוא לבש בגדי עגלון והציע לעגלוני המקום שהוא יהיה העוזר שלהם, ובתמורה לכל הוא יסע איתם לאן שפניהם מועדות, וכך היה, הוא התגבר על עדינות נפשו, והחל לעבוד בעבודה הבזויה הזו, ניקה את גלגלי העגלות מהבוץ שנתפס בהם, שימן את הגלגלים בזפת, ואף הכין תבן ומספוא לסוסים, סבל גדול היו מלאכות אלו עבור הרב, אך הוא סבל הכל באהבה ובשמחה מתוך תקוה שכך הוא יצליח להגיע לברודי, ללמוד תורה מפי הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל.

לאחר כמה ימים הגיע סוחר וביקש שיקחו אותו לברודי, שמח הרב שמחה גדולה, הנה שאיפתו מתגשמת והוא נוסע לעירתו של רבי שלמה קלוגר. לאחר שהכינו את העגלה והסוסים והפליגו לדרכם ביקש העגלון מהרב - עוזרו הנאמן - להחליף אותו בנשיאת המושכות. גם את העבודה הזו עשה הרב בשמחה, הרי גם היא תביא אותו בסופו של דבר אל מחוז חפצו.

רבי יושע בער נושא את המושכות, אך מוחו לא שם, הוא מהרהר בדברי תורה, הרי עוד כמה שעות יעמוד לפני רבי שלמה קלוגר ועליו יהיה לומר לו דבר פלפול בהלכה, הרב היה שקוע כ"כ בלימוד עד שלא שם לב שהסוסים ירדו מהדרך. והחלו להסתובב ביערות בצידי הדרך. לפתע התעורר העגלון משנתו ומבחין כי הסוסים משוטטים והרב - העוזר כלל לא מכוון את המושכות, שאג העגלון על הרב והחל מבזה אותו: 'אינך מתאים להיות עגלון, ואפילו לעוזר של עגלון לא הייתי

הגאון רבי יוסף דב סולוביצ'יק זצ"ל

ממנה אותך'. גם את העלבונות הללו ספג הרב בשמחה, הרי כל זה שווה כדי להגיע ללמוד תורה מפי רבי שלמה קלוגר.

כשהגיעו לעיירה שאל הרב את התושבים היכן גר הרב קלוגר, לפלא היה בעיניהם, מה לעגלון פשוט כזה עם כבוד הרב. כשנכנס אל הרב החל לשאת ולתת עמו בדברי תורה, התפלא הרב קלוגר על חכמתו של העגלון הזה, ושאלו: מי הוא? ומהיכן הוא? לאחר שחשף רבי יושע בער את זהותו, הכניסו הרב לבית המרחץ ונתן לו בגדי החלפה ראויים לכבודו.

עתה, ביקש רבי שלמה קלוגר מרבי יושע בער: "בשבת הקרובה ישא כבודו את דרשת השבת המרכזית", בני העיר נהנו מהדרשה הנפלאה, וכולם שחו אודות חכמתו ובקיאותו של הרב הצעיר, בין שומעי הדרשה היה גם אותו עגלון מעסיקו של ה'עוזר' - רבי יושע בער, כאשר ראה מיהו הדורש המופלא, התמלא בושה, והתנפל לפני רגליו וביקש את סליחתו על שביזה אותו ופגע בכבודו, "הסר דאגה מלבך" - אמר לו הרב - "אכן צדקת בדברך, אינני מתאים להיות עגלון ואף לא עוזר של עגלון".

הנה לנו ספור מדהים, כיצד נקנית מלכות של תורה, לא בירושה ולא בדרך של כבוד, רק ביקוש מתוך עמל ויגיעה.

הבטחת התורה "כי לא תשכח מפי זרעו" תתקיים בסנדלרים ובחייטים!! זעק ר' חיים מבריסק בפני באי ועידת פטרבורג

וכששאלו את החפץ חיים מדוע בא לוועידה? ענה: עושים ניתוח לאחותי ולא אבוא?

הרב בנימין גולד

"צָרוּר אֶת הַמְדִינִים וְהַיְתָם אוֹתָם פִּי צִנְרִים הֵם לָכֵם" (במדבר כ"ה, י"ז-י"ח)
מכאן אמרו חז"ל (מדרש תנחומא): הבא להורגך השכם להורגו!
שהמדינים רצו להחטיא את ישראל והמחטיא את ישראל קשה
מן ההורגו, וכמו שראינו ששתי אומות קדמו את ישראל בחרב
ושתי אומות בעבירה, מצרים ואדום שקדמו בחרב, עליהם נאמר
"לא תתעב אדומי" "לא תתעב מצרי". עמון ומואב שקדמו את
ישראל בעבירה להחטיא את ישראל, עליהם נאמר "לא יבא עמוני
ומאבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא בקהל ה'" וזה שנאמר על
המדינים "צרו ר' חיים מבריסק בפני באי ועידת פטרבורג".

וממשיך המדרש להזהיר: שזה ציווי התורה, ואין לסטות ממנו
כהוא זה, גם בדבר זה שנכנס לאדם רחמים וכדו', אסור לסטות
מציווי התורה, ומי שסוטה מהדרך אפילו בגלל סיבות כאילו
אנושיות או סיבות הזמן וכדו', הרי יבוא לו מזה רק הפסד וצרות,
ומביא המדרש 'אתה מוצא במי שבא עמהם ברחמים, לסוף בא
לידי בזיון מלחמות וצרות, ומיהו? זה דוד, שנאמר "ויאמר דוד
אעשה חסד עם חנון בן נחש" א"ל
הקב"ה 'אתה תעבור על דברי שאני
כתבתי "לא תדרוש שלומם וטובתם"
ואתה תעשה עמהם גמילות חסד
"אל תהי צדיק הרבה" שלא היא
אדם מוותר על התורה... לבסוף בא
לידי בזיון "ויקח חנון את עבדי דוד
ויגלח את חצי זקנם וגו'" ואח"כ
לידי מלחמה עם ארם נהרים ועם
מלכי צובה ועם מלכי מעכה ועם
בני עמון ארבע אומות, מי גרם לו
שבקש לעשות טובה עם מי שאמר
הקב"ה לא תדרוש שלומם וטובתם
לכן כתיב "צרו ר' חיים מבריסק בפני באי ועידת פטרבורג".

מרן הגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל

אין לסטות מדברי התורה כהוא זה, ואפילו נראה לנו כי המטרה
נעלית! התורה היא המציאות של החיים בעולם, ואין ח"ו לשנות
אותה לפי המציאות - מי שעושה כן רק יוצא נפסד מזה!

...

גדולי ישראל עמדו בכל הדורות כחומה בצורה, כנגד כל שינוי
שרצו השלטונות להכניס בכל מקום בצורת מסירת התורה
והעמדתה בישראל.

אחד המקרים המפורסמים, היתה סגירת ישיבת וולאז'ין בשנת
תרנ"ב, שמרן הנצי"ב שעמד בראשות הישיבה, החליט החלטה
קשה מנשוא אבל גורלית והיסטורית לאומה היהודית, לסגור את
אם הישיבות, ישיבת וולאז'ין המעטירה, ולו רק בגלל שהשלטונות
רצו שיכניסו בלימודי הישיבה לימוד חול, ואף שיש טענו בתוקף,
כי בזה יבוא הסוף על הישיבות בעם ישראל, לא הסכים הנצי"ב
לשמוע, ואמר: הקב"ה הפקיד בידינו את התורה, אנחנו צריכים

לשומרה כפי שקבלנוה ללא שינוי כלל, כל שינוי יכול להביא
בהמשך לשכחת התורה בכלל, ועדיף לסגור את ישיבת וולאז'ין,
מאשר לשנות אפילו פסיק מהתורה הקדושה. ובאמת שבזכות
מעשה כביר זה, קמו עוד ועוד ישיבות בכל רחבי ליטא ופולין.
אחד המקרים הנוספים שהרעישו עולם ומלואו קרה בשנת תר"ע,
השלטונות הרוסיים הודיעו כי מהיום כל הרבנים יהיו חייבים
להשתלם בשפה הרוסית ובלימודים כלליים, כל גדולי הדור נזקקו
להשתתף בוועידה מיוחדת בעיר פטרבורג, והשתתפו שם כל מאורי
הדור, ר' מאיר שמחה מזוינסק, ר' חיים עוזר מוילנא, ר' איצלה
פוניבזר ר' חיים מבריסק, ועוד רבים, ושם התגלעה מחלוקת גדולה
מאד בין גדולי הרבנים, ר' מאיר שמחה, ר' חיים עוזר ור' איצלה
פוניבזר, ואיתם רוב רבני הוועידה תמכו בדרישה זו שהרבנים ילמדו
את השפה הרוסית, ומנגד עמד כצור החלמיש ר' חיים מבריסק
ואיתו ר' משה לנדניסקי שהיה שליחו של החפץ חיים לוועידה.
מבלי להכנס לצדדים לכאן ולכאן שהיו בין ראשי ההרים, רק
נציין שר' חיים מבריסק עמד ונאם שלא כהרגלו, ודיבר בתקיפות
גדולה על האיסור לשנות כהוא זה מדרך התורה המסורה
זה דורות, כי ההבטחה "כי לא תשכח מפי זרעו" זה רק
אם לא ישנו כהוא זה מהתורה, אבל אם ישנו אזי אין
לנו הבטחה זו, ולכן אין מקום לטענה כי יש קצת לוותר
בשביל המשך קיום התורה: את דבריו הנרגשים סיים ר'
חיים: שאין אתם צריכים לדאוג לתורה, אפילו אם הרבנים
לא יוכלו ללמוד תורה וללמדה אם לא יקבלו את גזירת
השלטונות, אזי ההבטחה "כי לא תשכח מפי זרעו" תתקיים
אצל הסנדלרים והחייטים.

מרן החפץ חיים שלח את ראש ישיבת ראדין כשליחו
לוועידה, והזהירו שאם הוא רואה שהולכים לקבל את
ההצעה של השלטונות, מיד ישלח לו טלגרמה והוא יקח
מטלטליו ומיד יגיע לפטרבורג, וכך הוה, ר' משה שלח
טלגרמה לחפץ חיים, ומיד ארז הח"ח מטלטליו, ונסע
לדרך הארוכה לפטרבורג, ובאו לוועידה הפתיע את הנוכחים, ור'
מאיר שמחה שגם הופתע מאוד מבואו, מיד שאלו: מה קרה שהרב
הגיע פתאום? ענה לו החפץ חיים 'עושים כאן ניתוח לאחותי
ולכן הגעתי', חשב ר' מאיר שמחה כי הח"ח מתכוון בפשטות,
ולכן התעניין היכן הניתוח ובאיזה בית חולים זה אמור להתבצע,
ענה לו הח"ח התכוונתי לאחותי התורה כמאמר שלמה: "אמור
לחכמה אחותי את", ויען כי שמעתי שרוצים לנתח ולהכניס בה
שינויים באתי לכאן!...

הח"ח דיבר בהתרגשות גדולה מאד בפני הרבנים, עד שדבריו
התקבלו והרוב החליטו להתנגד להחלטת הממשלה הרוסית, והתבטא
אז ר' מאיר שמחה רבה של העיר הגדולה דזינסק, 'כי הנה בא יהודי
קטן קומה, תושב עיירה קטנה ושמה ראדין, ובדבריו הפשוטים,
מצליח להרעיש את העולם הגדול, יותר מהרבנים הגדולים של
הערים הגדולות שדברו בעמקות ובחריפות'.

הגרי"ח זוננפלד זי"ע היה היחיד שאזר עוז ותעצומות ונכנס פנימה, ותיכף ומיד פינה לעצמו מקום בתוך הקהל הרב שעמד שם בצפיפות, עלה על הבימה והכריז בקול אדיר ותקיף את החרם כנגד בתי הספר החדשים.

מרא דארעא דישראל הגרי"ח זוננפלד זי"ע נלחם בקנאות עילאית למען טהרת החינוך בירושלים

הרב מנשה גליקזאהן

"הנני נתן לו את פְּרִיְתֵי שְׁלוֹם" (במדבר כ"ה י"ב)

רבינו בחיי מפרש את דברי הכתוב וז"ל ע"ד הפשט הבטיחו בברית שלום שלא יפחד מאחי זמרי שלא ינקמו נקמתו ומה יהיה שכרו? והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, שתהיה לו הכהונה נצחית. לאחר שפנחס מקנא את קנאת ה', מבלי להסס ולהתמהמה עושה פנחס את אותו מעשה כביר ואמיץ, מבטיחו הקב"ה שאין לו מה לפחד על עצמו, וזאת בנוסף למתנת כהונת ברית עולם שזיכהו ה' יתברך. וכן לפי הפירוש שמובא שפנחס זה אליהו זכור לטוב, זוכה הוא להיות אליהו מלאך הברית.

הפלא יועץ (קנאה) מרחיב את היריעה בעניין מעלת הקנאות, ובסוף דבריו כותב הוא, "הא למה הדבר דומה? למי שרואה באחד שמכה את אביו ואת אמו מכת אכזרי ומחרפם ומגדפם, שלא יוכל להתאפק מלמסור נפשו עליהם להצילם, וכאיש מלחמות יעיר מלחמה, לא ישוב מפני כל. על אחת כמה וכמה לכבוד אבינו שבשמים. כי כעס לאביו בן כסיל וממר ליולדתו, ובוודאי שהמקנא לכבוד המקום ועושה כל אשר בכוחו לעשות לא תאונה אליו הרעה. "ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב" כי ה' עזרם ומגנם".

מלחמת חורמה ללא פשרות לחמו גדולי וצדיקי ירושלים מבני היישוב הישן, בקנאות עילאית לחמו על כל קוצו של יו"ד לבל יכנסו רוחות חדשות למחננו חלילה, ולהשאיר את החינוך בדרך ישראל סבא מבלי לשנות כמלוא נימה. בספר "בדידי הוי עובדא" מביא מעשה מרטיט שאירע עם מרא דארעא דישראל, הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל,

דוגמא מאלפת איך הגאון הנ"ל קינא את קנאת ה' ללא מורא וכיצד ה' שומר על הצדיקים בשעה שמקנאים את קנאתו. כפי שכתב בפלא יועץ "ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב".

היה זה בעיצומה של מלחמת קודש שניהל מרן השרף מהרי"ל דיסקין זצוק"ל כנגד שלוחי ההשכלה הארורה ששלחה טלפיה ואיימה להכניס צלם בהיכל: להקים בתי ספר בתוככי עיה"ק ירושלים תובב"א, השרף מבריסק יחד עם אריות שבחבורה, גדולי ירושלים, חתמו על חרם חמור כנגד אותם בתי ספר. באותה תקופה בשנת תרמ"ב הופיע בירושלים אחד מראשי משכילים, ובא להתפלל בביהמ"ד "חורבת ר' יהודה החסיד" שהיה באותה עת ביהכ"נס המרכזי בעיר הקודש ירושלים. הגבאים של בית

הכנסת, שאחדים מהם היו כבר מהמתונים כלפי המשכילים, הכינו לקראת שבת מקום מיוחד במזרח עבור אותו אורח משכיל. באותה שבת קרא הגאון מבריסק את תלמידו הגרי"ח זוננפלד, וצוהו לגשת אל עבר בית הכנסת 'החורבה' בלוויית עוד שניים מתלמידיו הגאונים ר' יעקב אורנשטיין ור' יצחק שלמה בלויא, ולהכריז קבל עם ועדה את דבר החרם על בתי הספר החדשים שהוקמו ע"י המשכילים. השלושה הלכו, אך בהגיעם לשער בית הכנסת הופתעו לפגוש חבורת בריונים שצבאו על ביהכ"נ מכל צד, הגרי"ח זוננפלד זי"ע, היה היחיד שלבש עוז ותעצומות ונכנס פנימה. ותיכף ומיד פינה לעצמו מקום בתוך הקהל הרב שעמד שם בצפיפות רבה. עלה אל הבימה והכריז בקול אדיר ותקיף את החרם נגד בתי הספר. מיד כשסיים את דבריו התנפלו עליו הבריונים בחימה שפוכה והפליאו בו את מכותיהם, ורק בנס ע"י הסערה שהתחוללה במקום יצא הגרי"ח זוננפלד חי מתחת ידם, ועוד זמן רב היו ניכרים על גופו הטהור סימני ההכאות של אותם בריונים. למקורביו שהעירו את תשומת ליבו על כך הסביר, אלו הם אותות כבוד שקיבלתי על הצטיינות במערכה...

כיובל שנים לאחר אותו מאורע שאירע בחורבה, זמן קצר לאחר פטירתו של הגרי"ח זוננפלד זי"ע, אירע אסון מחריד בעיר יפו, בית ספר התמוטט וכשבועיים לאחר מכן נמצאה יד קטועה בין ההריסות הרבות כשעליה לבוש שעון יד. היד הקטועה הובאה לבית רבה של יפו, הגאון רבי יוסף צבי הלוי, כדי לברר של מי היא ולקבוע הלכתה, אחרי שכבר כמה ימים עוד לפני שמצאו את אותה יד קטועה, היה חשש כבד בקרב אנשי העיר שאחד מהמורים הוותיקים בבית הספר נקבר חי באותה מפולת מחרידה. רבי יוסף צבי בדק בעיון רב את היד ואת השעון והלבוש שעדיין היו מונחים עליה. לפתע נפל ארצה והתעלף מגודל ההתרגשות שאחזה בו. לאחר שהעירו אותו מעלפנו והתאושש קמעא, החל לזעוק בחרדה איומה: "אוי מי ישער את גודל עומק הדין, הרי זו היא אותו היד שבשעתו הורמה בעזות על גופו הטהור של מרא דארעא דישראל הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל" בשעה שהכריז בבית הכנסת 'רבי יהודה החסיד' את דבר החרם נגד בתי הספר שאין רוח חכמים נוחה הימנו.

הגרי"ח זוננפלד זי"ע

היא ולקבוע הלכתה, אחרי שכבר כמה ימים עוד לפני שמצאו את אותה יד קטועה, היה חשש כבד בקרב אנשי העיר שאחד מהמורים הוותיקים בבית הספר נקבר חי באותה מפולת מחרידה. רבי יוסף צבי בדק בעיון רב את היד ואת השעון והלבוש שעדיין היו מונחים עליה. לפתע נפל ארצה והתעלף מגודל ההתרגשות שאחזה בו. לאחר שהעירו אותו מעלפנו והתאושש קמעא, החל לזעוק בחרדה איומה: "אוי מי ישער את גודל עומק הדין, הרי זו היא אותו היד שבשעתו הורמה בעזות על גופו הטהור של מרא דארעא דישראל הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל" בשעה שהכריז בבית הכנסת 'רבי יהודה החסיד' את דבר החרם נגד בתי הספר שאין רוח חכמים נוחה הימנו.

"מודה אני לפניך" - אמר אפרים בהגיה חסידית. מודה... לפניך... בבני קורע לב השיבו לעומתו: "מִלֶּךְ חַי וְקַיִים". היה זה בכי שהתפרץ אחרי חודשים רבים שאבו לבכות אלא שמעיין דמעתינ יבש

סיפור מרטיט על אנשי מעשה והצלה כפולה • 'שהחזרת בי נשמת'

הרב אברהם פוקס

הגברת גרינברג אופה חלות ועוגות, מבשלת מרק מהביל, וביום שישי, יום בו היתה החנות נסגרת בשעה מוקדמת, היו אפרים ואשתו מעמיסים סלים וסירים על עגלה ועושים דרכם ללידינגה. 'לידינגה' היא עיירה קטנה סמוך לשטוקהולם, בירת שבדיה. בקיץ 1945 שטפו את שבדיה אלפי פליטים שהשתחררו מהמחנות, ובכללם בנות צעירות. עשרות הבנות ששהו ב'לידינגה' נאספו ממש מהרחובות. היו ארגונים נוצריים שאספו בנות כמותן מתוך רגשי חמלה, וניסו להשיב להן את צלם האנוש שנגזל ונסדק במחנות. היו גם ארגונים ציוניים ורפורמים שקלטו בנות יהודיות ניצולות, והקימו עבורן מעין קייטנות, כשהמגמה היתה להעלותן למדינת ישראל ההולכת ומוקמת. היו גויים רחמנים, בעיקר עריריים, שאמצו בנות. לבנות לא היתה יכולת התנגדות, וגם אם היתה לא היתה מועילה להן.

שני אנשים נלחמו בגפם נגד הארגונים והגויים, וניסו להציל כמה שיותר בנות שלא יאבדו לעם ישראל: רבי בנימין זאב יעקבזון זצ"ל ורבי שלמה וולבה זצ"ל. הרב יעקבזון היה איש 'ועד ההצלה' ו'קרן התורה', שלפני השואה התמנה לרבה של קופנהגן. הרב וולבה, שלמד בקלם, ונתינתו הזרה חייבה את יציאתו משם, הגיע לזמן קצר לשבדיה. שניהם, כך הסתבר למפרע, היו שליחי ההשגחה להציל כמה מבנות ישראל ע"י המוסד שהקימו - 'לידינגה'.

יום אחד נכנסה אישה הזורה לחנות השעונים של גרינברג. היא הוציאה מתיקה בהתרגשות ניכרת שעון גדול ועתיק. "אדוני הנכבד, תוכל לתקן לי את השעון הזה?" השעון הפנה את מבטו אל השעון והשיב לה: "אחרי שאבדוק אוכל להשיב לך". "אתה מוכן לבדוק ולומר לי?" הוסיפה לשאול.

"גם הבדיקה אורכת זמן. לפחות שעתיים. אם הגברת רוצה היא יכולה ללכת לעיסוקיה ולחזור בעוד שעתיים. אני מקווה שאז אוכל כבר לומר לך". הלקוחה הרהרה קמעה. "תראה", אמרה לאפרים גרינברג, "אני לא כל כך רוצה להשאיר את השעון ללא השגחה. אתה בטח מבין... זה שעון מאוד יקר". "אני מבין, את יכולה אם תרצי לשבת על כיסא ולחכות". הוא גרר כיסא מרובע ובו רצועות בד עבות לפינת החדר. היא חככה בדעתה והחליטה שראוי הוא מתקן השעונים לאמונה. "כמה זה יעלה לי?" הקשתה לסיום, "גם את זה קשה לי לומר לפני שאבדוק", השיב גרינברג. ניכר היה שאינה ששה להיפרד מכספה. אדון גרינברג הרגיע אותה: "על הבדיקה לא אטול תשלום".

אחרי שעתיים נכנסה האישה לחנות בצעדים קלים ובסקרנות בולטת: "נו, אתה חושב שתוכל לתקן את השעון?", הוא הפתיע אותה בחיך: "זה כבר מתוקן"... לזה לא ציפתה. "כמה זה יעלה לי?", הוא נקב במחיר פעוט, עד שנאלצה לאחוז בדופן השולחן.

המשך בעמוד הבא <<<

"פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן" (במדבר כ"ה, י"א)

פנחס, בזכות המעשה שעשה, זכה להציל את כל עם ישראל, וכמו שמפרש האלשיך הקדוש: "זה אמר 'ולא כליתי', לומר אל תשיתו לב אל המתים במגפה - עשרים וארבע אלף, כי אם אל כל המון ישראל, אשר היו מתים לולא קנאתו. כי זכות שארית פליטת כל ישראל מלכלות תלוי עליו. וזהו 'ולא כליתי וכו'". וזה בעצמו רמז למעלה, וידקור את שניהם וכו' והיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף; לומר שעל ידי מעשה פנחס היה מספר למתים, ואלמלא זה, גם את הכל היה מכלה. חס ושלום".

כאשר יהודי עושה מעשה טוב, אינו יכול לחזות את גודל תוצאותיו הברוכות, וכבר שנינו: 'מגלגלין זכות על ידי זכאי'.

אפרים גרינברג הגיע לאושוויץ עם אשתו ושני ילדיו, בן ובת. משפחה חסידית, דבוקים באדמו"ר מבעלזא, שהוגלו עם כולם ברכבות המוות למחנה המוות. ההלם שאחז את המשפחה הצעירה היה מצמית. מי היה מאמין שיש בעולם כזה רוע. את הסלקציה שרדו, אולם הבינו שלא ירחק היום ויפרדו. אפרים, שנשא עמו דברי ערך וסכומי כסף, נתן את אשר לו כשוחד לכמה מרצחים להצלת

חיי אשתו וצאצאיו, שהגיעו לאחר מסע עקלתון לעיר פסט בהונגריה. אפרים עצמו נותר באושוויץ ונערך, בתפילות בעיקר, לקרב על חייו שלו. הוא נשבע לעצמו להיאבק כל עוד נשמה באפו, ואחז בשרידי האמונה בכל כוחו. והוא הצליח לשרוד. בהיפתח השערים מצא עצמו, אבא ובעל צעיר, מזה-רעב, שבור-לב וחולה-שחפת, בבית-חולים בשבדיה שבסקנדינביה.

בצעד נואש והזוי, עשה כמה ניסיונות להודיע לאשתו שהינו חי ומאושפז בשבדיה. מסתבר שאחד הניסיונות, באמצעות חייל טוב לב, ששכב לידו בבית חולים והחלים, צלח. החייל רק סיפר לשכנו שהוא נוסע להונגריה, וכבר היה בידו מכתב לאשתו. לא, אין לו כתובת, כלום, אבל ברכבת בהונגריה הוא ראה אשה עם בן ובת, וכששאל אותם לשמם הבין שהמכתב עבורם. אשתו פתחה את המעטפה בידיים רועדות. היא קראה בעיניים מטושטשות מדמעות, ושמה פעמיה לשבדיה, היא הסתייעה בארגונים שונים ונחתה בנמל בירת שבדיה. המשפחה התאחדה מחדש, שוב דמעות, אבל הפעם שונות מקצה לקצה מדמעות הפרידה על אדמת אושוויץ הארורה. אפרים גרינברג התעשת מהר. הוא מצא להם קורת גג בפרבר שבדי, ומאחר והיה לו ידע ורקע בתחום השעונים, פתח חנות לתיקון שעונים. עד מהרה שמעו, מומחיותו ויושרו הגיעו לכל העיר ולערים שכנות. הלקוחות צבאו על חנותו, הוא ראה ברכה, הכסף היה מצוי בכיסו. עתה, משזכו לראות מעט שלוה ופת ברווח, החליטו להעניק משלהם לניצולים שהגיעו אף הם לשבדיה. בכל יום חמישי היתה

לא הרפה: "כן, בהחלט. הן וצאצאיהן כבר לא יהיו יהודים. את עושה מה שהיטלר עשה. אבל בדיוק. הוא רצה להכחיד את העם היהודי וזה מה שגם את עושה!" הרופאה פרצה בבכי שאי-אפשר היה לקטוע אותו. גם הוא בכה עמה. אפרים התעשת ראשון: "אני יכול לפגוש את שתי הבנות?" "בוודאי" השיבה הרופאה, שתי האחיות לא היו מודעות למחזה שאירע, אולם נבהלו כהוגן למראה האמא החדשה שלהן שנכנסה לביתה נסערת בעליל. הן אחזו זו בזו בחוזקה והביטו באיש שליזה. מבטן חלף מזקנו הקטן לכיפה הגדולה שעל ראשו, ובמוח שתיהן חלפה מחשבה זהה: האומנם נותרו יהודים בעולם? גופן החל לרעוד באופן מפחיד. האמא מיהרה לחבק אותן.

"מודה אני לפניך" – אמר אפרים בהגיה חסידית. מוידה... לפניך... בבכי קורע לב השיבו לעומתו: "מִלֶךְ חַי וְקַיִים". היה זה בכי שהתפרץ אחרי חודשים רבים שאבו לבכות אלא שמעיין דמעתן יבש. היה זה בכי של שחרור לא רק מהצריף ומגדרות התיל, אלא גם מהחומות שסגרו בהן את עצמן. רופאת השיניים ומתקן השעונים סרו הצידה והמתינו שתשוב רוחן אליהן.

שתי הילדות ישבו בלב נסער שעה ארוכה עם "רבי-אפרים" ושמעו ממנו את הקורה בעולם. הן היו צמאות לכל בדל מידע, ובעיקר אם נותרו בחיים יהודים מאזור מרמורוש. הוא כמובן לא יכול היה לומר להן הרבה, אולם ניסה ככל יכולתו להשיב את רוחן ולנסוך בהן תקווה. בין לבין רמז להן שמקומן לא בביתה של האישה הנוכחיה. הוא שמח לשמוע מהן תשובה ברורה: "מה השאלה? הלא אבא ציווה אותנו לפני שנפרדנו לשמור על יהדותנו". "מכאן ואילך אני אדאג לכן" – הבטיח אפרים גרינברג. "אבל מה יהיה אתנו כעת?" – שאלה האחיות הגדולה. הוא סיפר להן על הניצולים הרבים, ועל האלפים שהגיעו לשבדיה, וכמובן על 'לידינגה': "אתן תגיעו ללידינגה", אמר להן, "ותראו עוד 84 בנות כמותכן. בנות צנועות, מבתים חסידיים, שם מקומכן". הוא הבטיח להן שישתדל להסדיר את קליטתן במחנה מהר ככל האפשר. רופאת השיניים האזינה לשיחה מסומרת ומשותקת. היא לא הבינה מילה וחצי מילה מהשפה בה שוחחו. באידיש. היא כן הבינה שאחת דתה להיפרד מחלומה ומשתי הבנות. לא עלה בדעתה למחות על כך. היה ברור לה, עם כל כאב הפרידה, שזה הדבר הנכון. אדון גרינברג צודק. מתקן השעונים לא המתין לביקורו הקבוע ביום שישי, ומיהר לרב יעקבזון במחנה 'לידינגה' וגולל באוזניו את אירועי היום. הרב יעקבזון שלא היה לב אוהב כלבו, פתח זוג עיניים מיוסרות: "אתה יודע שאם אכניס עוד בת המוסד כולו בסכנת סגירה". אפרים ידע. הוא היה חלק מהווי המקום כדי לדעת שהממשלה השבדית הגבילה את מספר החניכות שהמחנה רשאי לקבל. אפרים קימץ במילים ורק אמר: "אין ברירה!" "טוב", אמר הרב יעקבזון, "תביא אותן הכי מהר שאפשר". אבל, הוסיף, הן לא חניכות במחנה. הן אורחות שלי ומתגוררות עמי ועם אשתי. זה היה הפתרון מבחינתו, למגבלה על מספר הבנות שהותר לו לקלוט. כשיגיעו המפקחים הממשלתיים יאמר שהשתיים מתגוררות בביתו ולא נמנות על בנות המחנה.

שתי האחיות, ככל בנות 'לידינגה', עלו כעבור שנתיים לארץ-ישראל ובנו בתים של תורה. הרב יעקבזון השיא אותן, כמו את כל אחיותיהן מ'לידינגה', והיה 'שושבין' ועומד-מצד-הכלה' בנישואי שתי האחיות היתומות. את הקטנה השיא לאחינו, בן אחיו. את הגדולה השיא לבנו-חביבו הלא הוא הרה"ג הר"ר משה יעקבזון זצ"ל שלימים כיהן פאר כרבה של באר יעקב ואביו של יבלחט"א הרה"ג הר"ר אברהם יעקבזון שליט"א המכהן תחתיו כרבה של העיר.

הפעם מהפתעה לטובה. ולא שחש עליה או על כספה, אלא שהליקוי היה פעוט ותיקונו היה בנקל. מתקן שעונים הריהו כעוד כמה בעלי-מלאכה שעוסקים בדברים שלבעליהם אין יכולת לדעת כמה מאמץ וידע הושקע בתיקונם. אדון גרינברג יכול היה להמתין לבואה ולנקוב בסכום נאה, אלא דבק בפלך הישרות.

"תראה", אמרה לו, "איני אישה עשירה, אולם מתפרנסת בכבוד מקליניקה של רפואת שיניים...". אפרים גרינברג נדרך נוכח הקדמה זו. האם – חשב לעצמו – תנסה לא לשלם גם את הסכום הפעוט שביקש הימנה? הוא הקשיב בנימוס לדבריה. "אשלם עבור התיקון, אבל כיון שאני מאוד מעריכה את אצילותך ואת יושרך אני חפצה להשיב לך טובה תחת טובה". "אני שומע" השיב השען.

"אטפל לך בשיניים בחינם, גם את ההוצאות על חומרים שאשתמש בהם לא אקח ממך. אסדר לך 'פה חדש' ללא כל תשלום". הפעם היה תורו להיות מופתע. אפרים גרינברג צחק כפי שלא צחק מאז נלקח לגטו בהונגריה. ומשחיך חשף פה חף משיניים. אושוויץ הותירה את צלקותיה לא רק בנפשו כי-אם גם בגופו. רגל אחת תפקדה רק בחלקה, ופה שאין בו שיניים. הוא לא נצרך למחשבה ארוכה כדי להיעתר למחווה של הרופאה.

באחת הפעמים, כשישב על כיסא הטיפולים וצפה בפיו הלוכש צורה אנושית, שחה לו הרופאה תוך כדי טיפול בחניכיו כי אספה לביתה שתי ילדות יהודיות. היא אמרה זאת בגאווה רבה, כשהיא מצפה לשמוע דברי הערכה. אפרים נותר ממקומו מוכה הלם. "מה אמרת?" "אמרת" השיבה הרופאה "שאספתי לביתי שתי אחיות שמצאתי ברחוב". הגדולה, כך הוסיפה לספר בעיניים נוצצות, כבר בת 17 והקטנה בת 15. ילדות מתוקות. חכמות. אבל טובעות בים של עצבות וגעגוע, ואולי גם אימה. "אני עוד אהפוך אותן לעולצות ומאושרות".

גרינברג נותר עומד, סינר לצווארו, ומפיו נפלטה צווחה: "יהודיות? את בטוחה?" הרופאה היתה מבוהלת. מה רע חוללה? מדוע האיש השלו יצא מגדרו? והשיבה באווירה כאילו-נינוחה: "בוודאי יהודיות. מבית אולטרה-אורתודוקסי. מאזור מרמורוש שבהונגריה. הן היו באושוויץ. כל משפחתן נכחדה". אפרים רעד כולו: "מה הן עושות אצלך?" "מה פירושך?", השיבה, "אני מגדלת אותן, דואגת להן לחברה". היא, כך סיפרה לראשונה, חיה בגפה. ללא בעל. ללא ילדים. היא, יחסית, בעלת אפשרויות. לפיכך אספה לביתה את שתי הבנות כדי להעניק להן חיים חדשים ללא מחסור ודאגה.

"זה התגובה שלי למעשים הנתעבים של היטלר", אמרה בסיפוק, ולא הבינה למה מתקן השעונים נמנע מלהביע את הערכתו למעשה הנאצל. "כבר התחלתי", הוסיפה ואמרה כשהיא נרגשת, "את הליכי האימוץ החוקיים". עוד סיפרה שאת הגדולה מבין השתיים היא מתכננת להשיא לבן אחותה. בחור שאתו תחיה חיי-אושר חסרי-דאגה. היא תשכח את כל הסבל שעברה, בחור טוב וערכי שהולך לכנסיה כל יום ראשון.

"ואת כל זה את עושה כדי לכפר על מעשיו הנפשעים של היטלר... גרינברג ניסה להישמע רגוע. "בהחלט", פסקה הגברת. "אז שתדעי" – אפרים הרים את קולו – "שאת עושה מה שעשה היטלר!" הרופאה היתה בהלם: "איך אתה מדבר אלי? זו התודה שלך?" וגרינברג השיב לה מדם לבו "הבנות הללו יהודיות! את הולכת לחתן אותן עם נוצרי!" את עושה דבר ששורף את הנשמה של ההורים של הילדות הללו. את נוהגת בפשיעה כלפי שתי האחיות הקטנות" סיים גרינברג.

"אני?!" – הרופאה היתה על סף התמוטטות. אפרים גרינברג

האם בני ישראל במדבר ראו את השמש ואת הירח?

”וַנִּתְּתָהּ מִהוֹדֵךְ עֲלֵינוּ” (במדבר כ"ז, כ')

ברש"י מביא מבבא בתרא (עה) ונתתה "מהודך" עליו ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה. וב"יערות דבש" (חלק ב' דרוש ד') כ' ששיטת ר"ת שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היה הענן מכסה אותם ביום ועמוד האש לילה, ולא ראו שמש ביום ולא ירח בלילה, ומוסיף שצריך לומר שלא רק בתוך הענן לא היו רואים, אלא בכל המדבר אפילו לחוץ הענן, לא היו רואים אותה, ע"ש שמוכח זאת.

ולפי"ז כ' שם לפרש מאי דאמרינן בבבא בתרא (עה): "זקנים שבדור שאמרו פני משה כפני חמה" דקשה מדוע דוקא "זקנים" שבדור היו צריכים לומר זאת, וכי הצעירים לא יכלו להבחין זאת, וכ' לפי הנ"ל כי הדור הנוולדים במדבר לא ידעו, כי לא ראו את השמש כלל, לכן היו צריכים זקנים שיאמרו כן. הרמב"ם בפרקי ההצלחה, כ' "ואתה אחי תדע שהירח הוא אחד מו' אלפים ות"ת [6800] חלקים מהשמש כפי מה שביארו הטבעיים, וראה שיעור יהושע והשגתו אל מה שהשיג מרע"ה".

האם לעתיד לבוא יקריבו תמיד של בין הערבים?

”וְאֵת הַקֶּבֶשׁ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים” (במדבר כ"ח, ד')

ביחזקאל (מו, יג - הפטרת פרשת החודש) כ' "וכבש בן שנתו תמים תעשה עולה ליום לה' בבקר בבקר תעשה אתו" והעיר הרד"ק שם שלא הוזכר את תמיד של בין הערבים ולכן כ' "נראה שלא יעשה לעתיד אלא עולת הבקר".

וכ"כ ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל באהבת יהונתן (שם), וז"ל, "דהנה תמיד של שחר מכפר על הרהורי הלב, ותמיד של בין הערבים על טעותו בגירסא שלמד בלילה דלא איברא לילה אלא לגירסא,

אך לעתיד יקויים (זכריה יד, ז), "והי' לעת ערב יהיה אור", ולא יוצרכו לתמיד של בין הערבים רק לתמיד של שחר לכפר על הציצם בשכינה שזה יהיה חטאם לעת"ל כנ"ל", עכ"ל.

וכ' החיד"א במדבר קדמות (מערכת ת' אות ג') בשם "מעשה רחם" שלכך קרא רבינו הקדוש המסכתא "תמיד" בל' יחיד ולא "תמידין", לרמוז לעתיד בבית השלישי שלא יש כי אם תמיד אחד.

וכ' החיד"א במדבר קדמות (מערכת ת' אות ג') בשם "מעשה רחם" שלכך קרא רבינו הקדוש המסכתא "תמיד" בל' יחיד ולא "תמידין", לרמוז לעתיד בבית השלישי שלא יש כי אם תמיד אחד.

אם שומע דבר שאינו הגון קודם נט"י בבוקר, איך יכניס אצבעותיו לאזנו?

”לְאָזְנֵי מִשְׁפַּחַת הָאָזְנִי” (במדבר כ"ו, ט"ז)

וכ' רש"י לאזני - אומר אני שזו משפחת אצבון, ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו. וברוקח כאן כ' שיש קשר בין השם "אזני" לשם "אצבון" ע"פ הגמ' כתובות (ה:): שאומרת "מפני מה אצבעותיו של אדם משופות כיתדות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו".

והנה שם בגמ' אמרי' בסמוך שלא רק אצבעותיו של האדם נבראו למטרה זו אלא גם האליה שבתחתית האוזן, וז"ל הגמ' "תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה

רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה".

ושואל המהר"ל (נתיבות עולם נתיב הצניעות פ"ב) למה צריך ב' דברים לסתום את האוזן גם אצבעות וגם אליה, ומבאר שצורך האליה היא לאופן שאסור להכניס ידיו לאוזן, כגון קודם נטילת ידיים בבוקר כמבואר בשבת (קח:).

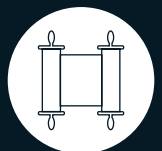
כך מבארו ר' יוסף ענגיל זצ"ל בגיליוני הש"ס (שבת שם), ומוסיף שיוצא מדברי המהר"ל חידוש,

שקודם נטילה מותר ליגוע ביד באליה, ואליה אינה בכלל אוזן, וכ' שצ"ע לפי"ז שנשבע שלא יגע באזנו אי אליה בכלל.

- מדוע מצינו באבות האומה שסירבו תחילה לעשות את שליחות ה' ?
- היתכן ששכרה של הקנאות הוא השלום?
- למי ניתנה הארץ ליוצאי מצרים או לבאי הארץ?
- מה היתה מעלתו של יהושע על בניו של משה?

השאלות
בפרשת
השבוע

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

ש"ח **50.000**

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,
של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים

סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'
הספר החדש 'מועד לדוד'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים

סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
בהוצאת 'דרשו'
כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות ולקבלת המתנות מוקד 'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

יש אנשים שכל ימי בין המצרים לא מכניסים גלידה לביתם מכיון שאלו ימים של צער! וזה התוכן של דיני האבילות שכל אחד צריך להרגיש בעצמו ולהשתתף בצערו של הקב"ה

כיצד עורכים סעודת 7 ברכות? עד מתי מותר ללכת לבריכה? ומתי אסור לקצוץ צפרניים? הלכות לבין המצרים
מאת הרה"ג רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

תוכן האבילות

כל הלכות האבילות שנוהגים בבין המצרים ומר"ח עד לאחר ת"ב יסודם הוא להרגיש חורבן בית המקדש ולהצטער עליו. סיפר לי אברך ששמע מהוריו, שכאשר היו קטנים נהגו לא לאכול בשר ויין כל ימי בין המצרים (כדעה השלישית בשו"ע ס' תקנ"א ט), חוץ משבת שאכלו רק כזית בשר יבש, משום שהיו שבורים ובלי מצב רוח ולא היה להם כלל חשק לאכול בשר, רק אכלו כזית אחד כדי לכבד את השבת. עוד סיפרו שבערב ת"ב היו ממש בכיות בבית, שדיברו וחשבו רק על החורבן. יש אנשים שכל ימי בין המצרים לא מכניסים גלידה לביתם, מכיון שאלו ימים של צער! וזה התוכן של דיני האבילות, שכל אחד צריך להרגיש בעצמו ולהשתתף בצערו של הקב"ה. וכמבואר בגמרא (ברכות ג'): שהקב"ה מצטער כל יום ואומר: אוי לי שהחרבתי את ביתי והגליתי את בני, ע' שם.

שמחות ושירה

האשכנזים נוהגין שלא לעשות נישואין מ"ז בתמוז ואילך (רמ"א ס' תקנ"א סעיף ב'),
- י"א שאין נכון כ"כ לעשות סעודת שבע ברכות בליל צום י"ז בתמוז, ואם עושים ישנו קצת מרגילותם, אבל במוצאי י"ז בתמוז ושאר ימי בין המצרים עושים כרגיל ("הליכות שלמה" מועדים פ"ח סק"ח), אבל אין לנגן בכלי זמר בין בליל י"ז בתמוז בין בשאר הימים, ולכתחילה יש להחמיר ולקיימה ללא ריקודים ומחולות, וללא "שמחה יתירה" אלא בשירה (שו"ת "שבט הלוי" ח"ג סו"ס קנ"ז, וכן ב"ארחות רבינו" ח"ב מובא שמרן הסטייפלער זצ"ל הורה כך בשמחת "שבע ברכות" שנערכה לאחר י"ז בתמוז).
- בני ספרד נוהגים לעשות נישואין עד ר"ח אב (שו"ע ס' תקנ"א סעיף ב'), ומותרים לעשות סעודת שבע ברכות כרגיל אף לאחר ר"ח ואף עם בשר ויין אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב (עי' שו"ע ורמ"א שם סעי' י').

בן ספרד שעושה נישואין בבין המצרים, י"א דמותר לבן אשכנז להשתתף, כיון שהחתן עושה לפי מנהגו, אבל ירקוד פחות מהרגלו (הגרי"ש אלישיב זצ"ל), וי"א דאסור לבן אשכנז להשתתף בו (הגר"נ קרליץ שליט"א). בן אשכנז רשאי לנגן בשמחת נישואין של בן ספרד לאחר י"ז בתמוז עד ר"ח אב, אם זו פרנסתו ("ביאור הלכה" ריש ס' תקנ"א בשם פמ"ג).

החתן והכלה אסורים בכל איסורי בין המצרים ולכן אסור לגלח בימים אלו ולא לשמוע ניגונים בכלי שיר. חתן בשבעת ימי המשתה ההולך לכותל, אינו צריך לקרוע דלא גרע מימים שאין אומרים תחנון דאין נוהגים לקרוע (הגר"ר יוסף שוב שליט"א בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

גם לפי מנהג האשכנזים עורכים סעודת אירוסין. אבל ריקודים ומחולות אסורים מ"ז בתמוז ואילך, אפילו בסעודת אירוסין (משנ"ב ס"ק ט"ז).

נוהגים שלא לשמוע שירה ונגינה מקלטות (קסטות), אפילו

שירי רגש, ואפילו שירים על חורבן ביהמ"ק אפילו בלא תזמורת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל, בעל "שבט הלוי" זצ"ל, והגר"נ קרליץ שליט"א). גם לבני ספרד שנוהגין נישואין עד ר"ח, שלא במקום מצווה נוהגין שלא לשמוע מוסיקה ("כף החיים").
- אפילו בציבור מותר לשיר בפה (כגון בעת "סנטוחה" בשיבה), ומ"מ ימעט בשירה (הגרי"ש אלישיב זצ"ל)

קציצת צפרניים

מותר לקצוץ צפרניים עד השבוע שחל בו תשעה באב (ע' משנ"ב ס"ק כ'), שפליגי רק בשבוע שחל בו תשעה באב). והשנה (תשע"ו)

שיש סוברים שאין כאן שבוע חל בו, כיון שיש מחלוקת בנטילת צפרניים יש להקל עד שבת חזון (עי' "שערי תשובה" ס"ק א', בשם אליה רבה לענין תספורת בבעלי ברית, וב"פסקי תשובות" ס"ק כ"ג).

החיצה ומקום סכנה

מותר להתרחץ בים ובבריכה עד ר"ח אב, וגם מי שלא היה בים עד כה יכול להתרחץ בים אחר י"ז בתמוז, אלא שיש להיזהר ביותר שלא להיכנס למקום סכנה (בעל "שבט הלוי" זצ"ל). וכן יש להיזהר בימים אלו מללכת למקום סכנה.

ברכת שהחינו

טוב שלא לברך ברכת "שהחינו" בימי "בין המצרים" על פרי או מלבוש, אבל מברכים על מצוות כגון: מילה ופדיון הבן (שו"ע שם ס' י"ז).

בשבת אין להחמיר בזה, ובר"ח אב הדין כמו בשבת (משנ"ב ס"ק צ"ח, ושעה"צ שם).

על הולדת בת בימי "בין המצרים" ודאי מברך "שהחינו" (בעל "שבט הלוי" זצ"ל).

פרי חדש שאי אפשר לשומרו עד שבת מפני שיתקלקל - אפשר לברך עליו "שהחינו" ולאכול (משנ"ב ס"ק ק"א) וכן חולה שנזקק לפרי חדש רשאי לאכול בלי לברך עליו "שהחינו" (שם ס"ק צ"ט).

(מים חיים)

הטעם שמוסיפים בפסוקי דזמרה מזמורים של שירות ותשבחות לקב"ה דזוקא בשבת ולא ביום חול

הלכות והליכות בעניין תפילת שחרית של שבת

שאמר", כשם שאומרים בחול "מזמור לתודה" אחר "ברוך שאמר" (ערוה"ש רפא ד).

קריאת שמע וברכותיה

"שוכן עד" - הטעם שהחזן מתחיל מ"שוכן עד", לפי שהשבת מראה על חידוש העולם והטבע הקיים, לכן מתחילים "שוכן עד", משא"כ ביו"ט שמורה על הניסים, ע"כ מתחילים ב"הקל בתעצמות" (אכמ"י סימן ע"א). טעם אחר: לפי שעל ידי השבת אנו מרוממים ומקדשים את הבורא, לכן מתחילים "שוכן עד" (סידור רשב"ץ).

שינוי נוסחאות - בנוסח ספרד אומרים ר"ת יצחק - ישירים, צדיקים, חסידים קדושים, ורבקה - תתרום תתברך תתקדש תתהלל והטעם, כדי להזכיר זכות יצחק אבינו ורבקה אמנו, וי"א שהחכם שחבר היה שמו יצחק ושם אשתו רבקה ועשאו לכבוד יצחק אבינו ורבקה אמנו כדי להזכיר זכותם (אבודרהם שחרית של שבת).

הטעם שאין אומרים זה בחול - כיון שבשבת יש להם זמן לשבח לקב"ה לכבוד היום הקדוש, וביום חול מפני טורח הציבור שלא לבטלן ממלאכתן לא תקנו לומר כן (לבוש, סדר היום שחרית שבת).

ברמזיו - מיוסד על פי א-ב, ורמוז בו דברים רבים, פסוק ראשון הוא י' תיבות, כנגד עשרת הדברות. פסוק אחרון י"ב תיבות, והוא כנגד י"ב

מזלות שיש בשנה. אמצעיות ט' פסוקים בכל אחד, והם ח' פסוקים באמצע, ט' כפול ח' שווה ע"ב כנגד שם המפורש.

ישמח משה

הטעם שתקנו לומר "ישמח משה" בשבת על פי המדרש (שמו"ר פ"א כח): כשהיו ישראל במצרים היו עובדים שבעה ימים בשבוע, ראה משה גדול השעבוד ובקש מפרעה שייתן לישראל יום אחד מנוחה, ונתן לו, אמר לו פרעה שיבחר הוא את יום המנוחה, ובחר את יום השביעי ועדיין שבת לא ניתנה, וכשנצטוו ישראל על יום השבת מהקב"ה שמח משה שזה היום הנבחר, ועל זה אומרים "ישמח משה" על השבת (טור רפא א). טעם אחר: דאמרינן (בשבת יב, א) "לדעת כי אני ה' מקדשכם" (שמות לא ג) "אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי לישראל בבית גנזי ומבקש אני ממך לתנה לישראל, לך והודיעם" (שבת יב, ב) ועל זה נאמר "ישמח משה במתנת השבת" (טור רפא א). טעם אחר: דאיתא בפרק ר"ע (פו, ב) דלכו"ע בשבת נתנה תורה וע"כ אנו מתפללים כך, כדי שיזכור לנו הקב"ה זכות היום הזה שהוא יום קבלת התורה וזכות משה רבנו שהיום ניתנה התורה על ידו (אור זרוע הלכות שבת ס' מב).

קרבת

אמירת קרבנות היום של שבת - בשבת מוסיפים פסוקי "וביום השבת" (במדבר כו ט), לפי שהוא מוסף של אותו היום (כל בו). מנהג ספרד - הספרדים לא נהגו לאומרו והטעם: לפי שאלו הפסוקים מעניין 'קרבת מוסף' ואין זמנו עד אחר תפילת שחרית (האר"י שער הכוונות).

הטעם שמוסיפים רק מוספי שבת ולא מוספי יו"ט - לפי שאין קוראים בתורה בשבת פרשת 'מוספים', מפני שאין בה אלא שני פסוקים, ואין קוראים פחות מג' פסוקים כמבואר (שו"ע בסימן רפג), משא"כ ביו"ט שיש בהם ד' פסוקים וקוראים אותם בתורה ואין אומרים אותם בשחרית (משנ"ב מח ס"ק א).

אין אומרים ה"יה רצון" שאחרי הקרבנות בשבת, והטעם: מפני שאין קרבנות אלו באים בשבת, אבל הפרשיות אין הפסד בקריאתן דהווי כקורא בתורה (משנ"ב א ס"ק יז).

פסוקי דימרה

הטעם שמוסיפים בפסוקי דזמרה מזמורים של שירות ותשבחות לקב"ה בשבת {ויו"ט}: לפי ששבת יום מנוחה ואין בו מלאכה, יכול אדם לשהות בבית הכנסת ולאומרם, וגם בחול היה צריך מעיקר הדין לאומרם ומפני ביטול העם ממלאכתו נמנעו מלאומרם (לבוש רפ"א, סידור רבינו שלמה גרמיזא ס' נח דף קמט).

טעם אחר: כדי להכיר בין שבת לחול, ויתקיים הפסוק שאומר (שמות לא יז) "ביני ובין בני ישראל את היא לעולם" (וגם ביו"ט נהגו לאומרם שגם הם נקראו 'שבתון' ומקראי קודש', ומקדשים בהם על הכוס כשבת) (אבודרהם שחרית של שבת).

טעם אחר: דאמרינן במדרש על הפסוק (ישעיה ו, ב) "שש כנפים שש כנפים לאחד", דהיינו שש כנפים לששת ימי השבוע לפי שמלאכי השרת משוררים בכל ימות השבוע כל יום בכנף אחד וביום השבת אמרו 'אין לנו כנף שנשורר בו, אמר להם הקב"ה 'לי יש כנף בארץ שמשורר לי, שנאמר (ישעיה כד, טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק" ולכן משוררים זמירות אלו (אור"ז).

נוסח אשכנז - אומרים המזמורים אחר "ברוך שאמר", והטעם: כדי שתהיה לכולם ברכה לפנייהם ואחריהם (טור רפא-א, לבוש שם). טעם אחר: לפי שגם בחול אומרים "הודו" אחרי "ברוך שאמר" (ערוה"ש רפא ג) [נוסח ספרד עי' להלן עמוד].

נוסח ספרד - אומרים המזמורים לפני "ברוך שאמר", והטעם: כמו שאומרים בחול "הודו" קודם "ברוך שאמר" אומרים גם מזמורים אלו קודם, לבד "מזמור שיר ליום השבת" שאומרים אחר "ברוך

"בעבודתי כמשגיח כשרות במלונות מידי פעם קיבלתי הוראה לנעול את הסירים ולא להוריד אותם מהפלטה בשום אופן עד לסעודת הבוקר"

בלהט הוויכוח שניטש בדקות הבאות, לא מצאתי את ידי ורגלי. מושגים כמו 'בן דרוסאי', 'גרופה וקטומה', 'כוחה דהתירא', 'כל צרכו', 'מצטמק ויפה לו' אינם זרים לי, אך לא רציתי להתערב משום ש... גם אני לא ידעתי את התשובה. אני לא מסיר אף פעם סיר מהפלטה בבית לפני זמנו....

השבוע סיימנו את חלק ב' במשנ"ב בהלכות ברכות והתחלנו לשנן הלכות שבת במשנה ברורה חלק ג', במסגרת השיעור בדף היומי בהלכה מבית 'דרשו'. זאת ההזדמנות שלי ושלך להפוך ל'הלכה יידין' - יהודי של הלכה, כאשר נוכל לדעת את הלכות שבת על בוריין, ובמקרה ספק נדע היכן לפתוח את ה"משנה ברורה" ולמצוא תשובות.

ההספק החודשי מתחלק בצורה של שבועיים וחצי לימוד החומר, בתוספת ההערות הבהירות (והאקטואליות!) של 'דרשו', בליווי שאלות משתתפי השיעור, ושבוע וחצי חזרה על שו"ע ומשנה ברורה ללא הערות. כאשר בסוף החודש ישנה אפשרות למבחן אמריקאי (המזכה במלגה)

במסגרת 'דרשו', למעוניינים. למתמידים לבוא באופן יומיומי, תצפה הפתעה בל"נ לקראת סוף זמן חורף. לא נחשוף את כל הקלפים, רק נציין שזה קשור איכשהו לשבת....

ידידך,
הושע לייב פלטינק

השיעורים נמסרים בכל יום בל"נ ב:

ביהכנ"ס ברסלב בהיכל הגדול בשעה 9:15-10:00 בבוקר (בתום תפילת שחרית).
ביהכנ"ס ירוסלב בקומת קרקע בשעה 10:15-11:00 בבוקר. בברכת "גוט שבת"

קוראים בתורה פסוקי מוסף, בשונה מיו"ט ור"ח שקוראים את 'קרבת היום' בספר השני, בני אשכנז אין אומרים "וביום השבת", והטעם שאין לומר קרבן של מוסף בשחרית (לבוש).

קדיש שלם

אחר תפילת שחרית אומרים קדיש שלם, והטעם: דקי"ל כל יום שיש בו מוסף אומרים קדיש שלם בין "יוצר" לקריאת התורה, והטעם: כדי להפסיק בין תפלת שחרית לתפלת מוסף (אור זרוע הלכות שבת ס' מב). טעם אחר: כדי שיאמרו "תתקבל צלותהון" על תפילת שחרית ואחר כך יחזרו ויאמרו תתקבל על תפילת מוסף, (משנ"ב תרפג ס"ק א).

אחי ורעי היקר,

השתתפתי פעם ב"שבת התאחדות" של קבוצה מאנ"ש במירון. בתום סעודת הליל, לאחר שרוב האברכים נמו על יצועם, נותרו מספר משתתפים ב'קיפקע' במטבח. שוחחנו על דא ועל הא. כשאזל מלאי הפיצוחים, הציע אחד הנוכחים לטעום מעט מהטשולנט של הבוקר שניצב על הפלטה. אף אחד לא הביע התנגדות. האברך הוריד את הסיר מהפלטה, נטל מנה הראויה להתכבד, ועמד להחזיר את הסיר על גבי הפלטה.

- "השתגעתי? מדוע הורדתי? כעת אסור להחזיר!..." הזדעזע האחראי על המטבח.

- "היית צריך לקחת ככה מתוך הסיר!..."
החרה החזיק הטבח.

- "אבל אני יודע שאסור לקחת מתוך הסיר כשהוא על הפלטה, 'מגיס', התגונן האכלן.

- "תמיד כשרצינו לקחת מתוך הסיר אמי הייתה מסירה את הסיר מעל הפלטה, ומחזיקה בידית הסיר, כשהוא נטוי מעט,

עד לסיום ואז מחזירה אותו לפלטה", ציין אברך ידען בהטעמה. - "אבל לא שייך להחזיק ככה, באוויר, סיר ענק כזה", חיוה הטבח שוב את דעתו.

- "אם המצקת יבשה אין כל בעיה", הפטיר, כמעט בלחש, ענוותן אחד שהפסיק לרגע את קריאת התהלים שלו.

- "בעבודתי כמשגיח כשרות במלונות מידי פעם, קיבלתי הוראה לנעול את הסירים ולא להוריד אותם מהפלטה בשום אופן עד לסעודת הבוקר, אין לי מושג מה עושים במקרה שכבר הורידו את הסיר", הטעים ה'כלבונינק' של הקהילה, בעל 20 המשרות.

- "אני חושב שכדאי להחזיר מהר את הסיר לפני שהוא כבר לא יהיה יד סולדת ולא נוכל להחזיר. ובכלל, זו שעת הדחק, אין לנו טשולנט אחר", הפטיר הידען בין גרעין אבטיח למשנהו, והחל לנוע במרץ לכיוון הסיר בתנועה שאינה משתמעת לשני פנים.

הטעם שהזכירו חכמים את משה רבינו בתפילת שחרית של שבת, לפי שהתורה נתנה בשבת (שבת פז, ב פח, א) בשחרית (שמות יט טז) על ידי משה, לכן ראוי לספר בכבודו של משה שהתורה ניתנה לו במתנה (נדרים לח, א) כדכתיב (שמות לא יח) "ויתן אל משה ככלתו" (סידור שער הרחמים שחרית שבת, קדושת היום א). טעם אחר: לפי שמשו רבנו נפטר בשבת במנחה, והיו ישראל יושבים תכף למיתתו ומדקדקים במעשיו ומספרים שבחיו (שבלי הלקט עניין שבת).

"וביום השבת" (במדבר כח, ט) - בני ספרד אומרים "וביום השבת" גם בתפילת שחרית, והטעם שאומרים אותו בשחרית אע"פ שביו"ט ובר"ח אין אומרים פסוקים של מוסף בשחרית, לפי שבשבת אין

מדוע יש להקפיד לשלם לחברת השמל בזמן? והאם מותר לקצוב קנסות בגמ"ח תרופות?

בענין ריבית דרך קנס • ריבית פיגורים בתשלומי חשבונות גז השמל טלפון • קנסות בחוזה
קנס באיחור החזרת ספר ספרייה • קנס באיחור החזרת מכשירים לגמ"ח

ג. תנאי נוסף להיתר קנס, דוקא כאשר קצבו מתחילה על הקנס והתחייבו סכום מסוים, אבל כאשר איחר תשלום כגון שאיחר שכן המטפלת אסור לו להוסיף בתשלום בדרך קנס, שכל מה שקונס את עצמו כשלא נתחייב בכך זהו ריבית גמורה, ויש פוסקים שהצריכו קנין גמור המועיל בדין תורה שאין בו פטור אסמכתא.

עתה נבאר כמה מקרים שכיחים

ריבית פיגורים

א. בחשבונות לתשלום גז חשמל מים וטלפון, כאשר מאחר ממועד הפרעון יש ריבית פיגורים, ואין בזה היתר של קנס, מכיון שמתרבה לפי כל יום שעובר, ונחשב שכן המתנת המעות, כפי שנתבאר, לכן יש להקפיד לשלם בזמן, ואם אחר יש לבדוק כל חברה אם יש לה היתר עיסקא.

חוזה דירה

ב. בעת רכישת דירה, בדרך כלל קוצבים תאריכי התשלומים ויש בחוזה סעיף של קנסות שבאיחור

יותר משבוע ימים יתחייב על כל יום שעובר סך 150 ₪, וכפי האמור יש לאסור בזה כיוון שהוא קנס המתרבה לכן יש לצרף היתר עיסקא ולהוסיף בתוך החוזה שהכל כפוף להיתר עיסקא, ישנם עורכי דין חרדים שמודעים לשאלת הריבית וכותבים קנס חד פעמי באיחור גדול של 10% מהסכום, וזה מותר כיון שזה כסף עבור דירה.

לקבל שטר היתר עיסקא ויעוץ בחוזים חנים ניתן לפנות לטל. 0548528580 או בפקס 08-9791445 או 1538-9791445

גמ"חים וספריות

ג. גמ"ח של מכשירי חשמל ומכשירים רפואיים או גמ"ח עריסות והשאלת ספרים שמחזירים את המוצר בעצמו אין בזה הלוואה, ומותר לקצוב קנס על כל יום שעובר ולא החזיר את החפץ, שזה כמו תשלום שכירות, אך אם החפץ נאבד או ניזוק וקצבו לו סכום לתשלום אסור להוסיף קנס המתרבה באיחור התשלום.

גמ"ח תרופות

ד. גמ"ח תרופות אם מחייבים להחזיר תרופה נחשב הלוואה של תרופה כנגד תרופה ואסור לעשות קנס על כל יום, אך כשמשלמים בכסף מותר.

שאר דיני קנסות יעויין בהרחבה בספר ברית פנחס פרק ח"ו.

דף קסח. האם מותר לקצוב קנס בהלוואה שאם לא יעמוד הלווה בזמני הפרעון ישלם קנס, או שזה ריבית גמורה שבסופו של דבר משלם יותר מהסכום שלו? על כך נראה בעזהשי"ת במאמר שלפנינו, ונשתדל לתמצת את חילוקי הדינים וההשלכות המעשיות בחיי היום יום.

סוגייתנו עוסקת בלווה שפרע חלק מהחוב והשליש המלוה את השטר ביד אדם נאמן, והתנה הלווה שאם לא יפרע את שארית החוב לזמן שקבעו יחזיר הנאמן את השטר למלוה ויגבה את כל החוב, האם הסכם זה מחייב את הלווה או שזה אסמכתא ולא חלה התחייבות זו, שעיקר כוונתו שסמך בדעתו שיעמוד בזמן הפרעון, ולא נתכוון ברצינות להתחייב.

ודנו הראשונים כיצד מותר להתחייב באופן זה הרי יוצא שמשלם ריבית על ההלוואה.

הר"י מיגאש תירץ שבדרך קנס

אין איסור ריבית, מכיון שאין זה שכר על המתנת המעות, שהרי אם היה משלם רגע לפני הזמן לא היה מוסיף כלום, רק כשעבר הזמן מתחייב בכל הקנס, יוצא שזה על מה שלא קיים את חיובו ולא עבור המתנת המעות.

הרשב"א (בב"מ סו.) הביא דברי הר"י מיגאש, וכתב שאף שאינו ריבית מעיקר הדין אסור לעשות כן לכתחילה משום מראית עין, וכ"כ בתשובה שיש לאסור משום הערמת ריבית, אלא שאם גבה כבר אין מחייבים אותו להחזיר.

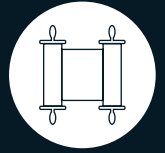
הריב"ש (בסי' של"ה) הביא דברי הרשב"א שאסר לכתחילה, וכתב שיש בזה חילוק שאם היה דרך הלוואה בכסף ומקבל כסף אז אסור כיון שאנו רואים שמשלם כסף יותר ממה שקיבל, אבל כשנותן מוצר תמורת כסף בכמות גדולה בקנס מותר, וכן כשקיבל מוצרים ומשלם בכסף מותר, וכן בדרך מקח מותר ע"ש.

הלכה למועשה בקנסות

א. להלכה נפסק בשו"ע (בסי' קע"ז סי"ד) שקנס מותר רק כאשר נותן פירות ומקבל כסף או להיפך, אך כאשר נותן כסף ומקבל קנס בכסף אסור משום הערמת ריבית.

ב. אך זה רק בקנס חד פעמי, אבל אם קוצב שכל יום שעובר והוא מעכב את התשלום יתחייב להוסיף סכום מסוים אסור, שאז אנו רואים שהתוספת היא שכר המתנת המעות.

מדוע נהגו הנשים לאפות חלות לשבת? האם יש חובה לכבס את הבגדים לקראת שבת? והסיבות למועד ההמצאות הטכנולוגיות

ההכנות לשבת ומצות 'עונג שבת'

- כל אדם מישראל, הן איש והן אשה, חייב לאכול שלוש סעודות פת בשבת. ובנוסף, יש מצות אכילה ושתייה כחלק ממצות 'עונג שבת'.
- מצות עונג שבת, פירושה - להרבות כפי יכלתו במאכלים ובמשקאות הנחשבים לתענוג באותו מקום. ועל פי הקבלה, ראוי לאכול לפחות שני תבשילים, אחד בסעודה הראשונה ואחד בשניה.
- מנהג ישראל עוד מימי חכמינו ז"ל, שהנשים אופות חלות לשבת; ויש למנהג זה רמז בתורה. ושני טעמים לדבר: האחד - מפני כבוד השבת, שאופים פת במיוחד לשבת. והשני - כדי שתפךשנה 'חלה'.
- ההכנסות שיש לאדם קצובות מראש השנה למשך כל השנה, למעט הוצאות שבת, יום טוב, ולימוד התורה של הבנים - שאין להם קצבה, ואם מוציא עבורם הרבה - יתנו לו הכנסה גבוהה עבורם.
- עזרא הסופר תיקן שיכבסו את הבגדים לשבת, כדי שילבשו בשבת בגדים נקיים. ויש אומרים שאם הבגדים נקיים, אין צורך שיהיו דווקא מכובסים.

הפעלת נכס באמצעות גוי בשבת

- נכס מניב רווחים, כגון שטח חקלאי, בית עסק, וכיוצא בהם, הנמצא בבעלות יהודי, אסור להפעילו בשבת באמצעות קבלן גוי - המקבל שכר פעולה קצוב, לפי יום או לפי תקופה.
- נכס מניב רווחים, כנ"ל, הנמצא בבעלות יהודי, מותר להפעילו בשבת באמצעות גוי 'אָרִיס', או שוֹכֵר, כיון שבאופן זה, כאשר הגוי עושה מלאכה בשבת, הרי זה לצורך עצמו, ולא לצורך היהודי.
- 'אמירה לגוי' בשבת לעשות מלאכה, אסורה. והסמיכו חכמים איסור זה על לשון הכתוב: "כל מלאכה לא יעשה בהם", שלא נאמר: 'לא תעשה', כדי לרַקֵּז שאפילו על ידי אחרים לא יעשה.
- מצות עשה מהתורה לשלם שכר שכיר ביום שסיים את עבודתו, שנאמר "ביומו תתן שכרו". ואם לא שילם - ביטל מצות עשה, ועבר גם באיסור לא תעשה.

מידת הנדיבות לעומת הקמצנות

- מידת הקמצנות, מידה רעה היא עד מאד. הקמצן - אינו נותן צדקה, ואינו מרחם כראוי על העניים. וכשיש לו משא ומתן עם חברו, מדקדק עמו עד הפרטה האחרונה, ואינו מוותר מאומה.
- מידת הנדיבות נפלאה היא כאשר מדובר בדברים שיש בהם תועלת לעבודת השי"ת, ובמילוי צרכי אחרים; אך לעומת זאת, צריך להמנע מנדיבות לדברים שאין בהם תועלת, או בלתי ראויים.
- כשאדם מצטער בצערם של אחרים או שמח בשמחתם, הרי זו נדיבות הלב - שנושא עמהם בעול.

לתשומת לב הקוראים הנכבדים:

החל מהגיליון הבא ובמהלך חודש אב ניתן יהיה להשיג את העלון 'לקראת שבת' המודפס אך ורק במשרדי 'דרשו', ברח' הקבלן 45 בירושלים. ההפצה הנרחבת במוקדי החלוקה הקבועים תחודש אי"ה בתחילת חודש אלול.

לקבלת העלון בקביעות במייל, שלחו בקשה
לדואר האלקטרוני שלנו שכתובתו: dirshu@dirshu.co.il

סיפורי צדיקים

גליון רס"ד
שנה ו' תשע"ז

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קיימן על ידי שיר ליהודים בנות

סיפורי חז"ל

לאנטונינוס קיסר הייתה מערה שדרכה היה הולך בסתר לרבי יהודה הנשיא ללמוד תורה. כשהיה הולך, היו מתלווים אליו שני עבדים, וכדי שהדבר יישמר בסוד, היה הורג אנטונינוס עבד אחד בפתח ביתו של רבי יהודה הנשיא, ועבד שני היה הורג בפתח ארמונו. תמיד ביקש אנטונינוס מרבי שלא יהיה נוכח אף אחד איתם כשהם לומדים תורה. יום אחד הגיע אנטונינוס אל ביתו של רבי וראה אותו לומד תורה עם רבי חנינא בר חמא. אמר לו אנטונינוס: "אמרתי לך שכשאני בא אליך שלא יהיה עוד אדם נוכח." אמר רבי: "אל תדאג, זה לא בן אדם, זה מלא." אמר אנטונינוס: "אם זה מלאך, תגיד לו שילך ויקרא לעבד שלי שנירדם בפתח הבית." הלך רבי חנינא בר חמא לקרוא לעבד ומצא אותו מת, אמר רבי חנינא לעצמו: "אם ילך ויספר למלך שעבדו מת זה לא יאה לבשר למלך בשורות רעות, אם לא אומר לו כלום ופשוט אלך המלך יחשוב שוילולתי בו כי הלכתי לקרוא לעבד." התפלל רבי חנינא בר חמא על העבד, והעבד קם לתחייה. שלח אותו רבי חנינא למלך, כשראה אותו המלך אמר לרבי: "אני יודע שגם הקטנים שבכם יודעים להחיות מתים, אבל עדיין אין רצוני שיהיה נוכח עוד אדם כשאני מגיע אליך ללמוד."

(עבודה זרה י" ע"ב)

פרשת השבוע

בשעה שבאו אל משה רבינו לדין תודה, פתחו והזכירו לו תחילה שאבינו מת במדבר, ואביהן לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, ולא נטל כל חלק במחלוקת שעשו נגדו קרח ועדתו, ונמנה עם ידידיו הטובים והמסורים. ורק לאחר דבריהן אלה ניגשו אל העיקר והודיעו לו שבאו אליו לדין תורה, אבל לאחר דברי החנופה שאמרו לפניו לא רצה משה לשבת בדין. ויקרב משה את משפטן לפני ה'.

תשמרו להקריב לי במועדו (כ"ח ב')
הרה"ק רבי לייבלה אייגר זיע"א שעזב את בית הוריו להסתופף בחצר הרה"ק מקוצק זיע"א, שאל פעם את הרבי, ואם ישאלני הסבא הגה"ר רבי עקיבא אייגר זיע"א, מדוע מתפללים אנו אחרי זמן התפילה, מה אומר לו? ענהו הרבי, הסבא הרי יודע רמב"ם, אמור לו שהרמב"ם פוסק, כי פועל שנשכר לנסר עצים יום שלם, ורוב היום היה עסוק לחדד את המשור, ורק בסוף היום נטר, הריהו מקבל שכר יום שלם.

ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת השלמי (כ"ו - מ"ט) מסופר על הגה"ק ה"החפץ חיים" זיע"א שאמר: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, אם רוצה אדם ללכת אחר יצרו, ימצא את "משפחת היצרי" משפחה שלמה אשר הולכים אחר היצר, ואם רוצה ללכת בדרך השלמות, ימצא את "משפחת השלמי" רבים ההולכים עמו ומסייעים לו.

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כ"ז - ה')

כשהיה הגה"ק בעל "מנחת חינוך", רב בטרנפול, באו אצלו שניים מאנשי שניאטין העיר ששימש בה כרב קודם לכן, ומיד משפתחו בשיחה, הזכירו לו שבשעתו נמנו עם ידידיו הקרובים ולא הניחו לעשות מחלוקת נגדו. ולאחר שהאריכו בכך הוסיפו ואמרו שבאו אליו לדין תורה. השיב להם בעל "מנחת חינוך" שאין הוא יכול לשבת בדינם, ואמר: בדיוק כך נהגו בנות צלפחד,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:27 ת"א: 8:30 ר"ת: 9:03

פרשת פינחס

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:11 ת"א: 7:26

המעביר על מידותיו

בעיירה לעלוב שבפולין של מעלה, גרו שני יהודים חברים שאהבו זה את זה עד מאד. במשך השנים התהדקה חברותם והתחזקה ביותר, עד שהיו מספרים זה לזה את כל סודותיהם הכמוסים ושאר ענייני חייהם, ומתייעצים יחדיו בכל ענייני עסקיהם וממונם. ויהי היום והנה התערבב השטן ביניהם כדרכו תמיד לנסות להפריע האחדות והשלום בכל מיני דרכים ואופנים, והצית ביניהם את אש המריבה והמחלוקת רחמנא ליצלן, עד שאחד מהם נתהפך לשונא גדול על חברו, ובמקום היותו אוהבו הנאמן, התהפכה אהבתו לקנאה ולשנאה נוראה שבערה כאש בליבו. הוא החל רודף את חברו לשעבר ומתנכל לו, וביודעו את כל סודות עסקיו וכל השקעותיו, הלך וקלקל הצלחתו בכל דבר, וירד עימו לחייו ממש, עד שבכל מה ששלח האיש את ידו נעשה לו מיד לרועץ, וארב לו בכל פינה להפילו אלי שחת. בראותו כי כלתה אליו הרעה מעם חברו השונא, ואין שום דרך מוצא להפטר ממנו, החליט להיכנס ולהזכיר את עצמו אצל רבו הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א, הרבי נטל הקוויטעל מידו ובנועם פי קדשו וכן ענוותנותו המפורסמת הרגיע את האיש ופייסו, ופסק לו שאין צריך לעשות בזה ולא כלום, כי אם לקיים בנפשו מה שציוונו חז"ל הקדושים להיות **מעביר על מידותיו**, להבליג ולשתוק ותו לא, ופטרו לשלום.

עברה תקופה והשונא רואה שחבירו הנרדף אינו מגיב, לא רק שאינו מתנקם בו, הוא גם לא מראה סימני רוגז וכעס כלל, כאשר פקודת רבו שמרה רוחו בנאמנות להיות מעביר על מידותיו, החל לנסות בדרכים קשים יותר וברדיפות וצרות חמורים עד מאד, שהלה יהיה מוכרח לחוש בהם על בשרו מכות גדולות ונאמנות עד חרמה רחמנא ליצלן, כדרכו של השטן הנורא של השנאת חינום והמחלוקת, שכשהוא מתגדל בלב האדם נעשה כאש שלהבת יוקדת השם ישמרנו. משהרגיש הנרדף כי באו מים עד נפש, נכנס שוב אל הקודש פנימה, שם הרשה לעצמו לפרוק את לבבו הנשבר על לב אוהבם של הגדול. הוא פרץ בבכי נורא מאין הפוגות וטען שאינו יכול עוד לעמוד בזה, שכמעט אין אותו שונא מניח לו שום פסיעה שאינו מתנכל אליו בחמת זע ומוצץ את דמו ממש וכמעט אומר נואש. הרבי כדרכו בקודש חיזוק ועודדו, ודיבר על ליבו דברי ריצוי וניחומים, אבל לא אבה לשנות מפקודתו הראשונה כלום, פסק הרבי בשנית, אין לך להגיב ולא כלום, תתאור בגבורת נפש אדירה ותמשיך באותה דרך ובאותה מידה, של "מעביר על מידותיו" ותקיים בנפשך מאמר הגמרא הקדושה (יומא כ"ג.) הנעלבים ואינן עולבין, שומעים חרפתם ואנן משיבים עושין מאהבה ושמהין ביסורים, עליהן הכתוב (שופטים ה' ל"א) אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

אבל מה אעשה בענין הפרנסה? שאל האיש בלב נשבר ונדכה, זה כבר תקופה ארוכה שאיני מביא שום פרוטה לביתי, וכל מה שניסיתי את ידי קלקל חברי הכל והעוללים שאלו לחם ולרש אין כל. הרבי הצטער עד מאד ולבו נשבר בקרבו צערו הנורא של איש ישראל, וביותר על צער השכינה הקדושה המתגוללת בעפר קרנה בוכה תמוררים ומבכה במסתרים, על עניינים אלו שבין אדם לחבירו המכאיבים ומעיקים עליה יותר מכל, כנודע. והנה העלה האיש רעיון, אולי אסע לווינה לבקש שם את עורת אחינו בני ישראל רחמנים בני רחמנים, אולי אצליח לקבץ שם כמה נדבות הגונות שיהיה בהם לכל

הפחות כדי פרנסת ביתי לכמה חודשים. הרבי הסכים עם הרעיון ובירכו שיצליח בכל ענייניו בווינה הבירה. בטרם צאתו מבית הרבי פרץ שוב בבכי ובלב שבור ורצוץ ביקש ברכה מיוחדת באומרו שאין לו ספק כי כאשר ישמע חברו השונא שנסע לקבץ נדבות בווינה, ירדפנו גם שם, ויקלקל את שמו בכל מיני דרכים ואופנים והוא חושש מאד שגם מוצא אחרון זה שלפניו, ירד חלילה לטמיון. אבל הרבי עודדו ובירכו בחום, והרעיון עליו דברי חיזוק ואהבה אין קץ. שישים בהשם מבטחו כדרכם של יהודי מאמינים בני מאמינים, ויתחזק איתן כנגד כל המפריעים הקמים כנגדו. והרבי חזר והדגיש, וזכר היטב ואל תשכח, את הדרך שהתווינו כאן: "**מעביר על מידותיו**" מן הנעלבים ואינם עולבים. בלב כבד קם האיש ונסע הרחק לווינה הבירה, וכחסיד נאמן קיבל דברי רבו בתמימות ולא הרחרח אחר מידותיו יתברך שמו. והנה בהגיעו לווינה הצליח בקושי לגייס כמה מאות רובלים מנתינות ונדבות קטנות פה ושם, ומשלא נותר לו עוד מה לעשות שם נתן פעמיו לחזור אל ביתו בעיירה לעלוב.

ויהי בדרך נטה ללון לינה באחת האכסניות שבדרך בעיירה נידחת ורחוקה, שאין שם יהודים כלל, והנה כשנכנס לחדרו והחל לסדר את חפציו, הרגיש לפתע שחת המיטה מונחת מזוודה גדולה, הוא פתח אותה, ונדהם לגלות בה אוצרות ענקיים, היא היתה מלאה בשטרות כסף מטורדים בחבילות בסדר מטורד להפליא, היה זה הון תועפות אדיר, של מיליונים רבים. חשב האיש לעצמו הרי במקום הזה לא באים יהודים כלל, העוברים ולנים פה הלא הינם גויים גמורים, לבטח נאבדה או נגנבה מזוודה זו מאיזה פריץ שונא ישראל, העומד בדיון ברור של "מורדין ולא מעלין" ואין מחוירים את אבידותיו (ע"ז כו ובש"ע י"ד סי קנ"ח). פתח אפוא את המזוודה צירף אליה את צרור כספו הקטן שאסף ביזע רב בווינה, וסיפח את המזוודה לעצמו.

למחרת בבוקר השכים קום עם שחר כדי לצאת לדרך, אך פתאום הבחין שכל המקום מוקף בפלוגות פלוגות של שוטרים וחיילים חמורי סבר, הבודקים ומחפשים בחומרה בכליו של כל אדם היוצא מן המלון. פחד גדול נפל עליו הוא הבין היטב אחר מה מחפשים. אותו פריץ רשע שאבד את מזוודתו בפונדק זה, כנראה מחפש אחריה, הוא התעשת בנפשו והתפלל לה' שיחזק את ליבו בגבורה, ויצא ללכת בצעדים בוטחים כשהוא מראה פני גביר עשיר הנוסע בעולם לצרכי עסקיו. כשהגיע אל השער ראו השוטרים מיד את המזוודה בידו ולפי כל התיאורים שנתן הפריץ על צבע המזוודה וצורתה, הכריזו מיד שהנה נמצאה המזוודה האובדת בידו של יהודי, אבל האיש הכחיש בתוקף את כל העלילה ועשה עצמו כלא מבין איוו מזוודה אובדת, הרי זו היא מזוודת שלי בה נוהג אני כיום לנסוע לכל מקום. הוא הובל היישר באויקים אל משרד החקירות והחוקר הראשי החל בחקירות ושאלות מתישים, מהיכן באת ולאן אתה הולך? אבל היהודי השיב לו ברוב חשיבות של גביר אדיר, אני גר בלעלוב הקטנה אבל עסקי הרבים מסתעפים על פני מקומות רבים בעולם, כעת מגיע אני מווינה שם כיתתי את רגלי, נפגשתי שם עם הרבה יהודים לרגל מסחרי, ועשיתי עסקים טובים ברוך השם. והנה כאן במזוודתי נמצא כל כספי, כאשר בימים ההם בטרם עידן הבנק, לא היה ניתן להפקיד סכומים גדולים בבנק כפי שנהוג בימינו, והיו העשירים בדרכי עיסוקיהם נושאים עימם את כל את כל הסכומים הגדולים.

צ'ישל ונמשל

שהכל נהיה בדברו

משל לאדם פשוט שלא יצא מעולם את תחומי העיירה, יום אחד החליט לצאת אל העיר הגדולה. הוא הגיע לעיר וירד בתחנת הרכבת המרכזית בשעת בוקר מוקדמת, משתאה לנוכח פלאי העיר. בפה פעור הביט בחשמליות הדוהרות, העמוסות אנשים הממהרים לעבודת יומם. כאשר עזבה הרכבת את התחנה והשמיעה את צפירתה, נבעת מיודענו. מעולם לא הורגל לתופעה זו בתחומי העיירה. האיש פסע ברחובות העיר הגדולה, מחפש היכן יוכל לשתות את קפה הבוקר שלו. לא היה עליו לטרוח הרבה. שלט גדול בקצה הרחוב דיבר בדיוק אליו: "בית קפה". פתח האיש את דלת בית הקפה ונכנס פנימה. הבל חם ונעים קידם את פניו, ותחושת חמימות פשטה בו. המוזיקה שהושמעה מפסנתרן מקצועי, שעמד על בימה בקצה החדר, הוסיפה אף היא לתחושתו הנעימה. התקדם האיש אל אחד השולחנות הריקים והתיישב על כיסא עץ מרופד. מלצר במדים הדוריים ניגש לשאול למבוקשו. הוא ביקש רק כוס קפה במעט חלב. דקות אחדות חלפו, והמלצר שב ובידו מגש, ועליו ניצבו כוס ריקה ונקיה, קומקום חרסין קטן מלא מים רותחים, קנקן חלב קטן, קערית קפה וקערית סוכר. הניח את המגש ושב לעבודתו. שעה ארוכה ישב האיש, נהנה מכל לגימה, וחמימות נעימה פשטה בכל גופו. בלבו הודה לאנשים הטובים, בעלי המקום, על ההנאה המושלמת. ההנאה פסקה באחת ברגע שהוגש החשבון. זהו שוד! סכום כזה עבור כוס קפה? מה כבר הגשתם לי – מעט מים, חלב, סוכר וקפה? המלצר הרים את ידיו לאות כי אינו יכול לעזור, והוסיף כי אם יש לאורח הנכבד תלונות, זכותו המלאה לעלות אל הקומה העליונה ולהתלונן בפני בעל המקום. האיש לא היסס. התפרץ למשרד ושפך את כל טענותיו: "מה כבר שתיתי, יהלומים? על מה המחיר המופקע? בעל הבית לא נבהל. לאחר שהרגיע את האורח הנסער והושיבו על כורסה נוחה, שאל: "ידידי, אמור לי את האמת: האם נהנית כאן בבית הקפה?" "ודאי, ניתן לומר שאפילו נהניתי מאד", אישר האיש בכנות. "בוודאי נהנית מהחום הנעים, מהמוזיקה הערבה לאוזן, מהשירות הטוב, מהכסאות הנוחים, מהאווירה הטובה?" "ודאי, ודאי, כל אלו מעניקים תחושה נעימה ואווירה טובה מאד מאד." "אם כך, עליך להבין שאינך משלם רק על הקפה. את הקפה הינך יכול להשיג בעשרית המחיר. כל אותם דברים שנהנית מהם, כלולים במחיר שהתבקשת לשלם".

הנמשל: כשאנו מברכים על לגימת מים "ש-ה-כ-ל נהיה בדברו", אנחנו מברכים גם על היופי הנפלא העוטף אותנו בעולמנו. ה-כ-ל נהיה בדברו של הבורא.

לאחר התייעצות החליטו צוות החוקרים שהמוודה תיבדק בתכולתה, והיה אם יימצא בה הסכום במדויק כפי שמסר הפריץ, שטען שסידר את שטרותיו בחבילות ממוספרות ומדויקות, הרי ברור שהיא היא המוודה האובדת, אבל אם יימצא שאין הסכום מדויק, או אז ייערכו בירורים ומחקרים לברור זהותו ומותו של הסוחר העשיר לוודא שדבר אמת בפיו. על אתר נפתחה תכולת המוודה, וקבוצת חיילים התיישבה למנות את הסכום האדיר שבה, ונמצא שיש במוודה כמה מאות רובלים נוספים אחר שצירף אליה האיש את הסכום הנוסף שקיבץ נדבות בווינה. אמר הקצין, אם כן עלינו לברר עליך בעיר מגוריך, תיכף ומיד יצא חוקר רץ עם סוס פרש היישר ללעלוב, שם הוא פגש ביהודי אחד ושאלו על שמו של אותו אדם מה טיבו ומה עסקיו וכו'. צריך אני דחוף לדעת מקרוב ממש על כל עסקיו המסועפים תבע החוקר. אך היהודי התנצל על כך שאינו מכירו מספיק, אולם המליץ, יש כאן אדם המכירו היטב מקרוב, אצלו תקבל מידע מפורט מדויק ביותר, שכן הוא מכיר את כל סודותיו העסקיים הכמוסים ביותר. והפנה אותו אל אותו חבר שנהפך לו לא מזמן לשונאו הגדול ביותר. הגיע אפוא אל אותו שונא, וביקש לברר על חבירו הקרוב שנסע לאחרונה לווינה, מה מצבו הכלכלי? הלה הבין שכנראה מבררים אודותיו במשטרה אם ראוי הוא באמת לצדקה, משום שכנראה חושדים בו שם שהוא מתחזה, מישוה כנראה הלשין עליו ולכן שלחו חוקר לבדוק אם אכן ראוי לצדקה. והנה יש לפניו אפשרות טובה מן המוכן להתנכל אליו. בו במקום פתח השונא את פיו ואמר: אדם זה עשיר גדול מאד הוא שממש עוול לתת לו צדקה, יש לו עסקים מסועפים בכל העולם והוא מסתובב בהרבה מקומות לרגל עיסוקיו הרבים, האמן לי יודע אני מקרוב את כל סודותיו ואצרותיו, זהו עשיר כמו קרח אסור לתת לו אף לא פרוטה אחת לצדקה.

החוקר חזר מיד עם הפרטים המדויקים ביותר ששמע ממקור מהימן ומוסמך ביותר, שאמנם אכן עשיר גדול הוא האיש והמוודה הזו כנראה שייכת לו כדבריו. וכך יצא האיש ברכוש גדול ועצום לו ולזרעו לדורות רבים, עד שאמרו עליו שרכש את כל העיירה לעלוב וסביבותיה בעושרו. בזכות היותו מעביר על מידותיו זכה לעושר עצום בגשמיות וגם ברוחניות שכן מעבירים לו על כל פשעיו. לא בכדי מקובל מרבינו האר"י הקדוש שאם היו אנשים יודעים כמה כפרה גדולה וזכות עצום שזוכים בהעברה על המידות, היו כולם רצים לחפש אחר הביזיונות. אלו הם מן הדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

(טיב הקהילה)

צ'ין אדם לחברו

ואנכי תולעת ולא איש

מסופר על רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד זיע"א, שהוזמן פעם לסעודת ברית מילה אצל יהודי כשר ונאמן, מעדת אחינו הספרדים היקרים יוצא עדות המזרח. הרב בירר היטב כמובן איכות טיב כשרות המאכלים, ומשראה שהכל כשורה למהדרין מן המהדרין, השתתף בשמחתו משום כבודו. בצאתו ניגש אליו אדם אחד עז פנים והחל להקניטו: כיצד ניתן בכלל לאכול בסעודת ברית שכזאת? הרי הם מתנהגים בכל דבר כדעת המחבר זיע"א, ואילו אנו פוסקים כדעת הרמ"א זיע"א. ומי יודע אם לא נכשל שם בלא יודעין. ואף משום כבודו של בעל השמחה עדיין אין בכך היתר. כך היה מרבה עליו בדברי קינטור. ענה לו רבי יוסף חיים בחכמתו המפורסמת: דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל, אומר בספר תהלים (כ"ב ז) "ואנכי תולעת ולא איש", ופירש עדיף לי לאכול תולעת, ולא לאכול איש.

חסד בבית

פעם ספרו להרה"ק בעל ה"בית ישראל מגור" זיע"א בשבחו של אחד מגבאי הצדקה שהוא עוזר להרבה נדכאים ושבורי לב. נענה ה"בית ישראל" ואמר, הכל טוב ויפה אבל אני רוצה לשמוע אם גם אשתו אומרת כך.

הסברת פנים לזולת

מסופר על הגה"ק רבי חיים שמואלביץ זיע"א ראש ישיבת מיר, שביום חתונת בנו הצעיר, בשעה

שהכל עמדו לנסוע לחתונה, קרא אליו רבי חיים את אחד מתלמידי הישיבה, בחור מבוגר שהשתהה בשידוכים, שעה ארוכה ישב והדריך את הבחור בעניינים שונים הקשורים לנושא. בחוץ המתינה המונית ורבי חיים עסק בשלו, היום אני מחתן את בני הצעיר סח לבחור, שמחתי גדולה, חשבתי בלבי עם מי ביום הזה אני יכול לחלק את השמחה בהובילי בן לחופה על מי אני צריך לחשוב, אני חושב עליך.

בזכות העזרה לאלמנה

אלמנה זקנה וגלמודה היתה בשכונתו של הגה"ק רבי יעקב ישראל קניבסקי זיע"א בעל "קהילות יעקב". באחד הימים היא שברה רגל והיה צורך לטפל בה לתקופה מסויימת. אחת השכנות קיבלה אותה לביתה לאותה תקופה. בעלה שהיה ממקורביו של הרב, סיפר לפי תומו לרב על כך. הרב ה"סטייפלער" התפעל מאד מגודל נדיבות לבה של האשה הצדקנית והגיב על כך ואמר, מעתה אפשר לשלוח אליה לקבל ברכות שבודאי יתקיימו ברכותיה מאחר שהיא מתעסקת במצוה רבה זו בטיפול ואירוח אלמנה. נערה שהיתה לנה אצל אותה אלמנה, התארסה עם תלמיד חכם מצויין, אבי הנערה בא לבשר לו על אירוסי בתו, הרב אמר לו אתה יודע מדוע זכתה בתך לחתן תלמיד חכם? משום המצוה הגדולה שהיא מקיימת עם אותה אלמנה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"א תמוז

רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש מווארמס - שצ"ו)

יום ראשון כ"ב תמוז

הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי (תקנ"ב)

הרה"ק רבי אורי פייבל מקריסניפולי ב"ר אהרן (אור החכמה - תקע"א)

יום שני כ"ג תמוז

רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק - ש"ל)

הרה"ק רבי אריה יהודה לייב סג"ל

מוואליטיסשק ב"ר שלום (תקע"ג)

הגה"צ רבי אברהם יצחק העלר מצפת ב"ר

שמואל (טרס"ט)

יום רביעי כ"ה תמוז

רבי אהרן ברכיה ב"ר משה (מעבר יבק - שצ"ט)

הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר (שאגת אריה -

תקס"ה)

הרה"ק רבי מאיר מאפטא ב"ר שמואל (אור

לשמים - תקצ"א)

יום חמישי כ"ז תמוז

הגה"ק רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור

ש"ע - תרמ"ז)

יום שישי כ"ז תמוז

הרה"ק רבי משה חיים טויב ב"ר יצחק אייזיק

מקאלוב (תקצ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א העיד בפני רבו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, שיש לו אברך הרה"ק רבי שלמה מקארלין (יומא דהילולא כ"ב תמוז). שבשעה שאומר תהלים בליל יום הכיפורים אחר כל נדרי, כשאומר הפסוק ה' אדונונו מה אדיר שמך בכל הארץ, לא נותר ניצוץ בפולין ליטא ורייסין שלא העלה אותו אותו.

ליכות

הר"ר שמחה בן חנה פערל הי"ו להיושע בדבר ישועה ורחמים

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

4 בְּרָכִי "שַׁבַּת טִישׁ" בְּמַתָּנָה!

פרטים בעמוד 4

גיליון מס' 237

שנה 4

פרשת פינחס, כ"א בתמוז תשע"ז

שַׁבַּת טִישׁ

וּקְרַאתָ לַשַּׁבַּת עֲנָג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

לכן אמר הנני נתן (כו, יב) - בגימטריה פינחס בראשיתו בראשיתו הכתוב, וכן פי עם קדוש אתה, וכן וישמע משה ויטב בעיניו. לרמז על מעשה פינחס והברית שזכה לה. (כתור ופרח)

הנני נתן לו את-בריתי שלום (שם) - שלום נוטריקון שלום ואין למו מכשול, וכן שלא למות ללא הנא"ו שהיא קטועה, כדי לרמז שפינחס הוא אליהו ולא מת. ואם הנא"ו הקטועה נקראת כמו יו"ד, נקראת התבה שלים בגימטריה ש"פ, כי מזמן פינחס שמשו ש"פ כהנים גדולים בכהנה, שמונים בבית המקדש הראשון, ושלוש מאות בשני. (ספרים)

שאו את-ראש פליעת בני-ישראל (כו, ב) - נמנו כאן ששים וחמש משפחות בשבטים, כנגד האותיות של השמות אברהם יצחק ישראל, ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון דן נפתלי גד אשר יוסף בנימין. (שומר אמונים)

וצלפחד ברחפך לא-היו לו בנים כי אס-בנות (כו, ג) - נרמז כאן מה שדברו את דברי חז"ל בתחלה סמן יפה לבנים, שהאדם הנמצא בכל-דרך שהיא, צריך לדעת שעדין הוא בבחינת פת, ואז הוא סמן יפה לבנים ויעלה מדרגה לדרגה הנקראת בנים, וזו הפונה וצלפחד לא-היו לו בנים כי אס-בנות, שתמיד צריך להחשיב עצמו שעדין לא הגיע לדרגה הגבוהה, ואף שמות חמש בנותיו מרמזים על העליה שצריך לשאף תמיד, מחלה - נוטריקון מחפה להוסיף המצות, מחפה ללמד התורה, ונעה - ומצפה נחלת עבדי ה', חגלה - חסדים גומל לכל-החכמים, מלכה - מכין להם כל-הצדק, וכן מכניסם לביתו פלתימים, ותרגמה - וזוכר תמיד רב צער השכינה, וכן מחלה מלשון בקשת מחילה ומחלה עצמו לעבודת קונו, חגלה - חג לה, ומלכה שגמול עם קונו ועושה תמיד את-רצונו. (ויאמר שאול)

אחות נחלה (כו, ז) - נחלה נוטריקון נפשנו חפתה לה, פי עלידי תפלה ודבקות בה, וזכים לשפע ונחלה בלי מצרים. (אזור אליהו)

ביום השמיני עצרת תהיה לכם (כט, לה) - יום בגימטריה 56 ומחציתו 28 שהוא חצי תבת לוח'ה, פי חציו לכם וחציו לה. (רעיונות נתן)

ספורים בפרשה

פינחס בראשיתו הכתוב (כו, יא)

כשהיה רבי שמואל מליובאוויטש ילד כבן שבע-שמונה, שחק עם חבר בשם פינחס מלסוב, שהיה נכדו של רבי הלל מפריטש בעל "פלא הרמון". המשחק היה בבאר מים שעמדה בחצר, מעליה היו תלוי אסל עם שני דלילים, והשנים השתעשעו בירידה ועליה בדלילים. במהלך המשחק, ירד הילד שמואל בדלי למטה, אולם חברו התל בו ולא העלה אותו במסכם על-ידי הכבדה על הדלי שפנגדו. הילד פרץ בכבי אולם לא היה בכחו לעלות, עד שבאו אנשים לשאב מים מהבאר והעלוהו משם. לאחר זמן, פגש את חברו פינחס ואמר לו בחידוד: "שים לבך לךבר זה. פרשות חקת ובלק מחברות לעתים (בחוץ לארץ, ובעדת בני תימן גם בארץ-ישראל), וכך גם הפרשות מטות ומסעי, אולם פינחס שביניהן אינו מחבר לעולם לא לפרשה שלפניו ולא לאחריו. יודע אתה מה הטעם לכך? מפני שפינחס הוא דוקרני ועוקצני, ואי-אפשר להתחבר אליו... עברו שנים, ורבי שמואל - הוא המהר"ש, עלה על פס הנהגת חסידי ליובאוויטש על-מקום אביו ה"צמח צדק". יום אחד הגיע אליו ר' פינחס מלסוב הלך, וידו מנעה, וספר פי נקלע לסכסוך עם פלוני, ובקש מהרבי שיחלץ לעזרתו ויעמד לימינו. נאנח הרבי ואמר לו: "הלא כבר אמרתי לך שפינחס הוא דוקרני..."

בקנאו את-קנאתי בתוכם (שם)

רבי הלל ויטקינד ראש ישיבת נובהרדוק, נסע פעם ללונדון כדי לגייס משאבים לשיבתו, ובין השאר נכנס לביתו של אחד מגדולי הנגידים בעיר, שהיה תומך קבוע בשיבתו. בהמתונו להכניס אליו, ראה על הקיר תמונת שחף, ובלי לחשב פעמים נגש ותלש את התמונה מהקיר. לאחר זמן-מה יצא הנגיד אליו, וכשחש בחסרון התמונה הגדולה שעל הקיר, הבין מיך את הנעשה ופנה לאורחו: "אין זה נאה המעשה אשר עשית". ורבי הלל ענה בעז: "והאם לתלות תמונה כזו, זה מעשה יאה"? קבל השחף את הדברים, אולם תמה: "אולם מדוע לא שאלת אותי טרם תלשת את התמונה"? ונדהם לשמע התשובה: "והאם אתה שאלת אותי לפני-כן"? אל רבי הלל התלזה תלמיד אחד, והוא הביט במחזה בתדהמה, אולם תדהמתו גדלה שבעתים, כאשר הנגיד רשם המחאה על-סך פפול ומכפל בתרומה...

את-קרבני לחמי לאשי ריח ניהחי (כו, ב)

אל המגיד רבי אברהם מטריסק היה מגיעים חסידים רבים בכל-עת, והוא דאג למאכליהם בדרך-חבה. לעתים התאספו במחצתו מאות ואלפים, וההוצאות גדלו לאין-ערוך, עד שהרבי נעשה בעל-חוב גדול. נכנסו אליו כמה מנכבדי הקהל ותמהו בפניו לשם מה הוא מחלק מאכלים כה רבים לחסידיו, ואחר-כך הוא נאלץ לבקש מהם מעות כדי לשלם את-חובותיו, והרי טוב יותר לצמצם את ההוצאות ולא יצטרך לשלם החובות. בתחלה לא השיב הרבי מאומה לדבריהם, אולם לאחר שנכנסו אליו שוב בדבר אומר: "הרי בזמן שבית-המקדש היה קיים, היה קרבנו של אדם מכפר עליו. ועכשו שאנו בגלות, שלחנו שלי-אדם מכפר עליו. וכך מבאר אני את הפסוק את-קרבני - הקרבן שלי, לחמי לאשי - הוא עלידי נתינת לחם לאנשים הבאים אלי, ובזה יהיה ריח ניהחי - ויתקבל לרצון לפני ה'..."

היה היה

צ'ור אתי המדינים - הבא להרגך השכם להרגו

מגדולי חכמי ירושלים היה רבי יצחק קובו, ששמש פשד"רה של ירושלים, ובערב ימיו התמנה לראשון לציון על-מקומו של הרב אצ"ו, רבי חיים אברהם גאנין. עוד בצעירותו יצא רבי יצחק לארצות נכר מתוך רצון להתפרסם ביסורי גלות ולזכור נפשו, ובמסעו הגיע לפולין, שם שמע את הספור הבא, אותו ספר לרבי שלמה גבריאל רוזנטל מקוליב, מחשובי מופיסי תולדות הצדיקים.

"את הספור שמעתי בהיותי בארצות אשכנז", פתח ה'ראשון לציון' את ספורו באזני בר-שיחו, "והמספר היה בעל-המעשה בעצמו, חכם אשכנזי זקן ובא בימים. הלה היה מרביץ תורה מפלג ועמד בראש ישיבה גדולה בעירו, בה למדו תלמידים רבים. אולם פשם שאין ברום כלא קוצים ואי-אפשר לבר בלי תבו, יצא מפתלי ישיבתו תלמיד שאינו הגון שהתחמץ ויצא לתרבות-רעה. התלמיד היה בעל מדות משתות ורע-לב, וכיון שנפשו היתה חומדת ממון בלי שעור ונבול, ישב בפרשת דרכים ונעשה לסטים המלסטים את-הבריות. באותם ימים, היתה פולין ורועה ביערות רחבי-ידיים ובעלי עצים עבתיים, ובעל-פרחם נאלצו עוברים ושבים לעשות את דרכם קפנדריה דרך היערות הסבוכים. בפתחו של אחד היערות הללו, ישב אותו תלמיד, שבינתים גדל את שערו פרא ונראה היה כשודד עדינפש מבטן ומלדה. בינתים התהפך גלגלו של הרב הזקן, מיטיביו ותומכיו ירדו מנכסיהם, והוא נאלץ לסגור בצער את שערי ישיבתו. הלחץ זה הדחיק נתן בו את-אותותיו, עד שנאלץ לטל את מקל הנדודים, והחל לחזר על פתחי תלמידיו כדי לקבץ עליד סכום נכבד, עמו קנה לכלכל את-ישיבתו כבבד. מכתת הזקן את-רגליו בדרכים לא-דרכים, פניו מתפרמם פשולי הקדירה עקב היותו נצרך לבריות, אך ההכרח לא יגנה. והנה עברו חדשים מספר, ובצורו הצטברו מאתים זהובים אותם אסף בעמל רב, ופרוטה לפרוטה הצטרפה להשבון גדול. 'השעה קשה לשוב הביתה', חשב בלבו, שכן עיפה נפשו מטלטולי הדרכים, והוא שם פעמיו בדיצה לעבר עיר מגוריו.

פוסע הרב בנחת בואכה היערה, ולפתע שד ושבר. רואה הוא לנגדו שודד גברתן ורחב כתפיים, שערו פרוע ועיניו נוקבות, ורוכה גדול תלוי על-כתפיו. החל הרב רועד בכל-גופו, ובשפתים מבלבנות החל לומר את מלות הודוי. היטב ידע כי גורלו נחרץ, שכן שמעם של שודדי הדרכים המלסטיים את-הבריות הגיע גם לאזניו, וידע פי אין רחמים בלבם האטום. אולם מה התפלא לפתע לראות, ביצד ארשת פניו של השודד משתנית כבת-אחת, ותחת תאות הרצח שהיתה נסוכה על-פניו, חיכו עיניו ברה, ואף קומתו התמירה השתוהחה אליו בקדה עמקה. "שלום עליך רבי ומורי! קדם השודד את פני הרב, והוא לא ידע את-נפשו. "מי אתה?" שאל בתדהמה, והלה נקב בשמו וספר כי יצק מים על-ידיו וקבל תורה מפיהו בישיבתו. הונתו של הרב התהפכה בודגע לשמחה, והקלה עצומה התפשטה בלבו. השנים התישבו בצדי הדרכים, והפליגו בשיחה ארפה פה ספר כל אחד את קורותיו במשך השנים שחלפו מאז. אולם לפתע, שב התלמיד להיות שודד אכזר, וברגע אחד קם וקרא אל-קרבנו בקול מקפיא דם: "קום והתודה אל-אלוקיה, כי הגיעה שעתך למות". בהלה אחזה את הרב, ובקול בוכים שאל: "מדוע אתה מבקש לרצחני נפש? מה פשעי ומה חטאתי?" והלה אמר: "לשוא הנסה להתחנן בפני, כי אינך שונה מכל העוברים ושבים שנפלו ביד בעוברים פאן. והרי זו פרנסתי וזו מלאכתי, ואיני נושא פנים לאיש, גם לא לרבי משבך הימים". הרב הביט בעיניו הרצחניות של תלמידו לשעבר, והבין מיד כי נקלע לעסק-ביש. הוא חש היטב כי לשוא יכלה את-זמנו וכוחותיו כדי להתחנן על-נפשו, ובאין-אונים החל להתודות טרם תפרד נשמתו ותעלה השמימה. לפתע נצנצה מחשבה נועזת במחו, וכיון שלא היתה לו בררה אחרת, הקליט לנסותה. "ראה נא", פנה לתלמידו בקול מפוס, "הרי יודע אתה בודאי את האסור החמור של רציחה, ויחד עס-זאת זוכר אתה פנראה מה שדךשו חז"ל על-הפסוק 'צ'ור אתי המדינים והיתם אותם' - 'הבא להרגך השכם להרגו'. הבה ואתן לך עצה הגונה, כדי שתוכל להציל מהאסור החמור של גטילת נפש, באמתלה שאני קמתי עליך להרגך ואתה נאלצת להתגונן ממני, ואין בך שום אשמה". הרב עצר לרגע, והמשיך: "אתה תשב על הסלע, ואני אבוא מאחוריך ואתן לך מפה במקל הדרכים אשר בדי, ואז תוכל לקום ולהרג אותי כדי המבקש להציל ממבקש רעתו". לשמע ההצעה, פרח השודד בצחוק רם. "הרי אתה איש זקן וחלוש, ואני בעל-כח וחסון. וכיצד מעלה אתה על דעתך להפובני?" וכיון שלבו טוב היה עליו ובטח בכוח הגדול, נעתר לבקשת הרב, וישב השודד על-הסלע, ומאחוריו מגיח הרב הזקן פשבידו משה הנדודים, מקל עץ חזק וטבעת של ברזל קבועה לו בראשו. בתפלה חרישית על-שפתיו, אחז הרב במקלו בידים איתנות, ובעודו מקלמל ומתחנן לה: "זכרני נא וחזקני נא אף הפעם הזה", הניף את-המטה והנחיתו במהירות בצדעי ראשו של-השודד. הברזל הגקשה שבראש המטה הכה בראשו של הלה מכה אנושה, ולמדה הפלא התמוטט השודד הגברתן בבת-אחת וקרס תחתיו. הרים הרב את-עיניו השמימה, ואף שהצטער על שגאלץ להרג כמו ידיו את תלמידו לשעבר, ידע כי בהתר עשה את-הדבר, והתקים בו 'החכמה תחיה בעליה'. בלב כבד הביא הרב את השודד לקבר ישוראל והתפלל רבות לעלוי נשמתו המענה ולתקונה השלם. רבי יצחק ה'ראשון לציון' סים את ספורו הנפלא, והוסיף: "ואותו רב ישיש שעמו ארע המעשה, ספר לי בעצמו את-הדבר, וקיים בכך את דברי חז"ל 'הבא להרגך השכם להרגו'."

מאורות

ה'תנחום פריוסף הירושלמי' על ליום ההוללה כ"א בתמוז ה' אלפים נ"א

מגדולי חכמי דורו, פרשן המקרא ומלא מדע וחקמה, משערים שהתגורר בירושלים, וממנה הגר למצרים לאחר פלישת המונגולים לארץ ישראל, אולם יש הטוענים שכלל לא היה בארץ, ואת הפניו 'ירושלמי' ירש מאבותיו. במצרים חבר באור על המקרא בפשט ודקדוק-הלשון, ולכן מכנים אותו 'אבן-עזרא של המזרח'. ערך מלון נרחב על 'משנה תורה' לרמב"ם אותו העריך מאד, ובטעות נכתבו שהכירו בילדותו, והאמת שגולד אחרי מותו. למעשה זהו מלון עברי-ערבי, ונפרט בו בקיאות גדולה בתורה ובכל מקצועות החכמה, ומשקעים בו גם מנהגים והליכות של חיי היהודים במצרים בימים ההם. לפני פטונוה מאות שנה, חנוריו נכתבו בערבית-יהודית בשפה נמלצת, שכן זו היתה השפה הרגילה בימיו, אולם הוא הצר על הזנחת לשון-הקדש, וכתב: "כי כל אמה מאמות העולם אין לה מציאות כי אם בלשונה, ואין לה מששות אלא בשפתה". רגלים לךבר, פי הרמב"ן הוא שעודו לעסק בבאור פתבי הקדש ופרושם. ביחוד ליהודי המזרח דוברי הערבית. בענותנותו הגדולה לא התפרסם פרושו לתנ"ך בחייו, ורק חלקים ממנו השתמרו. בשנים האחרונות החלו לתרגם חלק מפרושו ללשון-הקדש, ובינתים יצא לאור רק פרושו לספר תרי-עשר. מבני משפחתו ידוע על בנו המשורר רבי יוסף, והוא שחרת על מצבת אביו בפוסטאט שבמצרים, היא קהיר של ימינו: "נגנו בקבר זה איש כל שבח אוסף, ראש הזמן תנחום בן הגבר יוסף".

יוסיף דעת

ארץ ישראל התחלקה לנחלותיה באמצעות גורל כמובא בפרשתנו, וכך גם נבחרו שיערי יום הכיפורים בגורל, וכן בכורים העודפים על הלויים, שבעים הזקנים, כ"ד משמרות כהנה, וגורלות נוספות מובאות במקרא לרבות גורל המן והמלחים של יונה הנביא. אחד הגורלות הידועים, שעל-פיו יכול האדם לקבוע החלטות גורליות בחייו, מובנה בשם 'גורל הרב' והוא נערך בתנ"ך בעל עמודות כפולות בסדר זה: 'קח ספר של חמישה חומשי תורה שיהיה מונה מכל טעות, ובלי תרגום והפטרה - כמו נ"ך, והנח את אצבע הטונה הנקראת זרת של יד ימין על התיבות 'זה ספר תולדות אדם' שבפרשת בראשית, ואצבע טונה הנקראת זרת של יד שמאל על התיבות 'לעני כל ישראל', שבפרשת וזאת הברכה, ושאר האצבעות בצדי הספר. ובאצבע אגודל של שתי הידיים תפתח את הספר בלי כוונה, ותמנה ממקום הפתיחה שבעה עמודים, ובעמוד של דף הדיבועי שהוא עמוד השמיני מצדו השני, תספור שבע שורות, ובשורה השמינית תספור שבע תיבות, ואחריהן תביט על הענין המבואר, ותדמה ענין אל-ענינו', וסדר דומה לכך מובא גם בספר 'לקות הגורלות'. בגורל זה השתמשו רבים מגדולי הדורות האחרונים, בהם 'החפץ חיים' וגדולי ילעזר וקבעו על-פיו את הליכותיהם, אולם לפי הנראה מיוחס הגורל בטעות אל הגר"א מוילנא, ובאמת מקורו מחכמי הספרדים בעלי הקבלה שקדמו לו, שכן אין לגורל שום רמז בספרי הגר"א ותלמידיו, ומעולם לא שמענו על אחד מתלמידיו שהשתמש בו עד זמנו של החפץ חיים". הגורל מוזכר כבר ביומנו של רבי שמואל שאול סרירו מפאס שנפטר כבר בשנת תת"ו, וערך גורל כזה לאחר רדיפות שערב, וכן נדפס גורל כזה בשם 'גורל קודש של רבי חיים ויטאל'. אחרים שיערו, כי פרסום הגורל נעשה בידי רבי אליהו האתומי מאומיר השבט מוסר', ובעות החלפה אליהו באלהי. דעת הרמב"ם לא היתה נוחה מעריכת גורלות כאלו, שכן 'תמים תהיה עם ה' אלוהיך'.

ולא־נותר מהם איש

בשכונת 'שערי חסד' המעטירה שבירושלים שלימעלה, התגורר בדור הקודם יהודי בא בימים שהפליג בשנים עד קרוב למאה שנה, ושמו רבי מרדכי הכהן קמיניצקי. הליכותיו של האיש מהיום ספר מוסר על חשיבות הזמן, והצורך ליקר כל־רגע מחיינו. למרות זקנותו המפלגת, היה מלא מרץ וחיזיונות בעלם צעיר, ושומר בקפדנות על סדר יומו שהחל בשעה אחת בלילה, בשעה שרבים עדין לא סימו את יומם הקודם וטרם פנו לעלות עלי־צוועם לשנת הלילה. "אצלם עדין אתמול", אמר פעם לאחד ממלוייו שהלך עמו לבית־המדרש בהרגלו באישון לילה, "ואלו אצלי כבר יום המחר..."

סדר היום הקבוע החל באמור בשעה אחת בלילה. אז היה מתגבר בארי ומזנק ממשכבו, ובשעה שתים כבר היה ישוב על־מקומו בבית־המדרש, והנה בתורה כל הלילה. מאומה לא עצר אותו, לא עצר שהבריטים הטילו, לא רוחות סערה ולילות מקפיאים, לא פגזים בעת המאורעות ולא חלי וזקנה, וכחיל אמיץ עמד על־משמרתו בכל־עת. לעתים היה נעצר בלילה בידי חילים אנגליים, והללו היו המהים למראה שוטטותו של הזקן היהודי באישון לילה. "ויר דו יו גואזי? שאלוהו הללו באנגליה, והוא רק מלה אחת ידע: 'סינגוזה!' המשמש לבית־הכנסת בשפות רבות, והחילים היו מיד נרתעים ממנו ביראת כבוד ומפנים לו את־הדרך אל בית־הכנסת. היה פעם באשר קצין בריטי רס־דרג שהתהלך בחוצות העיר עם חיליו, עצרו בדרכו, והתרשם פה עמקות מדמותו האצילה, עד שנעמד דם והצדיע לפניו בכבוד וחשיבות. ואף לא הסתפק בכך, עד שצוה על פלוגתו ללוות את הזקן היהודי בליווי צבאי עד בית־הכנסת. ומה נהדר היה המחזה הפלאי, לראות את הכהן הישיש פוסע נמרצות, בפגיו 'לאמטענע', הלא היא עשית העשויה פח ובפנים נר למאור, ומצדו חילים בריטיים המוליכים אותו אחר כבוד עד פתח בית־הכנסת. פעם אחרת הגיעה אל החצר פלגת חילים, ובששעמו רחש עולה מהיכל בית־הכנסת, מהרו להכנס פנימה מתוך מחשבה כי יעלה בידם לתפס איזה 'דג שמן' שמתחמק מעיניהם הבולשות. אולם מה נדהמו לראות איש זקן וישוב בגפו בבית־הכנסת הריק והחשוף, ולאור החור של העששית הוא מעין בספר ישן שלפניו. הללו הביטו במבוכה אל תוך הגמרא הישנה, והיו נראים כ'תרגול בבני־אדם' - כאותו תרגול המביט בנסח הכפפות שנגערת בערב יום־הכפורים ומתחילה במלים 'בני־אדם', ומיד התמלקו כלעמט שבאו. סדר יומו של רבי מרדכי הכהן היה משא להערצה, ורבים התקנאו בו קנאת סופרים. היו פעם שני אברכים צעירים ובריאים, שהחליטו לחקותו ולאמץ להם את סדר יומו. השנים השפיעו קום בשעה אחת בלילה, ולקמו ביחד עד אשמרת הבקר אז התפללו פ'ותיקוי, אולם ההחלטה החזיקה שבועים בלבד... יותר מזה לא הצליח הצמד לשרד בתנאים הקשים, והערצתם לכהן הישיש, שנהג במתפנת זו במשך עשרות רבות של־שנים, גדלה שבשעתיים.

ומנהג נוסף ופלאי נוהג היה רבי מרדכי הכהן. בכל פעם שהיה מתעורר בלילה, גם אם היה הדבר רק שעה אחת בלבד לאחר שעלה על־צוועו, לא היה שב ומתהפף על־צדו כפי שכלם נוהגים, אלא התנער מיד משנתו והתשוב ללמד עד אור הבקר. "מה פשר מנהגך זה?" תמהו בפניו פעם כמה מלומדי בית־הכנסת שהרהיבו עז לשאלו, ונדחמו לשמע תשובתו המנמקת והמפליאה: "ובכן, הבה ואספר לכם את תולדות חיי, ותוכלו להבין את פשר מנהגי. היה זה לפני שנים רבות, בעת שהייתי אברך צעיר לימים. חליתי אז במחלה כבדה וחמורה, והרופאים אמרו נוֹאֵש לחיי. בני המשפחה היו שבורים ורצוצים ממצבי, והחלו להתבונן לגרוע מכל, אולם לפתע התהפף מצבי לטובה ובדרך גם הבראתי וקמתי בריא ושלם. היו לי ימים ארבים בתקופת החלמתי, בדי להרהר בנש הגדול שארע עמי, ובקסד העצום שעשוה עמי הקב"ה כשהחזיר לי נשמת־י בחמלה. ואז נזרתי בפסוקים שבפירשת פינחס, שנאמרו לאחר מנין שבטי ישראל ביד משה ואֶלְעָזָר הכהן: 'באלה לא־היה איש מפוקדי משה ואהרן הכהן אשר פקדו את־בני ישראל במדבר סיני, בי־אמר ה' להם מות ימתו במדבר, ולא־נותר מהם איש כי אסיכלב ברי־יפנה ויהושע ברי־נון'. וזכרתי את דברי חז"ל במדרש, כי מדי שנה בשנה בערב תשעה באב, היה משה רבנו מבריו ואומר 'צאו לחפר'. וכל אלו שהיו בני עשרים ביציאתם ממצרים ונגזרה עליהם מיתה במדבר עקב חטא המרגלים, יצאו לחפר לעצמם קברים והיו נכנסים לשם כליל תשעה באב. וכאשר האיר הבקר והשחר עלה, היה הפרוז מבריו ואומר 'קומו והפרישו המתים מן־החיים', ומתוך הקברים היו מבצבצים ויוצאים ראשי אנשים. כך נהגו במשך ארבעים שנות נדודיהם במדבר, ומדי שנה נחסרו מהם ט"ו אלה, עד שכלה כל הדור".

"וחשבתי בלבי, מי יכול לשער את מה שעבר על אבותינו שם בקברותיהם במדבר, וביצד שכבו כל אותו הלילה והמתנו שמא יבוא הקב"ה לטל את־נשמתם. ואז אמרתי לעצמי, מן־הסתם רבים מאותם אנשים אף נרדמו בעודם שוכבים בקברותיהם, וכאשר היו מתעוררים באמצע הלילה משנתם וראו לשמחתם שנותרו בחיים, הרי ידעו כברור כי נפשם היתה להם לשלל ונותרה להם עוד שנה לפחות לחיות. ואם־כן, כלום היו אז מתעצלים וממשיכים לשכב בקברם עד אשר האיר הבקר? בודאי שלא, אלא מיד היו קופצים החוצה וחוזרים הביתה בשמחה". והרשעה זו אופפת אותי מדי לילה, סיס רבי מרדכי הכהן את־דבריו כשהוא מצטנע בענוה, "וכאשר אני נעור משנתי וחס שעודני חי, אינני מסגל להרדם יותר, אלא קופץ אני ממשתי מיד ולומד עד אור הבקר..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

בני יחודה (כ. ט) - עוד ירמו כמה שנקדקדק אומרו השלמי ואין אות הנשי' בבנין השם, ואין פן מנהגו להוסיף בשם המשפחה את חדשה זולת ה"א ויר"ד באמור בכל הקדמות, הנוף משפחת הנכני וגו'. אכן ירמו כמה שאמרו ז"ל בפסוק והחזיקו זה בכנף איש יהודי וגו' יען שם דבריהם, והוא זה שרמו באמור השלמי, פרוש שהאמות פכו יאמרו לכל־אחד מישראל שילו אני. ואמרו לפרץ משפחת הפרצי, ירמו על־דרך אמרם שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך, והבנה כי בבא הבא מפרץ יהיו כלי־ישראל משפחת הפרצי מלכים, ועל אותו זמן הוא שאמרו ז"ל כלי־ישראל בני מלכים, וכן אמר הנביא מלכים יראו וקמו וגו', גם ירמו על הפרצה הגדולה אשר יפרץ פאמות לאין תכלית, ואמרו לזרה משפחת הזרחי ירמו מה שאמר הכתוב הנה חשף וגו' ועלך ירח ה', וכתוב והיה לך ה' לאור עולם, והוא אמרו משפחת הזרחי אשר עלינו ירח ה': קחילך וגו' אשר־ידו בו (פ. ט) - צריך לדעת אמרו קחילך, עוד אמרו אשר־ידו בו וכי יש אדם שאין בו רוח? עוד צריך לדעת מה זו סמיקה. אכן לפי מה שפרשתי בדברי משה באה התשובה שפרוש אמרו קחילך פרוש כחששתך ולדברך קח את יהושע, ודע שהוא איש אשר־ידו בו, פרוש אתה ישך שרש כל הנשמות והוא ישנו בבחינת הרוח, והוא אמרו אשר־ידו בו, פרוש שרש כל רוחות הדור ההוא, וצוה ה' לסוף ידו לנער למען ישמעו כל־עדת בני ישראל, והוא אמרו לבסוף למען ישמעו כל־עדת בני ישראל, סמיקה למאמר ונתתה מהודף עליו, לומר שצוה יהיה גם־כן כולל משרש הנשמות וצוה ישמעו פרוש יקבלו מאמריו, כל־עדת בני ישראל, פרוש תהיה גסיפן תכונת האנשים השלמים בעלי הנשמה מרצית ממנו:

דברי הימים

בשנים האחרונות התפרסם ציון הצדיק רבי יצחק גבירא, הקבור בחצר בית במושב עגור דרומית לבית שמש, ורבים משתטחים על קברו בייחוד ביום פטירתו כ"א בתמוז תשי"א, ורואים ישועות ובפרט לזיווגים הגונים. רבי יצחק היה מחכמי קהילת אלסוד שבתימן, ונודע בבקיאותו בתורה, כשוחט ומוהל מומחה ומרביץ תורה לרבים. בנו סיפר, כי לילה אחד העירו אביו לאחר שעסק בלימוד התורה וערך תקון חצות, וביקש ממנו להתלוות אלו בדרכו לאחד הכפרים באזור. בהגיעם ראו שם פרו גדול והשוחטים נאבקים עמו לשווא כדי להרביצו לשחיטה, עד שרבי יצחק ליטפו בידו ומיד נרגע השור ונשכב ארצה, והפנה את צווארו לשחיטה. בשנת תש"ט עלה ארצה יחד עם בני קהילתו, ובדרכם מעד הגמל עליו רכב ונפל לתהום. כולם היו בטוחים כי הוא נהרג, אולם לפליאתם מצאוהו יושב ארצה ומעיין בספר, ואילו הגמל נעשה איברים איברים. לאחר עלייתו התיישב עם בני קהילתו במושב עגור, ועודד אותם להתמודד עם קשי הקליטה בארץ ברוחניות ובגשמיות. בליל אחת השבתות של חודש תמוז, קרא מזמור כ"ו שבתהלים וקראו שוב ושוב בלי לסיימו. לפתע אמר לבנו שהוא רואה כי קיצו קרב, ולאשתו אמר שעתידי להיפטר שלושים יום אחריו. הוא ביקש ממקורביו לקבור אותו בסמוך ליישוב, והנבא כי ביום פטירתו עתיד לרדת ממט למרות היותם בתקופת תמוז, וכך היה. הוא נטמן בסמוך לבתי הכפר תחת עץ חרוב, והרבנית נפטרה חודש ימים אחריו. לאחר שנים התגלה בחלומו לאשה זקנה שהתגוררה בכפר, ובישר לה כי בתה העקרה התיפק בשלושה יודים, והיא דאגה לשמירתם. על הקבר הוקמה מצבה, ורבים נוהרים לשם ורואים ישועות פלאיות.

משבח

מטעים

אבינו מת במדבר (א.ד.ו)

בטעמי זקא מנה סגל, לרמוז לדרבי תרגום יונתן בריעזאל, שצלפחד עשה מעשהו לשם שמים, כדי שילמדו ממנו כמה קדושה היא השבת וכמה חמור אסור הלילה, ואם כן זרק והפקיר את עצמו למיתה, וזאת כדי להביא למנוחה ביום השביעי את עם ישראל שהוא עם סגולה. (מתורגם של רש"י)

בשבעתיכם (כח.כז)

בתרי טעמי בתבה, טפחה ואתנחתא יחד, והטפחה תחת העין לרמוז שהיא מספקת בה ושרשה שבע, כפי שכתב הש"ג הקדוש, שהיא נוטריקון שבעות ב'בורים ע'צרת, והם שמות התג. (מל שלום)

ומנחתם ונסכייהם לפרים (כט.יח)

בקרבתנו חג הסוכות, יש טעמי פזר ותיכישא גדולה על תקרבתנו בתבות אלו בכל מי חגג החל מהיום השני, למעט היום הראשון והיום השמיני. מפני שסוכות הוא זמן שמקנהו ואמרנו ה"ל שאין שמחה אלא בבשר ויין, ולכן נרמז כאן שהאדם צריך לפזר ממונו ולתכלש דהינו לחשוט ולאכל מנה גדולה של בשר-בהמה כדי להרבות שמחה, אולם ביום הראשון כבר השמחה שרויה בכניסת חג ובנטילת ארבעה מינים מן התורה, וכן ביום השמיני שהוא רגל בפני עצמו, ולכן אין צורך בהטעמת טעמי פזר ותיכישא גדולה בהם. (נר תמיד)

מדגש

על הפסוק 'ישם בתיאשר שר' כתב הרמב"ן, כי אנקלוס תרגם 'ישם בתיאתא אשר שר', ששרה היתה בת אשת אשר, ולכן קבלה נחלה כבנות צלפחד כי לאביה לא היו בנים, ואם היתה בתו של אשר לא היתה מקבלת נחלה, שחרי היו לו ארבעה בנים ימנה וישוה וישו ובריעה, ורק שלשה מהם מפרטים בפרשתנו למעט ישוה, ולכן נאמר 'ושרה אהתם' שלא היתה בת אשר ממש. בפרוש הטור עליהתורה נדחה פרוש זה, שהרי לא נמנו אלא יוצאי ירך יעקב, אולם ה'תת"ם סופר למד מכאן בשאלה הלכתית לגבי ענוה, ופוסק שלעתיים יכול אדם להתניחם לכן שמתגדל אצלו בבנו ממש. בספר הישר מובא, כי אשר נשא את עדן נכדת ישמעאל ומתה בלילה, ונשא את הדורה בת אבימאל בן רשם ברינת, שילדה למלכיאל בן רשם בן רשם את שרה, ולאשר ילדה ד' בנים.

ממלכה

בימי של ה'כתב סופר' מפרשבוגר, החלו שועלים להכל בקרם ישראל, ובהתייחס לקנא את בנדין של נשות ישראל, דרשו להשיג לתן זכות שוות בהנהגת הצבור, ובאזן כן עתה מתנהגים הרפורמים מהרסי הדת. אמר עליהם ה'כתב סופר' בהלצה: "לא לחנם התפלל משה רבנו אחר שבאו לפניו בנות צלפחד ובקש מהקב"ה יפקד ה' איש עליהעדה, מפני שבשראח משה את בנות צלפחד שהן חכמניות ודרשניות ובעלות-לשון, חשש שמא יעלה עליהם בני הדור למנותן בהנהגת הקהל, ולכן הדיגש בתפלתו יפקד ה' איש עליהעדה, איש ולא אשה..."

אחד מראשוני תלמידי הת"ם סופר שקלו לארץ-ישראל, היה רבי שמעון ד"ש מפרשבוגר, ועליתו היה ברוכה במעשה קנאות שעשה, מתוך קנאה לכבוד השבת. היה זה בשנת תקצ"ח בהיותו בחור צעיר לימים, כאשר הלך מאכסנייתו אל בנין הישיבה, ולתדהמתו ראה אדם עומד ומקטרת עשנה בפניו. האיש היה נדמה לו כיהודי, ובלי לחשב פעמים נגש אליו הבחור שמעון וקטר לו בחזקה על-פניו, במקאה על זלזולו בפרהסיא בכבוד השבת. זמן קצר לאחר מכן גלה העלם להרדתו, כי הלה כלל לא יהודי אלא נוצרי, ולא עוד אלא שהוא פקיד ממשלתי חשוב ורם-דרג. שוטרי העיר הזעקו מיד ללכוד את הבחור היהודי שהכה את האיש, ובחסות המהומה הגדולה שפרצה במקום, הצליח הנער להתחמק באין רואים. בקושד הימים הבאים הסתתר בביתו של הת"ם סופר בעצמו, עד שלאחר שבוע קרא לו רבו ואמר: "שמעון תלמידי, רואה אני את קנאותך הגדולה לה' ולתורתו, ולכן חושבני שעליך לעלות לירושלים, שם תשתמש במדה זו לשמירת חומות העיר, ושם מקומך הראוי". עוד פאותו שבוע נפרד הבחור ממשפחתו ועלה לארץ-ישראל, הקים בה משפחה מסעפת בישראל, וזכה לבנין וחתנין רבני ודורי ישרים.

רבי אהרן רוט בעל 'שמר אגנים' היה מחשיב מאד את רבי עמרם בלוי שגודע בקנאותו הגדולה לה' ולתורתו ועמידתו בפרץ מול מקרסי הדת, והתבטא עליו פעם כי חצי ירושלים עומדת עליו ומתקיימת בזכותו. היה זה כאשר נפרצה פרצה חמורה בחומות ירושלים, עם הנהגת משחקי פדור-רגל בשבת-קדש, ורבים מיקירי ירושלים יצאו למחות על חלול שבת המלכה בפלטרוני שלימלך. רבי עמרם היה הפעיל המרכזי במקאה מדי שבת, ורבי אהרן שלח את חסידיו ובהוריו לטל חלק במקאה הצבורית. אולם לאחר שתי שבתות הורה, כי הבחורים יחדלו ללכת להפגנות, שכן במקום שהו אינשי ילא מעלי וצערי הצא נמקלו במחזות רים, עד שיצא שפרם בהפסדם. כששמע זאת רבי עמרם נחלשה דעתו, ורבי אהרן שלח לומר לו פד: "רק אם אתה מוכן לטל על-עצמך את האחריות הכבדה ואת הפסד שפרם של בחורי הישיבה שעלולים לפגם עיניהם בשעת המקאה, הריני מוכן להמשיך לבקשם לצאת למחות". מוכן פי רבי עמרם נחת על-עצמו את האחריות הכבדה לדר, ומאז חדלו הנערים להשתתף בהפגנות הצבוריות.

רבי שמואל ד"ש, היה מקנאה יהודיעים של ירושלים, ורבים חבו לו את עתידם הרוחני. אולם קנאותו היתה קנאות שלי-אמת, ונבעה מלב אוהב ורחמן, לצד חתיכה לאמת נוקבת עם שמירה על כבוד-האולת. פעם כבר בשכונת בתי הנגרים בה התגורר, אחד מן החלוצים התפשיים, יהודי גלוי-ראש, ושאל אותו היכן הדרך המובילה אל הכתל המערבי. "לא צעק עליו אבא", ספרה בתו, "כפי שהיו קנאים אחרים נוהגים, אז אהד, מה לך ולכתל המערבי?! אלא אמר לו 'בוא ואראך את-הדרך. הלך עמו בברת-דרך ושוחח עמו בידידות עמקה, ובעודם באמצע הליכתם כבר החל החלוץ להזיל דמעות. הוציא מטפחת מכיסו וקשר לראשו בהעדר פה, ולא נפרד מאבא בטרם הבטיח מעצמו, כי מעתה ואילך ישמר תורה ומצות בהלכה..."

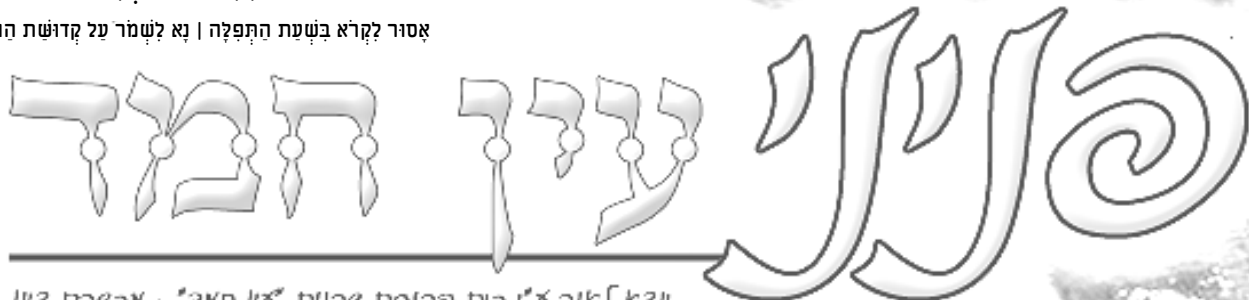
רבי יהודה צדקה היה קנאי גדול לכל-דבר שבקדשה, ולא חת מפני איש בקנאותו לה' ולתורתו. וקד כתב בספרו: "לא בכל-דבר צריך להיות נגעים, כי לפעמים צריך להיות קשים ולא להפגע לחפשים, אלא לעמד בפרץ". בשנת תשל"ב נודע לו, כי בבית-ספר מסים שנקשב במחנה לתורה ומצות, נמסרו דברים אסורים בידי אחד מאנשי צוות ההוצאה, לא הסס רבי יהודה, ובליל שבת-קדש עמד והתריע עליהדבר קבלים ועדה, ומחה נמרצות על-ידי שפית חנוך המתמיר להקרא במוסד דתי, מכנים בין חלקיו מורים משקצים. הדברים הגיעו חיש מהר לאזניו של מנהל בית-הספר, והלה הגיש תלונה נגדו במשטרה. רבי יהודה הזמן לחקירה, וכאשר התבקש לתת הסברים לדרשתו, אמר לחוקר: "תאר לעצמך שהמפקד שלך מורה לך לעשות פעולה מסוימת, ואני מורה לך לעשות להפך. למי תשמע? בודאי למפקד שלך, וכן דע לך כי המפקד שלי הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, והוא צוה עלי שבאשר אני רואה דבר שאינו לרצון ה', עלי לזעק ולמחות על-ידי. וכיון שחיב אני לעשות מה שהורה לי מפקדי, לכן לא יוכל אדם בעולם למנוע אותי מזה. ועתה עשה עמי כרצונך". החוקר התפעם מעורווחו, ומהר לשחררו לאלתר.

	<p>4 כרכי שבת טיש במתנה!!!</p> <p>לקראת הופעת הכרך הרביעי בסדרת "שבת טיש" בעזרת ה' יתברך אנו מציעים לכם לטול שותפות בהוצאת הספר באמצעות הנצחת אחת הפרשות או המועדים לעילוי נשמתם וקירובם או לזכותם, יחד עם שיובו תמונת השבת טיש - שולחן השבת שבביתכם בפרשה או המועד שבחרתם להנציח.</p> <p>השותפים יקבלו כשוי חוקרה</p> <p>את ארבעת כרכי "שבת טיש"</p> <p>(או 4 עותקים מכרך אחד לפי בחירתכם)</p> <p>המבצע מוגבל וקצוב לשבועות הקרובים בע"ה</p> <p>חלק מהפרשות והמועדים כבר הונצחו בידי קוראים נאמנים של "שבת טיש". חידודו אפוא גם אתם להיות שותפים בזיוכי הרבים והניסוי ברבה לביתכם!</p> <p>להצטרפות נא שילחו מייל לכתובת בית "שבת טיש": 5806777@gmail.com טלפונים: 052-5806777, 02-7634546</p>	<p>רבי לוי טודרס ליון מיקירי ירושלים, היה איש צדיק וקנאי לה' ולתורתו. אולם כאשר ראה כי בנו הולך לשמע דרשות של דרשנים שונים שתבעו לעמד בפרץ</p>
	<p>ולשמר על חומות ירושלים, יעץ לו שלא לבטל זמנו מלמוד התורה. תמה הבן ושאל: "והרי גם אתה נוהג בדרך הקנאות", ונענה: "הבה ואספיר לך. אם אחד לומד תורה על-ימנת שישבחוהו שהנו למדן, אקנים אין תורתו נקיה לחלוטין, אולם לפחות יש לו חלק נכבד בשכר הלמוד. כך גם במדת התורה, ואם אחד נותן צדקה מתוך תאוות-כבוד, הרי גידו לפחות מחצית משכר המצוה. וכך גם במצוות נוספות שיש בהם חלק 'שלא לשמה' המערב עם 'לשמה', אולם עדין נותר חלק גדול במצוה. אולם שונה הדבר בקנאות, שכן גם אם רק תשעה חלקים ממנה הם לשם-שמים, הרי שהחלק העשירי הוא בגדר רציחה. מפני שאם יש פד גניעה כלשהי במעשי הקנאות, הרי זו חלונת פנים של אדם מישראל, חלילה. תוכל ללכת בדרך הקנאות, רק אם אתה מוכן בשלמות רק לשם שמים".</p>	

כאשר בקש משה רבנו למנות מנהיג על-ישראל, אמר לקב"ה: "יפקד ה' איש עליהעדה, אשר-יצא לפנייה ואשר יבא לפנייהם", כי מנהיג עדה צריך לנלות טפח מדרגתו - אשר-יצא לפנייהם כדי שילמדו ממעשיו, אך גם לכסות טפחים בענוה - אשר רוח בו'. (רבי אברהם מקנעניטש)

פְּרָשַׁת פְּנַחֵס | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לִשְׁמֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיוֹן

יִצְחָק לְאֵאוֹר ע"י בֵּית דִּבְרֵי שְׂכֵנֵינוּ ע"ן חוּמָר - אֲבִשְׂרַת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרָשַׁת פְּנַחֵס – רְעִיוֹן שֶׁל פְּשָׁרְנוֹת

"פִּינַחֵס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הֵכִיחַ אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה, יא)

לְזָנוּת אֶל בָּנוֹת מִזְרָאֵל וּתְקַרְאָן לָעָם לְזָבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וְיֹאכְלֵם הָעָם וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְאֱלֹהֵיהֶן (במדבר כה, א-ב). פִּירֵשׁ רַש"י הַקְדוּשָׁה כִּשְׁהִיָּה בֵּא לְחִטּוֹא עִמָּה בְּגִלּוּי עֲרִיּוֹת הַיִּיתָה מִבְּקִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת לְעִבּוּדָה זָרָה.

זֹאת אֹמֵרֶת, עַל יְדֵי עֲצָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם הַרְשַׁע חִטּוֹא יִשְׂרָאֵל לֹא רַק בְּגִלּוּי עֲרִיּוֹת אֲלֵא גַם כֵּן בְּעִבּוּדָה זָרָה.

אִם כֵּן זָמְרִי הִגִּיעַ בְּמִטְרָה "לִשְׁם שָׁמַיִם", הַצְרָה שֶׁל הַדּוֹר הִיא שִׁישְׂרָאֵל עוֹבְרִים עַל גִּילּוּי עֲרִיּוֹת וְעִבּוּדָה זָרָה וְהַדְּבָר נִגְרַם עַל יְדֵי שְׁהוֹלְכִים לְבִתְיָהֶם שֶׁל הַמִּינִיּוֹת בְּסִתְרָם, וְכֵן מוֹכְרָחִים מִלְּבַד גִּילּוּי עֲרִיּוֹת לְעִבּוּדָה עִבּוּדָה זָרָה.

אִמְרֵי זָמְרִי: נִצִּיל אֶת הַדּוֹר עַל יְדֵי רְעִיוֹן שֶׁל פְּשָׁרְנוֹת. דְּהַיִּינוּ, נוֹוֹתָר עַל אִיסוּר תּוֹרָה חֲמוֹר כְּזָנוּת וְנִתְיָרוֹ לְכַתְחִילָה בְּשִׁבִיל שְׁלֹא יַעֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל גַּם עַל אִיסוּר נוֹסֵף שֶׁל עִבּוּדָה זָרָה.

זוֹ הַיִּיתָה קְנָאוֹתוֹ שֶׁל פְּנַחֵס, בְּשׁוֹם אֹפֶן אֵין לוֹוֹתָר עַל שׁוֹם דְּבַר מֵהַתּוֹרָה. וְלֹא מִתְּפָשְׂרִים עַל קוּצוֹ שֶׁל יו"ד, לְעוֹלָם אֵין לְהִתִּיר וְלְהַתְּפַשֵּׁר עַל שׁוֹם מִצְוָה בְּתוֹרָה וְלִתֵּת לְגִיטִימִצְיָה הַלְּכִתִּית, כְּדֵי שְׁלֹא יַעֲבְרוּ עַל מִצְוָה אַחֲרָת, עַל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה יֵשׁ לְהִלָּחֵם בְּקִנְאוֹת לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכֹּלָל.

בְּבִרְכַת שַׁבָּת שְׁלוֹם

הֵרַב אֱלִיָּהוּ חַיִּים פְּנַחֵסִי שְׁלִיט"א
חֲבֵר הַרְבַּנוֹת הַמְּקוֹמִית מִבְּשַׂרְת צִיּוֹן

הֵנָּה תַּחֲלִילַת חֲטָאוֹ שֶׁל זָמְרִי בֶּן סְלוּא נְשִׂיא שְׁבַט שְׁמַעוֹן מִתּוֹאֵר בְּגַמְרָא (סְנֵהדְרִין פּב): "הַלֵּךְ שְׁבַטוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן אֲצַל זָמְרִי בֶּן סְלוּא, אָמַר לוֹ: "הֵן דְּנִין דִּינֵי נַפְשׁוֹת, וְאַתָּה יוֹשֵׁב וְשׁוֹתֵק?"

מָה עֲשָׂה? עֵמֵד וְקִיבֵץ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֲלָף מִיִּשְׂרָאֵל! וְהֵלֵךְ אֲצַל כְּזָבִי, אָמַר לָהּ: "הִשְׁמַעֲנִי לִי!". אָמְרָה לוֹ: "בֵּת מֶלֶךְ אֲנִי, וְכֵן צִיּוּוֹה לִי אָבִי: 'לֹא תִשְׁמַעֲנִי, אֲלֵא לְגַדּוֹל שְׁבַהֵם'.

אָמַר לָהּ: אֵף הוּא נְשִׂיא שְׁבַט הוּא, וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁהוּא גְּדוֹל מִמֶּשֶׁה רַבִּינוּ, שֶׁכֵּן הוּא שְׁנֵי לְבָטָן (שְׁמַעוֹן) וְהוּא שְׁלִישִׁי לְבָטָן (לוֹי)". תְּפִשָׁה בְּבִלְוִרִיתָהּ, וְהִבֵּאתָ אֲצַל מֶשֶׁה. אָמַר לוֹ: "בֶּן עַמְרָם! זֹאת אִסוּרָה אוֹ מוֹתֶרֶת? וְאִם תֹּאמַר אִסוּרָה- בֵּת יִתְרוֹ מִי הִתִּירוֹ לָךְ?"

וְהִקְשָׁה הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים זֹנוּנְפֵלְד זצ"ל: מְדוּעַ הִיָּה צָרִיךְ זָמְרִי לְהַכְנִיס אֶת מְדִינַת לְתוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וְלְהַגִּיעַ עִמָּה עַד מֶשֶׁה רַבִּינוּ וְלִקְנָטְרוֹ בְּשִׂאלוֹת, יִכּוֹל הִיָּה לְקַחְתָּהּ, לְהִיכֵן שִׁירְצָה וְלְחַטּוֹא בִּינוּ לְבִין עֲצוּמוֹ, מִפְּנֵי מָה הַלֵּךְ לְרִיב עִם מֶשֶׁה וְלְחַטּוֹא בְּפִרְהוּסִיָּה לְעֵין כָּל, מָה בִּיקֵשׁ לְהַרוּיֵחַ בְּכַךְ?

מִבָּאָר הַרְבַּ עַל פִּי הַגְּמָרָא בְּסְנֵהדְרִין (קו). שְׁעַצְתּוֹ שֶׁל בִּלְעָם לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, הַיִּיתָה, שִׁיבּוּאוֹ בְּנוֹת מְדִינַת לְהַחֲטִיאִים בְּגִילּוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה יִגְרַמוּ לָהֶם גַּם כֵּן לְחַטּוֹא בְּעִבּוּדָה זָרָה.

כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּסוֹף פְּרָשַׁת בִּלְק "וַיִּחַל הָעָם

הַעֲלוֹן מוֹקְדֵשׁ הַהֲצַלַּחַת

יִצְחָק אֲרִיאֵל בֶּן טוֹבָה שְׁמוּאֵל אֵימָן בֶּן אֲסֵתָר זָרִי מִשְׁפַּחַת שְׂטָרִית מֵאִיר יִשְׂרָאֵל בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה- לִיאוֹר יְהוֹשֻׁעַ סוֹמֵךְ וּב"ב יְהוּדָה אֲרִיָּה בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה עֵינַת בֵּת רַחֵל בְּרַכָּה רַחֵל בְּרַכָּה בֵּת פְּדִילָה דְּלִיָּה אֲרִז מִזְרַחֵי וּב"ב נֶעַם יִצְחָק בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה חַי הַפְּקוּת וְאִירוּעִים יוֹסֵף לִיאוֹר בֶּן דְּלִיָּה אֲפֵרַת פְּרַנְסָה בְּקִלוֹת וּבִשְׁפַע נְטִילַת בֵּת יוֹנִית שְׁלֵמָה וְדוֹנָה דוֹד וּב"ב קְסִירָא אֲפֵרִים וּב"ב י.מ.י.ש. כְּדוּרִי אֲקָבִילִי יוֹסֵף חַיִּים בֶּן נִסְכָּה שׁוֹלְמִית וּמְרַדְכֵי חַיִּים דּוּיֵטֵשׁ וּב"ב

צִיּוּג הַגּוּן וְכִשֵּׁר בְּמַהֲרָה

אוֹרֵן בֶּן אֲסֵתָר תְּרַצָּה בְּתִיָּה בֵּת יִמְנָה נִיטָּ רֹנִית בֵּת סִימִי עֵמִית בֵּת טוֹבָה יוֹסֵף בֶּן רֹחַמָּה חֲגִית בֵּת גִּילָה נִתְנַאֵל בֶּן גִּילָה אֵילָן בֶּן גִּילָה אֵילָן בֶּן סוֹפִיָּה מִיטָּל בֵּת מִלְּכָה

זָרַע קוֹדֵשׁ בְּרִי קִיָּיִמָא

גְּלִית בֵּת מִסּוּדִי אֵילָנָה בֵּת רֹחַמָּה שְׁמוּאֵל אֵימָן בֶּן אֲסֵתָר זָרִי סִינַי בֵּת אֲסֵתָר דְּנִיאֵל בֶּן שְׂרָה וְאוֹשְׁרִית בֵּת שׁוֹנָה

רְפּוּאָה שְׁלֵמָה

מֵאִיר יִשְׂרָאֵל בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה יִצְחָק בֶּן עֲזָרָא יִמְנָה נִיזְרִי בֵּת סְטָה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹכּוֹת יָמִים מְרַדְכֵי נִיזְרִי בֶּן פְּרַחָה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹכּוֹת יָמִים מֵאִיהָ בֵּת עֵדִי דְּלִיָּה אֲפֵרַת בֵּת נְעִימָה גִילָה בֵּת אֲקָבָאל - בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹכּוֹת יָמִים אֲסֵתָר בֵּת סוֹלִיקָה סִימִי בֵּת סוֹלִיקָה אוֹרֵן בֶּן אֲסֵתָר דִּינָה בֵּת מִזֵּל יְהוּדִית אֲסֵתָר פְּרַאדֵּל בֵּת חֵיה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹכּוֹת יָמִים נֶעַם יִצְחָק בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה נְעִמִי בֵּת רַחֵל אֲקָבָאל בֵּת נוֹשְׁפָאָרִין שִׂירָה שִׁילַת בֵּת אֲוִרִילִי תַמָּר פּוֹרְטוֹנָה בֵּת מִיסָה רַפָּאֵל מִשָּׁה בֶּן רַחֵל מוֹרִיָּה בֵּת רַחֵל בְּרַכָּה נְחוּם בֶּן כִּירִיָּה יְהוּדָה אֲרִיָּה בֶּן רַחֵל בְּרַכָּה טוֹבָה בֵּת אֹרָה שְׁלוֹ בֵּת מִזֵּל פְּחִימָה אֱלִיָּהוּ בֶּן מֵאִיהָ יָפָה בֵּת שְׂרָה-הַצִּלְחָה וְרַפּוּאָה רַחֵל בֵּת זוֹהָרָה מִישָׁא אֲסֵתָר בֵּת זָהָרָה שְׁאוּל בֶּן סִילְבִיָּה עֵינַת בֵּת רַחֵל בְּרַכָּה בִּנְיָמִין בֶּן יוֹקֵט רִינַת רַחֵל בֵּת עַפְרָה יִצְחָק בֶּן פִּנְיָה רַחֵל בְּרַכָּה בֵּת פְּדִילָה דְּלִיָּה יִצְחָק בֶּן רַבְּקָה רֹנִית בֵּת סְבִרְיָה קְסֵנָשׁ בֵּת דְּגִטוֹ יִצְחָק בֶּן חֲנוּן ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֵטִיָּה

15/07/2017	כ"א תמוז תשע"ז		
פרשת פינחס			
הַפְּטָרָה: "דְּבָרֵי יְרִמְיָהוּ"- יְרִמְיָה א'			
י"ב	19:11	20:23	21:17
י"א	19:29	20:21	21:14
חֲמִישָׁה	19:32	20:24	21:18
ב"ש	19:29	20:21	21:17

הַעֲלוֹן מוֹקְדֵשׁ לְעִילּוּי נִשְׁמַת מִשָּׁה בֶּן גּוֹרְגִיָּה	הַעֲלוֹן מוֹקְדֵשׁ לְעִילּוּי נִשְׁמַת מְרִים בֵּת שְׂרָה ע"ה	רְפּוּאָה שְׁלֵמָה לְאִידִידָה חֵיהָ בֵּת אֲסֵתָר וְלִילָד אֲלַחְנָן רַפָּאֵל בֶּן אִירִיס וְלִילָד אוּרִי חַיִּים בֶּן שְׁלִי	זש"ק, פְּרַנְסָה טוֹבָה וּבְרִיאוֹת אִיתְנָה לְאֵלִיָּהוּ נִיזְרִי בֶּן יִמְנָה וְגְלִית בֵּת מִסּוּדִי
--	---	--	---

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק י'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

מה דינו של המאכל כאשר ישראל בישל בכלי של גוי?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

סתם כלי גוים - בחזקת אינם בני יומם. ולכן, אם טעה ובישל בקדרה של גוי דבר היתר, מותר בדיעבד. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קכב ס"ו). והוא עפ"י התוספות ע"ז (לח ע"ב) מטעם ספק ספיקא להיתר, שמא לא נשתמש בו היום, ואם תמצי לומר שנשתמש, שמא נשתמש בדבר שהוא פוגם, או בדבר שאין בו טעם.

אבל אם ידע, שאסור לבשל בקדרה של גוי, ועבר במזיד ובישל בה דבר של היתר, התבשיל אסור, שקנסוהו חכמים על שעבר על דבריהם, ומכל מקום לאחרים מותר. **מקורות:** זבחי צדק (סימן קכב אות טו).

מותר לקנות לכתחילה מן הגוי דבר, שאין בו משום בישולי גוים, אף שבישלוהו הגויים בכליהם. **הערה:** שכיוון שכבר נעשה על ידי הגוי דינו בדיעבד. כן העלה הראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד פא).

כחה של צניעות

במה זוכה בת ישראל השומרת על צניעות - זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא, אותו סיפר בעל שו"ת 'מנחת אלעזר' ממונקטש הגאון רבי חיים אלעזר שפירא והביאו בספרו דברי תורה. ומעשה שהיה - כך היה:

עקב בניית נתיב חדש לרכבת המקומית ביישוב הוקלוע, גזרה הממשלה לעקור קברים אחדים מבית הקברות היהודי ולהעבירם למקום אחר. על אף שניסו היהודים למנוע את רוע הגזרה בכל כוחם - לא עלה בידיהם לשנות את נתיב הרכבת. לפיכך, נסעו לשם דיני בית הדין ורבנים חשובים וזקנים, כדי להשגיח על התהליך של פינוי הקברים, ואליהם הצטרף קהל גדול.

המצבות, שנועדו לעקירה, חלקם היו עתיקות מאד, בנות מאות שנים. לפתע נשמע רעש והמולה סביב קבר אחד. רבינו באותה תקופה - היה עדיין נער צעיר, בן שלוש-עשרה שנים, גברה סקרנותו, והוא נחפז לברר על מה ההתרגשות הגדולה סביב אותו קבר.

כאשר הגיע למקום סמרו שערות ראשו. לפניו התגלה קבר מלפני יותר ממאה שנים, והנפטר השוכן בו - שלם ונקי כאילו זה עתה הונח בתוכו. בעודו עומד נסער ונפעם לנוכח מראה עיניו, הרהר בדעתו: 'בזכות מה זכה הטמון פה לדרגה עליונה ונשגבה כזו שמעטים זוכים לה בכל דור, שגופו שלם אף לאחר מאה שנים. כנראה מדובר באחד מ-ל"ו הצדיקים הנסתרים שהיה דבוק בבוראו כל ימיו...'

אך מה השתומם, כשהחל לקרוא את הכתב שעל גבי המצבה, שם הופיע שמה של אשה צדקנית, המעוטרת בשבחים מופלגים מאד, בעיקר על צניעותה הגדולה, שלמרות שהתעסקה בתפירה, בצמר ופשתים, הייתה צנועה וחסודה כל ימיה, גם בהליכותיה עם הקונות הרבות ששיחרו לפתחה, לקנות את יצירותיה הצנועות אף הן... בכבוד גדול הוציאו את הנפטרת, כרכוה בתכריכים לבנים חדשים, והניחוהו בארון כדי לקברה מחדש בכבוד.

וסיים הגאון הקדוש ממונקטש באומרו: "אי אפשר לתאר את קידוש ה' הגדול והנורא שגרם דבר זה, ליהודים ולגויים גם יחד, לראות מהי ערכה של צניעות אצל צדקניות שבישראל".

הפֶּרֶת הַטוֹב

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ביקש לישא אישה, שתאפשר לו לשבת וללמוד את התורה הקדושה ללא מניעות. ואכן כך היה, זכה הוא לאישה שאפשרה לו ללמוד, והם עברו יחד את התקופה הקשה של השואה (לא תקום פעמיים צרה), והגיעו בחסדי שמיים לארץ ישראל, ושם קיבל משרה כמשגיח בישיבת פונוביז'.

לאחר שקיבל משכורת ראשונה, חשב כיצד יוכל להכיר טובה לאשתו על כל השנים. לבסוף הלך לחנות וקנה חפיסת שוקולד. הוא נתן אותה לאשתו ואמר: "זה בשביל כל החיים שהיה לך מר, תאכלי את השוקולד, שקנתי לך, ויהיה לך מתוק!". על אף שלכאורה מדובר בשקלים בודדים, אבל עצם העובדה, שהרגישה, שהוא חש אותה וכואב את כאבה ויודע מה עובר עליה, היה זה עבורה מעין עולם הבא.

מנויים לקבלת העילוי חנם ב-email מידי שבוע, שלח את כתובתך אל PnineEH@gmail.com	הקדשת העילוי נתן להקדיש את העילוי לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו חיים פנחס בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
---	--	---

הרב שלמה הלוי סג"ל מקארלין זצ"ל הי"ד - נולד בעיירה טולצ'ין בשנת ה'תק"ק (1739). עוד בצעירותו נגלה כבעל ראש חריף ומידות מופלאות ויקרות, ועד מהרה התמנה לראש ישיבה. בעיר קארלין ביקש גביר לחפש בחור עליו לבתו. כאשר רבינו הגיע לקארלין, נתגלתה למדנותו, בעת שדרש את דרשתו הראשונה בביה"כ, ומאז נקרא בפי כל בשם 'רבי שלמה חריף'. לאחר שהפך לחסיד, עסק במסירות נפש בעבודת השי"ת והסתפק בלחם צר ומים לחץ, או היה שרוי בתענית, וכל עמלו היה בתורה.

לאחר פטירתם של ר' אהרון מקארלין והמגיד ממזריטש ביקש לקבל את ר' מיכל מזלאטשוב כרבי. אולם, הלה גזר עליו להנהיג עדה וסירב לקבלו כתלמידו. לא השיב פני איש ריקם, והתפרסם כאיש קדוש, **פועל ישועות ובעל מופת. בעל רוח-הקודש. אליהו הנביא היה נגלה אליו תדיר.** נקרא בפי החסידים **'הבעל שם טוב הקטן'**. הרה"ק ה'צמח צדק' מליובאוויטש כתב על רבינו ש"הרעיש את העולם במופתיו". בעל יראת שמים עצומה. תפילתו הייתה במסירות נפש עד כלות הכוחות.

גם במידת הצדקה לא ידע גבולות. לעצמו לא הניח מאומה, **אף בזמנים, שבתו היה ריק מכל, פיזר לצדקה כל כסף, שהגיע לידיו.** אנשי לודמיר ביקשו שיגיע אליהם אך הוא סירב. פעם באו אליו ב-ל"ג בעומר וחזרו על בקשתם, הפעם שאל כיצד הוא מנהגם בל"ג בעומר, ענו לו, שהילדים הולכים לשדה ויורים חיצים, נענה הצדיק ואמר: "אם מורים אצלכם בחיצים, הנני רוצה לבוא אליכם", ולא הבינו את דבריו התמוהים. בחודש תמוז ה'תקנ"ב, כשניטשה מלחמה בין רוסיה לפולין, התבטא על עצמו, שהוא מקבל עליו להיות כפרת כלל ישראל. ב-י"ז בתמוז ה'תקנ"ב (1792), שחל בשבת פרשת בלק, נכבשה העיר ע"י הקוזקים, (בליל שב"ק קודם הסתלקותו בטרם קידשו על היין, יצא רבנו לחצרו, שם בסמוך עמדה אורוות סוסים, בשובו, אמר ששמע מהסוסים שאינם מבשרים טובות). רבינו עמד בתפילה בדביקות רבה וציווה, שלא יפסיקו אותו מדבקותו. נכדו נבהל מחייל רוסי שנכנס והפסיק את רבינו מדבקותו. באותו רגע ירה בו החייל ברגלו, וברגע זה הסתיימו היריות בעיר.

גם לאחר שנפצע, לא הפסיק מתפילתו ולא הניח לטפל בו בשבת, במשך מספר ימים סבל ייסורים קשים מדלקת חריפה. רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר עליו, **שהיה משיח בן יוסף ולכן נהרג.** והקוזק שהרג אותו, היה שמו **ארמילוס.** תלמידו האדמו"ר ר' אשר מסטולין סיפר, כי עם היוודע דבר פציעתו של רבינו, בעת טבילתו נודע, שכבר נגזרה הגזירה וניתנה רשות למשחית או להרוג ולאבד עשרת אלפים יהודים, או לקחת את רבינו. נפטר ב-כ"ב תמוז ה'תקנ"ב (1792). חי כ-52 שנים. ציונו בלאדמיר.

אביו: ר' מאיר (היה ידוע כלמדן גדול וירא שמים מרבים והשאיר אחריו חידושי תורה רבים). **אמו:** מרת יוטא. **מרביתיו:** ר' אהרן הגדול מקארלין, ר' דב בער (המגיד ממזריטש). **מתלמידיו:** האדמו"ר ר' אשר מסטולין, האדמו"ר ר' אורי (השרף מסטרליסק), ר' מרדכי מלכאוויטש, ר' משה מברוד ור' שלום מפרוביץ'. **בניו:** ר' דוב מטולצ'ין ור' משה מלודמיר. **חתניו:** ר' דוד משה ור' ישראל חיים מלודמיר. **חספרינו:** ישמע שלמה- דברי תורתיו ואמרותיו שלוקטו ע"י תלמידיו

"הרבי הגיע", השמועה שר' שלמה מקארלין הגיע לעיירה אחת ברייסיין, עברה בשקט מפה לאוזן. אברכים חסידים התאספו בלאט כדי לקבל את פניו. באותה עיירה הייתה יד המתנגדים תקיפה, והאברכים חששו, שדבר חסידותם ייוודע לרבים. רבינו הביע את רצונו לטבול במקווה. "המים במקווה קרים", הודיע אברך אחד. "חממו אותה", ציווה רבנו. האברכים מיהרו לקיים את מצוותו, הם חיממו מים, ושפכו לתוך המקווה. ניגשו וחיממו דוד נוסף של מים, **בעוד אחד האברכים נכנס אל המקווה כדי לבדוק, אם התחממה מספיק.**

אותה עת, רתחו המים בדוד השני, האברכים שלמעלה לא ראו את האיש שלמטה, ו... שפכו עליו את המים הרותחים. לחרדתם גילו, שהאברך נכווה לגמרי, ומיהרו להעלותו למעלה. "אהה!" ספקו כפיים. צר היה להם על חברם שנכווה קשות. ולא ידעו איך לטפל בו, **הסכנה הייתה מוחשית. אברך צעיר, אב למשפחה, מוטל מיוסר בגלל טעות איזמה!**

מיד נשלח שליח קל רגליים להודיע לרבנו על התקלה המחרידה. רבנו מיהר אל חדר המקווה, והורה להשכיב מיד את האברך על ספסל. לאחר מכן ביקש, שיפשיטו את בגדיו. הכוונה הייתה איזמה, גם העור התקלף עם הבגדים, אך רבינו הורה להמשיך בפעולה זו. לאחר מכן שלח הרב את ידיו הקדושות והעבירן על גופו של האברך. **בכל מקום, שהעביר את ידיו, התרפא העור לגמרי, וחזר למצבו הקודם. כך העביר רבינו את ידיו על כל הגוף, והאברך קם על רגליו, לבש את בגדיו, והלך לביתו, כאילו לא קרה דבר!**

פעם יצא רבינו ביו"ט מביית-הכנסת לאחר התפילה, ובעבר השני עבר איש אחד סגי נהור וביקש ממלוויו, שיעבירו אותו לרבינו כדי לומר לו: "גוט יום-טוב". רבינו פנה אליו ואמר: "האם אתה מאמין, שאם ירצה הקב"ה יוכל לפקוח את עיניך?" וענה בכל לבו, שהוא מאמין. שאל אותו שוב: "האם אתה מאמין באמת באמונה שלימה, שאם הקב"ה ירצה, יפקחו עיניך ותראה ככל אדם?" אז התפרץ וצעק: "רבי, אני מאמין". **ומיד נפקחו עיניו.**

כאשר ההלוויה הדוממת יצאה אל בית העלמין, המוני יהודים ליוו את רבינו בדומיית אבל. באחת מכנסיות הנוצרים, שעמדה על הדרך לבית העלמין החלו מצלצלים בפעמונים ברעש גדול, כאות שמחה לאיד, על שנלקח מהיהודים עטרת ראשם ותפארתם. לתדהמת הכול התיישב רבינו על המיטה (זאת כמובן לאחר פטירתו), וציווה על הכנסייה, שתשקע באדמה. **לא עברו שבועיים ימים, ומבנה הכנסייה שקע כולו באדמה.** לימים, העידו זקני העיר, שאותו מקום הפך לתל עפר, ומראשו בצבצה עוד ימים רבים כיפת המבנה המתועב, ויהי לגל עד. (מתוך חוברת 'חינו' שעל-ידי פינסק קארלין)

אין ביכולתנו לתאר ולשער מהי מעלתה העצומה של שמירת העיניים וכיצד הבורא 'משלם על כך'. אין ספק כי מדובר בניסיון לא קל ועל כן השכר הינו בהתאם. על כך סיפר הרב יצחק לוי שליט"א: "היה זה לפני מספר שנים, כאשר ישב מרן הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל ל"ע 'שבעה' על פטירתה של רעייתו הצדקנית, הרבנית מרגלית ע"ה".

"מטבע הדברים מכל רחבי הארץ והעולם הגיעו לנחם את מרן הרב עובדיה. בין הנוכחים ניתן היה להבחין ברבנים גדולים, ראשי ישיבות, ראש הממשלה, חברי כנסת ואישי ציבור רבים".

"בין המנחמים הגיע המקובל הקדוש, האדמו"ר ר' אלעזר אבוחצירא זצ"ל, המכונה ה'בבא אלעזר' מבאר שבע. ר' אלעזר הקדוש ישב מול רבנו עובדיה ושמע ממנו על מעלתה של הרבנית מרגלית ע"ה".

"ואז, ר' אלעזר הקדוש שאל את מרן הרב עובדיה: "יאמר לי כבוד הרב, בזכות מה זכיתם אתה ואשתך ע"ה, שכל בניכם תלמידי חכמים, גדולים וצדיקים?".

ר' אלעזר המשיך והקשה: "בניכם משמשים כראשי ישיבות, רבני ערים ומורי הוראה מפורסמים. כולם ללא יוצא מן הכלל. מה הסיבה, שזכיתם לכך? הרי לא סתם אדם זוכה לכל זאת?".

רבינו ניסה להתחמק ואמר: "כך גזרה חוכמתו יתברך. הקב"ה ישתבח שמו הוא זה, שריחם עליי ונתן לי ילדים כאלה. הכל זה ממנו".

אולם ה'בבא אלעזר' לא קיבל תשובה זו, הוא השיב לרבינו ואמר: "בוודאי שה' נתן ילדים שכאלה. אך הוא לא נתן זאת סתם, ברור, שעשיתם משהו מיוחד, שאינו מעשה דבר יום ביומו של כל אדם, ולכן זכיתם לילדים וחתנים שכאלה".

ואז המשיך ה'בבא אלעזר' ואמר: "אם תנסה לתלות זכות זו בשל לימוד התורה שלך – הרי שישנם אלפי תלמידי חכמים היושבים ועמלים בתורה, אשר לא זכו לילדים גדולי תורה כמוך!".

"ואם תרצה לומר שזכות זיכוי הרבים, שאתה מזכה את עם ישראל בשיעורי תורה ובכתיבת ספרים, היא זו שעמדה לך – הרי כבר רבנים גדולים מזכים את הרבים ללא הפסקה, ולא זכו הם לילדים קדושים וגדולים כמוך? ... אם כן, במה זכיתם לבנים גדולי הדור?".

מרן הרב עובדיה ראה את הפצרותיו השבות ונשנות של ה'בבא אלעזר' וניסה שוב להתחמק מתשובה ולומר, שזו רק ברכת ה'. אך אז ר' אלעזר קם ממקומו ואמר: "כבוד הרב, לא אזוז מפה עד שתגלה לי איך זכית בבנים גדולי דור. תורה היא, וללמוד אני צריך". ושוב היה זה, בזמן שישב מרן 'שבעה', ולא היה לו לאן לברוח ולהתחמק.

לאחר הפצרות רבות ולאחר שדחקו ה'בבא אלעזר' ללא כל אפשרות להתחמק מתשובה אמר לו: "טוב, אגלה לך את האמת". ואז שתק מרן הרב עובדיה מעט, ולאחר מחשבה עמוקה החל לספר:

"לפני שנים רבות שימשתי כדיין בביה"ד, ולפניי הגיעו זוגות שביקשו להתגרש ל"ע. לעיתים הזוגות לא שמרו תורה ומצוות, ועל כן לעיתים היו מגיעות הנשים בלבוש שאינו צנוע". הייתי מנסה רבות לגשר בין בני הזוג בשעת הדין, ומנסה לחפש עצות ופתרונות, כדי שישבו לחיות יחד, במקום מתן גט".

"לצורך כך, הייתי צריך לדבר עִמָּהֶם ולשוחח איתם פנים אל פנים. וזה לא היה פשוט כלל וכלל, מפני שחלק מהנשין לא היו לבושות כפי שההלכה מחייבת, ומצד שני הייתי חייב לדבר איתם ולנסות להשלים ביניהם".

"ודע לך", הרים מרן את קולו ואמר, "כי מעולם, בכל שנות כהונתי בבית הדין לא הרמתי את עיניי לראות מי האישה עימה אני מדבר. תמיד דיברתי עמהם וניסיתי להשכין שלום כשהעיניים שלי נעוצות בקרקע".

סיים מרן את דבריו לר' אלעזר הקדוש ואמר: "וכשהאדם משתדל לשמור על העיניים, שהוא ניסיון גדול וקשה עד מאוד – הקב"ה משלם לו כהוגן. ברור לי שבזכות אותו קושי בבית הדין במשך שנים, זיכני ה' בבנים גדולי תורה".

מעין סיפור זה סיפרה הרבנית לאה תליט"א, בת מרן, (נישאה לגאון ר' אהרון בוטול, רב אזורי חבל מודיעין ומשמשת כמנהלת בית-הספר 'צילי' נעם אורות' במבשרת), כי בילדותה רבינו היה חוזר לביתו לאחר שהיה יושב בבית-הדין, עם דפים בהם היו שרטוטים.

פליאתה של בתו הייתה עצומה, האם זה מה שעושים בבית-הדין? אולם רבינו הסביר לה, שהיות שאינו רוצה להתבונן בנשים המופיעות שם, לכן נאלץ הוא להרכין את ראשו ולצורך כך כותב בדפים לבל חלילה ירים את ראשו מבלי משים.

אירוע למהדרין

אתה עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"? צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 0526329144

לע"נ

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר איאטון זצ"ל
 סעידה בת תפוחה ע"ה איר מורד בן שושנה ז"ל
 אביבה בת אירון ע"ה גאולה בת טובה ע"ה
 אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל
 יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
 אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
 חי יזיי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל
 יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה
 אסתר בת נעמי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה
 יעקב בן סלימה ז"ל אסתר בת נעמי ז"ל
 יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחת ז"ל
 ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל
 מישא אסתר בת הרה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל
 אברהם בן דינה ז"ל אברהם בת השמת ע"ה עפאת בת השמת ע"ה
 הרב יחיא בן יוסף ז"ל
 יצחק בן ברוק דב ז"ל
 שרה בת נרקיס ע"ה
 אביגדור בן ג'ולי ז"ל
 מסעוד בן יקוט ז"ל
 מרסם בן יוסף ז"ל
 רחל רפאת בת השמת ע"ה
 יעקב בן אסתר ז"ל
 מאיר בן נעמי ז"ל
 זילפה בת רנדא ע"ה
 אביבה לויש ע"ה
 כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
 אסתר בת בלה ע"ה
 נעמי בת כותון ע"ה
 מרים בת בלה ע"ה
 צדיק חכם בן חזלה ז"ל
 שני בת אסתר ע"ה
 מסודי בת חביבה ע"ה
 יונה בן סעדה ז"ל
 ברכה בת מרדכי ע"ה
 יפה בת רבקה ע"ה
 שרה בת מורברי רחל ע"ה
 אלון בן סעדה ז"ל
 הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
 הרב יהודה בן טובה זצ"ל
 שמואל בן רבקה ז"ל
 משה בן רוזה ז"ל
 אביחי בן אסתר ז"ל
 נעימה בת גורג'יה ע"ה
 דוד בר חסיבה ז"ל
 רפאל בן אסתר ז"ל
 שמעון בן שמחה ז"ל
 ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
 אורה בת נעמה ע"ה
 שמעון בן חנה ז"ל
 גורג'יה בת נעמה ע"ה

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת פנחס תשע"ז

כל הזכויות שמורות למו"ל, אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. (כה, יב)

במדרש [רבה כא, א] בדין הוא שיטול שכרו. ונ"ל הנה מיחס הקרא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכבר הרגיש רש"י וכתב שהיו קוראים לו בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז, לכן יחסו הקרא שהוא בן אהרן. ונ"ל הלא גם הם ידעו זה וגינו אותו במשפחת אמו, ומה פועל התייחסו אחר אביו. ונ"ל דהנה מדת בני אברהם שהם רחמנים, ומכ"ש בני אהרן רודפי שלום אוהבים את הבריות, ופנחס הראה כאן אכזריות גדול, שעשה מעשה ודקר איש ואשה יחד והמיתם. ולכן אמרו איתם בן פוטי זה וכו', שיען שהוא בן פוטי יש בו מדות אכזריות, כי מצד אביו היה לו להיות רחמן. ובאמת פנחס בוודאי אחז במדת בני אברהם וזקנו אהרן, אוהב שלום ואוהב את הבריות וזה היה בטבעו, אבל עשה נגד טבעו והתחזק לעשות כזה לכבוד ה' ותורתו לקנאות קנאת ה' צבאות. וכיון שפנחס באמת בא מזרעו של אהרן שהיו רודפי שלום ואוהבים הבריות ביותר ומי' התחזק עצמו נגד טבעו לקנא קנאת ה' בדין ובראי ששכר הרבה יטול. והוא שאמר, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שהוא מורגל להיות רחמן ולא אכזרי, והוא השיב את חמתו, ומי שטבעו הוא כעסן ורגזן אין חידוש אם פעם לכבוד ה' ינקום ג"כ ויכעוס על עוברי עבירה, אבל פנחס שאין זה שטבעו וקנא את קנאתו לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום, ובדין הוא שיטול שכרו, כי היה מתאמץ ומתחזק לכבוד ה' כל כך לעשות דבר שטבעו מתנגד, כנ"ל נכון.

פנחס הוא אליהו (ילקוט שמעוני ריש פנחס)

יש לומר מלתא בטעמא שפנחס נעשה אליהו וזכה לחיי עוה"ז כל כך עד אשר דורות שנים עשר ראו עיניו דהנה אמרו בחגיגה (ה, א) "ומי איכא איניש דאזיל בלא זמניו? [וכי יש אדם שמת קודם זמנו?] ומשני "אין [כן], כי הא דרב ביבי בר אבבי הוי שכיח גבי מלאך המת א"ל לשלוחיו זיל אייתי לי מרים מגדלא שער נשיא [מלאך המת אמר לשלוחו שיביא לו את נשמת מרים המקלעת שיער נשים] אזל אייתי לי מרים מגדלא דרדקי [הביא לו השליח את נשמת מרים המגדלת תינוקות] א"ל אנא מרים מגדלא שער נשיא אמרי לך א"ל אי הכי אתדרה [שאל השליח: האחזירינה?] א"ל הואיל ואייתיה תיהו במנינא וכו' [אמר לו מלאך המוות, כיון שהבאת אותה כבר, שתישאר כאן] א"ל רב ביבי בר אבבי וכו' סוף סוף שני מאי עבדת להו [מה עושה אתה בשמים בשנים אלו של מי שאינו משלים שנותיו] אמר: אי איכא צורבא מרבין המעביר על מדותיו מוסיפנא ליה". והנה לא מצינו מי שהיה אוחז במדה הזאת להיות מעביר על מדותיו יותר מפנחס, כי ידוע שהכניס את עצמו בסכנה עצומה בעצם הריגתו של זמרי שנתאספו כל שבט שמעון להרגו, וביותר, במה שהביז מבזין אותו ולא ענה דבר. ולכן מן הדין שיקבל כל אותם שנים של אותם שמתו במגיפה (שהרי מתו קודם זמנם), ואף אם כל אחד מהעשרים וארבע אלף לא היה לו לחיות כי אם שנה אחת, כבר יש לו עשרים וארבע אלף שנות חיים.

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, יב)

במדרש רבה: "בדין שיטול שכרו".

יש להבין למה בדין הוא שיטול שכרו, והרי כלל הוא בחו"ל ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא? מתרץ החתם סופר, שהטעם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא הוא מפני ש"שכר מצוה מצוה", דהיינו שהצדיק שעובד ד' אינו מתאוה לשום שכר כלל רק מקוה מתי יזכה שתגיע שוב מצוה זו לידו, והנה כאן שהמצוה היתה שהרג בוועל ארמית ודאי שלא בקש פנחס שיכא מצוה מצוה כזו לידו שיביעל נשיא בישראל ארמית, א"כ בדין הוא שיטול שכרו דשכר מצוה מצוה לא שייך כאן. (תורת משה לחת"ס)

עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס (סוטה כב, א)

מעשה שהיה בימי הרה"ק רבי פנחס בעל ההפלאה בפרנקפורט, הגיע איזה חזן חדש לעיר, ביום מן הימים נודע לו ששכר משכורתו של הרב יותר גבוה ממשכורתו שלו, בא בדרישה אל ראשי הקהל שיש ליתן לו שכרו כמו הרב, נענה אחד הגבאים למול חוצפתו, שעל כגון דא אפשר להמליץ, "עושה מעשה "זמרי" (החזן שמזמר בקהל) ומבקש שכר כ"פנחס"?"...

בני גד למשפחתם לצפון משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני (כו, טו)

בספר מאור ושמש כתב לבאר פסוק זה בדרך רמז למצוות הצדקה, 'בני גד' מרמז למצוות הצדקה כדאיתא בגמ' "ג' ד' גמול דלים" ובא הפסוק לעורר על ג' נקודות בהירות מצוות הצדקה, האחד, שיתנתנה בצנעה ובהסתרה כדי שלא לבייש את העני, המעלה ה' ליתנה בפנים מאירות ובשמחה "ולא ירע לבבך וגו'", והג' עוד יש בחז"ל 'נתן נתן לו' שיתן ויחזור ויתן. וג' דברים אלו רמוזים בפסוק זה כך, "בני גד" ר"ת ג'מול ד'לים, 'לצפון משפחת הצפוני' היינו שיש ליתנה בהסתרה ובצנעה לשון צפון, 'לחגי משפחת החגי' לשון חג ומועד שיתנה בפנים שמחות, 'לשוני משפחת השוני', שיתן וישנה שוב ושוב.

(מאור ושמש)

לפוח משפחת הפוני (כו, כג)

כתב בספר אור החיים הק': "ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו (רבינו יונה, אבות) כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול, הגם שאין בהם דברים האסורים:

והוא מה שרמזו במאמר לפוח, שהוא פה העמל בתורה, שבו שוכן חצי שמו יתברך, משפחת הפוני פירוש צריך לפנות מפיו כל חוץ מהגות תורה, ובוזה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות, שהם במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, במיעוט תענוג, וכדומה להם שבענף המותרות:

ואמרו לישוב - ירמוז שצריך להרבות בישיבה, ולא דרך עראי, גם צריך להתיישב בכל פרט ופרט מהתורה עד שיעמוד על עיקרו כמצטרף בעומק הלכה, כי הוא זה "עיקר התורה" ובוזה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם בישוב, ומתיישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, המכוין את שמועתו וכו', גם מה שמונו שם, שמיעת האוזן, עריכת שפתים, גינת הלל וכו', וכדומה לזה שבענף הבנת השכלות:

ואמרו לשמרון משפחת השמרוני - ירמוז לתוספת השמירה, המתחייב עשות בן תורה יתר על ההמון, כאומרם ז"ל (יומא פו) היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אנא אי שקילנא בשרא וכו' ולא יתיבנא דמי לאלתר, עד כאן:

מזה יקיש כמה צריך להשתמר בן תורה בכל פרטי המצוות, ואמרו ז"ל (חובת הלבבות שער ז') כי חסידים הראשונים היו שומרים חמשים שערי היתר לכל ישלכו בשער האיסור, והוא אומרו לשמרון משפחת השמרוני:

ותקרבנה בנות צלפחד ... למשפחת מנשה בן יוסף (כז, א)

כתב רש"י, "למה נאמר, והלא כבר נאמר בן מנשה, אלא לומר לך יוסף חיבב את הארץ שנאמר והעליתם את עצמותי וכו' ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר תנה לנו אחוזה" לכאורה היינו מבינים ששבחו של אדם גדול יותר אם הוא משיג מעלה מכח עצמו, ולא בגלל שלמד מאבותיו, ואילו כאן משמע ששבחו של בנות צלפחד היה בכך שחיבבו את הארץ כיוסף זקנו, רואים מכאן שעל פי דעת תורה שבח גדול יותר הוא לאדם העושה מומת שלומד מאבותיו מאשר מי שעושה מעצמו, כיון שהעושה מעצמו מסתפק בעצם עשיית המעשה, וחש כאילו כבר יצא ידי חובה, אך מי שלומד מאבותיו, אינו מסתפק במעשה עצמו, שכן חש הוא כמחוייב לעשותו, על כן הוא מוסיף בו חביבות יתירה והנאה מושלמת והרי זה מעשה מושלם יותר.

(רבי משה פינשטיין - מובא בט"א)

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח וגו' (כו, ג) שמעתי בשם הגאון הקדוש בעל מנחת חינוך זי"ע, כשנתמנה לאבד"ק טארניפאל, מיד בסמוך אחרי התמנותו בא אליו איש אחד מתושבי עירו וסיפר לו איך הוא לחם בעדו בעת הבחירה עד שזכה שהוציא הדבר לפועל שימנוהו לרב, יען היו הרבה שונאים ומתנגדים לדבר הזה וכיוצא, והגאון בעל מנחת חינוך זצ"ל השיב לו יישר כח, לאחזוקי טיבותיה בעד אחבתו כראוי, ואחרי זמן קצר בא האיש הזה לדון לפניו עם אחד, ומיד הכירו ואמר לאב"א אשב בדיןך ולא אזדקק אני לזה, יען שספרת לי כי היית לוחם בעדי שימנו אותי לאב"א נגד המתנגדים לי בדבר הזה, והרי זה כשוחד דברים מעיקרא, (ואולי וכנראה היה זה כונת הבע"ד בתחלה לבא זמן מה מקודם לספר הגדלות והנפלאות אשר עשה בעד הבחירה כנ"ל)

ואמר הגאון הנ"ל כעת נתיישב לי הכתובים בפרשת פנחס שבאו בנות צלפחד אל משה רבינו ואמרו אליו (כו, ג) "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח", ולכאורה קשה מה זה נפקא מינה אם היו בעדת קרח החולקים על משה או לא, הא כיון שמת מגיע לבני ירושה ומה נ"מ ממעשי האיש הנפטר בחיים חיותו לפני ירושת בניו או בנותיו, אלא כיון שאמרו למשה רבינו הדברים האלו שבאנו לא היה מהחולקים ומנגדים עליך בעדת קרח שהיה להם מפלה, ע"כ החשיב זה משה רבינו לשוחד דברים, ולא נזדקק לדינם עוד, ע"כ נאמר שם ויקרב משה את משפטן לפני ה' עכ"ד הגאון הנ"ל. ודפח"ח.

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף (כז, א) רש"י הקדוש שואל מדוע הוזכר ביחוסן של בנות צלפחד: "למשפחות מנשה בן יוסף", והרי כבר נאמר כי צלפחד היה "בן מנשה", ויודעים אנו כי מנשה היה בן יוסף. מתרץ רש"י: "אלא לומר לך: יוסף חיבב את הארץ שנאמר "והעליתם את עצמותי", ובנותיו חיבבו את הארץ, שנאמר: "תנה לנו אחוזה".

ירשה נא לי לשאול שאלה: אני מבקש לקבל מגרש גדול בצפון תל אביב. מגרש שווה מליוני שקלים. שואלים אותי: מדוע אתה רוצה את המגרש הזה? ואני משיב: אני אוהב את ארץ ישראל, לכן אני רוצה מגרש. בודאי כולם יצחקו עלי, וכי בגלל ארץ ישראל אני רוצה את המגרש? אני רוצה מליונים...

כיצא אפשר, אם כן, להוכיח כי בנות צלפחד חבבו את הארץ מבקשתן: "תנה לנו אחוזה". היכן כתוב כאן שהן מחבבות את הארץ, אולי הן רצו נחלה כדי שיהיה להן רכוש ממוני?

אומר לכם תירוץ, פלאי פלאים. הרי למנשה היו שני חלקים בירושת הארץ, חלק אחד בארץ ישראל וחלק נוסף בעבר הירדן, אולם בנות צלפחד בקשו דוקא לקבל את חלקן בארץ ישראל, מכאן שהן חבבו את הארץ.

תירוץ נוסף לשאלה הזו, אומר ה"אמרי אמת". היה זה כאשר אמו, הרעבעצין של ה'שפת אמת' נסעה להבראה, ועמה נסע בנה ה"אמרי אמת". בדרך היא שמעה אותו לומד פרשה זו עם רש"י, והיא שאלה אותו את מה ששאלנו: היכן יש ראייה מבקשתן לקבל נחלה, שהן מחבבות את הארץ.

השיב לה ה'אמרי אמת' תירוץ מתוק מדבש: מי היה צלפחד? לדעה אחת היה זה המקושש. מתי התרחשה פרשת המקושש? בשבת השנייה לצאת בני ישראל מארץ מצרים, היינו בשנה הראשונה לאחר שיצאו ממצרים. ומתי בקשו בנות צלפחד לקבל נחלה? בשנת הארבעים לפני כניסת בני ישראל לארץ. מדוע שתקו בנות צלפחד כל השנים הללו? וכי לאביהן לא היה ירושה ממנית, אותה הן בקשו לרשת? אם, אכן, בנות צלפחד רוצות כסף, הן היו צריכות לבא למשה רבינו מיד לאחר מות אביהן, ולבקש לרשת את כספו.

העובדה שהן המתוניו ארבעים שנה, מעידה שלא תאוות הממון היתה חפצן ולא לרשת את ממון אביהן הן בקשו, אלא רצונן היה לקבל נחלה בארץ ישראל, מכיון שהן חיבבו את הארץ.

(יחי ראובן)

ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה (כו, יז)

לאכארה קשה א. תלה דבר גדול בדבר קטן, תלה ישראל ומנהיגם בצאן ורועה. ב. אומר כי שאר אין להם רועה דמשמע דדבר הנהוג הוא אצל צאן שלא יהיה להם רועה, והלא באמת אינו כן. ואמר לה"צ רבי יחזקאל ז"ל יחזקאל ז"ל ושלטא דהענין בזה הוא, דכהן זאת ידע משרע"ה היטב שהקב"ה ימנה מנהיג על ישראל, אבל ביקש שימנה הקב"ה מנהיג על ישראל שלא יכוין כלל לטובת עצמו, ולא יהיו ישראל כצאן אשר אין להם רועה פ"י כמו הצאן אשר יש להם רועה אבל הרועה אין מכויין לרעות את הצאן רק לרעות את עצמו ולהנאתו ולטובתו ליהנות מחלבם ומגית עורם ומבשרם ולזה כוון משרע"ה במתק שפתיו ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה ודפח"ח. (דברי יחזקאל - החדש).

מאוצרות המגידים

צרו את המדינים והכיתם אותם כי צורים הם לכם (כה, יז)

כתוב במדרש נחומאי: מכאן אמרו חז"ל הבא להורגן השכם להורגו. ר' שמעון אומר מנין אתה אומר שכל המחטיא את חבריו קשה מן ההורגו, שההורגו בעוה"ז יש לו חלק לעוה"ב, והמחטיא הורגו בעוה"ז ולעוה"ב. שתי אומות קידמו את ישראל בחרב ושתיים בעבירה, מצרים ואדומים בחרב וכו' ושתיים בעבירה מואבים ועמונים, על אלו שקדמו בחרב נאמר לא תתעב אדומי וגו' לא תתעב מצרי (דברים כג), אבל אלו שקדמו אותן בעבירה להחטיא את ישראל נאמר לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו', ובעוה"ז לא יצאו ידיהם שנאמר צרו את המדינים וכו'.

ממשיך המדרש: אתה מוצא במי שבא עמה במדת הרחמים לסוף בא לידי בזיון, מלחמות, וצרות, ומיהו: זה דוד, שנאמר 'ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש' (שמואל ב, ז) א"ל הקב"ה: אתה תנבוא על דברי שאני כתבתי 'לא תדרוש שלומם וטובתם' ואתה תעשה עמהם גמילות חסד 'אל תהי צדיק הרבה' שלא יהא אדם מוותר על התורה וזה שולח לנחם בני עמון ולעשות עמו חסד וטובה. לבסוף בא לידי בזיון ויקח חנון את עבדי דוד ויגלה את חצי וקנס וגו' ואח"כ לידי מלחמה עם ארם נהרים ועם מלכי צובה ועם מלכי מעכה ועם בני עמון ארבע אומות, וכתוב 'וירא יואב כי היתה אליו פני המלחמה מפנים ואחור' מי גרם לו? שבקש לעשות טובה עם מי שאמר הקב"ה לא תדרוש שלומם.

וטובתם, לכן כתיב צרו את המדינים.

ללמדנו: הסוטה מצוות התורה אפילו למטרה נעלית נוחל רק הפסדים!

להלן מעשה נפלא המלמדנו בינה כי מקיום התורה אין מפסידים, ואדרבה הסוטה - מפסיד.

מסופר על הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל בחיותו רב ברוסיה, התגורר בעירו יהודי שהיה מלשין לקג"ב על יהודי העירה. והיו היהודים סובלים ממנו צרות צוררות, יום אחד חלה אותו מלשין ומת. טרם מותו השאיר מכתב לחברא קדישא, ובו כתב, היות והוא מתחרט על מעשיו הרעים ומחפש כפרה על כל הצער שגרם, חפץ הוא שיקברוהו מחוץ לבית הקברות, ועוד שיקברוהו קבורת חמור בניוול ובזיון - ועי"כ יוכרף לו עוונותיו.

הלכו החברא קדישא רבי משה שהיה רב העירה, ושאלוהו כיצד לנהוג, ענה להם, ע"פ הדין - אדם אינו רעל הבית על גופו, מחמת כן אינו יכול לזוית מה יעשו עם גופו לאחר מותו, ולכן תנהגו כפי שההלכה מחייבת ותקברוהו ככל יהודי שמת.

התפלאו אמרו: הרי היהודי התחנן במכתבו שיתנהגו בו כן, על מנת שתהא לו כפרה על עוונותיו, ומדוע לא נרחם עליו וננהג עמו כן? השיב רבי משה: מתפקידנו לשמור ולקיים מה שאומרת ההלכה, ולא מה שהוא אומר, ומתפקידי כרב בישראל לדאוג שאכן ההלכה תבוצע כהלכתה, ולכן אנתנו מחוייבים לקבורו כדת וכדין, ולענין חטאיו ועוונותיו, בשמים ובה ידונו אותו על מעשיו הרעים. ואכן כדבריו עשו החברא קדישא. חלפו מספר ימים ונכר רואה שומר ימי הקברות, שהגיעו מטעם השלטונות לבדוק את קברו של אותו מוסר מלשין, הם פתחו את הקבר ובדקוהו, לאחר שהיה קצרה חזרו וסגרוהו. לפליאת השומר על מעשיהם, השיבו שהם קבלו מכתב מאותו מלשין טרם מותו, שבו כתב - היות והוא יודע שאנשי עירו שונאים אותו שהוא נאמן לשלטון והלשין עליהם, ודאי יקברונו בבזיון, ולכן עליכם לבדוק אם אכן קברו אותי ככל בן ישראל או כקבורת חמור. וכדבריו עשינו אך נוכחנו בטעותו.

שומר בית הקברות בתמימותו בא לבית הכנסת וסיפר את הדברים הללו לפני הקהל הקדוש, וראו כולם את זכותו של רבי משה זצ"ל שדיקק בהלכה ללא סטיות ולא התחשבות ברגשות ודעות אחרות, שעל ידו ניצלו כולם מעונש כבד.

מדוע הלכה ואין מורין בן? רבי שלום שבדרון זצ"ל

"הלכות קנאות" הן הלכות גדולות ועמוקות. נלמד.

"ויכפר על בני ישראל" שואל המדרש "וכי קרבן הקריב שנאמר כפרה?! אלא ללמדך שכל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן" ועליו נאמר "ישמע צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחיץ בדם הרשע".

"כי חזה נקם" - נקמה. כידוע הנקמה היא מהמידות המגוננות ביותר, אבל כאן לא. פנחס קיים בעצמו "תחת אשר קנא לאלוקיו" וזכה ל"ויכפר על בני ישראל".

כידוע לידועין: מהותה של ה"קנאות" אינה בידיים, ברגלים, קנאות אינה נערכת בזריקת אבנים, או בצעקות. קנאות הינה בלב: כאשר הלב מטוהר ומתקדש ומקנה קנאת ה' בלבד, באותה שעה הוא יכול לקחת רומח בידו - ולהרוג את יזמרי בן סלוא.

וכאן טמון הסוד. מדוע הקנאות של פנחס, מוגדרת כ"הלכה ואין מורין בן" מדוע "אין מורין בן"? והרי זו מצוה גדולה כל כך עד שהיא כפרה על בני ישראל שאל הרבי, והשיב: כי במצות קנאות לא שייכת הוראה ופסק הלכה, הרי קנאות היא מצות הלבבות וכיון שאין אדם יודע מה בליבו של אדם, כיצד יכול הרב להורות לאחרים "צא והרוג", רק ה' חוקר לב ובוחר כליות הוא יודע עמקי הלב, כך, שההלכה נמסרה לקנאים עצמם "קנאים פוגעים בו".

היינו מי שמידת האמת מתנוצצת בו, בלבבו וכליותיו, להיות מאוהבי ה' ושואן שקר ורע, עד כדי למסור את נפשו על כבוד שמים, הוא יכול ליטול רומח ולהרוג את בועל הארמית.

אבנים שנזרקו על אחרים

שמעו נא. דברי מדרש עמוקים שנבארו פלאי פלאים. ונקדים.

בני אדם, בדרך כלל, מחפשים לבנות את עצמם - לעלות ולהתעלות, משקיעים מאמצים ויגיעה - להתקדם בעבודת ה' לפי תכונותיהם. יש הזוכה ללמוד, או ללמד, ישנם בעלי חסד וגם אנשי עבודה, יראה, תפילה וכנהג - כל איש לפי חלקו שה' נתן לו.

אך לפעמים, אפשר למצוא אנשים מסוג אחר. ליבם חם לדברים שבקדושה, אלא שקשה להם עם עצמם, אינם מתקדמים בעבודת ה' האישית, הפרטית. ומאחר ועם עצמם קשה להם, כתחילף, החליטו להתמודד עם אחרים - לעמול על תיקונו של הזולת... הבנו? לדאוג לעבודת ה' של אחרים.

אותם יהודים, גמלים מהר מאד נפילות של יהודים, לומדים היטב את חטאיהם של אנשים יהודים, ומה עושים? מתחילים בפרסום מודעות מחאה (יש מעשר געלט, כספי צדקה...) וה'קנאות' מתחילה בכל עוז - לקנא לכבוד ה'! הם מפנים את יראת השמים שלהם לכתובת אחרת (לא כלפי עצמם אלא כלפי אחרים) וזעקים, משמיצים את החוטאים, ורומסים אותם. ובדרך כלל, גם עושים שטייגן במצוות המחאה, מחדשים הידורים והידורי הידורים במצוות הקנאות וקוראים - מי לה' אלי! קנא קנאתי לה'...

אתם יודעים, פעם שאלתי פלוני למה אתה מדבר על אלמוני בהשפלה כל כך ומדוע ביזית אותו ברבים, האם שאלת מורה הוראה? האם כל כך פשוט בעיניך כי מותר לרמוס את כבודו עד כדי כך בלי הוראת חכם? מה השיב לך?

"א' מצוה א'הם בגראבין" = וכי רק מותר, הרי מצוה לרומסו ולקוברו אחת ולתמיד!" הבנתם? מצוה לקבור את השני... גמירו. הבנתי שאין על מה לדבר עימו - הוא עוסק במצוה (וגם, פטור ממצוות אחרות כדין עוסק במצוה הפטור מן המצוה).

שמעו. על הפסוק 'הן כולכם קודחי אש מאזרי זיקות לכו באור אשכם וביזקות ביערתי' המדרש מבאר במשל למה הדבר דומה, לאותם אנשים שגרמו לעצמם את הבעיה ומתלוננים על הקב"ה והנמשל הוא כך כשלוש חז"ל: "לעתיד לבא הרשעים ינדונין לגיהנם והן מתרעמין על הקדוש ברוך הוא הרי שהיינו מצפיין לישועתו של הקב"ה וכך יהיה עלינו, אומר להם הקב"ה בעולם שהייתם בו לא בעלי מחלוקת ולשון הרע וכל רעות הייתם? ולא בעלי מריבות וחמסים אתם הייתם? הדא הוא דכתיב (ישעיה נ) הן כולכם קודחי אש מאזרי זיקות לפיכך אתם הולכים באור אשכם וביזקות בערתי, ושמא תאמרו מידי היתה זאת לכם? לאו! אלא אתם עשיתם אתם לעצמכם לפיכך למעצבה תשכבון מידכם היתה זאת לכם"

אפשר להבחין כי מוזכרים כאן רשעים שלהם עבירות של בין אדם לחברו, משמע כי המדובר בסוג בני אדם שבשאר חלקי התורה אינם רשעים, רשעותם מצוינת רק במחלוקת, לשון הרע, מריבות וחמסים. הם אינם מזלזלים חלילה בתורה, אינם קלי דעת לכל דבר שבקדושה, אדרבה בטוחים הם בצדקותם, כי הרי מתרעמים על הקב"ה מדוע לא הגיע להם שכר ככולם, הרי קיימו מצוות ופעלו לצדק, אך משום מה, עם הצדקות הגיעו רחמנו ליצול עד לגהינום, במקום לדפוק על שערינו עד דפקו על עברי פי שחת בגלל עבירות מסוימות בבין אדם לחברו. והדבר הוא פלא. בעלי ריב ומדון גדולים, ועם כל זאת לא נכשלים בחטאים אחרים - וכי אין להם יצר הרע לעבירות אחרות? במה עסקינן? התשובה, בדרך דרוש:

אלו האנשים, טועים בדרךם, בסך הכל טועים. ועל ידי טעות זו נאבדים מן העולם ה' ישמרו ויציל. תוהים ותועים! באיזו טעות? שהזכרה לעיל: הם זרקו אבנים על אחרים. קדחו אש מחלוקת רק כלפי אחרים, במקום על עצמם.

נסביר את דברי חז"ל. המלך אמר שכל אחד יכין לעצמו כסא, וכסא לעולם הבא לא בונים מעצים, כסא לעולם הבא - בונים מעצמיותו של האדם. המהדרין הללו - בלתקן את אחרים, הביאו אבנים, אלו אבנים שזרקו על אחרים, הם בטוחים כי אבנים אלו יהיו להם ככסא מהודר לעולם הבא. אך אינם יודעים כי הכסא אמור להיות מאבנים שאדם בנה את עצמו - לא מאבנים שנזרקו על אחרים. ואז ה' מגלה להם את פנימיותם כי לא קנאה לכבוד ה' בערה בהם, אלא מחלוקת לשון הרע ומריבות בערה בקרבם "הן כולכם קודחי אש מזרי זיקות" שבו נא על אותם האבנים "לכו באור אשכם וביזקות בערתי" קדחתם אש, חיפשתם מחלוקת מתחת לאדמה, שם תשכבו... בגיהנום. עמוק.

רבותי. היו קנאים שביום שעשו מעשי קנאות התענו מבוקר עד ערב, היו ששפכו ליבם בתפילה כי יכנסו ויצאו בשלום, רבי חיים לייב מסטוויסק היה קנאי גדול והרב לאפיאן אמר כי הוא צם תמיד ביום בו ערך קנאות.

"אין בן גן עדן של קנאים פוגעים בו, לגיהנום של שפיכות דמים אלא טפח בלבד!", היה אומר הרבי שלי באוונינו, כי כל מה שחסר במחשבת קדש לה' מתמלא במקומו בלב - אכזריות של השני, חלילה.

לזכות לקנאות אמיתית היא מן העבודות הקשות שבמקדש. (לפעמים ישנו גדול המדריך את האדם: כאן מותר לך לפעול גם אם אינך נקי בעצמך, פעולה זו מחוברת לעשותה גם אם אינך פנחס, ואז אפשר להיכנס ולצאת בשלום).

וה' יושיענו שלא ניפול בגיהנום של "קודחי אש".

וכי אפשר להתפשר?!

מה לימד אותנו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן.

אתם יודעים כי "פנחס זה אליהו". אליהו הנביא היה בתקופה קשה, בימים העכורים כאשר איזבל הרגה את נביאי ה' - 'ואוותר אני לבדי' (מלכים א' פ"ט). תקופה קשה ואיומה עד כדי - שאליהו הנביא היה צריך להתחבא כדי שלא ייהרגו אותו. [אחאב קרא לו לאלהיו הנביא - עוכר ישראל].

בסופו של דבר, הרעב הציק לאחאב והוא נכנע מעט, והסכים לדבר עם אליהו. ואז, לבקשת אליהו נאספו כל עם ישראל להר הכרמל. קרא אליהו ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים - אם ה' הוא האלוקים לכו אחריו, ואם הבעל לכו לבעל", כלומר אל תרמו את עצמכם לחיות בחצי חצי... אם רצונכם לעבוד את הבעל תלכו, ואם רצונכם להיות עבדים לה' תפרדו לגמרי מן האילים. לקפוץ גם כאן וגם כאן, זו דרך בלתי אפשרית. רצונו להיות גם יהודי וגם גוי, ללכת לבית הכנסת וגם לראת טלויזיה.

האסון הכי גדול, כאשר מתחיל לחפש פשרות. ואתם כבני תורה, יודעים היטב מה התוצאות. אם מתחילים בפשרה קטנה מהר מאד מגיעים לפשרה גדולה...

שיכור שהחל עם פשרות

בנובהדרוק היה שיכור שדברו על ליבו להפסיק משתיה מרובה אך לא יכול היה להפסיק. החליטו לבקש ממנו "רק תבטיח לנו כי לא תשתה לכו, אלא עם עוד אחד". (הם ביקשו באופן כזה, כיון שהברותא לשתיה לא מזדמן כל פעם, כך, ימעט בשתית היין). הסכים והבטיח.

נו, הוא ישב וחכה ולא ראה לפניו - חברותא לשתיה. התחיל לעשות פשרות ולהתקרב ליין "להוריד את הבקבוק מותר, רק לשתות אסור" חשב לעצמו. ואכן, הוריד את הבקבוק מהארון הניח לידו.

"להכין שתי כוסות מותר בכדי שכאשר החברותא יבוא יהיה הכל מוכן", כך עשה. ישב קרוב ליין ולכוסות ותאווהו בערה בו.

"לשפוף לתוך הכוסות גם מותר, עד זה הרי לא הבטחתי". התקרב עוד אל היין. פתאום נפל זבוב לתוך אחת הכוסות, "לחיים! לחיים! יש עוד אחד..." לא אמרו עוד "בן אדם", הבטחתי על "עוד אחד" - ויש כאן. והחל שותה במהירות "הרי אמרו שמותר בשנים..."

עד כדי כך האדם יכול עם שכל עקום לחפש עצות, להשיג דרכים והוא נופל ונחבל. וכתבדבר איתו הוא בטוח כי הוא בסדר. "האם אתה יכול להגיד לי מה לא בסדר?" לא מבין.

וכי זמרי בא סתם?! לא! היתה לו שיטה שלמה של פשרות, אי אפשר להיות קיצוני. ואת האי אפשר הזה בא פנחס וסתר "בקנאו את קינאתי לכן הנני נותן לו את בריתי שלום ברית כהונת עולם" ונאמר "שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו". ממי אפשר לדרוש חינוך? מזה שהוא כהן משרת לפני ה' מלאך? "כי מלאך ה' צבקות הוא" כי מלאך אין לו פשרות.

שמאל שהוא ימין...

אחד בא ושאלני: "כיצד אני יכול לשמוע לרב גם כאשר אומר על שמאל שהוא ימין? למשל, כאשר אני יודע ששם צד מזרח והוא יגיד לי ששם זה מערב, וכי אפשר לקבל מיימא כזו, וכן על ימין שהוא שמאל?!"

אמרתי לו: "אני רואה שאינך מבין את הפשט, לא כתוב אפילו שיאמר לך על מזרח שהוא מערב, אלא על ימין שהוא שמאל. תחשוב, כאשר אתה עומד מול אדם, השמאל שלך הוא הימין שלו... כלומר הבעיה שלך כי אינכם עומדים באותו צד בכלל, נכון שבצד שלך הוא ימין, אבל מעבר השני של המתנס זה שמאל... עליו להבין כי אינך עומד טוב, אם היית עומד עמו, היית גם רואה כי הימין שלך הוא השמאל, נכון.

אדם הולך בהשקפות שלו וממילא מחשבתי בצד ההפוך, הרב יודע זאת, ומורה לו הוראה הפוכה ועליו לקבלה, להפוך את עצמו שהשמאל שלו יהיה במקום הנכון. בקיצור, ראשית כל, תעמוד נכון..."

וזה נושא שני שלימד אותנו אליהו - פנחס.

כיצד נופלים. ואין קורים אסונות לבני אדם? - כאשר הם מתחילים לפסוע לפי השכל הפרטי, ולא מקיימים את דברי התורה "ועשית ככל אשר יורהו אפילו יאמר לך - על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין".

"אמונת חכמים". דורשים מבן תורה שיהיה מסור לגמרי לתורה, מסור למחנכים, מסור למה שאומרים לו. בן תורה צריך להיות מסור למי שמחנכו ומנהיגו, ואת השכל שלו הוא צריך לבטל, "בטל רצונך מפני רצונו".

בדורות הקודמים ראינו מי הצליח, אלו שעזבו את שכלם הפרטי, כפי שחז"ל אומרים: "אדם ובהמה תושיע ה' - אלו בני אדם שערומים מדעת ומשימים את עצמם כבהמה לפני הקב"ה" - אני לא מבין כלום. אם התורה אומרת, "נעשה ושמע" זה הסוד שמלאכי השרת משרתים בו. "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו" היינו ללא חכמות וחשבונות. (כי לא הוא עושה את החשבונות, אלא הנגיעות שלו, התאוות שלו...) ובעשיית החשבונות יראה בסוף כי הוא אבוד, אך יהיה כבר מאוחר.

כל אחד יתחוק ויעשה את כל המאמצים, ונזכור הקב"ה מתחשב בקשיים "טוב אחד בצער ממאה שלא בצער". "אנו עמלים ומקבלים שכר", כלומר אנו מקבלים שכר גם בשביל העמל עצמו ולא רק בעקבות התוצאה "אכ"ר". (להגיד)

ולא תהיה עדת ה' כרועה אשר אין להם רעה (כז טז- יז)

שמעתי מרבי שלום זצ"ל שהקשה: מדוע משה אומר "כצאן אשר אין להם רועה" ולא אומר ביתר פשטות "כצאן בלי רועה"?

רבי שלום אומר על כך הסבר נפלא: יש רועים ויש רועים...

יש רועים שכל מטרתם וכוונתם היא כדי שתהיה להם פרנסה. הם רועים את הצאן כדי שיהיה להם כסף. לעומתם, יש כאלה שרועים את צאנם, ואמנם הם לא עושים זאת למען כסף, אלא למטרה אחרת - כדי שיהיה להם בשר לאכול. הם מגדלים צאן כדי שבבוא היום ישחטו אותו ויאכלו מבשרו.

המשותף לכל אלו, שהם רועים "בשביל עצמם", בשביל האינטרס שלהם, ואין הם רועים "בשביל הצאן".

לעומת זאת, יש כאלו שאוהבים את הצאן. הם רועים "בשביל הצאן". כל מעינם נתון אך ורק כדי שלצאן יהיה נעים וטוב.

משה רבינו פונה להקב"ה ומבקש: כשם שיש כמה סוגים של רועים כך יש כמה סוגים של מנהיגים! אני מבקש, אומר משה, שהמנהיג שיתמנה על עם ישראל יהיה מנהיג שידאג כל העת למען האינטרסים של העם, לרוחתו ולטובתו, כמו רועה צאן הרועה למען הצאן!

משמעות המילים: "כצאן אשר אין להם רועה", היא שהרועה דואג לצאן! הוא לא דואג לעצמו! וכך גם מבקש משה, שהמנהיג יהיה מנהיג שדואג לכלל ישראל ולא לאינטרסים של עצמו.

בכל הדורות זכה עם ישראל למנהיגים אמיתיים כאלה.

"נודע ביהודה" היה שומע את צרותיהם של האנשים שהיו פוקדים את חדרו מידי יום ושופכים לפניו את מרירותם. אך לאחר שעזבו את החדר היה פורץ בבכי מר. ליבו לא עמד לו להכיל את סבלם של צאן מרעיתו. כך נראה מנהיג אמיתי.

"בית הלוי" היה באמצע שיעור בישיבת וולוז'ין, כשנפתע נכנס לחדר יהודי לא מוכר. חזותו מוכיחה עליו שהוא מפשוטי העם, בור ועם הארץ. בידו החזיק את בנו הקטן. אמר היהודי: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות, אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה. הכנסתי אותו לחיידר. כעת אני רוצה שהרבי'ה יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא; זאת לא התנהגות! אי אפשר להיכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע באמצע השיעור!...

אך ה"בית הלוי" ראה את הדברים אחרת. הוא קרא לאותו אדם ואמר לו בנחת: "בוא, תשב בבקשה". הוא הושיב את הילד על ידו, וליטף אותו בחום. "למדת חומשי?" - "כן".

- "איזה חומש למדת?"

"ויקרא". ה"בית הלוי" מתחיל לשאול אותו: מה הפשט בפסוק הזה, ומה הפשט בפסוק ההוא. והילד עונה, משיב מה שמשיב, עד היכן שידיעתו משגת.

ואז פונה ה"בית הלוי" לאבא: "אשרי בנך! אשרי יולדתו! מחלקך יהיה חלקי וגמולך יהיה גורלי! הלואי שאזכה שיאמרו על בני מה שאומרים על הבן הזה!"

שמע האב את דברי ה"בית הלוי", ופרץ בבכי של שמחה והתרגשות. אם "הרבי הגדול" בחן את הבן שלו ושיבח אותו בשבחים נדירים כל כך, בוודאי הבן שלו עילוי גדול. ברוך ה' שזכה לך!

אבל התלמידים, כמובן, לא כל כך התלהבו מדברי ה"בית הלוי"... דבריו היו משונים בעיניהם. הם פנו אל רבם ושאלו אותו לפשר הדברים.

הסביר להם: "הבן הזה, שידוע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..." אלו מנהיגים אמיתיים. יודעים להלך נגד רוחו של כל אדם. (יחי ראובן)

בשה ניסים נעשו לפנחס (סנהדרין פב, א) אילו היה זמרי נשטמ, או מזעיק את בני שבטו, ואלמלא הוסחה דעתם על ידי המגיפה, עלולים היו להרגו. והציג את זמרי וכזבי משופדים ברומח להראות שבד"ן הרגם, והגובה המשקוף כדי שלא ישפיל הרומח וישטמם.

ואיך סמך על סדרת ניסים?!

ואין זו שאלה. כי בענין זמרי נאמר: "קנאים פוגעים בו" (שם) וקנאים פועלים בלי חישובים של סיכוי וסיכון. ליבם חם. ופועלים, וה' מצליחם!

וכך מציינו באברהם אבינו, שהזועק על ידי עוג להציל את לוט שנלקח בשבי, "והתכוון ושיהרג אברהם וישא שרה (רש"י בראשית יד, יג).

תמונה: צבא מלכים מנה שני מליון ושש מאות אלף חיילים מלומדי מלחמה (שם זה, ב). לרשות אברהם עמדו שלש מאות ושמונה עשרה תלמידים, ששקדו על התורה. כשבקשם להצטרף אליו, הוריקו פניהם מפחד (נדרים לב, א). בסופו של דבר ניצח בניסים מופלאים. כיצד איפוא סבר עוג שאברהם יצא למלחמה אבודה מראש?

והלא צבא המלכים הלך ודרס ורמס את כל הנקרה בדרך: "ויכוח את רפאים [ענקי הקדם, שהרואה אותם ידיו מתרפות (רש"י בדרים ב)] בעשתרות קניזים, ואת הזוזים בהם, ואת האימים [עם גדול ורב ורם כענקים" (שם)] בשוה קריתים, ואת החורי בהרם שיעיר, ויכוח את כל שדה העמלקי, וגם את האמורי [אשר כגובה ארזים גבהו, חסון הוא כאלונים (עמוס, ב)] היושב בחצצון תמר" (בראשית יד, ה). ואחר כך גברו על צבאות חמשת הערים, שבו את שביים וחזרו עטווי נצחון -

איזה סיכוי היה לאברהם אבינו לגבור עליהם?!

אומר המדרש (ב"ר מב, ח): אמר עוג, אברהם זה קוניין הוא [קנאי ונוקם ("מתנות כהונה")], ועכשיו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג, ואני נוטל את אשתו.

בדברים הנוגעים אל הלב והנשמה, אין מחשבים חישובים קרים!

אילו היה משה רבינו מחשב חישובים קרים, לא היה הורג את המצרי ומסכן מעמדו בבית פרעה ונאלץ לגלות מארצו. מנסה היה לעזור לאחיו בסתר, בהשפעתו מתוך הארמון, ולא יוצא אל אחיו ונותן כתיפיו ומסייע לכל אחד ואחד (שמות רבה א, כז).

אבל אילו היה נשאר בארמון, לא היה נבחר להיות גואלם של ישראל ומנחיל התורה! זהו ששאלו בגמרא (ברכות כ, א) מדוע נעשו ניסים לדורות הראשונים. וענו, משום שמסרו נפשם על קדושת השם. והביאו כדוגמה את רב אדא בר אהבה [שנעשו לו ניסים מופלאים (לענית כ, ב)] שראה אשה עטויה בבגד אדום שאינו צנוע וקרעו הובר שהיתה נכרית ותבעתו לד"ן והוצרך לשלם לה ארבע מאות זוז. ומה עניינו למסירות נפש, שהביאוהו כראיה לראשונים שמסרו את נפשם על קדושת השם. אלא שלא חקר ודרש בתחילה, קם לקרוע כי יחם לבבו, בבחינת "קנאים פוגעים בו", זו צורת מעשים של מסירות נפש.

הרב ש"ך זצ"ל סיפר לי, שכאשר חפשו השוטרים הרוסיים אחר ילדי ישראל לקחתם לצבא בעת גזירת הקנטוניסטים הידועה לשמצה, כינס המלמד רבי דוד ברלינר את תלמידיו למרתף נסתר ולמדו שם עד יעבור זעם, והשוטרים ישלימו את מכסת המגויסים.

עבר שוטר, ושמע קול לימוד. נכנס, וחשף את המחבוא. תפס נער, והחל לגוררו. קם המלמד וסטר לשוטר -

אין לנו מושג מה היתה המשמעות, לסטור לשוטר הממלא תפקידו למען הצאר וצבאו! הדבר גבל במרידה במלכות! להתפתח הכל שמט השוטר ההמום את טרפו מידו ויצא מן המרתף. רבי דוד המשיך ללמד, כאילו לא ארע דבר.

שאלו רב העיר, הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל: "איך העזת לסטור לשוטר?!"

הצטק רבי דוד: "האמינו לי, שלא עשיתי זאת בכונה תחילה! אבל, הלא תבינו – עומדים אנו בהסברת דברי התוספות, באמצע התיות מהלכם, ולפתע נכנס איזה גוי, ותופס ילד, ומוציאו –

יבין מר, היה זה באמצע ההסבר, והוא הפריע. וכי העולם הפקר?!... (והגדת) **בקנאו את קנאתי בתוכם (כה, יא)**

להרב יעקב הלפרין ז"ל התעורר דין תורה עם יהודי אחד שקנה מקומות ב"בית החיים" והתגלע ויכוח ביניהם בנוגע לתשלום. השניים פנו ל"חזון איש" והרצו לפניו את טענותיהם.

"חזון איש" שמע את שני הצדדים, פנה ליהודי השני ואמר לו: "אתה חייב, אין כל צדק בטענותיך! בדרך כלל נוהג הדיין לעשות פשרה בין הצדדים. אך כאן אין מקום לפשרה! הדין עם ר' יעקב באופן ברור!"

והלה? תשמעו רבותי! תשמעו איזה בן אדם. למרות דבריו הברורים של החזון איש, הלה החל לצעוק: "מה פתאום! הצדק איתי! מדוע כבוד הרב'ה פוסק לרעתך?" שבו החזון איש ואמר לו: "על פי דין תורה חייב אתה לשלם! אין כאן מקום לפקפק!" והלה בשלו: "לא! לא אשלם! מה פתאום אשלם? הצדק איתי!"

באותו רגע נכנס לחדר, ובלחט"א רבי אהרן לייב. באותה התקופה הוא התגורר בכפר סבא והגיע לחזון איש לביקור.

פנה אליו החזון איש ואמר לו: "הו, רבי אהרן לייב טוב מאוד שבאת עכשיו. יש כאן לפני דין תורה בין שני יהודים אלו. זה טוען כך וכך וזה טוען כנגדו... שמעתי את שני הצדדים ופסקתי באופן ברור ונחרץ שהיהודי השני חייב. דא עקא, היהודי לא שמע לדברי בפעם הראשונה וגם לא בפעם השנייה... עכשיו, איני יכול להגיד לו את הפסק בפעם השלישית, כי חושש אני שאם אומר לו פעם נוספת שהוא חייב – אומר זאת מתוך נגיעה... אני מרגיש כי יש בי בתוך תוכי, איזשהו רצון לחייב אותו... הוא פגע בכבודי, התחצף אלי ופעמיים לא ציית לדברי. אני לא יכול להגיד לו..."

"רבי אהרן לייב – המשיך החזון איש ואמר – אני מבקש ממך שתאמר לו אתה! תאמר לו את דין התורה שהוא חייב! אתה אינך נוגע בדבר..."

אי! אי! אי! "בבקנאו את קנאתי" כל נקמה צריכה שתהיה, כל כולה, "לשם שמים"! אסור שתהיה מעורבת בה נגיעה אישית!

(יחי ראובן)

עולת תמיד

תנו ובנו ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה' ועוד צוחה צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים דהוה כריך ידיה בשראי ועבדי עבודה ושם כפפות בעבודה, וזה איסור לעבוד ככה ...

שואלת הגמרא – מאי סלקא ביה ביששכר איש כפר ברקאי מה קרה לבסוף עם יששכר איש כפר ברקאי?

אומרת הגמרא – אמרי מלכא ומלכתא {רשי" – ממלכי בית חשמונאי} הווי יתבי המלך והמלכה ישבו יום אחד, ולשתות כוס קפה ... יש להם דיון אסטרוטגי בינלאומי: איזה דבר יותר טוב, לאכל גדי או לאכל כבש? **מלכא אמר גדיא יאי המלך אמר לדעת גדי יותר טוב ומלכתא אמרה ימאי והמלכה אמרה:** "לדעתי כבש יותר טוב". אמרו מאן מוכח מי יכריע בסוגיה הקשה? **כון גדול דקא מסיק קרבנות כל יומא** – יששכר כפר ברקאי: והוא יכריע! רבותי, אני לא מבין את הגמרא הזאת – אם אני רוצה להכריע מה יותר טוב – פילה מס' 5 או מס' 7 ... את מי אני שואל?

את הקצב, לא?!

ישביים מלך ומלכה, ודנים מה יותר טוב – בשר של גדי או בשר של כבש, מי המרא דאתרא שפוסק מה יותר טוב?!

כון גדול! למה?

אומרת הגמרא – דקא מסיק קרבנות כל יומא – הוא מקריב קרבנות כל יום! אני לא מבין... אם הוא מקריב קרבנות כל יום, זה אומר שהוא מבין איזה בשר יותר טוב?!

הוא מבין בבשר?! איזה מין תשובה זאת?!

טוב... מגיע הכהן הגדול, ויששכר איש כפר ברקאי, ושואלים אותו – תגיד, מה יותר טוב, או כבש או כבש?!

אומרת הגמרא – אתא איהו אחוי בידיה אי גדיא יאי הרים את ידו ואמר: בטח כבש!!! למה? פשוט מאוד... אי גדיא יאי יסק לתמידיא אם אתה חושב שהגדי יותר טוב, למה הקב"ה לא לוקח אותו לקרבן תמיד?

אם הקב"ה לוקח כל בוקר, קרבן התמיד של שחר מכבש... וקרבן של בין הערבים מכבש, אז מה הראיה? הראיה שכבש יותר טוב!

שאלת השאלה – תגיד, הקב"ה אוכל לארוחת בוקר כבש? איזה מין ראיה זאת? מה קרה איתו?

אומרת הגמרא – אמר מלכא הואיל ולא הוי ליה אימתא דמלכותא ניפסקו לימיניה היות והמלך אמר שגדי יותר טוב, ויששכר כפר ברקאי הרים את ידו, ואמר שכבש יותר טוב, יוצא שהוא פגע בכבוד המלך... לכן צויה המלך להוריד את ידו הימנית.

יהב שוחד ופסקיה לשמאליה – הלך יששכר כפר ברקאי למוריד הידיים של המלך: "תעשה טובה, לא אתי ד' ימין, יש לי עליה שעון... קח מעטפה... זה בשבילך... תוריד לי את היד השמאלית..." הוריד לו את יד שמאל.

שעמם מלכא ופסקיה לימיניה יום אחד הולך המלך ברחוב, ורואה אותו פרטוזה ביד שמאל, ויד ימין מתפקדת... אמר לו: בא רגע לכאן... אני אמרתי שיורידו לך את יד ימין, איך היא נשארה?!

אתה יודע... יש לפעמים טעויות...

בדרך הדרוש

אין חטא בא לידו, ופנחס קידש ה' ברבים ויזכה הרבים, ויוכל להנתן לו שכר מיד ובטוח בו שלא יקלקל דרכו. וזו"ש פנחס בן אלעזר השיב חמתי בקנאו קנאתי בתוכם, ולכן בדין שיטול שכרו מיד, לכן אמור לו הנני נתן לו בריית שלום:

ותקרבתה ננות צלפחד בן חפר (כו, א) איתא בגמ' אמר ר"ע מקושש זה צלפחד הי אמר ר"א לר"ע בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן עליו את הדין התורה מכסהו ואתה מגלה אותו ואם אינו כדברך אתה מוציא לעל על אותו צדיק והוא תמוה מאוד דילמא ר"ע סבר צלפחד לש"ש נתחון ונ"ל דלר"ע ע"כ צ"ל בהמקושש שלא לש"ש נתחון דאיתא בגמ' אמר ר"ע אלו הייתי בכנהדרין

אין חטא אדם מעולם והקשה התוס' בחילול שבת מה היו מצי למימר ות' התוס' דהי' שאל את העדים הראיתם את המחלל אם טריפה הי' או שלם וקשה אם הסברא זו אמת דלר"ע אם טריפה הוא לא מחיב קשה על מקושש עשה ב'ב' בטומ' האין מצי למימר דכונתו לשמים והלא איתא בגמ' ב"ב עמוס' שכאמר הקב"ה למשה ופגריכם יפלו וסברו ישראל שאין עצה ואין תורה בעולם והלך המקושש וחילל שבת כדי שיהרגו אותו ויראו ישראל שיש תורה ומצוות בעולם ולפ"ז אי אמרין דלר"ע אין הורגין אותו האין נוכל לומר שכונתו לשמים אלא ודאי דלא לש"ש נתחון ושפיר אמר הגמרא לדברך בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן עליו את הדין ודוק היטב. (מדרש יונתן)

עלוך שבועי מבית 'בני אמונים' ואכל מאמנותם

פרשת פינחס

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

קנאותו של פינחס מכפרת על ישראל

"תחת אשר קנא לאלקינו וכפר על בני ישראל" (כה יג)

ב'פרקי דרבי אליעזר' (סוף פכ"ט) מובאר, שלאחר שקנא אליהו לפני ה' על שבתקופת מלכות אחאב עזבו ישראל את מצות ברית המילה (מלכים א' יט, וראה יור נח דף סו ב), אמר לו הקדוש ברוך הוא: "לעולם אמה מקנא: קנאת בשיטים (פינחס הוא אליהו)... וקנא אמה מקנא, חיד שאין ישראל עושים ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך".

על דברי 'פרקי דרבי אליעזר' הוסיף הבני יששכר והביא מדרש נוסף ששמע בשם האדמו"ר רבי שלמה מקרלין:

"בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאליהו שיצטרף להיות בכל ברית מילה שב'ישראל, אמר אליהו: אמה ידעת שאני מקנא לשמוך ותברך; הנה אם יהיה הבעל-ברית בעל-עברה לא אוכל לסבל להיות שם! והבטיחו השם: תברך שיכפר להבעל-ברית ואז יהיה ריבון מעבודתו. והשיב עוד: אפסור יהיה המוהל בעל עברה, והבטיחו השם: תברך שיכפר גם לו. השיב עוד: אפסור יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבודת ולא אוכל לסבל, והבטיחו השם: תברך שיכפר לכל הקהל".

רמז לדברים אלו נובל למד מלשון הכתוב שלפינו: "תחת אשר קנא לאלקינו" - מתוך קנאותו של פינחס, הוא אליהו, אלוהינו, יגמר הקדוש ברוך הוא לבקשתו "וכפר על בני ישראל", כדי שיוכל להשתתף עמם במעמד ברית המילה.

אנא דפרא' את קמו

אם קטא - בודאי 'ישוב'

"ל'ישוב משפחת הישיב" (כו כד)

"ישוב" - הוא 'וב' (בראשית טו ג), וקורא אותו 'ישוב' בשביל שבעלי 'ישיבה הי"ו' (בעל הטורים).

אם אכן 'בעלי' ישיבה הי"ו, מדוע לא כנה אותם הכתוב: "ישוב"?

באר רבי דב לבוביץ רבה של העיר קישקיש שבהונגריה: במסכת ברכות (ט א) הביא הגמרא: "תנא דבי רבי ישמעאל: אם ראתי תלמיד חכם שעבר עברה בלילה - אל תהרהר אחריו ביום... ודאי עשה תשובה". לפי זה מובן מפני מה כנתה משפחה זו בשם 'ישוב', ללמדך שמתוך שמתלמידי חכמים הם, אף אם חטאו, בודאי שבו בתשובה.

דבובי חן

צ'לפחד לא ברוך 'ברוך שפטרני'

"כי בחטאו מת ובנים לא היו לו" (כז א)

יש להבין את דבריהן של גנות צ'לפחד, וכי מהו הקשר בין הגבדה שמת צ'לפחד בחטאו, לגבדה שלא היו לו בנים?

באר נפלא לך כתב רבי יצחק יהודה טרוינק אב"ד קוסטנא בספרו 'מקרא מפרש':

הרמ"א (א"ח רכה ב) פסק שביום שמכניס האב את בנו לעל מצוות עליו לברך: 'ברוך שפטרני מענישו של זה'. בטעם הדבר כתב הפוסק אברם (ס"ח ה) עד גיל בר מצוה נענש האב על חטאי בנו, וכאשר מתחייב הבן במצוות נפטר אביו מענישו, ולכן חובה עליו להודות על כך. אך תמה הפרי מגדים (א"ח ה) אם כן, מפני איך מברכים כך אף על בת שעשעית בת מצוה?

תקנו חכמים לקרא את פרשת מוספי היום, כדי שבזמן הזה שאין לנו בית מקדש תכפר לנו הקריאה כאלו הקרבנו חטאת. בשבת, לעמת זאת, לא הקריבו חטאת, וגל כן איננו זקוקים לקרא בפרשת מוספיה.

ואת מוסף יום השבת 'הזה'

"עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונספה" (כה י)

בתפלת מוסף של שבתות וימים טובים אנו מנהלים: "ואת מוסף יום... הזה נעשה ונקריב לפניך... ויש להבין את משמעותה של תוספת המלה 'הזה'?"

באר האדמו"ר רבי שלמה מרדומסק:

כתבו הקדמונים (ראה ספר פנהיגה הל הל עמ' רסג) שש'ש'ינה בית המקדש יקריבו ישראל את כל הקרבנות שנמנעו מלהקריבם מאז שנחרב הבית. לדבריהם מובן מדוע אנו אומרים 'הזה': כיון שקרבנו של כל שבת ושבת ושל כל מועד לפני עצמו עתיד להיות מקרב על ידינו לכשינה בית המקדש במהרה בימינו.

הסבר נוסף לך כתב בספר 'עלי ציון' (תניניא):

בתוספת המלה 'הזה' מביעים אנו את בקשתנו, שביית המקדש השלישי יבד בניו מן השמים עוד היום, וכך נזכה להקריב בו את קרבנות היום 'הזה'.

בין 'יום תרועה' ל'יום הזקרון'

"יום תרועה יהיה לכם" (כט א)

יש להבין: מדוע בסדר התפלה מכניס אנו את ראש השנה - 'יום הזקרון', ולא 'יום תרועה' כפי שמכנה אותו התורה?

והנה בגמרא (ברכות ו א) אמרו לגבי מצות התפילין שהקדוש ברוך הוא ישראל מזיכרים בה זה את שבתו של זה; בתפילין של הקדוש ברוך הוא כתוב: "ימי כעמך כישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז כג), ובתפילין של ישראל כתוב: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" (דברים ו ד).

על פי זה נובל לבאר אף בענינו: הקדוש ברוך הוא מבקש להזכיר את שבחם של ישראל, ועל כן הוא מכנה את ראש השנה 'יום תרועה' על שמריעים ישראל לפניו בשופר ביום זה ובכך ממליכים אותו על העולם כולו, לעמת זאת ישראל מבקשים להביע את שבחו ותברך שביום זה הוא מעלה את זכרונם לטובה, ועל כן הם מכניס את ראש השנה בכניו 'יום הזקרון' (ראה קדשת לוי פ"ר בא ד"ה ואמרם).

שעניו שמואל (לר"ש הרצוג)

המנועות ממאה ברכות - ענוי לנפש

"ובעשור לחדת השביעי הזה מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם" (כט ז)

בדברי הנהר הקדוש (אח"מ סח ב) הבעה תמיהה, מדוע נאמר ביום הכפורים: "ועניתם את נפשתיכם", הרי יום הכפורים הנו ענוי לגוף ולא לנפשמה?

באר נפלא לך הובא בשם הגאון מטשיבין: יום הכפורים הנו היום היחיד בשנה שבו קשה עד מאד לקיים את מצות אמירת מאה ברכות, והרי אין לך ענוי נפש גדול מזה. קצ' קול התורה' מ"ז עמ' כג

ביום א' ט"ו בתמוז יחול וימא דהולולא של הגאון הקדוש המקובל רבי משה קורדוברו זיע"א. בספרו 'ספר גרושיו' (אות כב) הביא את שהתחדש לו בלמודו עם 'מגיד' שגשגלו אליו מן השמים:

אמרו חז"ל "גדול העונה אמן יותר מהמברך", ואף כי לעינינו נראה שהעונה אמן טפל למברך, דע כי על פי הסוד הגדולה בפני עצמה אינה יכולה לעלות למעלה פראוי. והעונה אמן הוא שנותן בה את הכח שבאמצעותו יכולה היא לעלות למעלה ולהתקבל לרצון לפני הבורא ברוך הוא.

אמן. משלימה את הגברכה.

ענית אמן מעלה את הגברכה

ברפת אהבה רבה (א)

אורה זו תורה

בטעם שהסמיכו את ברפת 'אהבה רבה' לברפת 'יוצר אור' באר רבנו אהרן מלובלין (ארחות חיים ח"א דין ג'רכו אות ב): "שבה מזכיר... נתינת התורה המאירה מכל המאורות, שהשמש אינו מאיר אלא ביום, והתורה מאירה ביום ובלילה". בהמשך דבריו הסמיך לך את סדר קוממו "ט בתהלים התואם לסדר ברכות קריאת שמע; תחלתו בפסוק: "השמים מספרים" - פנגד ברפת המאורות, המושכו בפסוק: "תורת ה' תמימה משיבת נפש" - פנגד ברפת 'אהבה רבה', וסופו בפסוק: "עדות ה' נאמנה" - פנגד יחד ה' שבקריאת שמע.

על פי לשונו של דוד המלך עליו השלום בפרק האמור בתהלים, כתב ה'חכם סופר' באור נוסף לדברים (בהערה לתלמידים' שנספחה בש"ת 'חמס סופר' הקדש, ח"ח כו בתחלתו):

דוד המלך פותח את המזמור בשבחם של צבא השמים, ובפרט של השמש השוכנת ביניהם, אשר: "והוא כחמתו יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארצה; מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם, אולם ממשיך ואומר, כי עם כל התועלת הגדולה שאנו מפיקים מהשמש, יש בה אף צד נזק, שהרי "אין נסתר מחמתו" וחסמה עלול להיקל לבריות.

לעמת זאת, טובה מן השמש היא "תורת ה'" שאף היא בבחינת 'אור' ('אורה זו תורה', מגלה טו ב), אף תועלתה ומעלתה היא 'תמימה (לשון שלמות) משיבת נפש' ואין נגרם ממנה נזק כלל.

כיון שאנשי נכנסת הגדולה סדרו את חלקי התפלה לפי מדת חשיבותם בסדר עולה, לפיכך סדרו תחלה את ברפת 'יוצר' על מעלת המאורות, ולאחר מכן את ברפת 'אהבה רבה' על התורה שמעלתה גבוהה ממעלת המאורות.

'אהבה רבה' או 'אהבת עולם'

במקרא (ברכות יא ב) הובאה מחלקת אמונים בענין גסח פתיחת הברכה: לדעת רב הודו בשם שמואל אומרים 'אהבה רבה', ולרבנן אומרים 'אהבת עולם'. הרא"ש בפסקיו (שם פ"א סי' יא) הכריע פדעת הגאונים שיש לקיים את שתי השיטות, וקבע את מנהג אישכנו הנהוג כיום (על פי פסק הרמ"א א"ח ס' א): שבשחרית אומרים 'אהבה רבה' ובערבית 'אהבת עולם'.

בסדורי גסח ספרד סדר בשחרית ובערבית גסח אחיד: 'אהבת עולם' על פי מנהג האר"י שיש לשו בידות הקבלה, ובשערי תשובה' (שם) הביא אומרים שלמנהג האר"י כמשך ימות השבע אומרים 'אהבת עולם' ובשבת 'אהבה רבה'.

את הכרעת הגאונים באר הפה"ל (נתיבות עולם נתיב העבודה פ"ד): 'אהבה רבה' הוא בטוי לגדל האהבה, ו'אהבת עולם' הוא בטוי לנצחיותה. כיון שגדל האהבה ונצחיות האהבה הן שתי מעלות בפני עצמן, לפיכך נחלקו חכמי הגמרא איזו מהן עדיפה כדי לקובעה בברכה. והכריעו הגאונים להזכיר את שתייהן, וקבעו שבבקר יזכירו את מעלת 'אהבה רבה', פנגד מדת היום שמציאות האורה השוררת בו הנה בטוי לאהבה זו בבחינת 'פנים מאירות', ובלילה יזכירו את מעלת 'אהבת עולם', כיון שזו אין 'פנים מאירות', ועלינו להאמין כי אהבתו 'יתברך אלינו היא נצחית - 'אהבת עולם', ואף כשהיא נסתרת מעינינו עדין היא שררה ומקימת לעולמי עולמים.

באופן אחר פרש הגאון מוילנא (פרוש להגש"פ, ויהי שעמדה):

'אהבה רבה' משמעותה אהבה המתיחסת באופן ישיר אלינו, לעמת זאת 'אהבת עולם' משמעותה אהבה קיימת הנמשכת מיומת עולם ומשפיעה אף עלינו. לפיכך בתפלת השחר שהיא פנגד זמן הגאולה אנו נוקטים לשון 'אהבה רבה', כי בזמן הגאולה תתחדש אהבתו ויתברך עלינו מצד עצם המעלה שנופה לה אז. אף בתפלת ערבית שהיא פנגד זמן הגלות, שבו עקר אהבת הקדוש ברוך הוא לעמו הנה בזכות אבות נקטו גסח 'אהבת עולם'.

התורה - סמל האהבה

כתב מרן ה'חפץ חיים' (שם עולם ח"א פ"ד) "כיון שאוהב אותנו הקדוש ברוך הוא אהבת עולמים, לפיכך נתן לנו את התורה ומצוותיה כדי שבאורה נתיח לעולם". ואכן, משעם זה פתח ברפת 'אהבה רבה' שנתקנה על התורה (ראה ברכות יא ב) אנו מפליגים לתאר במלים ושגבות את אהבת ה' ויתברך אלינו: "אהבה רבה אהבתנו... חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו".

דבריו ה'חפץ חיים' הבטוי הגדול והמיוחד ביותר לאהבת ה' היה בזמן שנתנו לנו את תורתו הקדושה, אותה חמדה נגזרה שהיתה מתח דיו במשך תשע מאות שבעים וארבעה דורות שקדמו לבריאת העולם (שפת פ"ח ב), וכפי שהיטיב לבטא זאת בלשונו המיוחדת רבנו בחיי בספרו 'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ה): "הגדולה שבפשוטו בהם הגבורה לאדם... התורה הנתונה למשה נביאו עליו השלום".

יש גנות טעם להביא בענין זה את שבאר המשגים רבי יחזקאל לוינשטיין (אור יחזקאל ח"ה ע"ט ד):

"התורה עצמה היא ההטבה הגדולה ביותר שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל... ראשית, בעצם נתינת התורה - שעל ידי קיום המצוות הפתונים בתורה, יכול האדם לזכות להגיע לתכלית הרצויה בעיני השם ויתברך. וביותר יש להוסיף, שללא התורה היה קשה מאד להכיר במציאות ה' בעולם, ועל ידי נתינת התורה ומעמד הר סיני נראתה מציאותו בחוש, כפי שאמרו (דברים ה ד): 'פנים בפנים דבר ה' עמכם ברה"ו".

יד משמים כפתה את האש

אישון ליל יום שלישי לפרשת משפטים, אור לכ"ה בשבט התרצ"ו. הגאון רבי יצחק אלפיה עסוק היה כמדי לילה בלמוד מעמיק עם תלמידיו המפלגים בישיבת המקובלים שבבראשונה עמד, כשלתע פרצה האש הגדולה שכמעט כלתה את בית המדרש, וכפסע היה בינה ובין גרימה לנפגעים בגפש, אלמלא שמע ה' לתפלתו והחיש את ישועתו בגס זפלא.

הגאון רבי יצחק אלפיה זצ"ל היה מראשי עדת המקובלים בירושלים שבין החומות. הוא נולד בשנת ה"א תרל"ח בעיר חלב שבסוריה. בגיל צעיר עלה לארץ עם אביו, ומאז קבע את למוזו בין תתלי ישיבת המקובלים 'בית א-ל', שם עלה והתעלה בחכמת הסוד לצד שקינתו הרבה בתורת הגולה. בשנת ה"א תר"ע הקים את ישיבת המקובלים 'אור חדש' וצמח צדיק בבית הכנסת 'שדי חמד' ששכן בבנין בית החולים 'משגב לך', ומאז לא חדל קול התורה להשמע בה עד לכבוש הרבע היהודי בידי הלגיון הירדני בשנת ה"א תש"ח.

כאמור, ארע המעשה באחד מהלילות הרבים שבהם ישבו רבי יצחק ובני חבורתו ועסקו בתורה עד אור הבקר כדרכם בקדש. וכן תאר רבי יצחק את השתלשלות המקרה:

"פתאום באמצע הלמוד התלקחה אש חזקה בלוקס' (מנוורת נפט) הדולק ותלי באמצע הישיבה. ושלכת עלתה, ולשוון אש גדולה נתפשטה מכל צדדיו ומעלה ומטה, וקול פצצה חזקה עד למאד נשמעה ממנו למרחקים, ונפט בוער בלהבה נופל ממנו מכל צד ומכל עבר ופנה. וכל היחידים, השם ישמרם, חשו להם מהר לברח בפחדם על נפשם מסכנת אש השרפה, ולא נשארו כי אם אנכי לבדי עומד בלהבה עצומה, ונרב פחד ואימה על ספרי הקדש וספרי התורה, וארוו הקדש אשר המה שמה".

בהמשך ספר הגאון כי נסה לבקש מהשמש שגיש לו דלי מים כדי לכבות את האש שלא תכלה את בית המדרש של ספרי הקדש שבו, אף למרבה הצער הוא לא מצא מים בכל השטח הקרוב. האש התחזקה והתפשטה, ורבי יצחק שחשש לנפשו רץ ממקומו אל פתח בית המדרש הסמוך לבית החולים ונסה לבקש מצות בית החולים שישיעו בעדו, אף הדלת הייתה נעולה וקולו לא נשמע.

עיניו של רבי יצחק הביטו בלהבה באש שהחלה להאזח בביתה הסמוכה לארון הקדש. עוד רגע והיא מקלה את בית המדרש, הוא הביט סביבו אובד עצות. איש לא היה שם כדי לעזר לו, ונותרה לו רק בררה אחת: לפנות אל הכל יכול, היושב בפרומים ומאזין לתפלות עמו: ישאלו ברחמים, כדי שישלח את עזרתו מקדש ויעצור את האש המשתוללת.

נשא רבי יצחק את עיניו למרומים בתחנה ונעם:

"רבונו של עולם, הלא ידעת כי תורה לשמה אנו לומדים בבית מדרש זה יומם וליילה. אגא החש מהרה את ישועתך פי כל יכול אמה, ואין מעצור ביך מלהושיעני".

אך סים רבי יצחק את תפלתו הקצרה, והנה הוא מבחין בעיני רוחו, גיד נעלמה היוצאת מעל ארון הקדש ופשטה באויר... באותו רגע, באופן בלתי הגיוני לחלוטין, ארע לפתע הנס, והאש דעכה ושקעה בבת אחת.

כשהגיע סוף סוף השמש כשבדו כלי עם מעט מים, כבר לא נותרה לו עבודה רבה. הוא הספיק לשפף מהם על אי אלו שרידים שעדין בערו, ומיד לאחר מכן כפתה האש לחלוטין. לצות בית החולים 'משגב לך' שבאו למקום רגע קל לאחר מכן, לשבידיהם דלי מים מלאים כבר לא נותרה עבודה...

הגאון רבי יצחק שראו בעיני רוחו את אותה יד נעלמה שנטלחה ממרומים לכבות את האש, לא היה זקוק להוכחות כלל כי נעשה במקום נס פלאי. אולם אם זקוק היה מישוה להוכחות על גדל הנס, המושכו של הספור לא הותיר בלבו כל ספקות.

"חשבותי פדעת", המשיך הגאון וספר, "הואיל והקדוש ברוך הוא עשה לנו נס והצילנו מכל נזק ופגע רע, על כן מחובתנו לכבד את בית הכנסת מהמים שנטשכנו על הארץ, ומרסיסי הזכיות הרבים שגפלו מהלוקס כשנבקע והתפוצץ, וזאת כדי שלא ימנע הדבר מהרבים להתפלל במקום לכשיאיר הבקר".

פנה אפוא רבי יצחק אל השמש ובקשו לסייע בידו לנקות את המקום, אלא שמה מאד השתומם הוא כשהחנה לו השמש אל עבר הבימה, שם עמדה הזכוכית הגדולה והכבדה של מנורת ה'לוקס', כשהיא שלמה ללא פגע. כככול מישוה נתמ אותה מהתקרה הגבוהה והיחה בעדינות על גבי הבימה בשלמות ואלא כל נזק.

היה זה נס בלתי הגיוני בעליל, שכן בעוד הזכוכית נותרה שלמה לחלוטין, מיכל הגפס שהיה מחבר אליה התבקע והתנפץ לרסיסים על אף שהיה עשוי ממתכת חזקה, והעיד על כך קול הפיצוץ שנטשע בזמן השרפה למרחקים.

ובכן, מי הוא זה שהניח את הזכוכית על הבימה? שאלה זו נותרה ללא מענה. רק הגאון שרצה בעיני רוחו את אותה יד נעלמה שנטלחה ממרומים בעקבות תפלתו, ידע גם ידע כי כפי שהיתה שלוחה ממרום לכבות את האש, כך נשלחה כדי לפרק את הזכוכית מהמנורה הנוצרת ולהניחה על הבימה, למען יהיה הדבר למזכרת נצח כי לא יעזב ה' את חסדיו, ויענה לתפלתם בעת שועם אליו.

מפיו של רבי יצחק ושל יתר הנאספים במקום פרצה כמאלה שירת תודה לה, על רב חסדיו וטובותיו עמם, ועל שזכות התורה שגלמדה במקום לשם שמים כמשך עשרות שנים ברץ, עמדה להם להצילם מאסון.

הקדמה לספר 'איר נתיב' [לר" אלפיה]

על עמודי

אי ש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כא תמוז תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 7:11 תל-אביב: 7:26 חיפה: 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:27 תל-אביב: 8:30 חיפה: 8:31 ר"ת: 9:02

פרשת פנחס

מסירות להצלת הזולת

להתמסר ככל האפשר לזיכוי הרבים והצלת הכלל והפרט!

נלמד מהפסוק: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו... בקנאו את קנאתי בתוכם" (פרק כה-יא)

ופירש הכלי יקר: הכל לרבותא נקט. כי אף על פי שהיה בן אלעזר שלקח מבנות פוטיאל מיתרו שפיטם לעבודה זרה, ולא מנע את עצמו, אף שיאמרו לו ליצני הדור, בת יתרו מי התיר לך. וכן היה בן אהרן הכהן שעשה העגל ויקניטו לו בזה. אף על פי כן לא חס על כבודו. עוד הודיענו הכתוב שבחו של פנחס, אף שהיה בתוך העדה – מקום מסוכן מפני קרובי זמרי, מכל מקום מסר נפשו להצלת ישראל. ונרמז בפסוק "ויקח רמח בידו" היינו ששם כל רמ"ח איבריו בכפו.

הרמב"ם (בספר המצוות-לאווין רצו) כתב: "שהוזהרנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת מות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו, כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו, או יהיה גוי משתדל להורגו ונוכל לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזק, ובאה האזהרה באומרו (ויקרא יט-טז) "לא תעמוד על דם רעך".

לדעת כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג – רבי יקותיאל יהודה הברשטאם זצ"ל, מכיון שנפסק להלכה (או"ח סימן שכט) שאם מצאו אדם חי שנפגע במפולת וראשו מרוצץ, חייבים לחלל עליו את השבת ומפקחין עליו "כדי שישמור שבתות הרבה"... אף שבמצבו אין סיכוי שיחיה יותר מ"חיי שעה" ולא יספיק לשמור אפילו שבת אחת... בכל זאת, בהוראתם זו של חז"ל גרמו לשידוד מערכות בבריא, עד כי בניגוד לכל התחזיות עלול שיתרחש נס והחולה יחיה!

"מכאן" – קבע האדמו"ר – "שעל פי השקפת התורה, המושג הנפוץ "חשוד מרפא" אינו מבוסס כלל, ואין בו כדי להתיר לרופאים שינהגו בחולה האנוש, כאילו הוא חסר סיכויים לחיות, שמא יתרחש לו נס מחוץ לדרך הטבע!"

על מעשהו של פינחס אמרו חז"ל: אמר הקב"ה "בדין הוא שיטול שכרו". וצ"ב מה הרבותא בכך, וכי יש מצוה שאין עליה שכר?

אלא י"ל שלפנחס היתה יראת הרוממות וכשישנה ליראת הרוממות אין כל פחד אחר. כדברי המאור ושמש (בשלח) שכתב: "כשהאדם ירא מה' אינו מתירא משום דבר המפחיד... וכשיש לאדם יראת הרוממות מהשי"ת, אינו מפחד משום דבר בעולם".

לפי"ז נמצא שלפינחס לכאורה לא הגיע שכר על מעשהו הנועז, משום שעשאו ללא כל פחד ומורא, כאמור, ומה עוד שהצליח במשימתו בדרך נס. והוא אמינא שלא יטול שכר על מעשהו. לפיכך השמיענו שבכ"ז יטול שכר. אף שהיה נטול כל צער של פחד, ואף שהצליח בדרך נס.

הוא שנאמר "לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" – החסד הוא שמחשיבים כאילו זה מעשהו המושלם של האיש, עם כל הצער שבדרך הטבע אמור להיות במעשה כזה.

מוסר נפשו להצלת זולתו...

המעשה שלפנינו אירע לפני עשרות שנים. מחלת הטיפוס התפשטה בארץ באותם ימים. ובנו הצעיר של אחד מראשי הישיבות בליטא, שהגיע ארצה, נדבק מהמחלה. לא היה מי שיסכים שיתאכסן בביתו אפילו ליום אחד מחמת סכנת ההתדבקות, עד שהגיע לביתו של הצדיק **רבי אריה לוי זצ"ל**.

רבי אריה נחלץ מיד לעזרתו במסירות נפש. הוא רץ לבית החולים שערי צדק, שם הבטיחו לו שיאשפזו למחרת את הבחור, כמו כן ציידו אותו בתרופות לטיפול עד האישפוז.

באותו לילה ששהה החולה בביתו, ביקש רבי אריה מאשתו להעתיק את מיטתה למטבחון שהיה מחוץ לבית. את החולה השכיב במיטתו שלו, ואילו הוא עצמו ישב כל הלילה לידו וטיפל בו במסירות. לאחר שאושפז והבריא, המשיך רבי אריה לדאוג לו לדירה, לאשה ולפרנסה.

בשמחת נישואיו של אותו בחור שאלוהו המסובים: "איך לא חששת שמא תדבק אתה בעצמך במחלה? והשיב: "שלוחי מצוה אינן ניוקין". חזרו ושאלוהו: אם כן, מדוע דאגת שמיטתה של אשתך תוצא מן הבית?"

השיב רבי אריה: את זה למדתי מהנהגתו של הגאון **רבי דוד טבלי זצ"ל**. ומעשה שהיה כך היה: פעם פרצה במינסק מחלת האבעבועות שהיתה אז מחלה קשה ומדבקת. קראו הרופאים לכל תושבי העיר לבוא אליהם לקבל חיסון מפני המחלה. מפאת כבודו של רבי דוד הגיע הרופא לביתו כדי לתת לו את החיסון. ואולם רבי דוד תבע ממנו שקודם יתן את החיסון למשרתת שבביתו. חיפשו אחריה בני הבית ולא מצאוה באותה שעה. דחקו ברבי דוד שיאות להתחסן לפניו, שהרי "חייך קודמין".

ענה על כך רבי דוד: "דוקא משום כך המשרתת קודמת, שכן היא עדיין צעירה לימים ואילו אני כבר זקנתי..." זו היתה תשובתו של רבי אריה לשאלתם של המסובים... ואידך זיל גמור.

עפ"י צדיק יסוד עולם

מעשה קנאות לכבוד השי"ת גורם להרבות שלום בעולם ולא מחלוקת!

נלמד מהפסוק: "הנני נותן לו את בריתי שלום" (פרק כה-יב)

ואמרו חז"ל בגמרא: אמר לו הקב"ה למשה, הקדים לו שלום שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום (סנהדרין פב:). ועל הנאמר בפסוק: "תחת אשר קינא לאלוקיו" (כה-יג) כתב הספורנו: מאחר שרב את ריבי, גם אני אצילה מכל מיני ריב והתנגדות והיה לו שלום מדה כנגד מדה.

פנחס אמנם קיים את ההלכה של "קנאין פוגעין בו" וכך היה צריך לעשות. אך לכאורה תמוה: מדוע למעשה זה, שעל פניו נראה כפעולה של "מחלוקת", קורא הכתוב פעולה של "שלום" ולא עוד אלא שהכתוב מיחסו לאהרן האוהב שלום ורודף שלום, וכי לא היה מתאים יותר להגדיר את פעולתו של פנחס כ"מחלוקת לשם שמים"?

אלא רואים מכאן שמה שאצל המון העם נראה כ"מחלוקת" אף כי "לשם שמים", בתורה אין זה אלא שלום! כי כל פעולה החותרת לשלימות עפ"י התורה זוהי פעולה של "שלום" אמיתי.

פעולתו של פנחס הביאה שלום בין ישראל להקב"ה לכן מהוה היא סמל של שלום. גם על אהרן נאמר "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", היינו כמהלך עשיית שלום כולל ואמיתי גם עם הקב"ה.

ויובן יותר עפ"י ביאורו של הגר"ש הירש זצ"ל את מעשה קנאותו של פנחס, וכך כתב: "הגשמות ההרמוניה העליונה של השלום נמסרה כאן מידי ה' דוקא לאותה רוח ולאותה פעילות שחדלי-מעש חסרי-מחשבה ושכחי-חובה, המתעטפים באיצטלא של "רודפי שלום" אוהבים לקרוא לה "הפרעה לשלום" ומגנים אותה בשל כך. "שלום" הוא נכס יקר ואדם חייב להקריב לו את הכל. את כל זכויותיו ואת כל נכסיו. אך לעולם אל יקריב לו את זכויותיהם של אחרים ולעולם אל יקריב לו את זכויות הטוב והאמת האלוקית".

מוסיף הרב הירש וכותב: "שלום אמת בין הבריות תלוי בשלום של כולם עם ה'! מי שמעז להיאבק עם אויבי הטוב והאמת האלוקית, הרי בעצם מאבקו זה הוא מלוחמי ברית השלום בארץ. מי שכובש את פניו בקרקע למען השלום המדומה עם הבריות, ומניח להם לעורר מדנים עם ה', הרי בעצם אהבת השלום שלו הוא נעשה חבר לאויבי ברית השלום בארץ." ע"כ דברים המאלפים שמדברים בעד עצמם.

מדברי חז"ל [שפנחס קודם קנאותו, שאל את משה] אנו לומדים שקנאות נכונה ואמיתית מוכרח לקבל את ה'גושפנקא' של גדולי התורה: שהרי ישנם ב' סוגי קנאים, כפי שהעיר הגרי"ש אלישיב זצ"ל: ישנה קנאות הנובעת ממקור התורה. זו הכפופה לבית המדרש ולחכמי התורה. וישנה קנאות שאינה אלא פורקן יצרים. היא אינה מקבלת כל מרות ותוצאותיה רק ריב ומדון! וכאמרת הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל: "אין בין גן עדן של קנאין פוגעין בו, לגיהנם של שפיכות דמים אלא טפח בלבד!"

ומענין לציין כאן את העובדה על הגרי"ח זונפלד זצ"ל (הובא בחכמת חיים), כאשר בשעת ויכוח על נושא ציבורי מסעיר, הטיח בו הקנאי רבי נטע מגיד ז"ל את המשפט הבא: "אמנם היה מר קנאי אמיתי ונאמן בחייו של הגרי"ל דיסקין זצ"ל, אבל היום..."

מיהו קנאי?

הגאון רבי פרץ אריאל זצ"ל כיהן כרבה של מגדיאל. הוא הגיע לשם בחודש אלול תשי"ג. בשבת הראשונה לכהונתו התעוררה לו בעיה קשה. באותה שבת היה אמור להיות "בר-מצוה" לנער שהיה נוסע על אופניים בשבת, והשאלה היתה האם יוכל לקבל עליה לתורה? אם יתן לו עליה אף שמחלל שבת (מדובר שהיה בזה חילול שבת) אזי יפסיד הרב את ה'קנאים' שהיו בעיר, שאז ילחמו נגדו. ואם יחמיר שלא לתת לו עליה, אזי יפסיד את ה'מודרניים' מתושבי העיר שאז הם שיצאו נגדו. הלך רבי פרץ לשאול את החזן איש כדת מה לעשות!?

השיב לו החזן איש: מפטיר אינו משבעה קרואים ותוכל לתת לו עליה. והוסיף החזן"א לשאול: אם אתה תלך ברחוב בשבת והנער יסע על האופניים האם יתבייש לנהוג כשיראה אותך? והשיב הרב פרץ: בפני הוא לא יסע. "אם כן" - אמר החזן"א - "אין זה מחלל שבת בפרהסיא". (עיין ערובין סט.).

שאל שוב הרב פרץ אריאל: אבל מה אעשה עם קבוצת הקנאים שילכו נגדי? השיב החזן"א: אתה אשם שאתה קורא להם קנאים. אם הרב פוסק כדת וכהלכה שמגיע לנער עליה לתורה, ממילא מי שאינו שומע בקול הרב, שוב אינו 'קנאי' והולך הוא נגד התורה!

מעשה איש

מאבק על נפש העולים...

בשנת תש"א בעיצומו של המאבק על נפש העולים החדשים מתימן וממרוקו. כאשר הגיעו השמועות על המעשים, של עושק נפשות ילדים רכים מחיק הוריהם וניתוקם מחיי תורה ומצוות. ע"י מסירתם לחינוך כפרני, התכנסה אסיפה גדולה בארה"ב, בה השתתפו אלפי יהודים מכל הקהילות החבריות מכל קצווי אמריקה.

בנאום חריף שנשא הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצ"ל בעצרת המחאה, הוקיע את מעללי החילונים בארץ ישראל ודבריו עוררו את זעמם של יהודים רבים באמריקה ובישראל. הוא לא התחשב בנזקים העלולים להגרם לו ולישיבתו, וטען שאין מקום לחשוש להפסד בענינים של כבוד שמים.

קולו של רבי ראובן הרעים כנגד מעללי השלטון ובמיוחד כנגד שריפת הנשמות של ילדי ישראל במסגרות החילוניות. נאומו הדהד מעבר לכותלי אולם הכינוסים, ועורר את תשומת הלב לנעשה בארץ הקודש. כשגמר לדבר, וכנהוג בארה"ב התחילו הציבור למחוא כפים, צעק מכאב: "מוחאים כפיים! אין אנו צריכים למחות כפים, אנו צריכים לומר קינות!" **ישורון - כא**

בקנאו את קנאתי...

באחד הימים נודע לגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, כי מנהל בית הספר פלוני בירושלים, הנהיג בין כותליו לימוד פסול, שהוא בגדר תועבה רח"ל. מיד הרעיש עולמות נגדו, ואירגן עצרת מחאה ודרש ברבים על חומרת הפירצה, כשהוא קורא להורים שיחדלו לשלוח שמה את ילדיהם. אף שלח לפרסם בחוצות כרוז מחאה חריף ביותר, שכותרתו היתה: "חזיר נעץ ציפורניו בחומות החינוך בירושלים".

אותו מנהל שנדהם מן הסערה הציבורית שקמה נגדו, הלך למטרה והגיש תלונה נגד הרב צדקה, על כך שהוציא דיבה רעה על בית הספר ופגע במוניטין שלו.

בעקבות התלונה קראו אותו לחקירה. הרב צדקה לא הכחיש מאומה, להיפך: הוא אישר בהחלט את העובדה, שקרא לציבור להחרים את בית הספר, ולא לשלוח את ילדיהם ללמוד בו. שאל החוקר למניעים שלו: "מדוע עשית כדבר הזה?"

השיבו הרב צדקה בטענה נגדית: "אתה מגוייס במטרה, ויש מי שממונים עליך וגם הוא כפוף לממונה עלי, ומעליהם יש שר וכו' אם כן, כיצד תנהג במקרה שתקבל הוראה מהממונים עליך, ופתאום יבוא מי שממונים עליו ויתן לך הוראה הפוכה?" השיב החוקר: "ברור שאציית לדרג היותר בכיר".

הסביר לו הרב צדקה: "ואנחנו קיבלנו הוראה לפקודה מפורשת מן הדרג העליון שבעליונים, ממלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו, לשמור חוקיו ולהשגיח על חינוכם הכשר של ילדי ישראל, ואין עלינו אלא מוראו של הקב"ה בלבד..."

הרב צדקה דיבר בכנות, בכאב עצור, והחוקר שהתרשם עמוקות מאישיותו ואומץ רוחו הזדרז ופטרו לשלום.

וזאת ליהודה

המשך - קנאות לשם שמים

השיב לו הרב זוננפלד בשלוח ובענות חן: "גם אז לא הייתי קנאי, עשיתי רק מה שצויה עלי מורי ורבי. וגם היום נוהג אני כפי שקיבלתי ממורי ורבי".

כללו של דבר: "גם קנאין פוגעין בו" צריכה להיות בשיקול-דעת מירבי, וכפופה לדעת תורה! ולא כל הרוצה ליטול את השם ["קנאי"] יבוא ויטול. ובוודאי לא מתוך ריקנות, אלא מתוך ריבוי תורה ויראת שמים. ואדרבה, ככל שתהיה הקנאות נובעת מתוך יותר גדלות בתורה, כך יותר תעזר ממרום ויותר תתקבל ותצליח כפי שראינו אצל פנחס.

ואגב: העיד הגה"צ **רבי דב יפה שליט"א** (ב"לעבדך באמת") ששמע מהחזון איש את הביטוי הבא: "אילו נטורי קרתא (הקנאים) היו מתמסרים ללימוד התורה, כמו שהם מתמסרים למלחמה על ה"אידישקייט" היו פועלים בזה הרבה יותר..." (וזה מתאים למאמר שהבאנו בעלון הקודם - פר' בלק, בנושא "מה טובו אהליך יעקב". עיי"ש).

בשנת תשמ"א, כאשר ביקר הגאון **רבי יעקב קמנצקי זצ"ל** בארץ הקודש, אמר לעסקני היהדות החרדית את הדברים הבאים: התורה מבליטה את קנאותם של שני בני יעקב בשכם, אבל רואים שבמשך הדורות נבחר שבט לוי בלבד להיות שומר מורשת קיום רוח התורה. ומדוע?

אלא התשובה היא: שבט לוי עסק בתורה גם במצרים, ולא שבט שמעון. ללמדך שיש שני סוגי קנאות: קנאות קבועה וקיימת וקנאות זמנית שעשויה להתנדף ולהתפוגג... רק קנאות שנובעת ומבוקרת עפ"י התורה היא אמיתית ואחראית, והשפעתה רבה. אך קנאות שלא עפ"י דעת תורה, עלולה להזיק. ובמיוחד אמורים הדברים בארץ ישראל. עכ"ד.

מובא על הגאון **רבי חיים קרייזוויט זצ"ל** שכאשר דיבר פעם על "קנאים" הפועלים בענייני ציבור על דעת עצמם, ללא הכוונה וללא הוראה או גיבוי מסמכות תורנית כל שהיא, המשיל עליהם את דברי המשנה (סנהדרין כה): המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם", ובגמרא (כו.) אמרו "עד שיברך שם בשם" (בלשון סגי נהור)

ושאל רבי חיים: לכאורה תמוה, האם בשופטני עסקינן שמשתמש בשם קודש כדי לקלול? אלא השיב רבי חיים: מדובר כאן בקנאי ההורס את התורה ע"י התורה. כל כוונתו להרוס ולאבד את כל מה שרעהו בנה והקים והכל בשם ה'.

קנאין פוגעין בו...
סיפר הגראי"ל שטיינמן שליט"א: באחד מימי השישי נערכה בעירו של הרמ"א חתונה של פורקי עול. כאשר נוכח הרמ"א לראות כי זמן כניסת השבת מתקרב, והללו ממשיכים בחגיגתם, שלח להתרות בהם כי אם לא יפסיקו את נגינת התזמורת אזי רע ומר יהיה גורלם.
בעלי השמחה לא שעו לאזהרותיו של גדול הדור והתזמורת המשיכה לנגן בעוז.
שפתותיו של הרמ"א החלו מלחשות דבר-מה, ולהפתעתם נעה האדמה ומקום החתונה החל לשקוע!
עוד שנים רבות לאחר מכן היו מגיעים אנשים לחזות בשקע הפלאי שנוצר באדמה.

תפלה על הזולת

שומע קול תפלה...

אחד ממיטיביו של הגה"צ **רבי משה מנדל זצ"ל**, ביקש לערוך בבית מדרשו אירוע שלא היה לחוץ. לסרב לו במפגיע לא היה יכול, כיון שחייב לו הכרת הטוב. ומאידך, היתה עלולה להגרם לו בושה ועגמת נפש באם היה מתקיים שם האירוע.

נמצא רבי משה בין הפטיש לסדן. ומה עושים בעת צרה? מתפללים! וכך התפלל לפני הקב"ה: "אל תביאני לידי בזיון". ואכן נענה בתפלתו...

זמן קצר לפני האירוע, אירע קצר חשמלי במערכת החשמל ובית המדרש שקע בעלטה. מיהר בעל האירוע להזמין חשמלאי מומחה, אך הלה, למרות מומחיותו, לא הצליח לאתר את סיבה התקלה. לא נותרה בידו ברירה ונאלץ להודיע לכל המוזמנים על ביטול האירוע. **הראה לעניו**

להתפלל לרפואת השונא

איש מעיירת גוסטינין שהיה שונא את כ"ק האדמו"ר מוגסטינין - **רבי יחיאל מאיר ליפשיץ זצ"ל**, והיה מצר לו מאד, נפל למשכב עד שנעשה חולה אנוש. באו אנשים ויספרו זאת לרבי כי חשבו שזו לו בשורה טובה.

ואולם הרבי צויה מיד לאסוף מנין אנשים לבית מדרשו לומר תהלים ולהתפלל לרפואתו של האיש, ואף הרבי עצמו לא פסק מתפלה ומאמירת תהלים ואף התענה יום שלם לזכות רפואתו של החולה.

התפלאו האנשים על מסירות כזו מצד הרבי להתפלל ולבקש לטובת אדם שכה שנא וציער את הרבי כל הימים. גם אמו הביעה לפניו את מורת רוחה: "לו תשמעני בני, הלא כה סבלת ממנו ומדוע אתה מרעיש עולמות בעבורו ועוד שרוי בתענית?!"

השיב לה הרבי באירוניה: "הלא תביני אמי, אם יש לי שונא כזה, הרי בוודאי כך צריך וראוי שיהיה לי. על כן מתפלל אני שתהיה לו רפואה ולא אצטרך לחפש לי שונא אחר במקומו..."

מגדולי התורה והחסידות

להתפלל ולבקש רחמים על היחיד ועל הרבים הזקוקים לישועה!

נלמד מהפסוק: פינחס בן אלעזר... ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" (פרק כה-יא)

ובגמרא (סנהדרין פב:) מבואר מעלתו הנשגבה של פנחס, שכאשר הרג את זמרי, נכנסו שבטו להרוג את פנחס. מה עשה הקב"ה? שלח מלאך והשחית בעם [כדי להטריד בני שבטו של זמרי שלא יהרגו לפנחס] כיון שראה פנחס את הנגף, עמד והיה מתפלל שנאמר: "ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה". שעשה פלילות עם קונו וחבטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל! מכאן נדון ק"ו בעצמנו: אם פנחס שהיה שרוי בסכנה מאותם אנשים שביקשו את נפשו ובכל זאת התפלל להצלתם. על אחת כמה וכמה שיש על כל אחד מישראל להרגיש בצרתו של הזולת [שהוא ערב לו] ולהתפלל לישועתו.

באחת הדרשות שנשא הגה"צ **רבי יעקב גלינסקי זצ"ל**, שאל: כתוב בתורה במלחמת מדין שמשוה רבינו בחר שלושת אלפים איש מכל שבט, וחילק אותם לשלוש. שליש, כלומר אלף אנשים, לקח אל הקרב ממש. אלף אנשים כדי לשמור על הכלים, כלומר לשמש את הלוחמים, ואילו אלף נוספים על מנת להתפלל.

ויש לשאול: הרי היו כל כך הרבה "גימלאים" שבשט, וא"כ למה בחר משה מתוך שלושת האלפים הצעירים שגייס לצבא, אלף שיתפללו... מדוע שכל זקני השבט לא יתפללו? והרי גם כל העם יכול להתפלל, ואילו האלף שגייס משה "מיותרים" כביכול?

אלא - הפטיר רבי יעקב - מכאן לומדים שרצה משה רבינו להראות, ששקולה התפלה בדיוק כמו הלחימה עצמה... ורואים כמה גדול כוחה של תפלה כפי שמובא בגמרא שכל זמן שאלעזר המודעי היה מתפלל, היה בר כוכבא נוחל ניצחונות. שהיה מבקש "ריבונו של עולם אל תשב בדין היום". אך ברגע שבר כוכבא הרג אותו, ובכך נהפך לבר כוזיבא, נלכדה העיר ביתר.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

פרוטיהם בעולם הזה!

נו, מה עושים? הסתודדו הבנות - איך משיגים מטפחת עבור אמא?

באשוויץ מוכרים הכל. או כמעט הכל. אבל בתמורה אתה לא משלם בכסף, אלא בנתח של חיים. כלומר במזון!

אבל שום דבר לא היה הרבה מידי עבור אסתר ושילו. הן נטלו את מנות המזון שלהם, מכרו אותן תמורת מטפחת. מה הם אכלו במקום? כלום. פשוט צמו. כמובן שהצום לא פטר אותן מעבודות הפרך בהן העבידו אותם הגרמנים הארורים.

* * *

טיפוס!

איזו מילה מפחידה.

כמה חללים הפילה המחלה המסוכנת!

ואמר שלהן חלטה בטיפוס. הכניסו אותה ל"בית חולים" שפעל במחנה, שלא היה אלא כינוי לקרון מוזנח שורץ חולים, נגיפים וחיידקים. בכל רגע פנוי - כמה רגעים כאלו כבר היו באשוויץ? - מיהרו הבנות לבדוק את שלום אימן ולשהות לצידה. למלמל פרקי תהלים ולתמוך בה.

שילו אף הצליחה להתקבל בעבודה בבית החולים, כך הייתה צמודה לאמה רוב הזמן. אסתר לעומתה לא הצליחה להתקבל לשם, אך היא המשיכה לבקר ולהתפלל.

הגיע היום. "ההוא יומא" בו עוזבת הנשמה את העולם הזה לעולם שכולו טוב.

אמא, שהכירה בהתמסרות הבלתי נתפסת של שילו אליה, בירכה אותה באריכות ימים ושנים.

* * *

כיום היא בת יותר מתשעים שנה, זוכה ורואה את כל צאצאיה הולכים בדרך הישר והטוב. גם אחותה אסתר ע"ה זכתה לשיבה טובה, לא לפני שראתה דורות של נכדים ונינים הולכים בדרך הישר!

(מתוך 'עלעלים' של בנות בי"ס בית יעקב 'משכנות דעת' בית שמש)

כפר קטן בצ'כוסלובקיה - משפחת כהנא.

קולות צהלה נשמעו בחלל הבית. אסתר מצאה את עצמה מדברת אל בובה: את יודעת - בובתי. את יודעת - בקרוב נעזוב את הכפר ונעבור לגור בעיר הגדולה!

את יודעת מה יהיה לנו בבית החדש? ברז! את יודעת מה זה ברז? זה משהו שמסובבים אותו ואז הוא מוציא מים מהקיר. מים מהקיר!

ואת יודעת מה עוד יש בעיר? חשמל. לוחצים על כפתור והבית מואר! לוחצים עוד פעם והבית חושך חושך - בררררר...

* * *

היום הגדול הגיע. משפחת כהנא עקרה לעיר הגדולה.

בהתרגשות גדולה שיחקו עם מתג החשמל, אחד מדליק השני מכבה ולהיפך.

אך השמחה הייתה קצרה מידי. ה"אנשלוס" פרץ לחלל העולם!

ביום רביעי י"ב ניסן תרח"צ הדהימה גרמניה את העולם, כאשר פלשה לאוסטריה. האוסטרים למעשה לא ממש התנגדו לרעיון הנאצי, רובם הצביעו לאחר מכן בעד האיחוד. כל המשאבים של אוסטריה, תעשייתה ומערך חימושה נפלו כפרי בשל לשלטון הנאצי שעד מהרה יפעיל אותם נגד יהודי גרמניה ואוסטריה כאחד.

בתוך כמה חודשים הכריחו מעצמות המערב את צ'כוסלובקיה, להעניק את 'חבל הסודטים' כמתנה לגרמניה. דמיינו שבכך ישביעו את רעבונו הבלתי נשלט של הרייך השלישי - עד מהרה כבשה גרמניה את כל המדינה...

מכונת ההשמדה החלה לפעול בצ'כוסלובקיה.

* * *

אשוויץ.

המשפחה הופרדה. אסתר - ואחותה 'שילו' - מצאו את עצמן עם אימא בלבד. מיד עם ההגעה למחנה הוכרחו ללבוש בגדים אחרים. הבגדים הפרטיים שלהם הוחרמו על ידי הגרמנים - ובתוכם גם המטפחת של אמא.

בלי המטפחת הרגישה שחרב עליה עולמה. "לקחו ממני את החיים!"

9 ימים נותרו למשלוח החיבורים!!!

למבצע השלישי של: "הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל"

הכתובת למשלוח: (1) אצל הנציגים בישיבות (2) ת.ד. 1008, מיקוד 9100901 ירושלים (3) בפקס 02-5375618

נאי המבצע: במסגרת המבצע מוזמנים בחורי ישיבות לשלוח חיבור בכתב, שינמק מדוע יש להמנע מעישון בכל סגנון שתבחר.

1) על החיבור להכיל תוכן מקורי, מעניין ומשכנע בכל סגנון שתבחר: למדני/ הלכתי / אגדי / סיפורי / פובליציסטי / מוסרי / היתולי / ספרותי / מחקרי וכדו'.

2) אורך החיבור בין 100-500 מילה בכתב יד ברור וקריא (עדיף מודפס במחשב)

3) יש לציין שם, כתובת ומספר טלפון מדויקים של השולח. במידה והסיפור נסוב על אדם מסוים, יש לציין גם את פרטיו. (המעונין שפרטיו ישארו חסויים, יציין זאת במפורש)

4) על החומר להגיע לא יאוחר מראש חודש אב תשע"ז

5) החומרים לא יוחזרו אלא יהפכו להיות רכוש הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה (סניף ירושלים, ולו שמורה הזכות, לפרסום לתועלת הציבור - ללא בקשת רשות נוספת מהשולח) [אלא אם צויין אחרת] ובמידת הצורך לערוך ולעבד את החומר.

6) הפרסים יחולקו אך ורק באירוע חלוקת הפרסים לידי הזוכים או מיופי כוחם. בהצלחה

הזדרזו, שלחו והצטרפו עכשיו אל מאות בחורי הישיבה שכבר נימקו בכתב: "מדוע להימנע מעישון?" ותהיו גם אתם מועמדים לקבל פרס במבצע הנוכחי!

פרס ראשון - 1000 ₪ 50 פרסים בסך 200 ₪

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי ענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 213 | שנה ד' | פרשת פנחס | שנת תשע"ז

פניני הפרשה

כהונת פנחס

"והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם" אף שפנחס וזרעו נתכהנו לאחר כהונת אהרן ובניו, ולא עמו. יצטרכו לברך "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" כי נתקדשו באותו סוג כהונה.

גודל זכות אפילו של איש היחיד כאשר כואב לו באמת חילול ה'

כשנכשלו בחטא ונהרגו כ"ד אלף מישראל! במגיפה, אבל מיד עם הריגת זמרי בידי פנחס, נעצרה המגיפה, ככתוב: תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל. ומשמע שגם אז הפסיקו לחטוא. ואם עשרים וארבע אלף כבר נסחפו אחר החטא, איך הפסיקו כל שאר העם, ומיד עם הריגת זמרי, לחטוא? מה הניע אותם מלהמשיך ולחטוא. דמשמע, שאילולי מעשהו, היו ממשיכים להתדרדר?

רואים את כחו של איש יחיד, אם הוא כואב באמת על חילול ה', אז מלבד מה שנעשה לו ניסים, בכחו לעצור מגפה, וכן לכפר. ואף זה משפיע על הכלל רוח טהרה ומסלק כח הטומאה. [ועיין עוד בדברי מרן שליט"א על כחו של היחיד הכואב בחילול ה', באילת השחר פר' כי תשא לב, יב. ובפר' שלח יד, טז].

ובמדרש איתא, לא כתוב "וכפר", אלא "ויכפר", עד ביאת הגואל הוא מכפר. כי זכותו נמשכת ונמשכת על כל הדורות, כי הצילם מלהטבע בחטא.

ה' מעיד, כדי שדברי העכו"ם לא ישפיעו "עלינו"

"לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, ה"א מצד זה וי"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם" (רש"י פרק כו ד"ה משפחת החנכי). וצ"ב, למי זה מיועד מה שהטיל הקב"ה את שמו עליהם, הרי כלל ישראל ידעו שאי"ז נכון מה שאומרים. וקשה לומר שזה כתוב בשביל העכו"ם, שהרי הם לא יתפעלו ממה שכתוב בתורה וימשיכו לבזות את ישראל? וצ"ל, שדברי גויים גם שאנחנו יודעים את האמת, יכולים דבריהם להשפיע עלינו, לכן התורה מעידה שדבריהם שקר.

ה' דן כל הרהור תשובה אמיתי להועיל

"ובני קרח לא מתו" פרש"י, הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם. למה לא כתב רש"י: ובשעת "הבליעה" הרהרו תשובה בעצמם, כי הרי השתתפו במחלוקת עד לבליעתם? ובתרגום יונתן משמע, שלא השתתפו לכתחילה במחלוקת. הלשון "הרהרו" בלבם, משמע שלא היה וידוי ותשובה וקבלה לעתיד. ובכל זאת זכו לינצל. רואים כמה מועיל הרהור טוב, ובלבד שזה אמיתי. ויש קונה עולמו בשעה אחת. ה' דן את האדם על כל חלק וחלק ממחשבתו, לא רק במחשבת הרהור עבירה. וכן בקידושין מט: המקדש אשה ע"מ שהוא צדיק גמור, מקודשת, שמא הרהר בלבו. משמע ג"כ בלא וידוי וחרטה ותשובה. (ועיין מנ"ח מצוה סס).

כיבוד ת"ח מביא ליראת ה', ומעורר לתשובה

בלקוט שמעוני [פרשת קרח רמז תשנב] "מה זכות היה בידן של בני קרח שינצלו. שבשעה שישבו אצל קרח אביהם, רואין את משה וכובשין את פניהם בקרקע. אמרו, אם נעמוד מפני משה, אנו נוהגין בזיון באבינו וכבר נצטוונו בכיבוד אב. לא נעמוד, כבר כתיב מפני שיבה תקום. מוטב שנעמוד מפני משה רבנו, אע"פ שאנו נוהגים בזיון באבינו. באותה שעה הרחישו את ליבם בתשובה". ואפשר לפרש, דאיתא במדרש בהעלתך, ומובא בתוס' ר"ד קידושין לג. בזכות שעומדים בפני ת"ח, זוכים ליראת ה' ולכן התעוררו בתשובה.

הספדו של חכם

ירושלמי (יומא א, א) אמרו: מי גרם לנו לדמים הללו? אמרו: על שלא עשינו חסד עם אותו צדיק [אהרן], וישבו וקשרו הספידו וגמלו לצדיק חסד. והעלה עליהן המקום, כאילו מת שם, ונקבר שם. וצ"ב, דלעיל כתוב ויבכו אותו כל בית ישראל ל' יום ולמה לא הספיק?

בגמ' שבת קה: כל המתעצל בהספידו של חכם, אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה. ופרש"י, הוא לא נתאבל על שנתקצרו ימי החכם, אף לחייו לא יחושו מן השמים. והנה אהרן מת בן קנ"ג שנים. ומשמע, שגם אז זהו בכלל, נתקצרו ימיו. ועל אף שזה היה בחטא מי מריבה. וכן אצל יהושע שהוא מת בן מאה ועשר שנים (יהושע כד, ט) שממנו למדו בגמ' (שבת ס) על המתעצל בהספדו של חכם, שרגש עליהם הר להרגם לפי שנתעצלו בהספדו. מובא בתנחומא פר' מטות, שנתקצרו ימיו, כי ביקש להאריך ימיו על ידי שידחה את כיבוש הארץ.

אמנם דברי הגמ' נאמרו על כל חכם שמת, אפילו שלא נגזר עליו למות קודם זמנו. י"ל, כי ההרגשה צריכה להיות שירצה לחיות יותר. וכל חכם שמת, זהו

קיצור ימים, כאילו הוא מת קודם זמנו. כי הוא ירצה ללמוד יותר. ועוד י"ל, שזוהי גם המציאות, לפי שיוכל לרכוש לעצמו עוד ועוד מצוות. כמובא בס' עליות אליהו סיפור על הגר"א שקודם פטירתו אחז בציציתיו ואמר בבכיה כמה קשה להפחד מעולם המעשה הזה אשר על ידי מצוה קלה של ציצית אדם יחזה פני שכינה ואפוא נוכל למצוא זאת בעולם הנשמות אף אם יתנו כח כוחותיו עברו.

כל אחד עם "רצון" זוכה לתורה ולמצוות נצחיות בלא סוף

ויקרב משה את משפטן לפני ה'. פרש"י, ד"א ראויה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן. חזינן מזה, דעל ידי מה שרצו לקיים את המצוות באמת, זכו לפרשה עם כל כך הרבה תיבות ואותיות, כשבכל אחד מהן יש לדרוש תילי תילים של הלכות, וזה נעשה לנצח גוף התורה. ואף שלא שייך שהיא עוד תורה, מכל מקום זוכים אותו זכות, כמו אז. נמצא דכל אחד ברצון לעשות רצון הבורא, באמת זוכה לתורה, ולנצחיות בלי סוף. ועלינו לחשוב, מה מאבדים עבור התרשלות בעשיית מצוות.

יש כאלו שדרגתם תמיד לא לציית, לה' ולחכמים

הם מי מריבת קדש. פרש"י, ד"א הם שהמרו במרה, הם שהמרו בים סוף, הם עצמם שהמרו במדבר צין. צ"ב, הרי אלו שהמרו כבר מתו? ואולי הכוונה לאלו שבזמן המרגלים היו יתרים מבני ס'. ואולי הפסוק בא לומר שתמיד יש כאלו שדרגתם לא לציית להקב"ה ולחכמים.

המפסיד להקריב תמיד ביומו, האם כשר למחרת?

עלת שבת בשבתו. פרש"י, ולא עולת שבת זו בשבת אחרת. הרי שלא הקריב בשבת זו, שומע אני יקריב שתיים לשבת הבאה, תלמוד לומר: בשבתו, מגיד שאם עבר יומו, בטל קרבנו. למה לא אומרים זה על כל קרבן התמיד? וי"ל פשוט, שאין הקרבת התמיד של אתמול, היום. כי לא "היום" גורם לתמיד, אלא חיובו בכל יום ויום. אבל במוספין ש"היום" גורם, לזה צריך חידוש, שלא ניתן להשלים בתשלומין את חיוב "היום" ההוא, ב"יום" כזה אחר.

לא לחכות לאחר מיתה

"ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את

נחלתו לבתו" (פנחס כז, ח)

אמר רבנו: ישנם בעלי ממון ועשירים הטועים ואינם מבחינים כי צאצאיהם ממתנינים שימותו ויסתלקו מהעולם, ויש עשירים אחרים שאגרו כל חייהם וזוכים! שלאחר מלאות שנותיהם הילדים מתקוטטים אודות הירושה באש וגפרית וזה חלקם מכל עמלם ואלו מעשים שבכל יום.

כמה פעמים יעץ רבנו לגבירים שיתנו בחייהם כמה שיותר צדקה לפי שהמציאות מוכיחה בעליל כי מי שהותיר אחריו הון רב, יוצאי חלציו נעשו שונאים זה לזה מה שאין כן במי שלא השאיר אחריו.

ואמר עוד יש המקדימים לכתוב צוואה ליום שאחרי מותם כדי להיות בטוח שאכן יחלקו מהונם כספים לצדקה, אך גם לכך צריך רחמי שמים שיתקיימו דברי המת.

וכדונמא לכך מספר הגראי"ל גם את סיפור של הנגיד ברוידא שהקים את בתי ברוידא בירושלים שהוא ז"ל לא כתב צוואה סתמית שיחלקו את כל ממונו לשיבות אלא הגדיל לעשות ומינה את החפץ חיים והגר"ח מבריסק לאפורסופים על נכסיו ועם כל זאת קרוביו הגישו משפט לערכאות נגד הצוואה והוכיחו כי לא היה שפוי בשעה שכתב את הצוואה היות ונתן את כל כספו לשיבות לא הותר כלום לאחרים, השופטים קיבלו את טענתם ולא נותר לשיבות פרוטה מכספו.

כן היה מעשה ידוע בצוואתו של פרופסור ח. שכתב נכסיו לשיבות והיוורשים מנעו את כוונתו הטובה.

מעשה נוסף סיפר רבנו: על גביר יקר ונעלה שהורה לאחד מידידו שיכין לו נוסח של צוואה אודות כספי צדקה שיעבירו אחרי מותו והידיד ההוא דחה אותו בסך הכל ליום המחרת, ואותו גביר הלך לישון ולא קם.

לכן רבנו מעודד לחלק מחיים כמה שיותר, ועי' בספר אהבת חסד חלק ג' פרק ד וגם מי יודע אם בניו יקיימו צוואתו וכו'.

(מאחורי הפרגוד)

איתא בילקוט (רמ"ז תשע"א) 'אמר רבי שמעון בן לקיש פינחס הוא אליהו, א"ל הקדוש ברוך הוא אתה נתת שלום בין ישראל ובני בעולם הזה אף לעתיד לבא אתה הוא שעתידי ליתן שלום לבין בני שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' וגו' והשיב לב אבות על בנים, רבי אליעזר אומר הסב הקדוש ברוך הוא שמו של פינחס בשמו של אליהו ז"ל מתושבי גלעד מלמד שעשה תשובת ישראל בהר הגלעד. ונביא כאן כמה ענינים מרבנו אודות אליהו הנביא. [נלקט ע"י הרה"ג ר' יוסף צבי רינהולד שליט"א]

אליהו הנביא, אדם, מלאך

הוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. פרש"י, נראה כמו שאכלו, מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג. כתבו התוס' ב"מ פו: ד"ה ע"ב ד"ה נראין כאוכלין ושותין, ובסדר אליהו רבה קתני, לא כאותו שאומר נראין כאוכלין ושותין. אלא אוכלין ושותין ממש, מפני כבודו של אברהם. ופליגא אדהכא.

ויתכן שנחלקו, אם לצורך השליחות ניתן למלאכים אלו גוף ממש, או שהיה נראה כמו שיש להם גוף והיו נראין כאוכלים ושותים, אבל באמת נשארו מלאכים. [וכן יל"ע, אם המלאכים שמחזאי ועזאל מובא אודותם בילקוט שמעוני רמז מד שביקשו מה' לדור בין הבריות, וחסאו, האם נשארו מלאכים].

בשו"ת חת"ס (ו, צח) כתב על אליהו הנביא, שיש דברים דבא כמלאך ויש דברים דבא עם גוף. עיין מש"כ מרן שליט"א בפר' שלח יג, לג.

ויל"ע, אם בזמנים שמגיע עם גוף, אשתו כאשת איש, (עיין קובץ שיעורים ב, כח בענין אשת אליהו). באגדות אליהו מבעל שבט מוסר (ברכות פרק ה) מביא מהמקובלים, שאליהו היה מתחילתו מלאך, מאותה כת של האמת שלא רצו שיברא אדם, וה' השליכו ארצה, ואחר כך עלה למרום אל שורשו. בגמ' כתובות קג. אמרינו, רבי היה מגיע לביל שבת.

(ויתכן שעשה כן כי זכות הצדיק מגן יותר בהיותו בעוה"ז עיין אילת השחר פר' שלח יד, ט. ויחי מה, ז. חקת כ, ב.) ומביא הגליון הש"ס מספר חסידים, שהיה מגיע בבגדי חמודות שלהם בשבתות, ופוטרו את הרבים בקידוש היום, ולא כשאר מתים שהם חפשים ממצוות, כי צדיקים חיים ופוטרים בקידוש. עכ"ל. (ויתכן שזה שייך על קידוש, אבל הבדלה לא שייך במי שאין לו ששת ימי המעשה. עיין בדברי מרן שליט"א על כל ענין זה של הבדלה במי שאין לו קידוש, בפר' עקב עה"פ ולעבדו בכל לבבכם). ויתכן שזהו כעין מש"כ החת"ס הנ"ל, דאליהו מתגלה לפעמים בלבוש גופו. וכן היה עם רבי. (מתוך אילת השחר פר' וירא ית, ח)

אודות אליהו ונביאי הבעל

שמעתי מהגרי"ז (בשם אביו הגר"ח) על מה שאמר אליהו (מלכים א, יח, כא): עד מתי אתם פוסחים על בעל הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריי ואם הגיע לכו אחריי. ויחקה, וכי אם אחד יאכל נבלה רח"ל, יאמרו לו תאכל הרבה נבלות? וביאר, דבדברים של אמונה, אם אינו מאמין "בהכל" אין נפקא מינה אם לא מאמין כלל.

(אילת השחר פר' בא יג, ח. בחקתי כו, כא)

הליכת אליהו 40 יום מכח האכילה ההיא

ויחזו את האלקים. פרש"י היו מסתכלין בו בלב גס מתוך אכילה ושתיה. משמע שהיה ראוי שיתענו קודם, והיה תביעה שנעשה דבר גדול לא לפי ערך המעשה. ועיין בשערי קדושה למרח"ו (ב, ד) ולא זכה משה רבנו ע"ה לקבל התורה עד שהתענה ארבעים יום וארבעים לילה, ולא עלה אליהו זכור לטוב למרום עד שהתענה ארבעים יום וארבעים לילה, ולא זכה ר"א ור"ע ורבי ישמעאל לכל אותה החכמה והנבואה בעלייתו לפרד"ס ע"ש עד אשר התענו ימים רבים בכל מיני סגופים ופרישות, ולא זכה שלמה שנאמר בו (מלכים א, ה, יא) ויחכם מכל האדם עד שהתענה ארבעים יום וארבעים לילה. (והרד"ק מלכים א, יט, ח מפרש מה שהלך אליהו בכח האכילה ההיא, לא היה זה כ'נס' משה רבנו וכו' אלא שנשתאה המאכל באצטומא

ולא בשלה אותו הכח המבשלת ולא משכה אותו כח המושך וזונו הגוף באותו מאכל ארבעים יום וארבעים לילה). (אילת השחר פר' משפטים כה, יא)

עירבון שיבא, סודי הבריאה

וזכרתי את בריתי יעקוב. פרש"י, בחמשה מקומות נכתב מלא (זה כתוב בתורה, ואליהו כתוב נביא, בכ"ז דורשים כך), ואליהו חסר בחמשה מקומות. בחמשה מקומות יעקב נשל אסור משמו של אליהו ערבון שיבאו ויבשר גאולת בניו. בפשוטו לא מובן, למה צריך ליטול עירבון, וכי הוא לא רוצה לבוא? (ועוד, אם ה' ישלחנו, הוא יבא). בודאי יש דברים שהם מסודי הבריאה. (מתוך אילת השחר פר' בחקתי כו, מב)

אודות הלימוד מפי אליהו הנביא

מש"כ בגמ' (ברכות ג.) אליהו זכור לטוב, ולא זכרונו לברכה. תלמידי חכמים מתעלים גם בעוה"ב, ולכן זכרונו ל'ברכה' זה אומרים על בני אדם, הואיל ומתעלה גם בעוה"ב, שת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, ברכות סד. אבל על אליהו שנהיה מלאך אמרו זכור לטוב. כי הוא נותר במדרגתו כפי שהוא.

איתא בגמ' [ב"מ פה:] אליהו היה רגיל לבא למתיבתא דרבי הרמב"ם בהקדמתו מונה את אליהו לאחד ממוסרי התורה. וא"כ, כל מה שלמדו אצל רבי, הוא כבר מסר וידע? האם הוא בא "לחזור", או שייך ש"יתחדשו" גם לו דברים, כדאמרו בגמ' חולין ז. מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו. ויתכן לפי מש"כ רבי יחיאל אבי הרא"ש בקונטרס עסק התורה, מתוך שאדם לומד תורה לשמה, נעשו כליותיו מעיינות ומוציא טעם והלכה מעצמו מה שלא למד מעולם ומה שלא ניתן אפילו למשה רבנו ע"ה.

העתק מספר אורחות צדיקים שער התורה: ומתוך שאדם עוסק בתורה לשמה, וטרח ויגע לשם שמים, אז נעשו שתי כליותיו כשני מעינות, ומוציא טעם והלכות מעצמו מה שלא למד מעולם ומה שלא ניתן אפילו למשה בנינו. כאשר מצינו באברהם אבינו, זכרונו לברכה (בראשית רבה צה ג:). שלא למד מעולם בפני שום אדם, אך מעצמו היה יושב ומחשב אחר המצוות, ולמד מלבו כל התורה והמצוות, עד שהעיד עליו הכתוב (בראשית כו ה): "וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורותי", ואמרו חכמים, זכרונו לברכה: שאפילו עירובי תבשילין היה יודע. וגם אמרו חכמים, זכרונו לברכה: אברהם אבינו, עליו השלום, למד ארבע מאות פרקים, ומי לימד לו כל זה? אלא נעשו שתי כליותיו כשני מעינות ונובעות לו חכמה ותורה.

וכן מצינו ברבי אליעזר הגדול (פרקי דרבי אליעזר פ"ב): מתוך שעסק בתורה הרבה, העידו עליו רבותינו, זכרונו לברכה: שנתגלה לו מה שלא נתגלה למשה מסיני. וכן אמרו רבותינו, זכרונו לברכה: מדורו של משה רבינו, עליו השלום, עד דורו של יהושע, ומיהושע לזקנים, ולנביאים, ולאנשי כנסת הגדולה, ולתנאים, ולאמוראים, ולגאונים, ולכל חכמי הדור שעסקו בתורה הרבה ונתנו נפשם עליה, נתגלו להם רוי תורה וסודי חכמה מה שאין אדם יכול למצוא מעצמו. וזה יתכן מה שבא אליהו לשמוע מפי רבי.

והנה, בכ"מ יש ספק בגמרא שמסיק, שיתברר כשיבא אליהו. אז למה הם לא ביררו אצלו כשבא אליהם במתיבתא דרבי? ואם זה ממתין לעת הגאולה, היה צ"ל: עד שתבא הגאולה, ולא: עד שיבא אליהו? (מתוך אילת השחר פר' בחקתי כו, מב)

אודות ההקרה בהר הכרמל

בכל מקום אשר תראה. פרש"י, אשר יעלה בלבו, אבל אתה מקריב על פי נביא כגון אליהו בהר הכרמל. צ"ב, למה צריך לימוד מיוחד לשמוע בקול נביא בדבר זה, הרי לכל הוראת שעה של נביא צריך לשמוע, ככתוב: אליו תשמעון (יבמות ז:). ותוס' סנהדרין פט: כתבו, רשאינן ב"ד לעשות דברים למגדר מילתא. ומה שצריך לומר על אליהו, זה רק שסמכו עליו שתרד האש מן השמים.

שם, פרש"י ואם תאמר זו במתנבא על העתידות... אא"כ מומחה הוא לך שהוא צדיק גמור, כגון אליהו

בהר הכרמל שהקריב בבמה בשעת איסור הבמות כדי לגדור את ישראל.

והנה, להוראת שעה לא צריך להיות נביא, דגם ב"ד גודרין לצורך שעה. ובתוס' יבמות ז: כתבו דמשום שהוחזק בניביאות סמכו עליו במה שהיה מבטיח בירידת האש ושוחטים על הבטחתו קדשים בחוץ וכו'. והנה אליהו הקריב את הקדשים בחוץ בעצמו, ואי אפשר להוכיח מזה שאחרים צריכים לשמוע לו. ואיך ימחו באלוהי הנביא. ומה שהם מילאו מים ובנו מזבחה, אין זה איסור אמנם הערוך לנר מוכיח שאחרים שחטו ולא אליהו בעצמו. ולפ"י, מ"השחיטה" אפשר להוכיח שאחרים צריכים לשמוע לו. (מתוך אילת השחר פר' ראה יב, יג)

אולי זה אליהו

סיפר רבנו בשם הרב פרידמן זצ"ל מפתח תקוה כשישב שבעה על בתו ע"ה וכך היה המעשה: שבהיותה בסביביר כתב שש עשרה, הכריחוה להבעיר את העצים ביום כפור, והיתה בוכה האיך אדליק אש ביום כפור. ולפתע הופיע נכרי אחד ושאל למה את בוכה, אמרה לו שצריכה להדליק אש ואסור לה, מיד הדליק את האש והלך.

אח"כ סיפרה את הדברים לאביה, ואמרה לו "טאטע סאיז דאך זיכער געוון אליהו הנביא, אבבער אליהו הנביא צינדט האן אפייער יום כפור? פי' אבא הרי בודאי זה היה אליהו הנביא, אבל וכי אליהו הנביא מדליק אש ביום כפור? תמימות טהורה של נבי ישראל..

פרו של אליהו הנביא

וז"ל ידוע המדרש עם המעשה של אליהו הנביא בהר הכרמל, הובא בילקוט שמעוני (מלכים רמז רי"ד) וז"ל בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה, א"ל אליהו לנביאי הבעל בחרו שני פרים תאומים, מאם אחת, הגדלים על אבוס אחה, והטילו עליהם גורלות. אחד לשם ואחד לבעל, ופרו של אליהו היה נמשך אחריו והולך, ואותו הפר שעלה לשם הבעל נתקבצו כל אותם נביאי הבעל ארבע מאות וחמישים ונביאי האשרה ארבע מאות וכולם לא יכלו להזיז רגלו מן הארץ, עד שפתח אליהו פיו ואמר לו - לך עמהם, השיב הפר ואמר לאליהו לעיני כל העם, אני וחברי יצאנו מבטן אחד וגדלנו במרעה אחד ועל אבוס אחה, והוא עולה לחלקי של הקב"ה והשם להכעיס את בוראי, אמר לו אליהו לך עמהם ואל ימצאו עליה. כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על יד זה שעמי כך מתקדש על ידך, אמר לו וכך אתה יועצני - שבועה שלא אוזו מכאן עד שתמסרני בידם, מיד ויקחו את הפר אשר נתן להם, מי נתנו להם - אליהו, עכ"ל המדרש.

ויש לעמוד על כמה דברים, ואחד מהם מה שהוצרך דוקא שאליהו הנביא ימסור אותו, מאי נפקא מינה אם אליהו ימסור אותו או לא...? וכאן הרחיב רבינו הרבה נקודות.

אך בנוגע לשאלה הזאת ביאר כך כי אם הפר היה הולך מעצמו, היה יכול להתפרש שמה שלא הלך עד עכשיו, זה לא כלום, שהרי עכשיו הוא הולך, סימן שהוא כמו כל פר. אבל כדי שיהיה קידוש ה' עוד יותר גדול, הוצרך דוקא שכל זמן שאליהו הנביא לא מוסר אותו, הוא לא הולך, ונשאר בעקשנותו שאי אפשר להזיז אותו, וכשאליהו הנביא מוסר אותו, רק אז הוא מסכים ללכת, ואז יראו שיש כאן משהו מיוחד...

רואים שבכדי שיהא קידוש השם אמיתי, צריך שאליהו הנביא בעצמו יעשה את זה, "ובלבד שתמסרני". וכך אף נאמר לענינו, ב"ה שבכל דור ודור שתל הקב"ה את האליהו הנביא שלו...

חצי קב בשתי אמות

פעם בא יהודי אחד לרבנו ואמר שהוא אליהו הנביא, ואמרו לו א"כ תפשוט לנו את בעיות הגמ' בריש פרק אלו מציאות, חצי קב בשתי אמות וכו', מיד תפס את הרגלים וברח...

שיעור אכילה לחובת ברכה"ז מה"ת

כתב בביה"ל ס"ט פ"ד (בד"ה כזית) בשם הפמ"ג, דבעינן שביעה מפת או מדברים הבאים ללפת את הפת כדגים או סלט, אבל אם שבע מדברים הנאכלים בפני עצמם, כאורז או תפוז, ובפת אין בו כדי שביעה אלא בצירוף המאכל האחר, אין זה מצטרף לחייבו מה"ת. ונפק"מ בנסתפק אם בירך דאינו חווה מיהו ע"י בעל המאור בברכות דף מ"א ע"ב, גבי פירות בסעודה שטעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם, שכתב הטעם דאינו מברך לאחרייהם, לפי שברכת המזון פוטרתן דדעתיה דאינש על כל מה דאכל, וכל מה שבא בתוך הסעודה הוא מכלל השביעה דכתיב בה ואכלת ושבעת וברכת, ע"כ.

ומבואר שאפילו אם אוכל בפנ"ע דברים שאינם באים ללפת את הפת, כגון תאנים וענבים שצריכים הרי גם לפניה, מ"מ כיון שאוכלם בתוך הסעודה הרי זה ככלל השביעה המחייבו בברה"מ מה"ת, ודלא כפמ"ג. והנה על הא דלא ראה הפמ"ג את הבעה"מ י"ל דאישתמיט מיניה. אך הקשה הגרא"ל שטיינמן שליט"א דמסברא לכאורה דברי הפמ"ג תמוהים, דממ"נ אם בושבעת נכלל גם פירות, א"כ אמאי בעינן שביעה מפת גרידא, הא בכלל ושבעת הוא גם שאר דברים, ואם בכלל ושבעת לא כלול שאר דברים א"כ איך ברה"מ"ז פוטר פירות שאוכל תוך הסעודה, דהא זה כל הטעם של בעה"מ דלכך ברה"מ"ז פוטרתן דפירות הוי בכלל ואכלת ושבעת וברכת.

ולומר דהטעם שברה"מ"ז פוטרתן הוא כמו שכתב הבעל המאור בתחילה דדעתיה דאינש על כל מה דאכל, זה אינו, דהא אחד יאכל מזונות ופירות ויכוון בבורא נפשות עם על המזונות פשיטא דלא יפטור אף דדעתיה על זה.

ובע"כ צ"ל דלמד שבשביל שיחול חובת ברה"מ"ז צריך שיהיה שבע דוקא מפת, אלא דאחרי ששבע מפת וכבר חל עליו משום זה חובת ברה"מ"ז תו ברה"מ"ז פוטר כבר כל שאר האכילות כגון פירות וכדו', אבל אם שבע רק בצירוף הפירות ולא מהפת גרידא אז עדיין לא חל עליו חובת ברה"מ"ז. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

ספק ברה"מ"ז בקטן

נשאלתי באחד שהיה לו בר מצוה במוצש"ק ואכלו בשבת סעודה שלישית ובירכו במוצש"ק ברה"מ"ז, והיה עשרה והנער הזה היה עשירי.

והשאלה אם הוא מצטרף לזימון, דהנה הרמ"א בס"י קצ"ט ס"י פסק שקטן לא מצטרף לזימון אף מדין חינוך עד שיהיה בן י"ג שנים, והרעק"א מסתפק בקטן שאכל ובירך אם כשהגדיל מחויב שוב לברך מה"ת, דלצד שהמחייב הוא השביעה במעיו, צריך שוב לברך משום שמקודם היה חיובו רק מד"ס, ועתה הוא מה"ת. ומשמע שזה פשוט לרעק"א דאם לא בירך עדיין כשהיה קטן מחויב לברך כשהגדיל. ולכאורה לצד שאינו מחויב מה"ת לברך בכה"ג, ז"א שהמעשה אכילה מחייבת, צ"ע למה יצטרך לברך כשהגדיל, הא כל חיובו בקטנותו היה משום מצות חינוך וכעת שהגדיל פקע ממנו מצות חינוך, וא"כ שיהיה פטור לגמרי מלברך. ובע"כ חזינן דאם היה עליו חיוב קודם לברך משום חינוך, אז אף שנסתלק הסיבה כשהגדיל מ"מ לא פקע ממנו חיובו של ברה"מ"ז.

ומעתה כ"ז שייך על ברה"מ"ז, דשורש חיובו כשהוא קטן היה משום חינוך, אז אמרינן דאף שפקע ממנו מצות חינוך כשהגדיל מ"מ לא פקע חיובו דברה"מ"ז. שכבר נתחייב, אבל לגבי זימון, הא לצד דאינו מחויב בברה"מ"ז מה"ת אלא מדרבנן א"כ צריך להיות שבזימון יהיה פטור ולא יצטרף כלל, כיון דאף מדרבנן היה פטור כשהיה קטן, לפמש"כ הרמ"א שקטן לא מצטרף לזימון אף מדרבנן, וא"כ בניד"ד צריך להיות

תלוי בספיקת הרעק"א אם הקטן שהגדיל יכול להצטרף לזימון או לא.

והגרא"ל שטיינמן שליט"א טען דניד"ד לא תליא בספיקת רעק"א, ולכל הצדדים יכול להצטרף לזימון. דהנה הדין בעשרה שמתוכם ז' שאכלו פת וג' שאכלו ירקות, דמצטרפים הג' לשבעה להיות עשרה ומזמנים בהזכרת השם, אלא שאלו שאכלו ירק אינם מזמנים אלא רק מצטרפים לזימון, והמזמן צריך להיות אחד מאוכלי הפת, והנה זה הרי פשוט שאם כולם אכלו ירק שאינם יכולים לזמן, ואעפ"כ מצטרפים האוכלי ירק לעשרה, וחזינן דמי שבמצייאות מחויב לברך ברכה אחרונה אף שמצד עצמו אינו יכול לזמן מ"מ מצטרף לזימון, א"כ גם קטן שהגדיל, אף שלא יכול לזמן דברה"מ"ז דרבנן וכו', מ"מ יכול הוא להצטרף לזימון, ודו"ק.

אלא דכשהוא קטן אז עליו יש דין שקטן אינו יכול להצטרף לזימון, אולי משום שקטן אינו יכול להצטרף לדבר שבקדושה, אבל כשהגדיל הא כעת הוא כבר גדול, אלא שהוא גדול שבאכילה זו הוא פטור מזימון, אבל מ"מ הוא מחויב בברה"מ"ז עכ"פ מדרבנן, וכיון שמחויב בברכה אחרונה שפיר יכול הוא להצטרף לזימון, כמו האוכלי ירק שמחוייבים בברכה אחרונה ולכן יכולים הם להצטרף לזימון, דבשתייהם מחוייבים מדרבנן בברכה אחרונה ומצטרפים לזימון. אלא לגבי אם הקטן הזה שהגדיל יהיה הוא המזמן, אולי איה"נ שזה תלוי בחקירת הרעק"א אם מחוייב הוא בברה"מ"ז מדאורייתא או מדרבנן. ודו"ק. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

שורש החיוב מעשה אכילה או השביעה

יש להסתפק בקטן שאכל כדי שביעה ואינו יודע אם בירך ברה"מ"ז, אם צריך לברך מספק או לא, מי נימא דכיון דכל עיקר חיובו בברה"מ"ז הוא מדרבנן א"כ אפילו אכל כדי שביעה ספיקא דרבנן הוא ולקולא, או דכיון ששורש חובת חינוך של קטן במצווה הוא כדי להרגילו במצוות, א"כ משוינן דינו כגדול וחוזר ומברך. ויסוד הספק הוא, אי דין חינוך נאמר רק על עיקר המצוה דברה"מ"ז אבל על מאורעות של ספיקות לא נתחדש דין חינוך, או דגם בספיקות פרטיות נתחדש דין חינוך כדי להרגילו במצוות והלכותיה, וצ"ע.

והגרא"ל שטיינמן שליט"א אמר דמסתבר שצריך לברך מספק, דגם על מאורעות של ספיקות נאמר דין חינוך. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

נאמנות קטן בספק ברה"מ"ז

מי שאכל כדי שביעה ואינו יודע אם בירך ברה"מ"ז, דינו לחזור, וקטן שהיה שם טוען שראהו מברך, צ"ע אי נאמן או לא. ובפשוטו כיון דקטן אינו נאמן בדאורייתא והכא ספק של תורה הוא, א"כ הרי הוא בחזקת חיובו וצריך לחזור ולברך.

אמנם הגרא"ל שטיינמן שליט"א אמר דלא יחזור, דיש כאן חשש ברכה לבטלה, ויראה לצאת מאחר שלא בירך, או שיאכל עוד כזית. והנה המנהג בישראל מקדמת דנא לשלוח קטן לחכם לשאול על עופות שנתעורר בזה שאלה, אף דהוי ספק בדאורייתא ואיך סומכים על הקטן שאומר שהחכם הכשירו, וחזינן דבכה"ג דהוי רק בירור המציאות שאני, וה"נ כן. וצ"ע. ועי' בט"ז יור"ד סימן א' ס"ק ט"ו במש"כ ממשמרת הבית וז"ל הקטנים החריפים שלוקחים על ידיהם בשר ויין שפיר דמי דאין עשויים לקלקל להביא מהאיסור ואין זה מדרך עדות אלא חזקה היא עכ"ל. [א"ה וכן פסק הגרש"ז בהליכות שלמה תפלה עמוד ק"ח]. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

בשלמ"ת הביא בשם רבינו דאם מסתפק אם בירך ברכת המזון, וקטן אומר לו שבירך, כבר סיבה שיבקש מאחר שיוציא אותו, או שיאכל עוד כזית. והוסיף רבינו לבאר הדבה, דיש לבאר מהו הטעם דקטן אינו נאמן, דהנה רש"י כתב בב"ק

פד דהוי עדות שאינה יכול להזימה, וא"כ טעם זה באיסורין לא שייך, אלא הטעם סתם סברא שאינו נאמן, ולכך לענין ברכה כבר מהני בשביל ספק שיצטרך לדאוג להפטר מברכת המזון ללא שיברך בעצמו. (כ' צדיק כחמור יפוח)

כשבידו להתחייב האם מיקרי בר חיובא

הנה הרעק"א בס"י רס"ו דן במי שקיבל שבת מבעו"י האם חבירו שלא קיבל עליו עדיין שבת יכול להצטיו בקידוש, ד"ל דלזה שלא קבל שהוא חול אצלו הוי כאינו מחוייב בדבה, כההיא דירושלמי הובא בתוס' יבמות דף י"ד דבן עיר אינו יכול להוציא לבן כרך דהוי אינו מחוייב בדבה, או דהכא עדיף דבידו להביא עצמו לידי חיוב לקבל עליו שבת, וצ"ע לדינא עכ"ל. ולכאורה צ"ע, דמ"ש מברה"מ"ז דשם פשוט לרעק"א דכיון דיכול לאכול הוה בר חיובא וה"נ גבי שבת נימא דזה שלא קבל שבת יכול לקבל שבת ויקרא בר חיובא. ושמעתי ממו"ר הגר"ש רוזנבסקי וצ"ל לתרץ, שבת וחול הוה ב' חטיבות, וכשלא קיבל שבת הוא מופקע מדין שבת, ובזה מסתפק רעק"א דאפשר דלא שייך ביה ערבות.

וממרו בעל האבי עזרי צ"ל שמעתי לחלק, דברכת המזון חסר רק הפעולה של האכילה ובכה"ג אמרינן בידו, אבל בשבת כעת זה לא שבת אצלו וחסר המציאות של שבת ובזה מסתפק הגרעק"א.

ומהגרא"ל שטיינמן שליט"א שמעתי לחלק, דבידו אמרינן רק כשהשינוי הוא במי שרוצה שיהיה בר חיובא, דאם בידו לעשות בו שינוי ועי"ז יעשה לבר חיובא בכה"ג אמרינן בידו, אבל כשהבידו הוא לא בבר חיובא אלא במשהו אחר, שע"י שיעשה שינוי באיזה דבר ממילא יהיה האדם לבר חיובא, בכה"ג מסתפק הגרע"א אי אמרינן בידו בכדי שהאדם יהיה לבר חיובא, ולכן ברה"מ"ז דהבידו הוא באדם שהוא עצמו יהיה בר חיובא, ז"א שבידו לאכול ולעשות לבר חיובא, פשיטא לי, אבל בשבת הבידו הוא בדבר אחר דהיינו לשנות את היום ליום השבת, ואין השינוי באדם אלא ביום, דהא מי שיקדש בחול לא מהני כי חסר את היום השבת, ואם ישנתה היום ממילא יעשה האדם לבר חיובא, ואין השינוי בבר חיובא, ובזה מסתפק הרעק"א אי כזה בידו עושהו לבר חיובא. ודו"ק.

והביא דתוס' בנידן דף י"ב (ו"ה מ"ט) כ' על הא דאמרו שקמח אינה חייבת בחלה אלא רק אחר שנעשתה עיסה אבל קודם לכן אין זה חפצא החייבת בחלה, דמ"מ אפשר לעשות חלה מעיסה על קמח לכשיהיה נילוש, וליכא חסרון דבשלב"ל, דכיון דבידו ללוש ולגלגל העיסה קרוי שפיר בא לעולם כיון שבידה לעשות, ע"ש, ושם ג"כ א"ש, דשם אין זה נידון אם הגברא מיקרי בר חיובא אלא אם החפצא הזו הקמח מיקרי מחויבת בחלה, ובחפצא שפיר יש בידו, דבידו שיעשה הקמח לעיסה, ולכך מיקרי הקמח בר חיובא לגבי שלא יהיה בה חסרון דבשלב"ל. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

דין המקיא לענין ברה"מ"ז

הנה הברכ"י הביא סברא, דאם הקיא מאכלו חסר בכדי שביעה, דמבטל השביעה כיון שמעכשיו אינו שבע ע"י אכילה זו, ואינו חייב מה"ת, אבל כתב שאין זה מוכח, דכיון שכבר הרגיש שביעה באכילתו ונתחייב מה"ת אין חיובו נפקע עי"ז, ורק משום דהוי כנתעכל המזון במעיו לא יברך, ע"ש. וא"כ בניד"ד אם הוא מסופק אם נשאר עדיין ממאכלו במעיו, הוי כספק אם נתעכל המזון וספיקא דאורייתא לחומרא. והגרא"ל שטיינמן שליט"א הסכים לסברא זו דהוי כספק אם נתעכל המזון, ונ"מ למעשה אמר ששוב שייצא מאחר א"ל יאכל עוד כזית ויברך ברה"מ"ז. [א"ה, ומצאתי שנחלקו הפוסקים בהדיא בין זה, דעת הקול אליהו ח"א ס"י י' שצריך לברך מהטעם הנ"ל שנשאר משהו במעיו, ודעת האמרי בינה או"ח ס"י ט"ו שאין צריך לחזור ולברך]. (שיעורי שלמי תודה- הלכות ברכות)

עולם הישיבות

ישיבת נר זרח (עוצם)

הוקמה בקיץ תשס"ו ע"י הגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצ"ל אחר התייעצות בבית מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א הוחלט על הקמת הישיבה החדשה סמוך לנתיבות - במושב "זרועה", וכמה שנים אחרי פטירתו לקח רבנו ישיבה זו תחת מוסדות ארחות תורה. בראשות הרה"ג ר' יצחק זאב פיינשטיין שליט"א ורבי אליהו ברוורמן שליט"א.

בפתיחת הישיבה

במהלך קיץ תשס"ו רבנו שליט"א הגיע למסור שיעור בישיבה. ובדברי חיזוק שנשא בפני תלמידי הישיבה נגע בתוכן הפנימי שנזרע גרעין של מקום תורה, לא בכדי הוא ולא מקרה הוא - וכה היו דבריו: "חז"ל אמרו בברכות לא. מאי דכתיב "בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם" וכי מאחר דלא עבר היאך ישב? אלא לומר לך כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לשוב, נתייבשה, וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לשוב לא נתייבשה. והנה הוראת ה"גזירה" של אדם הראשון על אותו יישוב בוודאי שלא הכוונה על עצם היותו ישוב וגם אם יהיה ישוב שומם, כי מה תועלת ביישוב שומם? אלא וודאי שגזירת אדם הראשון מתייחסת לתובנו של אותו ישוב ותועלתו לקידוש ה' בבריאה. ומהו קידושו ה' במקום? בוודאי שרק כאשר יושבי המקום נוהגים ע"פ תורה ודעת תורה בכל הליכותיהם והנהגותיהם, זהו תחילתו האמיתית של היישוב וע"ז "גזר" אדם הראשון... וביישוב שקיימת בו ישיבה חשובה כזו של תלמידי חכמים גדולים בוודאי הוא שמחה גדולה להקב"ה, ובה משלים היישוב את תכליתו לקידוש ה' בעולם. אין לנו אלא לברך כי תעלה הישיבה ותשגשג ותרחיב גבולה בעוד תלמידי חכמים כרצונו ית' וזה שמחה האמיתית להקב"ה."

עוסקין בבנינו של עולם

ביום ט' תמוז היה כינוס בבית רבנו להקמת הישיבה: ובאלו הדברים פתח רבינו את האסיפה: כל מקום תורה שמתחדש אין לשער איזה זכות זה, וברוך השם ארץ ישראל שהיה זמן לדאבוניו שהיתה מאד מאד חלשה באידישקייט, ועכשיו ברוך השם איתרבו ספסלי, יש ב"ה ישיבות מקומות התורה. היה זמן שכמעט לא היה ישיבה בארץ ישראל, ועכשיו ברוך השם כמעט בכל עיר יש ישיבה קטנה או חיידר או ישיבה גדולה או כולל, משהו יש, הקב"ה יעזור שיהיה עוד יותר ויותר. עכשיו יש חלילה כאלו שרוצים להפריע להתפתחות הזאת, ונקוה שהקב"ה יעזור שלא יצליחו לקלקל... ה' יעזור שכל ישראל יתרוממו, ויוסיפו תורה, יתרבה ישיבות, חיידרים, ישיבה קטנות, כוללים, ישיבות גדולות, הכל יתרבו, ונזכה לזה עד שתבוא הגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן סלה. ובסיום האסיפה בירך רבינו: ה' יעזור שיצליח שיצאו הרבה תורה הרבה לומדי תורה, וכי העיקר תורה? הרי לומדי תורה זה העיקר, תורה בלי אנשים אין תורה, בלי ישראל כלל ישראל אידישע קינדער דאס איז תורה, אזוי קען זיין תורה - כך יכול להיות תורה. הקב"ה יעזור שיתרבה תורה בכלל ישראל ונזכה למלאה הארץ דעה את ה', מלאה הארץ דעה

דברי רבינו במעמד הפתיחה בהיכל הישיבה

מורי ורבותי, יש כלל בחז"ל (ע"י רש"י דברים כג, ט) גדול המחטיאו יותר מן ההורג, העיקר הוא שהענין של התפתחות הרוחנית שוקל הרבה יותר מהתפתחות לא רוחנית, לכן כל הדברים צריך לשקול בדרך זה. הגמרא אומרת [בגטין דף ח' ע"ב] אפילו על סוריה שאם יש לה דין כמו ארץ ישראל, אם אחד קונה בה קרקע או בית, הרי זה כקונה בפרוורי ירושלים, למאי נפק"מ שכותבין אונו אפילו בשבת, זאת אומרת שאם קנה קרקע מנכרי והנכרי רוצה ללכת בשבת, ורוצה לכתוב שטר מכירה מותר לכתוב שטר בשבת ע"י גוי, כדי לקנות את הקרקע או את הבית מיד הגוי, מפני ישוב ארץ ישראל היתירו אפילו בשבת.

ותוס' אומר שבשאר מצוות לא מצינו שהתירו אמירה לעכו"ם בשבת במלאכה דאורייתא, [ולענין מילה התוס' מסופק], עכ"פ זה דבר חשוב מאוד מה שגורם ישוב א"י, עד כדי כך שהתירו אפילו לכתוב ע"י גוי שטר מכירה בשבת, מה שלא כל כך מקילים בשאר דברים.

ואם זה ככה, אז לפי היסוד שגדול המחטיאו יותר מן ההורג, נמצא שאותו הדבר להיפך מה שמעלה אותו ברוחניות זה הרבה יותר ממה שבגשמיות. אם כן מקומות שצריכים חיזוק ברוחניות, כשעושים בהם דבר לתועלת רוחנית, אין לשער כמה שזה יותר גדול ממה שעושים כל מה שאר הדברים. וכמו שלקנות את השטח מותר אפילו בשבת ע"י גוי, כ"ש זה, ואמנם אני לא יודע להלכה, אבל לפי הסברא הזאת צריך להיות כך שמה שעושים שתעלה ברוחניות אין לשער, כמה שזה הרבה יותר גדול מבגשמיות.

אם כן ב"ה, המקום הזה שעד עכשיו לא היה כל כך מפותח בעניינים רוחניים, צריך תמיד חיזוק, והחיזוק בזה שוקל עד כדי כך, יכול להיות הרבה יותר מדברים גשמיים, כמו למשל אם היישוב הזה היה מוזנח והיה צריך לחזק אותו, כל שכן לחזק אותו ברוחניות.

אם כן אנחנו כאן ברוך השם רוצים לעשות תועלת ברוחנית, ומקוים שהקב"ה יעזור שהמקום הזה יצמח בה ישיבה שתפיץ אור תורה ויראת שמים, בכל הסביבה הזאת, ואין לשער עד כמה שזה חשוב.

הקב"ה יעזור שבזכות זה באמת המקום הזה יצמח ברוחניות, שיתרבה תורה יתרבה יראת שמים, והשטח הזה כולם אחרי זמן יזכו ללכת לישיבות קדושות, ותינוקות של בית רבן, הכל יהיה על טהרת הקודש בעז"ה. הקב"ה יעזור שנזכה לזה, וע"י זה נזכה ג"כ לבנין האמיתי, לגאולה האמיתית שנזכה לומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ובא לציון גואל, וכל ישראל יזכו לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן סלה.

ישיבת נתיב הדעת

הישיבה הוקמה בשנת תשס"ט ע"י הרה"צ רבי נפתלי קפלן שליט"א ובראשות הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א ושאר רבני הישיבה. בשבת קודש משפטים כ"ז שבט תשס"ט לאחר מנחה דיברו עם רבנו על הישיבה שתיפתח בקיץ ואמר: כי בוודאי ישיבה זו תצליח כי רבי נפתלי קפלן אינו סתם "משגיח" כי אם "מחנך" וכיום כמעט ואין מחנכים. שנית יש שם ראשי ישיבה גדולים שכבר יש להם נסיון עם תלמידים, ובסוף כשאמרו לרבנו שמאוד קשה להשיג בחורים טובים אמר: תראה שכשתקום הישיבה ירדפו אחריכם...

וסיפר הגה"צ ר' נפתלי שליט"א שבחודש ניסן היה נראה שאין סיכוי להקמת הישיבה ובאו לרבנו לומר לו שהחליטו לא לפתוח בסוף, ורבנו עמד עליהם שהם צריכים לפתוח ובזכותו הוקמה הישיבה. ובפעם אחרת כשסיפרו לרבנו שליט"א על השטייגען בישיבה בסדר שלישי אמר בבדיחותא "אתה יודע כי להקים ישיבות זו היא אחת העבירות שלי בשנים האחרונות".

כשהיה תקופה בישיבה שניסו גורמים מחוץ לישיבה להביא לישיבה הק' עיתון פסול שנאסר ע"י גדולי ישראל שליט"א, ובאו לרבנו בשליחות רבני הישיבה כדת מה לעשות? ואמר צריך לדאוג שלא ייכנס שום עיתון לישיבה וודאי לא עיתון פסול, והוסיף תאמר בשמי כי בחורים שיתנזרו מכל עיתון ואפילו הכשר שבכשרים יצמחו לת"ח מובהקים.

זכתה הישיבה בשנותיה הראשונות ומרן הופיע בה ארבע פעמים לאמירת שיעור במה שהיו עוסקים בישיבה, באחד הפעמים לאחר גמר אמירת השיעור היה ריתחא דאורייתא בביהמ"ד והבחורים נשאו ונתנו עם מרן בלימוד, ותוך כדי המו"מ ביקשו מרן שיחזור שוב על היסוד בפני הבחורים, מרן אמר שצריך לזה רשות מיוחדת מרבי נפתלי קפלן, והוא כבר היה בחוץ ממתין ליד רכבו של מרן להיפרד ממנו, ויצאו וקראו לו ורק לאחר שנתן רשותו עלה שוב מרן להסביר את היסוד לבני הישיבה.

בשבועות הקרובים נכתוב אי"ה אודות ישיבות: נדבורנא | נחלת הלויים | נתיב התורה | נתיבות חכמה | נתיבות עולם | סלבודקה | סערט ויזניץ | עטרת ישראל | עטרת שלמה | פוניבז' | פורת יוסף | פתחי עולם | צאנו | קהילות יעקב (חזון יחזקאל) | קול תורה | קול יהודה | קמניץ | קרעטשניף | קרית מלאכי | קרית מלך | קרית משה (תפארי"י).

מי שיש בידו ענינים מרבנו אודות הישיבות הנ"ל או שיחות שנאמרו בישיבות הנ"ל נשמח אם יפנה למערכת עד ערב ש"ק פרשת מט"ו. בגליונות בין הזמנים נרחיב את ריעת עולם הישיבות וע"כ אנו זקוקים שישלחו עד תאריך הנ"ל. בחודשים אלול תשרי נכתוב אי"ה על ישיבות שמתחילות באותיות ר-ש-ת [פירוש הישיבות אי"ה בגליון ראה תשע"ז] ג"ב. ישנם ישיבות שרבנו הגיע לשם לפני שנים. ועדיין לא הצלחנו להשיג את הדברים שנאמרו שם, וע"כ לע"ע אנו כותבים על ישיבות שהגיעו לידנו.

סיפורים נפלאים פרשת פנחס

אהרן בעדת קרח בהצותם על השם" (כו, ט)

שואלים המפרשים: מה הצורך לחזור כאן ולפרט שדתן ואבירם היו בעדת קרח?

הג"ר אלכסנדר זושא אלישיב זצ"ל (באלף המגן) מבאר זאת באמצעות מעשה. שדכן נודע הגיע לעיר פוניבז' שם הציע לאחד מטובי העיר את בתו של נכבד העיר לידא, פלך ווילנה. מסמך שהחזיק השדכן העיד ש"המועמד להיות מחותן" נבחר פה אחד כראש הקהל של לידא. אבי הבן התלהב מההצעה, אך אשתו התנגדה בתוקף לאחר שבישרה אצל כמה אנשים אשר עיקמו את חוטמם למשמע השם.

הוויכוח ביניהם הלך והתעצם עד שהחליטו לנסוע ללידא ולעמוד מקרוב על מהותו של המחותן. לא כדאי לחזור על מה שהם שמעו בלידא, אבל מיודענו התעקש להבין: כיצד תיתכן סתירה כה זועקת בין בחירת האיש לעמוד בראש העדה - כעדות המסמך הכתוב והחתום - ובין מה שהאנשים באמת חושבים עליו! "הבט על התאריך בראש המסמך!" ציווה עליו ידידו בתוקף. הלה לא הבין מה ההבדל הגדול אם הוא נבחר שנה לפני או שנה אחרי. "העיקר זה התאריך!" המשיך הידיד.

האם אינך מבין שאם התאריך המודפס בראש המסמך הוא 12 באוגוסט 1920 (למניינם) פירושו של דבר שהוא נבחר למשרה הרמה ע"י... הבולשביקים. הלא ידעת שבתאריך זה שלטו הבולשביקים בלידא, ואם הם בחרו בו משמע שהוא בולשביק שבבולשביקים, שודד שבשודדים... הוא הושיב את הרב במאסר, ובחר את עצמו במקומו.

כאשר אנו שומעים שדתן ואבירם היו "קריאי העדה" עלולים לטעות ולחשוב שהם היו חשובים, שאם לא כן כיצד נבחרו לתפקיד הרם?! לפיכך ממשיכה התורה ואומרת: תשים לב לתאריך! זה העיקר! והתאריך הוא תקופת קרח "בהצותם על השם". רק אז נחשבו דתן ואבירם לקריאי העדה!... (פרי עמלנו)

"ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (כו, ה)

בפרשת נשא, לגבי פסח שני נאמר (ט, ו-ח): "ויהי אנשים אשר והיו טמאים לנפש אדם... ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" - מדוע כאן לא ענה משה לבנות צלפחד באותה מטבע לשון? אומר ה'פרדס יוסף': שנו חכמים בלשון המשנה (אבות פ"א מ"ה) "אל תרבה שיחה עם האשה", בפסח שני דיבר משה עם הגברים, לכך אמר להם 'עמדו ואשמעה', אך כאן היה מדבר בנשים, לכך נזהר משה מלדבר עמן ומיד הקריב את משפטן לפני ה'.

מסופר על תלמידיו הגדולים של רבי שמחה בונים מפשיסחא - החידושי הרי"ם ורבי יצחק מוורקא שכאשר הלכו פעם בדרכם מבית המדרש לאכסנייה, עברו בדרכם ליד רוכלת שמכרה חפץ מסוים לו נזקק היה רבי יצחק מוורקא באותה שעה. עמד רבי יצחק מדרכו ושאל את הרוכלת למחיר של החפץ.

"עשרה רובל" - השיבה הרוכלת.

"שמונה וסגרנו עסק" - התמקח רבי יצחק.

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה, יא)

בספורנו יש ווארט חזק ביותר. כך הוא אומר: "בקנאו את קנאתי בתוכם - שעשה נקמתי לעיני כולם, כדי שבראותם זה ולא ימחו, יכופר על אשר לא מחו בפושעים, ובוזה השיב את חמתי מעליהם". היינו, בכך שהוא עשה את מעשה הקנאות ברבים ולא מחו בו, תהיה להם כפרה על שלא מחו בזמרי.

מספרים כי כאשר הרבי מסאטמר זצ"ל הגיע לארץ, שאל אותו רבי עמרם בלוי זצ"ל שאלה: מדי שבת כאשר יש חילולי שבת רח"ל, במקום שיצאו המוני בית ישראל למחות, הערליכע יודען (היהודים היקרים) שכואב להם על כך, הרי הוא יוצא להפגין כאשר יחד אתו יוצאים רק עוד כמה צעירים. הם סופגים בזיונות גדולים וקוראים להם 'משוגעים'. "אולי כדאי להפסיק עם המחאות הללו אם איש אינו מצטרף אליהן?" סיים רבי עמרם את שאלתו.

השיב לו הרבי מסאטמר: "אמור לי ר' עמרם, כאשר אתה יוצא להפגנה, יש אנשים שמוחים נגדך על כך? יש מישהו שצועק עליך מדוע אתה יוצא להפגין?"

השיב ר' עמרם בשלילה: "איש אינו צועק עלי, אבל כואב לי שלא מצטרפים אלי עוד יהודים למחות".

"אם כך" - אמר לו הרבי - "תמשיך ללכת ולהפגין. די בכך שלא מוחים בך על כך שאתה יוצא להפגין, שהרי לימד אותנו הספורנו, כי אם אין מוחים ב'קנאי' על מעשה הקנאות שלו, יש בכך כפרה על שאין מוחים על החטא עצמו!" (יחי ראובן)

"והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם" (כה, יג)

באחת העיירות בגליציה המזרחית פרצה פעם מחלוקת עזה בקרב ראשי הקהילה עם פטירת המרא דאתרא - מי ראוי לישב על כסא הרבנות שנתפנה, והגיעו הדברים לידי כך שגם בשעת ההלוויה של הרב שנפטר ותוך כדי השמעת ההספדים ניטש ריב קולני בקהל בשאלת ממלא מקומו של רבם.

הגיב על כך הצדיק רבי מאיר מפרמישלאן ואמר: עתה נתחוויר לי פשר הברכה הבאה, שהעניק ה' לפנחס "הנני נותן לו את בריתי שלום, והייתה לו ולזרעו אחריו" לכאורה תמוה הדבר, מהי השייכות בין שני חלקי הבטחה זו שמבטיח הקב"ה לפנחס? אלא בידוע שהשטן המקטרג מרקד במיוחד כשמוגיעים למצב של "ולזרעו אחריו" ואש המחלוקת מתפשטת אז כלהבה גדולה הפורצת לכל עבר.

משום כך באה הברכה לפנחס בן אלעזר ש"ברית השלום" המוענקת לו בחסדי הש"ת תהיה "לו ולזרעו אחריו" ולא תפרוץ כל מחלוקת בשאלת ממלא מקומו לאחר שנות חייו בעולם הזה...

"ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא דתן

ואבירם קריאי העדה אשר הצו על משה ועל

סיפורים נפלאים פרשת פנחס

ממש לפני קריסה, ולכן הבאתי לו את כל כספי הצדקה שהיו כאן' סיים האדמו"ר.

'אוי ווי רבי!!' זעק הגבאי 'אני מכיר את האיש, אין לו כלל צרות, אשתו איננה חולה ואינו חייב שקל לאיש, הוא נוכל ורמאי, לשווא נתן לו הרבי את כל כספי הצדקה!!'
מיד אורו פני הרבי וצהל בשמחה, 'כך? אין לו כלל צרות! הו... איזה שמחה נתת בלבי, ברוך ה' היהודי אינו סובל'.
(לקראת שבת)

"אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם" (כו, יז)

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל "האבן האזל" על הרמב"ם, הצטיין באופן מיוחד בענוותנותו הפשוטה. כשבא לפניו תלמיד ישיבה אפילו משיבה קטנה, היה משוחח ומדבר אתו בלימוד, ומחשיב אותו כאילו עומד בפניו תלמיד חכם באימים. וכשהתלמיד הקשה קושיה טובה או עלה בידו לתרץ תירוץ, היה רבי איסר זלמן קופץ משמחה, ומביע התפעלות עצומה "מהדברים הנפלאים והנחמדים".

הרבה פעמים זכיתי להיכנס אליו ולשוחח עמו בסוגיות הש"ס. והנה סיפור נפלא שראיתי, ממנו אפשר להיווכח בגודל הענווה שלו: היה זה ביום י"ג בניסן ערב בדיקת חמץ, נכנסתי לבית כנסת כדי ללמוד, ניגש אלי הגבאי וביקש את סליחתי: האם יכול אני לחפש מקום אחר? היום עסוקים בניקיון המקום לכבוד פסח. פניתי לבית כנסת אחר, ושוב חזרה התמונה על עצמה: הגבאי ביקש ממני לחפש בית כנסת אחר הייתי אובד עצות: לאן ללכת? 'בלית ברירה' עליתי לביתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן. הרב קיבל אותי במאור פנים, אמרתי לו שבאתי במטרה 'רעדן אין לערנען' - לשוחח בלימוד! ראש הישיבה נענה ברצון ובשמחה, והטה אוזן לשמוע מה בפני. על השולחן היתה מוכנה פרוסת לחם, דברי מריחה וכוס קפה. עד היום אני לא סולח לעצמי מדוע לא המתנתי כמה דקות עד שהיה גומר לאכול, קרוב לשעתיים ארכה השיחה, הרב השיב לי על השאלות שהרציתי בפניו, סתר ובנה. קרוב לחצות היום חזרה הרבנית ביילה הינדא, כשידיה עמוסות בסלים מקניה שערכה לכבוד החג. כשראתה שהצלחת והכוס מונחים כמו שהניחתם בבוקר, שאלה את בעלה ראש הישיבה: למה לא טעם כלום? רבי איסר זלמן ענה לה בתמימות: הרי נכנס כאן בן תורה ובא לדבר אתי בלימוד, איך יכולתי להפסיק באמצע? ענתה הרבנית בשאלה: מה היה קורה אם היית אומר לבחור שימתין כמה דקות עד שתגמור לאכול, ואח"כ תקבל אותו בכבוד? הרים רבי איסר זלמן את קולו ושאל בתמיהה: מה, אני פרופסור שצריכים להמתין לי?...
(לב ישראל)

"עשר! קופיקה לא פחות!" התעקשה המוכרת.

יכול היה הדין ודברים להימשך עוד זמן, אלמלא הזדקף החידושי הרי"ם וזעק: "איטשע, וכי 'אל תרבה שיחה עם האשה' לא שווה שני רובל?"

"איש על העדה" (כו, טז)

להלן שני סיפורים, המספרים יותר מכל את דאגתם, מסירותם והשתתפותם בצער העם של שני רועים גדולים אשר היו לעם ישראל.

יום אחד רואה רבי ברוך אויערבך זצ"ל כי אביו ה"ה הגאון הגדול רבי שלמה זלמן זצ"ל שרוי בצער, הוא מדוכדך ואינו רוצה להכניס דבר מאכל לפיו. מאוד חשש רבי ברוך לבריאותו של אביו הגדול, ולכן קרא לאח אביו ה"ה הגאון רבי אברהם דב אויערבך זצ"ל רבה של שכונת בקעה בירושלים, בידעו כי ברוב קרבתו של אביו אליו יסכים לפתוח את סגור לבו ולספר את אשר קרהו, ואת סיבת שברונו.

תיכף בבואו אל הגאון רבי שלמה זלמן אורו פניו, והחלו לשוחח בדברי תורה, שקלו וטרו בה בעומק העיון, זוהי הרי משוש לבם. לאחר שחזר הצבע ללחיו של רבי שלמה זלמן, שאל אותו אחיו: 'אחי היקר! מדוע נפלו פניך? למה מסתגף אתה ואינך טועם דבר מה לפיך?' ענה לו רבי שלמה זלמן בדאגה: 'היו כאן הרבה אנשים היום, ושמעתי את צרותיהם, צרות של יהודים!! ואיך אוכל לשמוח??' שאל אותו אחיו הר"ר אברהם דב: וכי מה יום מיומיים והלא כל יום יש כאן קהל רב המתדפק על דלתך ושוטח את צרותיו, מדוע דווקא היום לקחת הכל אל לבך?' 'אתה צודק' ענה לו הגרש"ז 'אך בכל יום יש גם אנשים המבשרים בשורות טובות ומשמחות, וזה מקהה מעט את כאב הלב שלי משמיעת הצרות, אך היום לא היו אנשים שבישרו בשורות טובות, אוזני לא שמעו על שמחות של יהודים, ולא היה מה שימתיק את הכאב וירפא את שברון לבי משמיעת הצרות של אחיי".

תור ארוך השתרך לפני דלת חדרו של האדמו"ר מסאטמר רבי יואל זצ"ל, איש איש וצרתו, איש איש ושאלתו, עומדים נרגשים לקראת הכניסה אל הקודש פנימה, לעצה או לברכה. לאחר שעות ארוכות בהן נכנסה כבר כמות לא מבוטלת של חסידים, נכנס השמש אל חדר האדמו"ר והנה הוא רואה שקופת הצדקה בה רגילים החסידים לתת מעות צדקה פדיון נפש בעת הכניסה אל האדמו"ר, ריקה כמעט לחלוטין. תמיהה היתה זו. 'להיכן נעלם כל הכסף?' הרהיב הגבאי עוז ושאל את האדמו"ר.

'הרגע היה כאן אדם מארץ ישראל' סיפר האדמו"ר 'והרבה צרות יש לו, אשתו לא עלינו חולה מאוד וההוצאות הרפואיות רבות, ואין בכוחו לסבול. גם כמה מילדיו זקוקים לישועה, ובכלל חובותיו מנישואי בניו ובנותיו מעיקים עליו והוא עומד

ליקוטים נפלאים פרשת פנחס

"השיב את חמתי מעל בני ישראל" (כה, יא)

בתיבת 'מחצית' השקל, האות האמצעית היא 'צ' ר"ת צדקה, ואותיות ח"י סמוכות לה משני עבריה, ואותיות 'מת' בשני צידי המילה, האות 'מ' בתחילתה ואות 'ת' בסופה. ללמדך שעל ידי מעשה הצדקה, יהיה העושה קרוב לחיים ורחוק מן המוות, כמאמר הכתוב, 'וצדקה תציל ממות'. פנחס הצדיק הכניס עצמו לסכנה גדולה בבואו לנקום נקמת ד' צב-אות, וכדברי הגמרא (סנהדרין פב:): 'ויפלל' שעשה פלילות עם קונו, כדי שלא יאבד כלל ישראל, וכן סיכן עצמו מפגיעתם של שבט שמעון ומפגיעתו של זמרי, שאמרו חז"ל שאם היה זמרי הופך פניו והורגו, היה פטור. הרי שמעשהו של פנחס היה חסד וצדקה לכלל ישראל. זהו שנרמז בפסוק 'השיב את חמתי', היינו שבמעשה הצדקה שלו הוא השיב האותיות 'חמתי', כי תיבה זו היא ההיפך מהתיבה 'מחצית', כי ב'חמתי', אותיות מ"ת קרובות זו לזו ואותיות ח"י רחוקות זו מזו. ואילולי השיב פנחס את 'חמתי', לא היתה תקומה לישראל. הנה כי כן, במעשה הצדקה שלו, הפך פנחס את 'חמתי' ל'מחצית' והצילם ממוות לחיים. (דברי אליהו בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע)

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה, יא)

רש"י: "בקנאו את קנאתי - בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף".
מה הפירוש "הקצף שהיה לי לקצוף", האם קצף הקב"ה על ישראל או לא?
אלא, שבהפטרות הפרשה הקודמת אומר הקב"ה (מיכה ו, ה): "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור למען דעת צדקות ה'", ופירש רש"י (שם): "ומה ענה אותו בלעם בן בעור - מה אזעום לא זעם ה', שלא כעסתי כל אותן הימים".
שהרי בלעם רצה לכוון לאותם רגעים שבהם הקב"ה יכעס על ישראל, ובהם לומר "כלם", אולם מאחר שהקב"ה לא כעס בכל הימים הללו לא הצליח לעשות זאת. זוהי הכוונה כאן "בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף", פנחס קינא את קנאת ה' על הקצף שהיה צריך לקצוף ולא יכול לעשות זאת, משום רצונו של בלעם לקלל את העם!

"הנני נותן לו את בריתי שלום" (כה, יב)

כשבא זמרי לפני משה יחד עם המדינית והקניטו בשאלה מדוע אסור לו להיות עמה, נתעלמה הלכה ממושה, בא פנחס, הזכירה

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (כה, יא)

וברש"י: "לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן".
כתב בספר "על התורה": כך דרכם של הולכי רכיל מאז ומעולם, שעה שאין בפיהם דבר לטעון נגד האיש עצמו, ואינם מוצאים בו כל פסול וחסא, באים הם ומחטטים בייחוסו, במשפחתו, נתפסים לזקנו "שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה". (במשנת הפרשה)

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (כה, יא)

"לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן" (רש"י).
צריך להבין, איך ייתכן שהשבטים ביזו את פנחס, הלא היתה מגפה נוראה בה מתו עשרים וארבעה אלף וראו בחוש שהוא עצר את המגפה, והקב"ה מעיד בו שהשיב את חמתו ושהוא זה שעצר את המגפה וקיבל בשכרה ברית שלום, האין בזה ראייה מספקת שהיה מעשה זה נובע ממוניעים טהורים ומוזככים, מה צורך יש עדיין ליחסו אחר אהרן ואיך ייתכן שבמקום להעלות אותו על נס, ידונו ממה בדיוק נבע מעשהו?
מכאן ניתן לראות, נוראות כוחות הנפש, שהאדם מסוגל לקבל טובה כה גדולה ממישהו ובמקום להכיר לו טובה, יצליח למצוא דברים צדדיים במעשהו ולבזותו על כך, גם אם יקבל אישור מהקב"ה עצמו על טוהר מעשיו של פנחס לא יהיה זה מספיק, וכדי להוציא מלבם חייבים עדות ברורה - בן אלעזר בן אהרן הכהן.
בנותן ענין להוסיף דבר חידוד שהיה מרגלא בפומיה של אדמו"ר ה"דברי יואל" מסאטמר זצ"ל על המשנה (אבות ריש פ"ו) "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" וכו', והמשנה עולה מדרגה לדרגה עד שמונה את מעלתו של אותו אדם שנעשה צדיק וחסיד אהוב ורע, ומגלין לו רזי תורה וכו' וכו' ומוחל על עלבונו, הרי שגם אדם שיזכה למדרגות כה רמות ונשגבות עדיין מטיחים בו עלבונות, עד שצריך להגיע למדה זו של מוחל על עלבונו. וכמו שמצינו שחשדו למשה רבינו באשת איש, והכהן הגדול בכניסתו לפני ולפנים ביום הקדוש נצרך להיכנס בבגד בלי כיסים וקפלים בכדי שלא יתלו בו שלקה בחמדת ממון ולקח משם ממון.
(לתתך עליון - קול התורה גיליון נ"ג)

ישראל ניסן בן שושנה ני"ו
פייגא לאה בת רחל שרה תחי'
להצלחה ברו"ג ולזש"ק

לעי"נ הרה"צ
פנחס בן ר' בנימין ביינוש
רוזנבוים צוק"ל - כ"ו בניסן

הבה"ח מרדכי בן פערל ני"ו
להצלחה בתוי"ש

ליקוטים נפלאים פרשת פנחס

ישראל, לכן אני רוצה מגרש. בוודאי כולם יצחקו עלי, וכי בגלל ארץ ישראל אני רוצה את המגרש? אני רוצה מיליונים... כיצד אפשר, אם כן, להוכיח כי בנות צלפחד חבבו את הארץ מבקשתן: "תנה לנו אחוזה". היכן כתוב כאן שהן מחבבות את הארץ, אולי הן רצו נחלה כדי שיהיה להן רכוש ממוני? אומר לכם תירוצן, פלאי פלאים. הרי למנשה היו שני חלקים בירושלם הארץ, חלק אחד בארץ ישראל וחלק נוסף בעבר הירדן, אולם בנות צלפחד ביקשו דווקא לקבל את חלקן בארץ ישראל, מכאן שהן חיבבו את הארץ. (יחי ראובן)

ובשם ה"אמרי אמת": אביהן מת ארבעים שנה קדם לכן, והשאיר תשעים חמורים נושאים כל טוב. ובכל זאת, עד עתה לא שמענו שביקשו בנות צלפחד לרשת אותו. רק כעת, כשעמדו לפני הכניסה לארץ ישראל, ביקשו בנות צלפחד לקבל נחלה בארץ. הן לא חיבבו אפוא את השווי הממוני של הקרקעות, אלא את ארץ ישראל, ולכן ביקשו נחלה בה.

"ויקרב משה את משפטן לפני ד'" (כו, ה)

נחלת ארץ ישראל תלויה בשמירת שבת, כמו שאחז"ל: כל השומר שבת כהלכתו נותנים לו נחלה בלי מצרים, הרי ממילא משמע שהמחלל את השבת מאבד את נחלתו. והנה חז"ל אמרו: מקושש - זה צלפחד, אם כן מחלל שבת היה, ואיבד את נחלתו, וטענתן לא היתה טענה בכלל, ברם, מאידך מציינו גם דעה האומרת: מקושש לשם שמים נתכוון, ואם כן לא איבד את נחלתו, לפיכך ויקרב משה את משפטן לפני ד', שהוא יודע מחשבות וכוונות של צלפחד גלויה לפניו, אם היתה לשם שמים אם לאו, ממילא יוכל להכריע אם מגיעה לו נחלה בארץ ישראל אם לא. (אהל תורה)

"את קרבני לחמי וגו' תשמרו להקריב לי

במועדו" (כה, ב)

בזמן שאין ביהמ"ק ואין עבודת הקרבנות, העבודה היא להשתוקק ולצפות לך, ואז יהיה חשוב כאילו הקרבנו כל הקרבנות במקומם ובמועדם וכהלכתם, וזהו "תשמרו להקריב לי" כלשון "ואבי שמר' את הדבר" שהיה ממתין ומצפה מתי יהיה, כן תשמרו ותצפו בהשתוקקות "מתי יבנה" ונזכה להקרבת הקרבנות. (שפת אמת)

"ועניתם את נפשותיכם" (כט, ז)

הגאון ר' יוסף בער מבריסק היה מקדים להתפלל ערבית במוצאי יום כיפור מיד בצאת הכוכבים, שאלו למדן אחד הרי מפורש בהלכה שצריך להמתין "עד שיצא הספק מלבנו" (או"ח הל' שבת רצ"ג). ענהו ר' יוסף בער: "עד שיצא הספק מלבנו" אמרו, אבל לא "עד שיצא לבו מהספק". (במשנת הפרשה)

וביצע את קיומה: "הבועל ארמית קנאים פוגעים בו". על מעשה זה שעשה פנחס בעוז רוח ובלי מורא ניתנה הכהונה לו ולדורותיו לעולם. אומר המדרש: "בדין הוא שייטול שכרו לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" כבר בעולם הזה קיבל פנחס שכרו על עשיית מצוה זו.

והשאלה ידועה: הרי לא מקבלים שכר מצוה בעולם הזה, ואיך קיבל זאת פנחס? טרם שנידרש לתירוץ יש להקדים שני סיפורים המובאים בתלמוד, בשניהם מופיע אליהו הנביא (שלדעת חלק מחז"ל "פנחס הוא אליהו").

רבה בר אבון סח לאליהו על מצבו הכלכלי הקשה שבשלו מתקשה הוא ללמוד תורה כיאות. נטלו אליהו לגן עדן והראה לו עלים שנשרו על הרצפה, "גחן ולקט מאלו" הורה לו אליהו. לאחר שמילא רבה את גלימתו מהעלים, שמע בת קול שאומרת: "מי הוא שאוכל עולמו בחייו כרבה בר אבון?" מיד זרק הכל לרצפה ואליהו החזירו למקומו. מסיימת הגמרא שמהריח שנקלט בבגדו מעלים אלו קיבל רבה י"ב אלף זהובים! אך לא נהנה מהם בעצמו, אלא הקדישם לחתונת בנו (בבא מציעא קיד:).

לעומת זאת מציינו במסכת קידושין (נו.) שרב כהנא עסק לפרנסתו ברוכלות וסבב בעיירות. באחד הימים תבעתו מטרוניתא (אשת שר גוי) לדבר עבירה, אמר לה שהוא זקוק לנקביו ומיד לאחר מכן יצא אליה כבקשתה. מיד כשנסגרה מאחוריו דלת החדר קפץ רב כהנא מהחלון... נעשה לו נס והגיע אליהו להצילו. שאלו אליהו: מדוע הטרחת אותי להגיע ממרחק ד' מאות פרסה כדי להצילך? ענה רב כהנא: מה אעשה שהעניות הביאה אותי למצב זה? מיד העניק לו אליהו כלי מלא דינרי זהב למחייתו.

ושואלים המפרשים: מדוע רבה בר אבון לא נהנה מהדינרים שקיבל מאליהו ואילו רב כהנא כן? ותירצו: רבה בר אבון לא נדרש למסירות נפש כדי לקבל את הכסף. לעומתו רב כהנא שהסכים למסור נפשו למיתה "בדין הוא שייטול שכרו". זהו התירוץ גם לגבי פנחס, כיון שהסכים למסור עצמו למיתה, שהרי יכל זמרי או אחד מבני שבטו להורגו, לכך זכה וקיבל שכרו בעולם הזה הוא וזרעו אחריו. (במחשבה תחילה)

"ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן

מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף"

(כו, א)

רש"י הקדוש שואל מדוע הוזכר בייחוסן של בנות צלפחד: "למשפחות מנשה בן יוסף", והרי כבר נאמר כי צלפחד היה "בן מנשה", ויודעים אנו כי מנשה היה בן יוסף. מתרץ רש"י: "אלא לומר לך: יוסף חיבב את הארץ שנאמר "והעליתם את עצמותי", ובנותיו חיבבו את הארץ, שנאמר: "תנה לנו אחוזה". יורשה נא לי לשאול שאלה: אני מבקש לקבל מגרש גדול בצפון תל אביב. מגרש ששווה מיליוני שקלים. שואלים אותי: מדוע אתה רוצה את המגרש הזה? ואני משיב: אני אוהב את ארץ

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

🔱 דבר העורך 🔱

עולם התורה נתבדק השבוע בספר נוסף 'פּוֹתַח אֵת יָדְךָ שִׁיל' ע"י ידידינו החשוב הר"ר אהרן פסין שליט"א ובו חידושים וביאורים על התורה וענינים שונים ונלווה אליו שו"ת גדול ממרן רבינו שליט"א, ונביא כאן קטע קטן וז"ל: שאלתי למרן הגר"ה קניבסקי שליט"א, בעל ואשה גומלי חסדים הגרים באחד הארצות הרחוקות ונרדפים של על ידי שלטונות המס כבר 15 שנה והדבר גורם להם הרבה עוגמת נפש, חששות, פחדים ור"ל זה גם גורם לחילול השם.

מבקשים לדעת מה יקבלו על עצמם להצלחה ולביטול הרדיפה הנוראה הזו?

הרב שליט"א בירך את המשפחה, ובתחילה אמר שיעלו לארץ ישראל, וכששאלתי מה יקבלו עליהם עתה (כי כעת קשה להם לעלות לא"י), אמר הרב: **שהבעל ילמד מסכת עירובין**.

כשסיפרתי למשפחה מה אמר הרב הביעו את פליאתם ושאלו לפרט סגולה זו.

ואמרתי שאולי י"ל בטעמו של מרן שליט"א שבעירובין לומדים על רשויות, ולימוד מסכת זו אם כן, הוא סגולה של יתערבו הרשויות, היינו, שרשויות המס לא ינסו לטמון ידם ברשות לא להם ולקחת לרשותם מה ששיך לרשות אחרת. שאלתי למרן שליט"א האם אכן זה היה טעמו? וכתב לי הרב שליט"א: **"נכון"**.

לאחר כמה חודשים ספרתי למרן שליט"א שברכתו הועילה, שהיתה סייעתא דשמיא והגיעו סוף סוף להסדר עם שלטונות המס. אמנם סיפרתי לו שבד"כ לאחר הסדר כזה, שולחים מס הכנסה את החשבון המדוייק של מה שחייבים להם בתוך שלושים יום מחתימת ההסכם.

ואולם עתה כבר עברו למעלה משישים יום ועדיין לא קיבלו דבר ממס ההכנסה. מכיוון שמבחינת החוק שם, זו אחריותם לודא שקיבלו את המסמכים, יעץ להם הרואה חשבון שלהם, שיפנו למס הכנסה ושאלו מאיתם מהו סך החוב שלהם, משום שאם הם יחכו עוד ועוד ובסוף יקבלו את חובם ממס הכנסה, זה יכלול גם ריביות שצברו.

מאידך, הם מקווים ומתפללים שאולי התיק שלהם במס ההכנסה הלך לאיבוד ואולי לא יצרו איתם קשר שוב. מכיוון שבד"כ מס הכנסה שולחים את החיוב בתוך 30 יום מחתימת ההסכם וכבר עבר זמן כפול מזה כעת.

וכעת הם שואלים למרן שליט"א, האם יפנו למס הכנסה, או שהאם אמרינן בכי האי גוונא ששב ואל תעשה עדיף?

ואמר הרב שליט"א: **שיתפללו, ועדיף שלא יתקשרו לרשויות המס לברר**.

בסרכת פנת 08

בנתק 08 016

🔱 פשוט על הפרשה 🔱

"ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים" (כו, ב)

בכל התורה כתיב נשיאים מלא יר"ד אחר הא' חוץ מג' מקומות והנשיאים הביאו את אבני שהם וכאן לפני הנשיאים ובפ' נשא ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח, וגבי אבני שהם כבר פירש"י בפ' ויקהל בשם המדרש (במדב"ר פ"ב ס"ז) לפי שלא נזדרזו והקריבו האחרונים פגמם הכתוב, וגבי חנוכת המזבח י"ל לפי שאמרו במדב"ר פ"ג ס"ב ב' ג' דברים עשו הנשיאים שלא כהוגן וקבלם הקב"ה שהתנדבו קטרת ונתנדבו חטאת ודחו את השבת י"ל דלכך פגמם הכתוב, וכאן צריך טעם למה כתיב חסר. וי"ל משום דבאמת לא עמדו לפני הנשיאים אלא מפני הכבוד שודאי הנשיאים לא יפסקו במקום משה רבנו ואלעזר אלא בביהמ"ד היו יושבין ועמדו לפני כולם כמ"ש בב"ב ק"ט ב' לך נכתב חסר שלא עמדו בפניהן, ולמ"ד שם שבתחילה שאלו לנשיאים ולא ידעו וחזרו ושאלו למשה י"ל דלכך כתיב חסר שלא ידעו לענות.

(טעמא דקרא)

🔱 עלי שי"ה 🔱

"החש בראשו יעסוק בתורה"

כידוע, מפעם לפעם מייעין רבינו שליט"א לפונים אליו לשיעור ברפואה, פרנסה או זיווג וכדומה, ללמוד נושא מסוים כסגולה, ובעז"ה בקרוב תבוא הישועה.

בדרך כלל הוא מייעין דבר הקשור לאותו הנושא, כך למשל, פעמים רבות הוא מייעין לחולים במחלה הארורה רח"ל ללמוד מסכת בכורות (המסכת עוסקת בכל מיני מחלות שונות הקיימות באדם או בהמה), לאלו שסובלים מכאבים שונים ברגל, הוא מייעין לא אחת ללמוד פרק 'כיצד הרגל' (שכן תחילת הפרק עוסק בנזקים הכאים כתוצאה מרגל בהמה המזוקת), לממתנינים לזיווג הוא מייעין ללמוד מסכת קידושין.

פעם ביאר רבינו למקורבים אליו את עומק טעמו: 'כל דבר שיגרום לאדם להרבות בלימוד התורה, זה עצמו כבר סגולה להביא את הישועה, כי הקב"ה רוצה שהאדם יתקרב אליו יותר, וכיון שבזמן שאדם צריך ישועה הוא מוכן יותר לקבל על עצמו קבלות אני מייעין איזה דבר שילמד, ובעז"ה זה יועיל לו'.

נביא כאן מעשה מופלא מהימים האחרונים:

אל רבינו הגיע אחד מחשובי ראש הקהל בקהילה מכובדת בחו"ל, וביקש את ישועת רבינו לביטול מסים והמור מאוד בראש, ממנו הוא סובל כבר זמן רב והרופאים מומלצים על מספר טיפולים מסובכים, רבינו שליט"א הביט בו ומהר מאוד הבין כי האיש ההוא אינו המתמיד הגדול. בנוסף, הוא גם נחשב לאיש מכובד שאסור לביישו, אדרבה, אם יתיביש ייצא מכך רק נזק.

ובכן, הכיצד אומרים לאדם תשב ותלמד בלי לבייש אותו? מן השמים שמים לו לרבינו שליט"א את המילים הנכונות.

ואז רבינו פונה אליו ואומר לו, אתן לך סגולה, תלמד פירוש הרא"ש שעל הש"ס... [כנגד המיחוש בראשו].

הלה התפלל ושאל: ללמוד פירוש הרא"ש? על איזה מסכת?

רבינו: איזה מסכת אתה לומד?

הלה בגמגום: אין לי מסכת קבועה... אני לומד קצת משניות לעיתים...

רבינו: אין פירוש הרא"ש רק על משניות, זה על גמרא.

הלה: אני לומד גם 'חוק לישראל' מידי פעם...

רבינו: לא, צריך 'פירוש הרא"ש על הש"ס, לא מזדמן לך ללמוד גמרא?

הלה: לא משהו קבוע...

רבינו: תקבע לך איזה מסכת שתבחר, ועליה תלמד פירוש הרא"ש ובעז"ה יהיה רפואה שלימה.

בכך, הרויח רבינו שהלה גם יקבע עיתים לתורה כל יום...

מעניני הדף היומי

השבוע יחלו המוני עם ישראל בכל אתר ואתר ללמוד את מסכת סנהדרין במסגרת לימוד הדף היומי
נביא כאן כמה ענינים מרבינו שליט"א הקשורים ללימוד מסכת זו.

ודאי שיצא ריק, וה' אמר שלהם מגיע וחיכה להם הפתקאות, אמרתי לרבינו עד דורינו רואים שאלו שרצו לא קבלו, ואלה שהיו בצד דוקא הם מנהיגים את הדור. אמר רבינו שזה נכון אבל צריכים לשבת וללמוד.

אחד הנכדים שאל לרבינו היכן יש בש"ס פרק שהוא בלי תוס' ועל אתר ענה: הפרק הבבלי שהוא בלי תוס': פרק בתרא דסנהדרין - פרק חלק.

(מנחת תודה)

יותר משלוש שאלות במכתב אחד, [כפי הנראה היה טורח וקושי לרבינו לענות הרבה שאלות] והראה לו שכן הוא בתוספתא סנהדרין פ"ז אות ה' "ולא ישאל השואל בענין יתיר משלש הלכות" (יתיר-פירושו יותר).

אמרו לרבינו על הנאמר בסנהדרין בדף י"ז א' על אלדד ומידד שה' הוסיף להם גדולה על גדולתם, שאדם חושב שיקח בכח ויהיה לו, אבל אם ישב בצד לא יהיה לו, כאן רואים להפך.

אמר רבינו אכן כן, והוסיף, כתוב במדרש, שלא רצו בכלל לקחת את הפתקאות שאמרו אין מה לקחת

לאחד שסובל מאבנים בכליות, אמר רבינו שילמד מסכת סנהדרין שמוזכר שם הענין 'וסקלתם באבנים'.

לאחד ששאל הרבה מאד שאלות, [ולרבינו כבר לא היה כח להשיבו] שאלו רבינו למדת מסכת סנהדרין? והשיב שרוב המסכת למד, אמר לו רבינו שם כתוב שלא שואלים יותר משלש שאלות, [יש לציין שהיה ניכר על רבינו שאינו חש בטוב]

יהודי פלוני רגיל היה לשלוח לרבינו מכתבים עם שאלות בלימוד, והיה שולח הרבה שאלות, פעם אמר לו רבינו שלא ישאל

מעניני ימי בין המצרים

עונש החורבן הוא על זלזול בפירות שביעית

איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב' א').
הנה אחד הגורמים להגלות הנורא שהיה לישראל הוא משום שלא שמרו שמיטה, וכתב רבינו בהקדמת דרך אמונה חלק ד' הלכות שביעית: תנן (פ"ה דאבות) דבר בא לעולם על פירות שביעית (פירש"י העושה בהן סחורה אפילו לפני הביעור והעושה מהן אוצר לאחר זמן הביעור, לישנא אחרינא שלא הפקירום משעת הביעור ואילך) גלות באה לעולם על שמיטת הארץ (פירש"י שלא שבתה ארצם בשביעית אלא זרעו וקצרו) בארבעה פרקים הדבר מתרבה במוצאי שביעית מפני פירות שביעית (פירש"י שלא נהגו בהן הפקר). ובשבת (ל"ג א') בעון השמטת שמיטין ויבולות, גלות בא לעולם ומגלין אותם ובאים אחרים ויושבים במקומם שנאמר אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתב כל ימי השמה תשבות.
ואמרו (איכ"ר פ"ד ס' ד') מפני חרב נטושה מפני שלא היו שומרין שמיטותיהן כראוי כמה דאת אמר והשביעית תשמטנה ונטשתה, ובת"כ בחקתי פרק ז' ואדר"נ פ"ח אמרו אני אמרתי לכם שתהיו זורעין שש ומשמטין לי אחת בשביל שתדעו שהארץ שלי היא ואתם לא עשיתם כן עמדו וגלו ממנה והיא תשמט מאליה כל שמיטין שהיא חייבת לי שנאמר אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה תשבות.
ובפעם התבטא רבינו כי דרך רמז אפשר לומר כי בפסוק איכה יעיב באפו וגו' מרומז ענין מה שלא שמרו שמיטה.
הנביא תמה 'איכה יעיב באפו ה' את בת ציון' איך קרה כדבר הזה, ומתרגם שהסיבה היא 'השליך משמים ארץ תפארת ישראל' - ישראל שהם 'תפארת', השליכו פירות שביעית לארץ וזלזלו בהם ולא שמרו על קדושתם כראוי.

איך נכנס ירמיהו למערת המכפלה

איתא במדרש (פתיחתא לאיכ"ר סימן כ"ד) וכיון שראה הקב"ה את בית המקדש אמר בוודאי זהו ביתי וזהו מנוחתי שבאו אויבים ועשו בו כרצונם באותה שעה היה הקב"ה בוכה ואומר אוי לי על ביתי בני היכן אתם כהני היכן אתם אוהבי היכן אתם מה אעשה לכם התריתי בכם ולא חזרתם בתשובה אמר הקב"ה לירמיה וכו' לך וקרא לאברהם ליצחק וליעקב ומשה מקבריהם שהם יודעים לבכות אמר לפני רבש"ע איני יודע היכן משה קבור אמר לו הקדוש ברוך הוא לך עמוד על שפת הירדן והרם קולך וקרא בן עמרם בן עמרם עמוד וראה צאנך שבלעום אויבים מיד הלך ירמיה למערת המכפלה ואמר לאבות העולם עמדו שהגיע זמן שאתם מתבקשין לפני הקב"ה אמרו לו למה אמר להם איני יודע מפני שהיה מתירא שלא יאמרו בימך היתה לבנינו זאת וכו'.

וקשה הרי ירמיה כהן היה ואיך הלך למערת המכפלה ואולי עמד סמוך לה ולא נכנס לתוכה ממש, עוד יתכן על פי מה דאיתא באבות דרבי נתן (פרק ל"ה) בירושלים אין מקיימין בה קברות חוץ מקברי בית דוד וחולדה הנביאה שהיו שם מימות נביאים הראשונים וכשפינו את הקברות מפני מה לא פיננסו אמרו מחילה היתה שם שהיתה מוציאה הטומאה לנחל קדרון, ולפי זה מערת המכפלה לא היה בה טומאה ואתי שפיר (דרך אמונה פ"י משמיטה ה"ח באור ההלכה ד"ה בזמן)

(מתוך הספר החדש העומד לראות אור בימים אלו 'שיח הנחמה')

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק